

Kulturstatistikk 2017

Kulturstatistikk 2017

I serien Statistiske analysar vert det publisert analyser av statistikk om sosiale, demografiske og økonomiske tilhøve til ein breiare lesarkrins. Framstillingsforma er slik at publikasjonane òg kan lesast av personar utan spesialkunnskapar om statistikk eller tilverkingssmetodar.

© Statistisk sentralbyrå

Ved bruk av materiale frå denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå verta oppgjeven som kjelde.

Publisert 13. desember 2018

ISBN 978-82-537-9848-6 (trykt)

ISBN 978-82-537-9849-3 (elektronisk)

ISSN 804-3221

Standardteikn i tabellar	Symbol
Tal kan ikkje førekoma	.
Oppgåve manglar	..
Oppgåve manglar førebels	...
Tall kan ikkje offentleggjerast	:
Null	-
Under 0,5 av den brukte eininga	0
Under 0,05 av den brukte eininga	0,0
Førebelse tal	*
Brot i den loddrette serien	—
Brot i den vassrette serien	
Desimalteikn	,

Forord

Kulturstatistikk 2017 gjev i tekst, figurar og tabellar eit hovudbilete av ulike kultur-område, tal for offentlege utgifter, informasjon om sysselsetjing og føretaks-demografi i kulturnæring samt oversikt over deltaking i ulike kulturelle aktivitetar. Føremålet med publikasjonen er å skildra og gje ei samla oversikt over den tilgjengelege statistikken for ulike kulturområde i Noreg.

Kulturstatistikk er ein årleg publikasjon som frå 1975 til 2008 har vore publisert i serien Noregs offisielle statistikk, unnateke frå åra 2004 og 2005 då den var i serien Statistiske analysar. Alle utgåver er digitalt tilgjengelege på Statistisk sentralbyrå sine internettsider. Frå 2009 har publikasjonen Kulturstatistikk vore publisert i serien Statistiske analysar, og den er tilgjengeleg i pdf-format under adressa: <http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk>

Publikasjonen er utarbeidd ved Seksjon for utdanningsstatistikk. Beate Bartsch har vore koordinator for publikasjonen. Elin Såheim Bjørkli, Øyvind Bolsgård, Hilde Sofie Frydenberg, Elisabeth Haraldsrud, Hossein Moafi og Emma Schiro har vore medforfattarar.

Statistisk sentralbyrå har eit godt samarbeid med fleire offentlege institusjonar og interesseorganisasjonar som leverer datagrunnlag. Talmaterialet byggjer òg på tal frå Statistisk sentralbyrå.

Publikasjonen er finansiert av Kulturdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 27. november 2018

Torstein Bye

Samandrag

Denne publikasjonen presenterer oppdaterte tal og statistikk for ulike område relatert til kultur. Føremålet med publikasjonen er å skildre og gje ei samla oversikt over den tilgjengelege statistikken for ulike kulturområde i Noreg. Dette er nokre hovudresultat for 2017 innanfor temaområda i publikasjonen:

Offentlege utgifter til kultur

Dei statlege utgiftene til kultur over Kulturdepartementets budsjett i 2017 var 13,7 milliardar kroner, dei fylkeskommunale kulturutgiftene var på om lag 1,45 milliardar kroner, og dei kommunale utgiftene var på 12,2 milliardar kroner.

Syssetjing og føretak i kulturnæring

2,9 prosent av dei sysselsette i Noreg hadde hovudjobben sin i kulturell og kreativ næring. Fylka som omfattar dei største byane, det vil seie Oslo, Rogaland, Hordaland og Sør-Trøndelag, sysselset til saman 69 prosent av totalen. Oslo er klart størst med 41 prosent av alle sysselsette i kulturell og kreativ næring.

Kulturelle tiltak og vederlag

I 2017 vart det løyva 899,0 millionar kroner frå Norsk kulturfond til ulike kulturforemål. Musikkforemål var det største hovudområdet under kulturfondet og utgjorde 40 prosent. Statens kunstnarstipend delte ut 1 798 stipend i 2017, 24 færre i høve til året før. Biletkunstnarar var den desidert største gruppa og tok imot 532 stipend.

Musikk og scenekunst

I 2017 gav musikk institusjonane nær 1 400 konsertar for til saman 612 600 tilhøyrarar. Ved teater og opera var det til saman 2,1 millionar tilskodarar. Dette var ein auke på 8 prosent i høve til året før.

Museum

Samlingane i norske museum inneheldt ulike typar gjenstandar og fotografi og er ein viktig dokumentasjon av den norske kulturarven. Storleiken på samlingane var på 56,5 millionar gjenstandar og fotografi i 2017. Dette året var det totalt 11,2 millionar besøk i musea i Noreg.

Bibliotek

Det vart lånt ut 11,9 millionar bøker frå folkebiblioteka i 2017. Utlån av bøker utgjorde i gjennomsnitt 2,2 bøker per innbyggjar i 2017. Nedlastingar av e-bøker auka med 13 prosent frå 2016 og låg på 642 000.

Aviser

Stadig fleire les aviser digitalt og i 2017 las 52 prosent av befolkninga nettavis ein gjennomsnittsdag, medan 32 prosent las papiraviser. Ved utgangen av 2017 kom det ut 223 aviser i Noreg, og 202 av desse hadde eit digitalt opplagstal.

Film og kino

I alt var det 11,8 millionar besøk på kino i 2017. Det er ein nedgang i kinobesøket mot førre året da det var om lag 13 millionar besøkande på norske kinoar. Besøkstalet svarar til 2,2 kinobesøk per innbyggjar. Bygdekinoane hadde òg lågare besøkstal, med vel 123 000 besøk dette året, om lag 31 300 færre enn i 2016.

Lyd og bilete

I 2017 høyrde 54 prosent av befolkninga på radio ein gjennomsnittsdag, og dette er 5 prosentpoeng mindre i høve til 2016. Vanleg lineær tv-sjåing på ein gjennomsnittsdag har hatt ein nedgang frå 80 prosent i 2008 til 62 prosent i 2018.

Idrett

Ved utgangen av 2017 var det drygt 1,9 millionar ordinære medlemskapar i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité. Talet på ordinære idrettslag har gått noko ned frå året før og talde 7 641 lag ved utgangen av 2017. I alt var det 56 151 eksisterande idrettsanlegg i drift i 2017. Det er ein auke på 118 anlegg det siste året.

Abstract

This publication provides updated figures and information on culture. The main purpose of the publication is to present an overview of available statistics on various aspects of culture in Norway. A selection of some main results within culture in this publication is given below.

Public expenditure

Governmental expenditure on cultural purposes in the Ministry of Culture's budget for 2017 was NOK 13.7 billion. The corresponding figure in the county authorities and local authorities was over NOK 1.45 billion and NOK 12.2 billion respectively.

Employment and enterprises in cultural industries

A total of 2.9 per cent of all employed persons in Norway had their main job within the cultural industries in 2017. Oslo has the largest share by a large margin, with 41 per cent of all employment in the cultural and creative industries.

Cultural policy instruments

In 2017, Arts Council Norway allocated NOK 899.0 million from the Norwegian Cultural Fund to several cultural purposes. Music received the most; 40 per cent of the Norwegian Cultural Fund. In 2017, visual artists made up the largest group of recipients under the Government Grants for Artists scheme, receiving a total of 532 grants.

Music and theatre

Theatre, opera and dance are still popular attractions within the field of performing arts. In 2017, music institutions held almost 1 400 concerts for a total of 612 600 audience members. A total of 2.1 million people went to the theatre and/or opera. This was a decrease of 8 per cent from the previous year.

Museums

In 2017, about 11.2 million people visited Norwegian museums, which had a total of about 56.5 million objects.

Libraries

In 2017, a total of 11.9 million books were loaned from public libraries, with an average of 2.2 loans per capita. A total of 642 000 e-books were downloaded, which is an increase of 13 per cent from 2016.

Newspapers

A growing number of people are reading newspapers digitally, and in 2017, 52 per cent of the population read an online newspaper on a typical day, while 32 per cent read a hard copy newspaper. At the end of 2017, there were 223 newspapers in Norway, and 202 of these had a digital version.

Films and cinemas

In 2017, a total of 11.8 million cinema visits were registered. This is a decrease from the previous year, when 13 million people visited Norwegian cinemas. The cinema visits correspond to 2.2 per capita.

Sound and vision

On an average day, the share of the population who listened to the radio in 2017 was 54 per cent. The share of the population who watched ordinary TV was 62 per cent, whereas in 2008, the share was 80 per cent.

Sports

At the end of 2017, 1.9 million memberships were registered with the Norwegian Olympic and Paralympic Committee and Confederation of Sports. The number of teams has fallen, and is now 7 641.

Innhald

Forord.....	3
Samandrag.....	4
Abstract.....	5
1. Offentlege utgifter.....	9
1.1. Nokre resultat.....	9
1.2. Offentlege utgifter – stat.....	9
1.3. Offentlege utgifter – fylkeskommunar.....	10
1.4. Offentlege utgifter – kommunar.....	12
1.5. Om statistikken.....	15
2. Friviljug innsats	26
2.1. Nokre resultat.....	26
2.2. Om statistikken.....	28
3. Nærings- og sysselsetjingsstatistikk.....	39
3.1. Nokre resultat.....	39
3.2. Sysselsetjing	39
3.3. Føretak.....	42
3.4. Om statistikken.....	44
4. Kulturelle tiltak og vederlag.....	59
4.1. Nokre resultat.....	59
4.2. Om dei ulike organisasjonane og ordningane	63
5. Musikk og scenekunst	71
5.1. Musikk	71
5.2. Scenekunst	74
5.3. Økonomi – musikkføremål	76
5.4. Økonomi – scenekunstofføremål.....	77
5.5. Om statistikken og dei ulike musikk- og scenekunstorganisasjonane	78
6. Museum og samlingar	88
6.1. Samlingar	88
6.2. Utstillingar og andre aktivitetar	89
6.3. Besøk.....	90
6.4. Universell utforming	92
6.5. Økonomi og drift.....	92
6.6. Om statistikken.....	94
7. Bibliotek	105
7.1. Nokre resultat.....	105
7.2. Bibliotekbruk.....	106
7.3. Pliktavlevering.....	110
7.4. Om statistikken.....	111
8. Arkiv.....	121
8.1. Ivaretaking	121
8.2. Avlevering	121
8.3. Publisering	122
8.4. Digitalt skapte arkiv	122
8.5. Digitalisering av papirarkiv	123
8.6. Arkivbesøk	123
8.7. Om statistikken.....	124
9. Bøker	128
9.1. Utgjevingar	128
9.2. Språk.....	128
9.3. Omsetnad	129
9.4. Opphavspersonar.....	131
9.5. Lesing	132
9.6. Om statistikken.....	132
10. Aviser, vekepresse og fagpresse.....	142
10.1. Aviser	142
10.2. Vekepresse	144
10.3. Fagpresse	144
10.4. Lesing av aviser	145
10.5. Om statistikken.....	146

11. Film og kino	153
11.1. Nokre resultat.....	153
11.2. Kinobesøk og framsyningar	153
11.3. Kinodrift.....	156
11.4. Produksjon og forvaltning av film	157
11.5. Om statistikken.....	158
12. Lyd, video og allmennkringkasting.....	165
12.1. Nokre resultat.....	165
12.2. Bruk av lyd- og videomedium.....	165
12.3. Allmennkringkastarane: Radio og TV	167
12.4. Radio.....	167
12.5. Fjernsyn	169
12.6. Kringkastingskrav.....	171
12.7. Om statistikken.....	172
13. Idrett og friluftsliv	182
13.1. Medlemskap.....	182
13.2. Aktivitet	183
13.3. Anlegg.....	184
13.4. Finansiering	185
13.5. Om statistikken.....	186
14. Trus- og livssynssamfunn og Den norske kyrkja	194
14.1. Nokre resultat.....	194
14.2. Om statistikken.....	199
Figurregister	207
Tabellregister.....	209

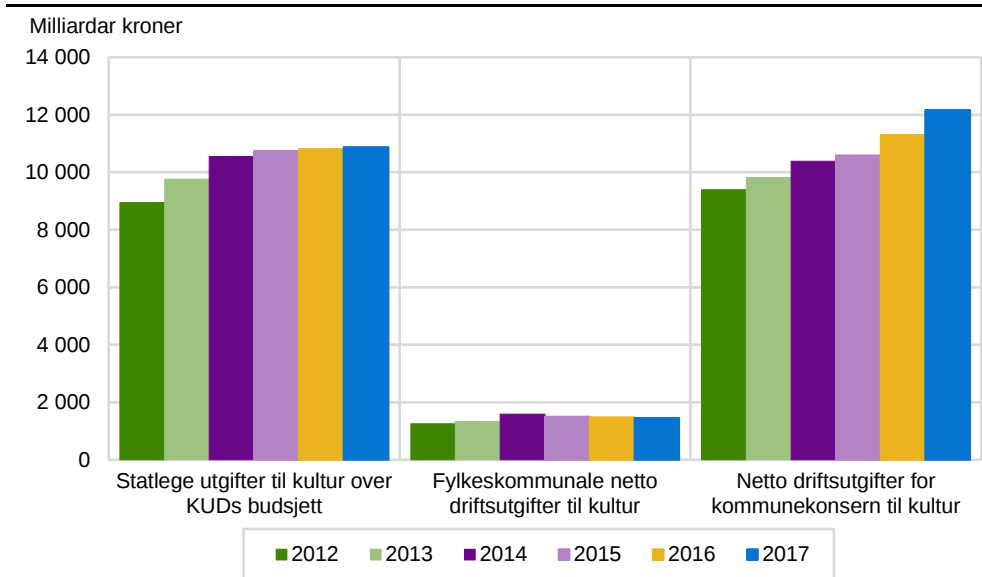
1. Offentlege utgifter

1.1. Nokre resultat

2 600 kroner per innbyggjar
til kultur

Dei statlege utgiftene til kultur over Kulturdepartementets (KUD) budsjett omfattar utgifter til kulturføremål, friviljug føremål, medieføremål og løyvingar til Den norske kyrkja og andre trus- og livssynssamfunn. I 2017 var desse utgiftene over budsjettet til saman på 13,7 milliardar kroner, eller 2 600 kroner i gjennomsnitt per innbyggjar. Sidan 2012 har utgiftene auka kvart år og kultur har fått ein noko større prosent statlege midlar sjølv om delen har flata ut dei siste åra. Dei fylkeskommunale driftsutgiftene til kulturføremål har gått noko ned kvart år sidan 2014 og ende på 1,45 milliardar kroner i 2017. Samstundes har kommunane sine netto driftsutgifter til kultur auka jamt i siste femårsperiode, og for 2017 beløp dei seg til 12,2 milliardar kroner.

Figur 1.1. Offentlege utgifter til kultur¹

¹ Utgifter til Den norske kyrkja er ikkje medrekna her.
Kjelde: Kulturdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

1.2. Offentlege utgifter – stat

0,8 prosent av tildelingane
over statsbudsjettet gjekk til
kultur

Løyvingane til ulike føremål innanfor kulturbudsjettet var til saman på 13,7 milliardar kroner i 2017. Auka frå året før var på 544 milliardar kroner eller 4,1 prosent. KUDs samla utgifter i 2017 utgjorde 0,8 prosent av dei samla statlege utgiftene. Det er same del som i dei tre føregåande åra. Dei samla utgiftene til KUD i 2012 og 2013 utgjorde 0,6 prosent av statlege midlar i alt, sjå tabell 1.1.1.

I 2017 vart Den norske kyrkja (Dnk) fristilt frå staten og i samband med utskiljinga fekk Dnk blant anna tilført tilskot for å dekke eigne pensjonsutgifter, samt eingongstilskot til eigenkapital. Sum tilskot til Dnk utgjorde om lag 2,5 milliardar kroner, eller 18 prosent av dei totale utgiftene over budsjettet til KUD i 2017. Tilskot til trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja utgjorde 0,3 milliardar kroner eller 2,5 prosent av rekneskapen.

Endringar i kontoplan

I samband med statsbudsjettet 2017 vart det gjort endringar i kontoplanen til KUD. Det har medført at nokre av løyvingane slik dei var delt opp i tidlegare, har vorte slått saman. Til dømes er løyvingane til musikk og til scenekunsthøremål nå samla i eit kapittel i budsjettet. Dette føremålet fekk 2,7 milliardar kroner av midlane i 2017, noko som utgjorde 20 prosent av dei totale utgiftene. Kategorien friviljug føremål, som no òg famnar det som tidlegare heitte samfunnsføremål, fekk tilført 1,6 milliardar kroner eller 12 prosent av midlane. Museumsføremål og visuell

kunst har vorte slått saman til eit kapittel i rekneskapen og fekk 1,6 milliardar kroner i 2017, noko som utgjorde 11 prosent av midlane.

Vidare har det vorte gjort justeringar mellom kapittelet bygg og offentlege rom og kapittelet museum og visuell kunst. Tilskot til nasjonale kulturbygg er tatt inn under kapittel bygg og offentlege rom, medan tilskotet til Nasjonalmuseet er under kapittel museum og visuell kunst, sjå tabell 1.1.1.

I 2017 vart det løyvd 1,1 milliardar kroner til Kulturrådet, som òg inkluderer avsetninga til Norsk kulturfond. Løyvinga utgjorde 8 prosent av dei totale utgiftene over Kulturdepartementets budsjett.

Over halvparten av spelemidlane til idrettsføremål gjekk til idrettsanlegg

Speleoverskotet frå Norsk Tipping AS vert fordelt til kultur- og idrettsføremål, og til samfunnsnyttige og humanitære organisasjonar. I 2017 gjekk 2,6 milliardar kroner til idrettsføremål, ein auke på 175 millionar kroner eller 7 prosent frå 2016. Overføringane av spelemidlane til idrettssektoren har auka jamt og trutt opp gjennom åra og det er idrettsanlegga som får den største delen av tilskota. Stort sett har rundt halvparten av midlane gått til idrettsanlegg dei siste åra og same del vart gjeve i 2017. Tilskotet til idrettsanlegga ende på 1,4 milliardar kroner og utgjorde 55 prosent av alle spelemidlane til idrettssektoren.

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) har sidan 2010 fått godt over 30 prosent av midlane, men dei siste åra har delen vorte gradvis mindre og i 2017 låg delen på 26 prosent. Tilskotet til NIF ende på 684 millionar kroner, ein auke på 24 millionar samanlikna med året før. Dei siste tre åra har 13 prosent av midlane gått til lokale lag og foreiningar og tilskotet i 2017 var på 337 millionar kroner, ein auke på 22 millionar kroner frå året før.

731 millionar kroner frå spelemidlane til kulturføremål

Kulturektoren og dei ulike føremåla fekk tildelt 731 millionar kroner frå spelemidlane i 2017, ein auke på 49 millionar kroner frå året før. Av totalbeløpet fekk Den kulturelle skulesekken (DKS) ein del på 37 prosent eller 270 millionar kroner. Deretter gjekk 199 millionar kroner, eller 27 prosent av midlane, til frifond. Frifond fordelar midlane vidare til barn og unge som driv med friviljuge aktivitetar innanfor kultur eller andre fritidsaktivitetar.

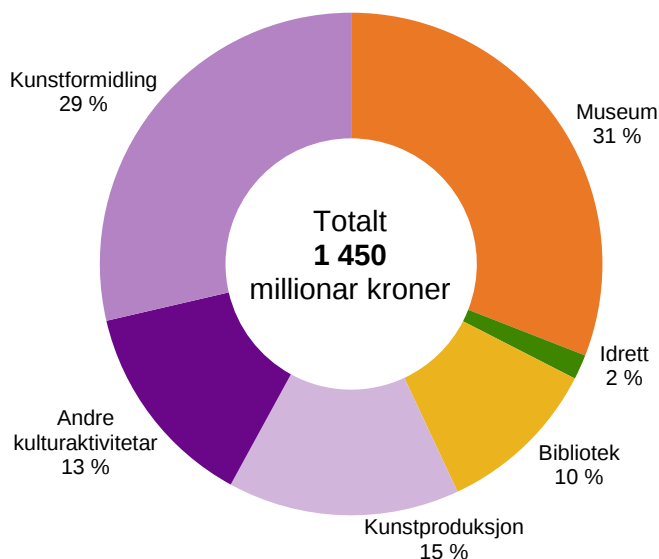
1.3. Offentlege utgifter – fylkeskommunar

1,45 milliardar kroner til kulturføremål i fylkeskommunane

Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane var på 1,45 milliardar kroner i 2017 ifølgje KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering). Det var ein nedgang på 31 millionar kroner frå året før og det var òg tredje året på rad med ein nedgang i netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane.

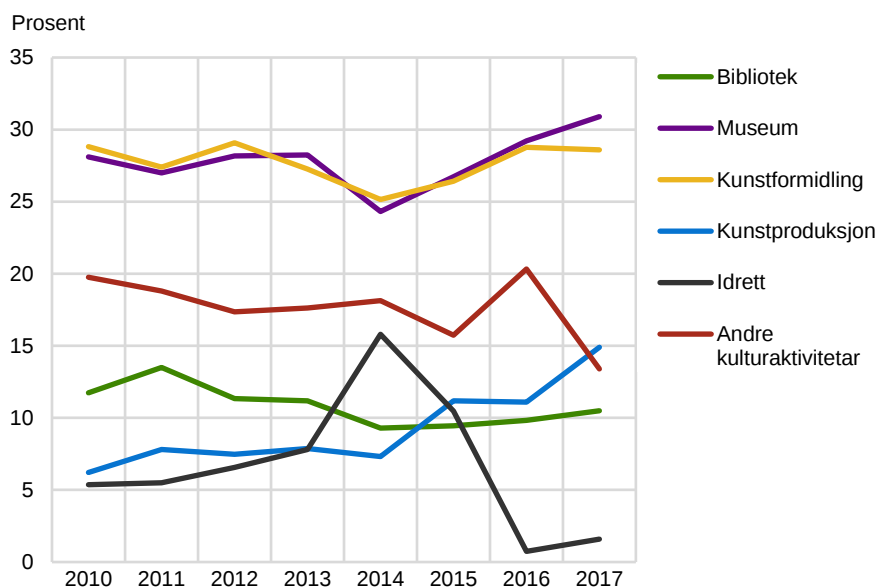
Største delen av pengane gjekk til museum og til kunstformidling med høvesvis 448 millionar og 414 millionar kroner. Til saman utgjorde dette 60 prosent av netto driftsutgifter i fylkeskommunane i 2017, noko som var den høgaste delen sidan 2006. Idrett fekk minst, 24 millionar kroner, og utgjorde lågast del av netto driftsutgifter med 1,6 prosent.

Den største auka frå 2016 til 2017 var innan kunstproduksjon med 52 millionar kroner meir og utgjorde seg til 217 millionar kroner i netto driftsutgifter. Utgiftene til dette føremålet har dobla seg sidan 2013. Samstundes har det vore ein reduksjon på 106 millionar kroner til andre kulturaktivitetar frå 2016 til 2017. Her enda netto driftsutgifter på 195 millionar kroner, noko som var det lågaste sidan 2007 til dette føremålet.

Figur 1.2. Netto driftsutgifter til ulike kulturføremål i fylkeskommunane. 2017

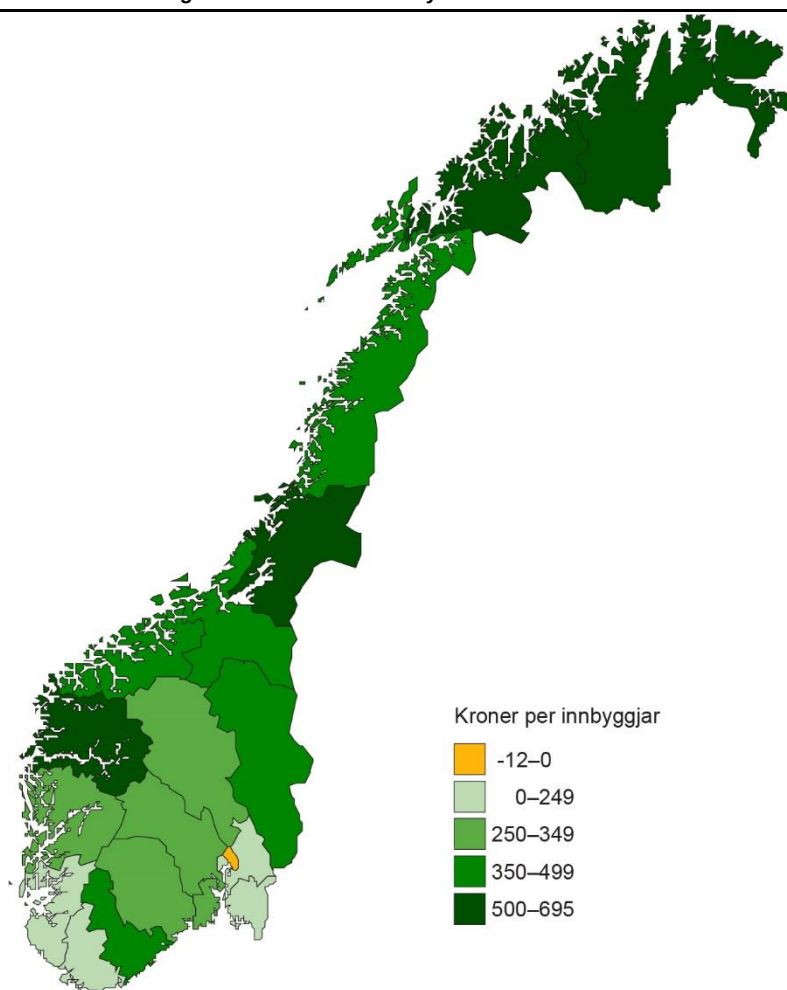
Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Samla sett syner utviklinga frå 2010 til 2017 at netto driftsutgifter auka med 29 prosent. Dei ulike føremåla har hatt ulik utvikling i desse åra og figur 1.3 visar at områdene idrett og andre kulturaktivitetar har hatt dei største svingingane.

Figur 1.3. Netto driftsutgifter til ulike kulturføremål i fylkeskommunane

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

I gjennomsnitt gjekk det 274 kroner per innbyggjar i netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane i 2017, noko som er 8 kroner lågare samanlikna med året før. Nord-Trøndelag fylkeskommune hadde høgast netto driftsutgifter til kulturføremål målt per innbyggjar, 695 kroner per innbyggjar til kulturføremål i 2017. I Nord-Trøndelag fylkeskommune gjekk 4,2 prosent av netto driftsutgifter til kulturføremål, sjå tabell 1.2.4. Tala for Oslo som fylkeskommune viser berre ein liten del av utgiftene til kultur då Oslo både er kommune og fylkeskommune og rapporterer som begge delar. Sjølv om det kan vere uvisse knytt til kva som er kommunale og fylkeskommunale utgifter, er ikkje tala dobbeltrapporterte. For å få fram dei totale netto driftsutgiftene for Oslo, kan det vere nyttig å leggje saman dei kommunale og dei fylkeskommunale netto driftsutgiftene.

Figur 1.4. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane. 2017

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Fordelinga for dei ulike funksjonane i fylkeskommunane varierer ein del. I sju fylke viser tala at netto driftsutgifter til idrett var på minussida. Det vil seie at desse fylkeskommunane hadde større inntekter i høve til utgifter på denne funksjonen. Hordaland og Sør-Trøndelag hadde dei største netto driftsutgiftene til kultur, med respektive 154 og 124 millionar kroner. Sør-Trøndelag hadde dei største netto driftsutgiftene til idrett og kunstformidling med høvesvis 94 og 60 millionar kroner i 2017. Hordaland hadde høgast netto driftsutgifter til museum og andre kulturaktivitetar med høvesvis 51 og 54 millionar kroner. Rogaland hadde dei største netto driftsutgifter til kunstproduksjon med 54 millionar kroner, sjå tabellane 1.2.1 og 1.2.2.

Fylkeskommunanes brutto investeringsutgifter til kulturføremål i 2017 var 12 millionar kroner, ein nedgang frå 30,7 millionar førre år. Investeringsnivået for 2009 og 2012 skil seg ut som særst høge mot normalt nivå. Ser ein på gjennomsnittet for dei tre åra i perioden 2015-2017, har fylkeskommunane brukt 16 millionar kroner til brutto investeringsutgifter. Akershus og Nordland hadde høvesvis 5,7 og 5,4 millionar kroner i brutto investeringsutgifter i snitt i perioden 2015-2017, sjå tabell 1.2.3.

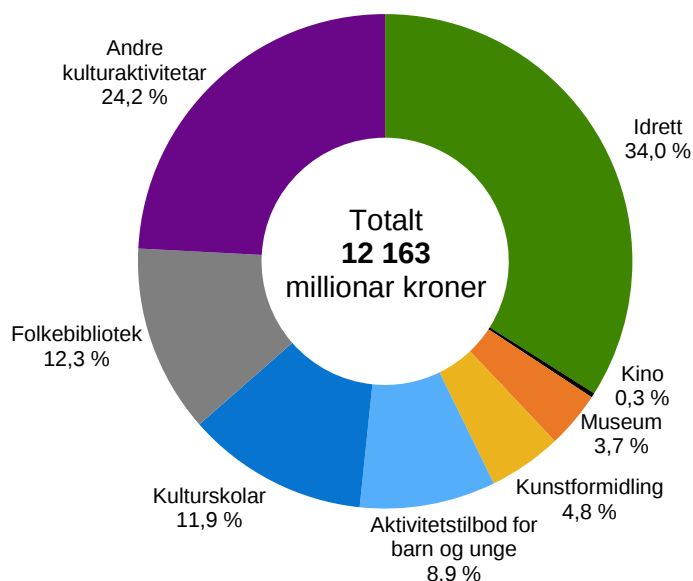
1.4. Offentlege utgifter – kommunar

4 prosent til kultur i kommunane

Tala for utgiftene i kommunane er henta frå KOSTRA-rapporteringa. Rekneskapsåret 2017 viser at netto driftsutgifter til kultur i kommunane låg på 12,2 milliardar kroner, Oslo inkludert. Tala gjeld kommunen som konsern, sjå kapittel 1.5 om omgrep og definisjonar, rekneskapsomfang. Auken i netto driftsutgifter til kultur

frå 2016 var på 866 millionar, eller 8 prosent. Delen av utgiftene som gjekk til kultur var nær 4 prosent i 2017.

Figur 1.5. Netto driftsutgifter til kultur for kommuneconsern. 2017

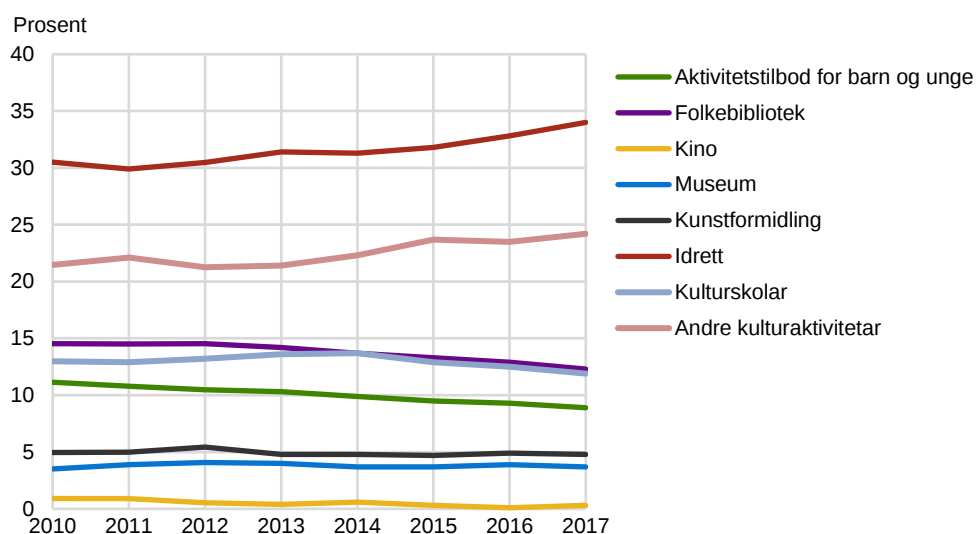
Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Idrett var som i tidlegare år den høgaste kulturutgifta i kommunane samla sett. Kommunane brukte totalt 4,1 milliardar kroner til idrett i 2017, ein auke på 416 millionar kroner, eller 11 prosent, samanlikna med førre året. Netto driftsutgifter til idrett utgjorde 34 prosent av utgiftene til kultur, sjå tabell 1.3.2

Posten andre kulturaktivitetar var på 2,9 milliardar kroner i 2017, ein auke på 286 millionar, eller 11 prosent frå 2016. 1,5 milliardar kulturkroner gjekk til folkebibliotek, ein auke på 38 millionar, eller 3 prosent, samanlikna med året før. 1,45 milliardar gjekk til kulturskolar, ein auke på 38 millionar, eller 3 prosent, samanlikna med 2016. 42 milliardar kroner gjekk til kino. Dette var 33 millionar, eller 367 prosent, meir enn i 2016.

Delen som går til ulike kulturføremål har vore ganske stabil sidan 2008, men delen som går til idrett og andre kulturaktivitetar har auka noko, sjå tabell 1.3.3.

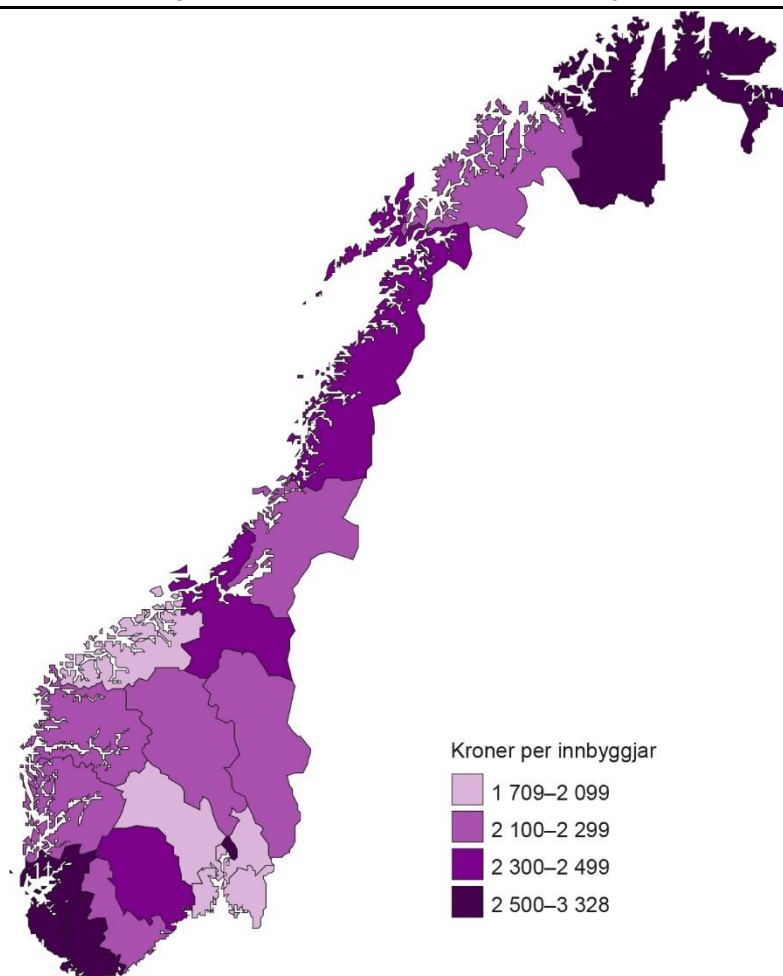
Figur 1.6. Netto driftsutgifter til kultur for kommuneconsern

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Oslo var den kommunen som hadde høgast vekst i netto driftsutgifter til kultur med 217 millionar kroner, eller 13 prosent. Aust-Agder og Sogn og Fjordane hadde lågast vekst i netto driftsutgifter til kultur med høvesvis 9 og 11 millionar kroner, sjå tabell 1.3.1.

Figur 1.7. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern, etter fylke. 2017

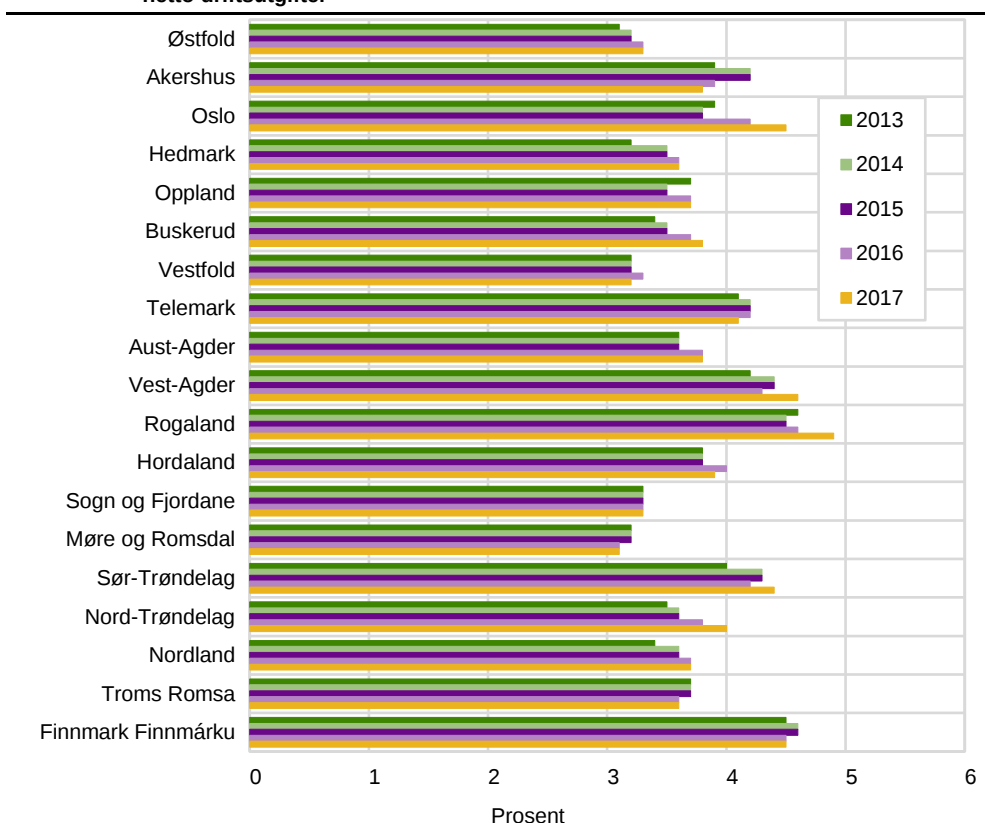

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

*2 297 kroner per innbyggjar
til kultur*

I gjennomsnitt brukte kommunane 2 297 kroner per innbyggjar til kulturføremål i 2017, 149 kroner meir i høve til året før. I ei rekkje år har det vore kommunane i Finnmark som bruker mest til kultur per innbyggjar, slik var det òg i 2017, med 3 328 kroner per innbyggjar. Kommunane i Møre og Romsdal, Østfold og Vestfold brukte minst til kultur i 2017, med respektive 1 852, 1 771 og 1 709 kroner per innbyggjar.

Som nemnt over brukte kommunane i Noreg 4 prosent av totale utgifter til kulturføremål i 2017. Kommunane i seks fylke brukte over gjennomsnittet til kultur: Oslo, Telemark, Vest-Agder, Rogaland, Sør-Trøndelag og Finnmark. Oslo brukte 1,9 milliardar kroner på kultur i 2017, og brukte dermed mest av fylka, medan kommunane i Rogaland brukte mest pengar på kultur målt i prosent av totale netto driftsutgifter – 4,9 prosent, sjå figur 1.8 og tabell 1.3.1.

Figur 1.8. Netto driftsutgifter til kultur for kommune-konsern, etter fylke. Prosent av totale netto driftsutgifter

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

1.5. Om statistikken

Dei statlege utgiftene viser i hovudsak utgifter over Kulturdepartementet sitt budsjett slik det går fram av proposisjonen til Stortinget som vert lagt fram i oktober kvart år. Fylkeskommunale og kommunale utgifter tek utgangspunkt i rekneskapane deira som kvart år vert handsama av KOSTRA-systemet. Tala vert publiserte hos SSB på www.ssb.no på KOSTRA-sidene og i Statistikkbanken.

KOSTRA (Kommune-stat-rapportering)

KOSTRA er eit nasjonalt informasjonssystem som gjev styringsinformasjon om fylkeskommunal og kommunal verksemd. Informasjon om kommunale tenester og bruken av ressursar på ulike tenestemråde vert registrert og samanstilt for å gje relevant informasjon til avgjerdstakarar og andre, både nasjonalt og lokalt. Informasjonen skal tene som grunnlag for analyse, planlegging og styring, og med dette gjeve grunnlag for å vurdere om nasjonale mål er oppnådde. KOSTRA skal forenkle rapporteringa frå kommunane til staten ved at data berre vert rapporterte ein gong, sjølv om dei skal brukast til ulike føremål. All rapporteringa frå kommunane til SSB skjer ved elektronisk datautveksling. SSB publiserer ureviderte tal for kommunane 15. mars, og retta tal 15. juni. I nøkkeltala vert data sette saman, både tal som vert rapporterte direkte frå kommunane til SSB, og tal henta frå nasjonale register utanfor SSB. Før publiseringa 15. juni har kommunane hatt høve til å rette feil og manglar i dataa sine, og SSB har gjennomført kvalitetskontrollar og revisjon av datamaterialet. Dei ureviderte nøkkeltala per 15. mars kan innehalde feil.

Omgrep og definisjonar

Spelemidlane

Kvart år sidan 1948 har speleoverskotet i Norsk Tipping AS gått til samfunnsnyttige føremål. For speleoverskotet i 2017 frå Norsk Tipping gjaldt følgjande fordelingsnøkkel: 64 prosent gjekk til idrettsføremål, 18 prosent til kulturføremål og 18 prosent til samfunnsnyttige og humanitære organisasjonar (Kultur-

departementet, 2009). Spelemlane til idrettsføremål og kulturføremål utanfor statsbudsjettet vart fordelte av Kongen. Midlane til samfunnsnyttige og humanitære organisasjonar vart fordelte etter forskrift 12. juni 2009 nr. 640, sjå tabellane 1.1.2 og 1.1.3 for fordeling av tippemidlane i 2017.

*Rekneskapsomfang og om
konsern i KOSTRA*

Føremålet med publiseringa i KOSTRA er å vise ressursbruken og tenesteproduksjonen uavhengig av korleis denne er organisert i den enkelte (fylkes)kommune. I tillegg til å produsere tenesta sjølv kan (fylkes)kommunen velje å organisere heile eller delar av tenesteproduksjonen innanfor dei enkelte sektorane/tenesteområda i eigne organisatoriske einingar (særbedrifter). Desse særbedriftene fører eigne rekneskapar. For å rette seg etter den aukande graden av utskiljing av tenesteproduksjonen i eigne einingar, er det difor nødvendig å etablere konserntal for alle tenesteområda i KOSTRA-publiseringa.

Konsern i KOSTRA omfattar dei organisatoriske einingane som juridisk sett er definerte innanfor (fylkes)kommunen som juridisk person. Det vil seie at (fylkes)kommunerekneskapen, (fylkes)kommunale føretak (KF/FKF), og i tillegg desse som ikkje er ein del av (fylkes)kommunen: inter(fylkes)kommunale selskap (IKS) og inter(fylkes)kommunale samarbeid etter kommunelova § 27, fører særrekneskap.

Særrekneskapane vert rapporterte enkeltvis til SSB, og konsolideringa til konsern vert gjort av SSB. Mellom (fylkes)kommunen og KF/FKF er eigarforholdet alltid ein-til-ein, mens fleire kommunar/fylkeskommunar eig IKS saman. Den enkelte (fylkes)kommune sin eigardel i IKS vert fordelt etter registrerte eigardelar i Føretaksregisteret i Brønnøysund. § 27-einingane vert behandla likt med kommunale føretak. (Fylkes)kommunal verksemd som er organisert, som aksjeselskap og stiftingar, inngår ikkje i konsernomgrepet.

Netto driftsutgifter totalt

Netto driftsutgifter viser driftsutgiftene medrekna avskrivningar etter at driftsinntektene, som blant anna inneheld øyremerkte tilskot frå staten og andre direkte inntekter, er trekte frå. Resten av utgiftene må dekkjast av dei frie inntektene som skatteinntekter, rammeoverføringar frå staten med vidare. Netto driftsutgifter vil vise fylkets, eller kommunens, prioritering av dei frie inntektene i forhold til målgruppa for tenesta.

Brutto driftsutgifter

Brutto driftsutgifter viser dei samla driftsutgiftene medrekna avskrivningar korrigerte for dobbeltføringar som kjem av vidarefordeling av utgifter/interkjøp med vidare. Brutto driftsutgifter minus brutto driftsinntekter skal ikkje vere lik netto driftsutgifter. På funksjon/tenesteområde kjem dette av at brutto driftsutgifter vert korrigerte for artane A710 sjukelønnsrefusjon og AD729 kompensasjon mva. tillagde i driftsrekneskapen. Tilsvarande korreksjonar vert ikkje gjorde i brutto driftsinntekter. Netto driftsutgifter vert korrigerte for art AI729 kompensasjon mva. tillagde i investeringsrekneskapen. For nærare informasjon, sjå fagleg rettleiing på nettsidene til KOSTRA, <http://www.ssb.no/kostra/>

Brutto investeringsutgifter

Brutto investeringsutgifter viser investeringsutgifter korrigerte for fordelte utgifter og internsal. For å syne prioritering av nybygging, større utviklingstiltak og andre investeringar vert det brukt brutto investeringsutgifter per innbyggjar.

For fleire definisjonar brukt i KOSTRA, sjå fagleg rettleiing på <http://www.ssb.no/kostra/>.

<i>Rekneskapsfunksjonar til kulturføremål – fylkeskommunar</i>	• 740 Bibliotek • 760 Museum • 771 Kunstformidling¹ • 722 Kunstproduksjon² • 775 Idrett • 790 Andre kulturaktivitetar³
<i>Rekneskapsfunksjonar til kulturføremål – kommunar</i>	• 231 Aktivitetstilbod til barn og unge • 370 Bibliotek • 373 Kino • 375 Museum • 377 Kunstformidling • 380 Idrett • 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg (ny i 2008) • 383 Kommunale kulturskolar • 385 Andre kulturaktivitetar og tilskot til andre sine kulturbygg⁴ • 386 Kommunale kulturbygg (ny i 2008)

I tabellane er funksjon 381 slått saman med funksjon 380 idrett, og funksjon 386 er slått saman med funksjon 385 andre kulturaktivitetar. Årsaka til samanslåinga er at det har vore dårleg rapportering på desse funksjonane etter at dei vart innførte i kommunerekneskapen frå 2008.

Samanlikningar

Samanlikningar over tid og stad

KOSTRA-tala omfattar tal frå 1999, da kommunane kom med i KOSTRA. Frå og med 2001 er alle kommunane pålagde rapportering til KOSTRA. Både i sjølve prosjektperioden og i ettertid har det vore ein god del endringar i statistikkopplegget. Ei generell kompensasjonsordning for meirverdiavgift innført frå 1. januar 2004 kan føre til brot i tidsserien frå 2003 til 2004. Ordninga vil kunne innebære brot i nokre sentrale rekneskapsomgrep. For nærare forklaring viser ein til fagleg rettleiing til KOSTRA, kapitla 2B–2E. Større brot i tidsseriar kan finnast. Tala i tabellane frå 2007 gjeld kommunekonsern. Tal i Statistikkbanken på ssb.no kan avvike frå eldre tal i tabellar i kapitlet, dette har si årsak i oppdateringar av eldre tal i Statistikkbanken.

Samanheng med annan statistikk

I kvart enkelt kapittel vil det verte gjeve informasjon om ein eventuell samanheng mellom førebelse og endelege tal. Det vil òg gjelde samanheng mellom korttidsstatistikk og årsstatistikk, samt høve til å samanlikne med annan statistikk innanfor same område.

¹ Utgifter og inntekter knytt til formidling av kunst og kultur til skuleverket og andre.

² Støtte til produksjon av profesjonell kunst innanfor teater, musikk, biletkunst, litteratur, i knutepunkts- og landsdelsinstitusjonar og andre institusjonar.

³ Andre kulturaktivitetar (f790 fylke) omfattar funksjonar som i hovudsak arbeider utoverretta mot kulturorganisasjonar og kulturtiltak i kommunane. Omfattar samfunnshus/allaktivitetshus, støtte til nærkringkasting eller anna lokal medieverksemd.

⁴ Andre kulturaktivitetar og tilskot til andre sine kulturbygg (f385 kommune) omfattar i hovudsak tilskot til organisasjonar, aktivitetar, markeringar, kultur dagar og hendingar som vert drivne av eller er baserte på frivillig medverknad.

Referansar

Kulturdepartementet (2009): Forskrift 12. juni 2009 nr. 640 om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping. [https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-05-04-678?q=tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære](https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-05-04-678?q=tilskudd%20til%20samfunnsnyttige%20og%20humanit%C3%A6re)

Kulturdepartementet (2016): For budsjettåret 2017 – Utgiftskapitler: 300–342 Inntektskapitler: 3300–3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2015-2016). <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20152016/id2456056/>

Kulturdepartementet (2017): For budsjettåret 2018 – Utgiftskapitler: 300–342 Inntektskapitler: 3300–3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2016-2017). <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20162017>

Meir informasjon

KOSTRA: <http://www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra>

KOSTRA kultur: https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/kultur_kostra

Frivilligregisteret: <http://www.brreg.no/frivillighet/>

Medietilsynet: <http://www.medietilsynet.no/>

Norsk Tipping: <http://2017.norsk-tipping.no/>

Tabell 1.1.1. Utgifter over Kulturdepartementets budsjett. Rekneskapstal, løyvingar. Millionar kroner og prosent

	Millionar kroner						Prosent					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I alt	8 950	10 614	12 460	12 791	13 150	13 694	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100
Administrasjon m.m.	123	120	144	139	144	166	1,4	1,1	1,2	1,1	1,1	1,2
Friviljug føremål	877	1 231	1 644	1 770	1 755	1 597	9,8	11,6	13,2	13,8	13,3	11,7
Kulturføremål i alt	6 581	7 810	7 251	7 308	7 607	7 808	73,5	73,6	58,2	57,1	57,9	57,0
Allmenne kulturføremål	216	227	219	261	324	481	2,4	2,1	1,8	2,0	2,5	3,5
Kulturrådet/Norsk kulturfond	913	978	987	960	1 069	1 100	10,2	9,2	7,9	7,5	8,1	8,0
Kunstnarføremål	407	424	449	467	491	507	4,5	4,0	3,6	3,6	3,7	3,7
Bygg og offentlege rom	287	329	301	316	309	233	3,2	3,1	2,4	2,5	2,4	1,7
Musikk- og scenekunsthøremål	2 472	3 444	2 730	2 826	2 799	2 709	27,6	32,4	21,9	22,1	21,3	19,8
Språk, litteratur og bibliotekføremål	702	717	786	717	735	807	7,8	6,8	6,3	5,6	5,6	5,9
Museumsføremål og visuell kunst	1 235	1 320	1 391	1 387	1 483	1 566	13,8	12,4	11,2	10,8	11,3	11,4
Arkivføremål	350	372	387	375	398	404	3,9	3,5	3,1	2,9	3,0	3,0
Film og media m.m.	1 148	1 207	1 224	1 241	1 294	1 300	12,8	11,4	9,8	9,7	9,8	9,5
Den norske kyrkja og andre trussamfunn m.m. i alt	221	246	2 197	2 333	2 349	2 824	2,5	2,3	17,6	18,2	17,9	20,6
Den norske kyrkja ¹			1 913	2 050	2 041	2 488	.	.	15,4	16,0	15,5	18,2
Andre trus- og livssynssamfunn	221	246	284	283	308	336	2,5	2,3	2,3	2,2	2,3	2,5
Prosent av statlege midlar i alt ²	0,6	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	.	.	.	.	.	.
Prosent av BNP i alt	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	.	.	.	.	.	.

¹ I perioden frå 2012 til og med 2013 høyrde Den norske kyrkja til under Fornyings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet. I 2017 ble Den norske kyrkja fristilt frå staten og skilt ut som eit eige rettssubjekt. I samband med utskiljinga frå staten vart Den norske kyrkja blant anna tilført tilskot for å dekke egne pensjonsutgifter, samt eingongstilskot til eigenkapital m.m.

² Prosenten er rekna av statsbudsjettets samla utgifter i alt medrekna folketrygda.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 1.1.2. Hovudfordeling av spelemidlar til idrettssektoren. Millionar kroner

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I alt	1 200	1 250	1 418	1 558	1 559	1 559	1 564	1 641	1 860	2 263	2 423	2 597
Idrettsanlegg	664	695	690	688	750	736	757	801	929	1 131	1 275	1 440
Nasjonalanlegg/ spesielle anlegg	2	13	20	26	27	29	13	17	44	82	60	16
Forsknings- og utviklingsarbeid	23	24	20	10	20	20	20	21	23	27	26	28
Spesielle aktivitetar ¹	42	41	41	48	50	51	52	57	62	94	87	93
Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité	349	352	354	354	556	566	566	580	593	636	660	684
Tilskot til lokale lag og foreiningar	120	125	125	125	156	156	156	164	209	294	315	337
Overgangsmidlar	-	-	168	308	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Spesielle aktivitetar omfattar antidopingarbeid, fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag og friluftstiltak for barn og ungdom.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 1.1.3. Hovudfordeling av spelemidlar til kultur. Millionar kroner

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I alt	416,7	416,7	416,7	416,7	416,7	416,7	500,1	494,8	636,5	681,4	730,5
Den kulturelle skulesekken (DKS)	167,0	167,0	167,0	167,0	167,0	167,0	200,0	197,9	210,2	210,2	270,0
Frifond ¹	125,0	125,0	125,0	125,0	125,0	125,0	150,0	148,4	148,4	180,9	199,3
Kulturbygg i alt	124,7	124,7	124,7	124,7	124,7	124,7	135,1	133,0	102,5	63,7	47,0
Den kulturelle spaserstokken ²	-	-	-	-	-	-	14,9	15,4	-	-	-
Arkiv-, bibliotek- og museumsfremål ³	.	.	.	.	.	.	.	.	78,8	83,8	84,8
Musikkfremål ⁴	.	.	.	.	.	.	.	.	63,0	66,0	74,9
Seglskipa ⁵	.	.	.	.	.	.	.	.	22,2	22,6	23,0
Andre kulturfremål	.	.	.	.	.	.	.	.	11,4	54,2	31,5

¹ Frifond er midlar frå overskotet i Norsk Tipping AS og gjeve til barn og ungdom som driv med frivillige aktivitetar innanfor kultur eller andre fritidsaktivitetar.

² Ordninga med Den kulturelle spaserstokken er frå 2015 vidareført gjennom ein auke i fylkeskommunanes frie inntekter. ³ Tilskot til prosjekter som fordelast av Arkiverket, Nasjonalbiblioteket og Kulturrådet. ⁴ Omfattar tilskot til Musikkutstyrsordninga, ordninga for kjøp av musikkinstrument for skulekorps og barne- og ungdomsorkester, landsomfattande musikkorganisasjonar og aktivitetsmidlar for kor. ⁵ Tilskot til seglskipet Statsraad Lehmkuhl, skuleskipet Christian Radich og fullriggaren Sørlandet.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 1.2.1. Netto driftsutgifter til kulturfremål i fylkeskommunane, etter fylke. Millionar kroner

	Netto driftsutgifter i alt	Bibliotek	Museum	Kunstformidling	Kunstproduksjon	Idrett	Andre kulturaktivitetar
2006	873,8	116,5	230,1	262,8	47,0	85,9	131,5
2007	943,7	124,4	264,9	268,7	56,0	59,9	169,8
2008	972,6	118,5	242,2	249,5	62,9	89,1	210,5
2009 ¹	1 022,3	126,6	306,7	280,8	59,0	-8,3	257,5
2010	1 127,2	132,3	316,9	325,0	70,0	60,4	222,7
2011	1 218,6	164,3	328,6	334,2	95,0	67,0	229,4
2012	1 257,5	142,7	354,3	365,7	94,0	82,4	218,3
2013	1 327,9	148,5	375,1	361,9	104,6	103,8	234,1
2014	1 587,2	147,5	386,0	399,2	116,3	250,2	288,0
2015	1 499,9	141,9	400,9	396,1	167,9	157,1	236,1
2016	1 481,2	145,6	432,9	426,3	164,4	11,0	301,1
2017	1 449,8	152,2	448,2	414,1	216,5	23,8	194,9

2017

Østfold	43,43	6,4	19,2	22,0	16,1	-30,7	10,5
Akershus	109,37	17,3	27,2	20,2	16,8	-10,5	38,3
Oslo	-8,18	3,9	0,0	0,0	0,0	-12,1	0,0
Hedmark	70,35	4,9	18,4	33,4	0,3	-5,9	19,2
Oppland	47,68	8,1	13,2	8,2	9,6	-8,6	17,1
Buskerud	70,98	9,1	23,1	19,3	0,6	8,1	10,8
Vestfold	86,42	7,6	35,5	17,0	3,0	5,4	17,9
Telemark	54,46	6,1	16,6	8,7	6,0	5,5	11,6
Aust-Agder	44,81	4,5	16,6	11,9	5,4	1,6	4,8
Vest-Agder	23,92	4,2	15,9	38,9	0,0	-41,2	6,1
Rogaland	103,44	6,4	44,2	15,5	53,7	-26,1	9,8
Hordaland	153,67	8,2	50,9	49,9	0,0	-9,5	54,1
Sogn og Fjordane	59,15	5,2	19,8	9,1	12,0	3,9	9,2
Møre og Romsdal	117,33	10,9	31,4	38,1	-2,5	30,2	9,2
Sør-Trøndelag	123,66	9,0	32,5	59,5	0,0	94,1	-71,5
Nord-Trøndelag	95,79	7,0	34,6	32,0	0,3	9,7	12,3
Nordland	120,44	13,9	28,0	9,4	51,2	3,3	14,6
Troms Romsa	88,97	11,2	14,8	11,9	35,4	5,8	9,9
Finnmark Finnmarku	44,11	8,2	6,4	8,8	8,6	0,8	11,2

¹ Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå. Basert på Statistikkbanken, tabell 12064.

Tabell 1.2.2. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane, etter fylke. Prosent

	Bibliotek	Museum	Kunst- formidling	Kunst- produksjon	Idrett	Andre kulturaktivitetar
2006	13,3	26,3	30,1	5,4	9,8	15,0
2007	13,2	28,1	28,5	5,9	6,3	18,0
2008	12,2	24,9	25,7	6,5	9,2	21,6
2009 ¹	12,4	30,0	27,5	5,8	-0,8	25,2
2010	11,7	28,1	28,8	6,2	5,4	19,8
2011	13,5	27,0	27,4	7,8	5,5	18,8
2012	11,3	28,2	29,1	7,5	6,6	17,4
2013	11,2	28,2	27,3	7,9	7,8	17,6
2014	9,3	24,3	25,2	7,3	15,8	18,1
2015	9,5	26,7	26,4	11,2	10,5	15,7
2016	9,8	29,2	28,8	11,1	0,7	20,3
2017	10,5	30,9	28,6	14,9	1,6	13,4
2017						
Østfold	14,7	44,1	50,7	37,0	-70,6	24,1
Akershus	15,9	24,8	18,5	15,4	-9,6	35,0
Oslo	-47,8	0,0	0,0	0,0	147,8	0,0
Hedmark	7,0	26,2	47,5	0,4	-8,4	27,2
Oppland	17,0	27,6	17,2	20,2	-17,9	35,9
Buskerud	12,8	32,5	27,2	0,9	11,4	15,2
Vestfold	8,8	41,0	19,7	3,5	6,3	20,7
Telemark	11,1	30,5	15,9	11,0	10,1	21,3
Aust-Agder	10,1	37,0	26,6	12,1	3,5	10,7
Vest-Agder	17,6	66,6	162,8	0,0	-172,4	25,3
Rogaland	6,2	42,7	15,0	51,9	-25,2	9,5
Hordaland	5,3	33,1	32,5	0,0	-6,2	35,2
Sogn og Fjordane	8,8	33,5	15,4	20,2	6,6	15,5
Møre og Romsdal	9,3	26,8	32,5	-2,1	25,7	7,8
Sør-Trøndelag	7,3	26,3	48,1	0,0	76,1	-57,8
Nord-Trøndelag	7,3	36,1	33,4	0,3	10,1	12,8
Nordland	11,5	23,3	7,8	42,5	2,7	12,1
Troms Romsa	12,5	16,6	13,4	39,8	6,5	11,1
Finnmark Finnmarku	18,6	14,6	20,0	19,5	1,9	25,4

¹ Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå. Basert på Statistikkbanken, tabell 12064 omrekna til prosent av totale netto driftsutgifter til kulturføremål.

Tabell 1.2.3. Netto og brutto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter til kulturføremål. Fylkeskommunar. Millionar kroner

	Netto driftsutgifter	Brutto driftsutgifter	Brutto investeringsutgifter
2003	781,7	1 639,3	38,4
2004	788,8	1 624,3	44,0
2005	735,1	1 625,5	56,7
2006	873,8	1 772,2	38,4
2007	943,7	1 856,9	15,5
2008	972,6	1 920,0	64,5
2009 ¹	1 022,3	2 290,0	168,3
2010	1 127,2	2 271,0	64,3
2011	1 218,6	2 362,5	62,1
2012	1 257,5	2 477,1	114,2
2013	1 327,9	2 663,7	65,4
2014	1 587,2	3 056,8	25,0
2015	1 499,9	3 140,8	5,6
2016	1 481,2	3 287,2	30,7
2017	1 449,8	3 264,4	12,3

Gjennomsnitt 2015-2017

Heile landet	1 477,0	3 230,8	16,2
Østfold	171,7	152,9	0,5
Akershus	361,8	275,0	5,7
Oslo	-38,9	79,0	0,0
Hedmark	268,3	149,9	0,6
Oppland	171,7	129,1	0,3
Buskerud	214,8	146,4	0,1
Vestfold	208,3	150,2	0,0
Telemark	190,1	119,4	0,3
Aust-Agder	134,6	103,5	1,0
Vest-Agder	163,2	124,3	0,0
Rogaland	260,8	252,5	0,0
Hordaland	463,8	293,4	0,0
Sogn og Fjordane	196,4	129,9	1,3
Møre og Romsdal	332,9	207,2	0,0
Sør-Trøndelag	348,2	237,3	0,0
Nord-Trøndelag	240,9	150,4	0,0
Nordland	355,6	249,5	5,4
Troms Romsa	266,1	183,6	0,0
Finnmark Finnmarku	121,2	97,4	1,0

¹ Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå. Basert på Statistikkbanken, tabell 12064.

Tabell 1.2.4. Netto driftsutgifter for fylkeskommunar til kultur, etter fylke

	Netto driftsutgifter Millionar kroner		Kroner per innbyggjar		Endring 2016/2017. Kroner per innbyggjar	Netto driftsutgifter til kultur i prosent av totale netto driftsutgifter	
	2016	2017	2016	2017		2016	2017
I alt	1 481	1 450	282	274	-8	1,5	1,5
Østfold	63	43	214	147	-67	2,2	1,5
Akershus	142	109	235	178	-57	2,4	1,8
Oslo	-34	-8	-51	-12	39	-0,1	0,0
Hedmark	110	70	561	357	-204	4,7	2,9
Oppland	58	48	307	251	-56	2,4	1,9
Buskerud	77	71	274	252	-22	2,7	2,5
Vestfold	61	86	249	347	98	2,6	3,4
Telemark	52	54	302	314	12	2,8	2,8
Aust-Agder	57	45	488	382	-106	4,1	3,1
Vest-Agder	77	24	417	128	-289	3,6	1,1
Rogaland	42	103	89	218	129	0,8	2,0
Hordaland	127	154	245	294	49	2,1	2,5
Sogn og Fjordane	71	59	647	537	-110	3,1	2,6
Møre og Romsdal	137	117	513	440	-73	3,6	2,9
Sør-Trøndelag	110	124	348	385	37	3,1	3,3
Nord-Trøndelag	78	96	569	695	126	3,6	4,2
Nordland	129	120	532	495	-37	2,8	2,6
Troms Romsa	89	89	538	534	-4	3,3	3,1
Finnmark Finnmarku	34	44	442	579	137	2,2	2,9

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.1. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kultur, etter fylke

	Netto driftsutgifter Millionar kroner		Kroner per innbyggjar		Endring 2016/2017. Kroner per innbyggjar	Netto driftsutgifter til kultur i prosent av totale netto driftsutgifter	
	2016	2017	2016	2017		2016	2017
I alt	11 297	12 163	2 148	2 297	149	3,9	4,0
Østfold	490	523	1 672	1 771	99	3,3	3,3
Akershus	1 189	1 238	1 967	2 017	50	3,9	3,8
Oslo	1 669	1 886	2 502	2 800	298	4,2	4,5
Hedmark	385	416	1 964	2 113	149	3,6	3,6
Oppland	395	426	2 085	2 245	160	3,7	3,7
Buskerud	541	588	1 934	2 088	154	3,7	3,8
Vestfold	412	426	1 667	1 709	42	3,3	3,2
Telemark	413	432	2 382	2 492	110	4,2	4,1
Aust-Agder	248	257	2 126	2 191	65	3,8	3,8
Vest-Agder	443	507	2 403	2 719	316	4,3	4,6
Rogaland	1 153	1 288	2 442	2 721	279	4,6	4,9
Hordaland	1 119	1 132	2 152	2 166	14	4,0	3,9
Sogn og Fjordane	236	247	2 144	2 238	94	3,3	3,3
Møre og Romsdal	465	494	1 747	1 852	105	3,1	3,1
Sør-Trøndelag	693	769	2 185	2 396	211	4,2	4,4
Nord-Trøndelag	296	317	2 159	2 297	138	3,8	4,0
Nordland	563	588	2 317	2 416	99	3,7	3,7
Troms Romsa	351	375	2 119	2 255	136	3,6	3,6
Finnmark Finnmarku	237	253	3 116	3 328	212	4,5	4,5

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.2. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kulturføremål, etter fylke. Millionar kroner

	Kultur i alt	Aktivitetstilbud for barn og unge	Folke- bibliotek ¹	Kino	Museum	Kunst- formidling	Idrett ²	Kultur- skolar	Andre kultur- aktivitetar ³
2008	7 452,0	861,1	1 177,5	60,6	273,0	423,2	2 035,5	1 022,7	1 598,4
2009	7 694,9	895,0	1 188,2	48,8	290,4	416,6	2 155,6	1 071,9	1 628,4
2010	8 517,1	948,9	1 237,9	77,7	299,1	422,9	2 598,1	1 105,5	1 827,0
2011	8 916,6	962,7	1 291,4	76,5	344,4	446,6	2 664,4	1 154,5	1 976,1
2012	9 393,8	983,2	1 364,5	49,8	383,1	510,6	2 864,0	1 241,7	1 996,8
2013	9 814,1	1 009,1	1 390,6	38,9	392,0	469,7	3 081,8	1 334,0	2 097,9
2014	10 377,5	1 027,7	1 424,0	65,1	379,1	494,5	3 249,3	1 424,1	2 313,8
2015	10 584,7	1 008,6	1 406,7	34,2	395,0	501,5	3 371,4	1 366,0	2 501,3
2016	11 297,4	1 054,7	1 452,7	8,9	442,0	557,1	3 714,7	1 412,4	2 654,8
2017	12 163,4	1 081,8	1 490,3	41,6	447,2	580,3	4 130,3	1 450,7	2 941,2
2017									
Østfold	523,3	46,7	70,9	2,8	15,8	16,5	163,7	48,3	158,5
Akershus	1 238,3	119,6	166,7	-4,0	14,5	30,7	477,0	159,2	274,5
Oslo	1 885,9	325,5	181,7	0,0	115,1	33,5	738,7	64,4	427,0
Hedmark	416,3	29,7	59,1	4,8	5,7	11,5	116,8	62,2	126,4
Oppland	426,2	24,4	67,0	-2,0	9,1	14,9	137,9	68,9	106,0
Buskerud	588,4	38,5	83,0	4,7	15,7	8,8	202,2	69,4	166,1
Vestfold	425,8	23,9	72,9	-0,6	10,7	8,2	128,8	44,5	137,3
Telemark	432,1	25,5	58,0	5,1	14,6	9,0	116,0	62,3	141,4
Aust-Agder	256,8	17,8	35,6	1,5	14,0	2,3	84,0	28,4	73,2
Vest-Agder	507,2	38,2	55,9	2,2	25,7	69,0	148,8	48,6	118,8
Rogaland	1 288,3	93,3	140,0	4,4	53,2	86,1	449,3	164,0	298,1
Hordaland	1 131,7	89,8	136,8	3,8	53,7	124,3	386,0	143,5	193,8
Sogn og Fjordane	246,7	11,2	38,9	4,1	5,8	7,2	77,8	48,3	53,3
Møre og Romsdal	494,2	18,7	66,9	4,7	16,0	18,5	148,9	109,9	110,7
Sør-Trøndelag	768,9	68,3	71,8	2,5	20,6	71,9	289,4	112,1	132,3
Nord-Trøndelag	316,7	20,8	36,7	9,1	8,8	7,5	85,4	48,4	100,0
Nordland	587,9	40,2	67,4	-3,7	27,6	30,4	164,7	83,0	178,2
Troms Romsa	375,4	35,4	49,4	-3,2	12,8	28,4	112,1	55,8	84,8
Finnmark Finnmarku	253,4	14,2	31,5	5,1	7,6	1,6	102,9	29,7	60,7

¹ Gjeld funksjon 370 Bibliotek. Folkebibliotek er den største utgifta totalt, men òg andre typar bibliotek som er lovheimla vert inkluderte. Nokre kommunar har ansvar for fengselsbibliotek i kommunen. ² Gjeld funksjonane 380 og 381. ³ Gjeld funksjonane 385 og 386.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.3. Netto driftsutgifter for kommune konsern til kulturføremål. Prosent

	Aktivitetstilbud for barn og unge	Folke - bibliotek ¹	Kino	Museum	Kunst - formidling	Idrett ²	Kulturskolar	Andre kultur- aktivitetar ³
2008	11,6	15,8	0,8	3,7	5,7	27,3	13,7	21,4
2009	11,6	15,4	0,6	3,8	5,4	28,0	13,9	21,2
2010	11,1	14,5	0,9	3,5	5,0	30,5	13,0	21,5
2011	10,8	14,5	0,9	3,9	5,0	29,9	12,9	22,1
2012	10,5	14,5	0,5	4,1	5,4	30,5	13,2	21,3
2013	10,3	14,2	0,4	4,0	4,8	31,4	13,6	21,4
2014	9,9	13,7	0,6	3,7	4,8	31,3	13,7	22,3
2015	9,5	13,3	0,3	3,7	4,7	31,8	12,9	23,7
2016	9,3	12,9	0,1	3,9	4,9	32,8	12,5	23,5
2017	8,9	12,3	0,3	3,7	4,8	34,0	11,9	24,2

2017

Østfold	8,9	13,5	0,5	3,0	3,2	31,3	9,2	30,3
Akershus	9,7	13,5	-0,3	1,2	2,5	38,5	12,9	22,2
Oslo	17,3	9,6	0,0	6,1	1,8	39,2	3,4	22,6
Hedmark	7,1	14,2	1,2	1,4	2,8	28,1	14,9	30,4
Oppland	5,7	15,7	-0,5	2,1	3,5	32,4	16,2	24,9
Buskerud	6,5	14,1	0,8	2,7	1,5	34,4	11,8	28,2
Vestfold	5,6	17,1	-0,1	2,5	1,9	30,3	10,5	32,2
Telemark	5,9	13,4	1,2	3,4	2,1	26,9	14,4	32,7
Aust-Agder	6,9	13,9	0,6	5,4	0,9	32,7	11,0	28,5
Vest-Agder	7,5	11,0	0,4	5,1	13,6	29,3	9,6	23,4
Rogaland	7,2	10,9	0,3	4,1	6,7	34,9	12,7	23,1
Hordaland	7,9	12,1	0,3	4,7	11,0	34,1	12,7	17,1
Sogn og Fjordane	4,6	15,8	1,7	2,4	2,9	31,5	19,6	21,6
Møre og Romsdal	3,8	13,5	1,0	3,2	3,7	30,1	22,2	22,4
Sør-Trøndelag	8,9	9,3	0,3	2,7	9,4	37,6	14,6	17,2
Nord-Trøndelag	6,6	11,6	2,9	2,8	2,4	27,0	15,3	31,6
Nordland	6,8	11,5	-0,6	4,7	5,2	28,0	14,1	30,3
Troms Romsa	9,4	13,2	-0,8	3,4	7,6	29,9	14,9	22,6
Finnmark Finnmark	5,6	12,4	2,0	3,0	0,6	40,6	11,7	24,0

¹ Gjeld funksjonen 370 Bibliotek. Folkebibliotek er største utgift totalt, men og andre typar bibliotek som er lovheimla vert inkluderte. Nokre kommunar har ansvar for fengselsbibliotek i kommunen. ² Gjeld funksjonane 380 og 381. ³ Gjeld funksjonane 385 og 386.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.4. Brutto investeringsutgifter for kommune konsern, etter rekneskapsfunksjon for kultur. 1 000 kroner

	Aktivitetstilbud for barn og unge	Folke- bibliotek	Kino	Museum	Kunst- formidling	Idrett ¹	Kulturskolar	Andre kultur- aktivitetar ²
2006	50 576	55 080	10 154	71 625	16 924	1 486 843	11 047	405 562
2007	87 958	75 997	35 821	99 715	28 723	2 038 808	11 421	852 732
2008	111 870	61 259	14 949	142 593	36 253	2 523 518	20 656	1 043 012
2009	35 202	72 654	11 286	115 625	79 462	3 308 660	7 610	1 695 872
2010	22 721	65 102	64 092	105 759	108 632	3 435 366	14 454	1 522 979
2011	24 657	64 242	71 346	95 042	123 158	3 124 642	18 521	1 384 456
2012	22 143	127 940	20 451	66 244	41 432	2 894 172	56 760	1 286 443
2013	21 361	166 598	38 217	55 869	27 664	2 671 739	67 959	1 499 223
2014	34 346	141 221	21 466	32 911	60 024	2 837 487	22 405	1 466 791
2015	23 615	98 084	31 503	45 878	61 249	2 843 677	8 368	1 737 019
2016	38 942	66 393	6 109	29 622	45 118	3 317 873	11 216	1 983 723
2017	303 862	86 657	5 175	45 635	45 144	3 909 916	9 219	1 768 349
Gjennomsnitt 2015-2017	122 140	83 711	14 262	40 378	50 504	3 357 155	9 601	1 829 697
Østfold	1 044	1 597	4	803	776	86 396	849	26 228
Akershus	3 796	6 879	509	12 988	1 631	576 870	1 129	156 225
Oslo	275 839	21 297	-	2 764	27 000	586 143	33	945 027
Hedmark	2 419	1 555	53	2 776	1 522	178 067	256	17 378
Oppland	441	2 973	-	-	1 483	65 015	329	56 552
Buskerud	1 408	5 216	-18	470	840	137 390	533	41 033
Vestfold	-	7 170	610	1 075	-	177 662	18	43 596
Telemark	-	3 474	1 500	1 782	1 259	16 370	16	9 445
Aust-Agder	621	438	49	6 493	627	120 176	80	44 080
Vest-Agder	1 762	18 360	-	165	1 266	60 343	61	28 632
Rogaland	3 046	5 133	600	4 099	2 793	373 281	251	90 408
Hordaland	35	2 791	202	-	3 048	423 463	186	81 097
Sogn og Fjordane	1 801	49	-	2 124	16	52 368	3 924	14 254
Møre og Romsdal	47	1 096	302	105	-	257 501	762	39 789
Sør-Trøndelag	8 838	684	538	196	-	114 109	-	29 331
Nord-Trøndelag	10	706	-	-46	2 200	95 796	104	17 519
Nordland	704	2 507	355	219	57	177 968	9	80 428
Troms Romsa	766	2 672	-	-	119	300 961	524	16 121
Finnmark Finnmark	1 285	2 060	471	9 622	507	110 037	155	31 206

¹ Gjeld funksjonane 380 og 381. ² Gjeld funksjonane 385 og 386.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.5. Friviljuge lag og foreiningar som får driftstilskot frå kommunane. KOSTRA-skjema 17¹

Lag/foreining	Talet på lag/foreiningar					Samla driftstilskot. 1 000 kroner				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
I alt	19 614	19 344	18 469	19 225	19 209	643 889	695 492	723 215	786 573	831 086
Friviljuge barne- og ungdomsforeiningar	4 867	4 911	4 690	4 498	4 433	148 741	156 293	173 480	191 762	197 245
Idrettslag/skyttarlag	5 019	4 915	4 848	5 119	5 107	325 679	368 123	367 575	405 265	427 969
Andre foreiningar	9 728	9 518	8 931	9 608	9 669	169 469	171 076	182 160	189 546	205 872

¹ Barne- og ungdomstiltak og tilskot til friviljuge lag og foreiningar.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

2. Friviljug innsats

2.1. Nokre resultat

Levekårsundersøkinga

Dei årlege levekårsundersøkingane som SSB gjennomfører, tek opp spørsmål om friviljug innsats kvart tredje år. Dei to siste gongane det vart spurt om friviljug innsats var i 2014 og 2017, og begge åra svarte 38 prosent at dei hadde utført gratisarbeid for organisasjonar dei siste 12 månadene.

Satellittrekneskapen for ideelle og friviljuge organisasjonar

Satellittrekneskapen for ideelle og friviljuge organisasjonar vart etablert på grunn av ynskje for auka kunnskap om ideell og friviljug sektor i Noreg. Det er føremåls-tenleg å kunne systematisere grunnleggjande statistikk om friviljug sektor. Satellittrekneskapen viser dei ulike aktivitetane til desse organisasjonane, korleis dei finansierer tenesteproduksjonen sin og gjer eit overslag på verdien av det friviljuge arbeidet som hushalda gjer gjennom organisasjonane.

61 prosent har gjort friviljug arbeid

Den friviljuge, ulønna innsatsen i satellittrekneskapen byggjer på data frå ei spørjeundersøking gjort av Statistisk sentralbyrå (SSB) på oppdrag for Institutt for samfunnsforskning (ISF) i 2014. Då svarte 61 prosent av dei spurde at dei hadde gjort friviljug arbeid for ein eller fleire organisasjonar dei siste 12 månadene (Folkestad mfl.).

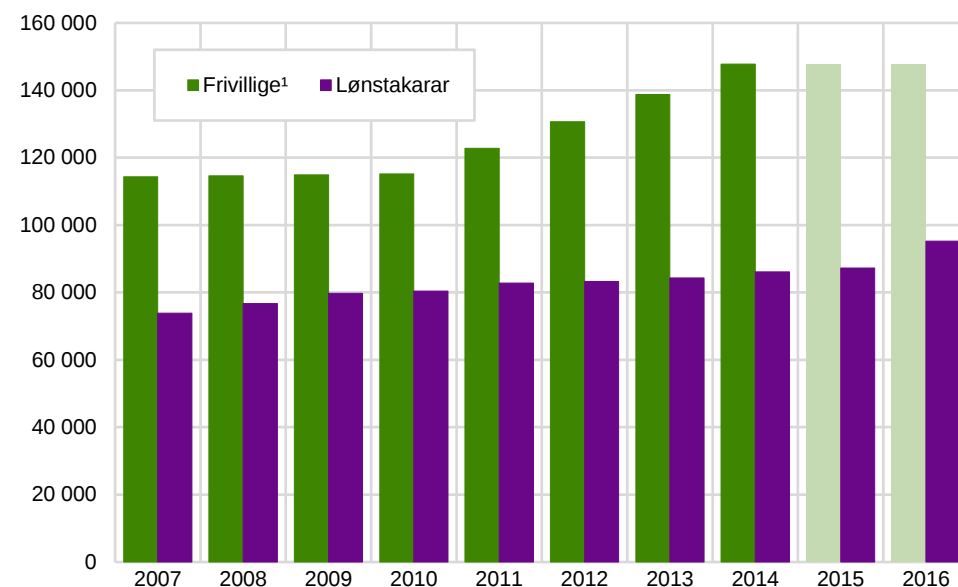
Noko av grunnen til at delane for friviljug arbeid i levekårsundersøkinga og satellittrekneskapen er ulike, kan vere at undersøkingane er utførte på ulike måtar. Det kan mellom anna ha innverknad på nivået på friviljug arbeid om det vert målt i ei eiga undersøking eller om det inngår i ei undersøking med andre tema, slik som tilfellet er for levekårsundersøkingane. Undersøkingar, under overskrifta friviljug arbeid, når i større grad personar som har utført slikt arbeid, medan dei som ikkje har utført slikt arbeid i større grad takkar nei til å ta del (Folkestad mfl.).

Ei anna utfordring har vist seg å vere at respondentar, spesielt i telefonintervju, kan vere mindre viljuge til å svare at dei faktisk ikkje har teke del. Friviljug innsats kan ha eit normativt element i seg som gjer at det er sosialt ynskeleg å seia at ein har delteke i slikt arbeid. Kva folk seier dei gjer er ikkje naudsyntvis det same som det dei faktisk gjer. Levekårsundersøkinga til SSB kan underestimere delen noko, fordi folk ikkje hugsar eller tenkjer over alt dei har gjort. For ein breiare diskusjon om dette, sjå Folkestad mfl., side 18-22.

148 000 friviljuge årsverk i 2014

Satellittrekneskapen for friviljuge og ideelle organisasjonar viser at den friviljuge innsatsen i Noreg utgjorde nærare 148 000 årsverk i 2014 (SSB 2017b). Samanlikna med 2007, med 114 000 årsverk, har det vore ein auke i det friviljuge arbeidet på 33 400 årsverk, noko som svarar til ein vekst på vel 29 prosent i denne perioden, sjå tabellane 2.1 til 2.8 som byggjer på tal frå satellittrekneskapen.

Talet på friviljuge årsverk, i dei ideelle og friviljuge organisasjonane, heldt seg ganske konstant til og med 2010, sjå figur 2.1. Før 2011 vaks talet på årsverk med 0,2 prosent kvart år, medan i 2011 var auken på 6,6 prosent, og i åra mellom 2011 og 2014 har auken vore på over 6 prosent jamført med året før. Dei siste tilgjengelege tala for lønte årsverk, er frå 2016, og viser at årsverk for lønntakarar i ideelle og friviljuge organisasjonar vaks med 9,2 prosent sidan 2015, medan nyare tal for dei ulønna årsverka fyrst vert publisert i 2017.

Figur 2.1. Talet på årsverk i ideelle og friviljuge organisasjonar

¹ Nyaste tal for friviljuge årsverk er for 2014.

Kjelde: Satellitrekneskap for ideelle og friviljuge organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

23 prosent av dei friviljuge
årsverka innanfor idretten

Kultur og fritid er den største gruppa kor vi finn friviljug innsats. Nyaste tal er frå 2014, då vart det utført om lag 71 600 friviljuge årsverk innanfor denne gruppa. Det utgjer åleine nær halvparten av alle dei friviljuge årsverka. Idretten er den største undergruppa når det gjeld friviljuge årsverk innanfor kultur og fritid. I 2014 stod idretten for 34 300 av dei totale friviljuge årsverka, noko som svarar til 23 prosent.

Den lønte sysselsetjinga i organisasjonane svara til 95 200 årsverk i 2016. Dette er ein auke på 1,2 prosent frå året før. I 2016 dekte hushalda 44 prosent av drifts-kostnadane i organisasjonane i tillegg til den friviljuge innsatsen, sjå tabell 2.3.

Verdien av friviljug innsats –
75,2 milliardar kroner i 2016

Verdien av den friviljuge innsatsen er utrekna til 75,2 milliardar kroner i 2016, sjå tabell 2.4. Måten det er utrekna på, er å finne kor mykje det ville ha kosta å erstatte det friviljuge arbeidet med løna arbeidskraft, slik at vi finn den såkalla «replacement cost» eller omtala som «lønskostnadsekvivalenten». Verdien av det ulønna arbeidet i 2008 vart utrekna til 55,2 milliardar kroner, slik at frå 2008 til 2016 har verdien av den friviljuge innsatsen vakse med 20 milliardar kroner, eller 36 prosent. Vi ser òg av tabell 2.4 at lønnskostnadsekvivalenten for kategorien kultur og fritid er 35,7 milliardar kroner og er den kategorien som i verdi medverkar mest med friviljug innsats.

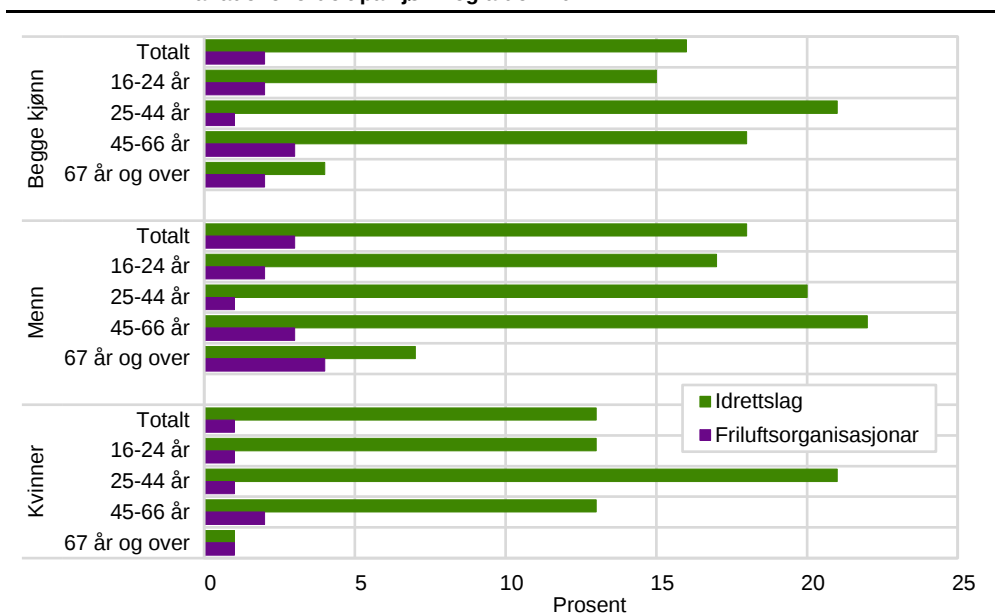
Dei ideelle og friviljuge organisasjonane står for ei verdiskaping, bruttoprodukt inklusive ulønna arbeid, på 132 milliardar kroner, sjå tabell 2.4. Dette er den økonomiske meirverdien som følgje av tenesteproduksjonen i organisasjonane.

Ifølgje SSB: «Medregnet verdien av den friviljuge innsatsen, ville organisasjonenes samlede bruttoprodukt utgjort omtrent 5 prosent av BNP for Fastlands-Norge i 2015».

Resultat frå levekårsundersøkinga er at medlemmer i idrettsorganisasjonar var mest aktive i friviljug arbeid (SSB 2017a). Nær halvparten av foreldre med barn i skulealder har gjort ein gratis innsats for eit idrettslag dei siste 12 månadene. Av alle, uansett om dei hadde barn i skulealder eller ikkje, svarte 16 prosent at dei hadde utført gratisarbeid for idrettslag dei siste 12 månadene, og delen menn som utførte gratisarbeid var høgare i høve til delen kvinner, høvesvis 18 prosent menn

og 13 prosent kvinner, sjå figur 2.2. Totalt var delen høgast i aldersgruppa 25-44 år, 21 prosent av befolkninga i denne aldersgruppa hadde utført gratisarbeid for idrettslag, sjå figur 2.2.

Figur 2.2. Delen som har utført gratisarbeid for idrettslag og frilufsorganisasjonar dei siste 12 månadene fordelt på kjønn og alder. 2017

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

2.2. Om statistikken

Satellitreknescapen

Den ordinære nasjonalrekneskapen tek ikkje med friviljug arbeid. I satellitreknescapen reknar ein ut verdien av den friviljuge, ulønna arbeidsinnsatsen. Satellitreknescapen inkluderer og verdset ulønna arbeidsinnsats og går difor utanfor rammene til den ordinære nasjonalrekneskapen der friviljug arbeid ikkje er verdsett. Det fører med seg at det berre er verdiskapinga til den betalte arbeidskrafta som er direkte samanliknbar med tala frå nasjonalrekneskapen. Utrekninga av friviljug arbeid vert gjort ved å gå ut frå at lønskostnadene per årsverk for friviljug arbeid er dei same som for lønt arbeid innanfor dei høvesvis aktivitetskategoriane. Aktivitetskategoriane fylgjer International Classification of Non-Profit Organisations (ICNPO).

Endring i metode frå 2013 til 2014

Det har vore ein nedgang i lønskostnadsekvivalenten for ulønna arbeid frå 2013 til 2014, medan talet på friviljuge årsverk auka i same periode. Dette heng saman med ei metodeendring: For dei fleste aktivitetskategoriane vert det frå og med årsgangen 2014 nytta ein ny metode for å verdsetje ulønna timeverk når det gjeld gjennomsnittlege lønskostnadar per utførte timeverk for arbeidstakarar med grunnskuleutdanning. Dette gjennomsnittstalet er henta frå samanliknbare næringsaggregat i nasjonalrekneskapen. For tidlegare årsgangar har ein derimot ikkje hatt utdanningsfordelte lønskostnadstal i nasjonalrekneskapen, og det ulønna arbeidet har vore verdsett på lik linje med det lønna.

Satellitreknescapen byggjer på statistikk frå mange ulike kjelder. Ulike definisjonar og måtar å vidarearbeide tal på, kan føre til at publiserte tal frå satellitreknescapen nausyntvis ikkje er nøyaktig like dei publiserte tala frå kjeldestatistikkane.

Dei sameinte nasjonane (SN) har utarbeidd retningslinjer for handsaming av friviljuge organisasjonar innanfor nasjonalrekneskapssystemet (SN 2003). Dette rammeverket gjer at ein kan samanlikne friviljug innsats over tid og mellom land. Det er jamvel viktig å vere klar over at land organiserer velferdstenestene sine

ulikt. I nokre land vil til dømes sjukehusa vere ein del av offentleg forvaltning, men i andre land kan dei vere organiserte som ideelle verksemder. Ulik grensedraging mellom offentleg forvaltning og ideell verksemd vil dermed påverke tala for ideelle og friviljuge organisasjonar.

Frå og med 2011 omfattar satellittrekneskapen òg inntektene til organisasjonane, og representerer dermed eit fullstendig rekneskapssystem for den friviljuge sektoren.

Levekårsundersøkinga

Statistisk sentralbyrå gjennomfører årleg levekårsundersøkinga Survey on Income and Living Conditions (EU-SILC). Tema vert tekne opp att med ein syklus på tre år. I 2011, 2014 og 2017 var temaet friluftsliv, organisasjonsaktivitet, politisk deltaking og sosialt nettverk. I 2012 og 2015 var temaet bustad og butilhøve og i 2013 og 2016 var temaet idrett og fysisk aktivitet. Det vert kvart tredje år gjennomført eigne undersøkingar for helse, omsorg og sosial kontakt (sist i 2015) og arbeidstilhøve og arbeidsmiljø (sist i 2016).

Populasjonen er personar i alderen 16 år og over som er busette i Noreg og som ikkje bur på institusjon. Utvalet til EU-SILC vert trekt som eit tilfeldig utval og bruttoutvalet består av 11 500 personar.

Frå og med 2011 er datafangsten for dei nasjonale tema i levekårsundersøkingane samordna med levekårsundersøkinga EU-SILC. EU-SILC er ei europeisk utvalsundersøking om inntekt, sosial ekskludering og levekår som er samordna via Eurostat, statistikkontoret for EU, og forankra i det europeiske statistiske systemet (ESS).

Undersøking av friviljug innsats i 2014

I 2014 gjennomførte SSB ei undersøking på oppdrag for Institutt for samfunnsforskning (ISF) om friviljug innsats. Undersøkinga vart gjennomført som ei telefonundersøking i november og desember i 2014. Føremålet med undersøkinga var å kartleggje deltaking i friviljuge organisasjonar, både i form av friviljug arbeid og økonomisk støtte. Det vart trekt eit tilfeldig utval på 3 400 personar frå folkeregisteret mellom personar i alderen 16-79 år. I 2017 vart undersøkinga gjennomført igjen, og tal frå den vil vert teke med i Kulturstatistikkbublikasjonen for 2018.

Referansar

Folkestad, Bjarte, Christensen, D. A., Strømsnes, K. og Selle, P. (2015): *Frivillig innsats i Noreg 1998-2014. Kva kjenneteikner dei frivillige og kva har endra seg?* Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Henta frå <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2445372>

SN (2003): *Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Account*. Henta frå http://unstats.un.org/unsd/publication/seriesf/seriesf_91e.pdf

SSB (2017a): *Mest frivillig arbeid for idrettslagene*. Henta frå <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/mest-frivillig-arbeid-for-idrettslagene>

SSB (2017b): *Frivillig innsats tilsvarende 74 milliarder*. Henta frå <https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/frivillig-innsats-tilsvarende-74-milliarder>

SSB (2015): *Organisasjonsaktivitet, politisk deltakelse og sosialt nettverk, levekårsundersøkelsen, 2014. Høy samfunnsdeltakelse blant yrkesarktive*. Henta frå <http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/orgakt>

Revolv, Mathias Killengreen (2015): *Undersøkelse om frivillig innsats 2014. Dokumentasjonsrapport*. Notater 2015/25. Statistisk sentralbyrå, henta frå <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/attachment/227675?ts=150c7859580>

Meir informasjon

Dam, K. W. og Westberg, N. B. (2012): *Dokumentasjon av satelittregnskapet for ideelle og friviljuge organisasjoner*. Notater 23/2012. Statistisk sentralbyrå. Henta frå http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/notat_201223/notat_201223.pdf

Sandvik, Lene og Holseter, Christoffer (2017): *Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2017, Tema: friluftsliv, organisasjonsaktivitet, politisk deltakelse og sosialt nettverk*. Dokumentasjonsrapport. Statistisk sentralbyrå, Notater 2018/7. Henta frå <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/levekarsundersokelsen-eu-silc-2017.tema-friluftsliv-organisasjonsaktivitet-politisk-deltakelse-og-sosialt-nettverk>

Åbyholm, Thom (2015): *Arbeid i ideelle og frivillige organisasjoner. Idrettsbevegelsen jobber mest frivillig*. Statistisk sentralbyrå. Henta frå <http://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/idrettsbevegelsen-jobber-mest-friviljug>

Tabell 2.1. Lønne og ulønna årsverk¹ i ideelle og frivillige organisasjonar, etter aktivitet (ICNPO). Tal på årsverk

	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lønstakarar og ulønna/frivillige								
I alt	191 340	195 545	205 445	213 885	223 100	233 919	234 981	243 021
Kultur og fritid	73 281	74 558	77 261	79 249	79 809	81 054	81 151	81 663
Av dette idrett	31 665	33 353	34 412	35 763	36 801	37 945	38 002	38 358
Utdanning og forskning	19 848	21 228	21 795	22 922	23 663	24 376	24 866	25 562
Helse	20 381	20 952	21 430	22 939	23 692	25 068	25 065	26 539
Sosiale tenester	23 870	24 730	26 647	27 267	30 716	33 050	34 061	38 434
Miljøvern	2 277	2 269	2 994	3 874	5 124	6 627	6 635	6 662
Lokalmiljø og bustad	14 328	14 108	14 053	14 199	13 975	14 278	14 124	13 832
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	9 734	10 046	11 371	11 052	11 973	11 590	10 764	11 094
Frivilligsentralar	216	248	258	255	252	255	260	262
Internasjonale organisasjonar	5 325	5 304	5 749	6 373	5 728	7 540	7 544	7 801
Religion	10 110	10 320	11 551	12 837	14 287	15 567	15 597	15 869
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	11 970	11 783	12 424	12 942	13 862	14 515	14 915	15 301
Ulønna/frivillige²								
I alt	114 616	115 149	122 766	130 630	138 769	147 778	147 778	147 778
Kultur og fritid	63 067	64 211	66 393	68 590	70 539	71 637	71 637	71 637
Av dette idrett	27 810	29 679	30 908	32 183	33 357	34 337	34 337	34 337
Utdanning og forskning	6 685	7 452	8 089	8 786	9 503	10 231	10 231	10 231
Helse	6 594	6 006	6 902	7 909	9 028	10 218	10 218	10 218
Sosiale tenester	4 032	3 551	4 331	5 265	6 378	7 665	7 665	7 665
Miljøvern	2 081	2 044	2 709	3 589	4 741	6 217	6 217	6 217
Lokalmiljø og bustad	13 187	12 907	12 742	12 894	13 026	13 067	13 067	13 067
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	4 498	4 605	5 306	5 031	5 534	5 009	5 009	5 009
Internasjonale organisasjonar	3 075	3 410	4 111	4 678	4 246	5 962	5 962	5 962
Religion	7 435	7 396	8 344	9 404	10 555	11 745	11 745	11 745
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	3 962	3 567	3 837	4 485	5 221	6 027	6 027	6 027
Lønstakarar								
I alt	76 724	80 396	82 768	83 278	84 313	86 143	87 204	95 243
Kultur og fritid	10 214	10 347	10 868	10 659	9 271	9 418	9 515	10 026
Av dette idrett	3 855	3 674	3 504	3 580	3 443	3 608	3 664	4 020
Utdanning og forskning	13 163	13 776	13 706	14 136	14 160	14 145	14 635	15 331
Helse	13 787	14 946	14 528	15 029	14 664	14 850	14 847	16 321
Sosiale tenester	19 838	21 179	22 316	22 003	24 339	25 385	26 396	30 769
Miljøvern	196	225	285	285	383	410	418	445
Lokalmiljø og bustad	1 141	1 201	1 310	1 304	949	1 211	1 057	765
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	5 236	5 441	6 065	6 021	6 439	6 581	5 755	6086
Frivilligsentralar	216	248	258	255	252	255	260	262
Internasjonale organisasjonar	2 250	1 894	1 638	1 694	1 483	1 579	1 582	1 839
Religion	2 675	2 924	3 207	3 433	3 732	3 822	3 852	4 124
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	8 008	8 216	8 587	8 457	8 641	8 487	8 887	9 273

¹ Ulønna årsverk er berre kartlagde for åra 2004, 2009 og 2014. For 2014 er det registrert 622 årsverk under restkategorien ICNPO 12 Andre. Desse årsverka er her fordelte proporsjonalt utover på dei resterande elleve kategoriane. For åra 2004 til 2010 har vi rekna med ein konstant vekstrate i frivillig innsats grunna i undersøkingane i 2004 og 2009. Overslaget for frivillige årsverk i 2010 er ikkje revidert. Vi reknar òg med at vekstraten er konstant for åra 2010-2014 grunna i undersøkinga i 2014. ² Frivillig arbeid ved Frivilligsentralar kan førebels ikkje skilast ut som eigen ICNPO-kategori slik det er gjort for lønna årsverk.

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og frivillige organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.2. Lønne og ulønna årsverk¹ i ideelle og friviljuge organisasjonar, etter aktivitet (ICNPO). Endring frå året før. Prosent

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lønstakarar og ulønna/friviljuge								
I alt	1,8	0,4	5,1	4,1	4,3	4,9	0,5	3,4
Kultur og fritid	1,4	0,3	3,6	2,6	0,7	1,6	0,1	0,6
Av dette idrett	3,7	1,5	3,2	3,9	2,9	3,1	0,2	0,9
Utdanning og forskning	4,2	2,7	2,7	5,2	3,2	3,0	0,2	2,8
Helse	-0,3	3,1	2,3	7,0	3,3	5,8	0,0	5,9
Sosiale tenester	2,4	1,1	7,8	2,3	12,6	7,6	3,1	12,8
Miljøvern	0,0	-0,4	32,0	29,4	32,3	29,3	0,1	0,4
Lokalmiljø og bustad	-2,0	0,5	-0,4	1,0	-1,6	2,2	-1,1	-2,1
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	7,7	-4,2	13,2	-2,8	8,3	-3,2	-7,1	3,1
Friviljugsentralar	9,3	5,1	4,0	-1,2	-1,2	1,2	2,0	0,8
Internasjonale organisasjonar	7,8	-7,6	8,4	10,9	-10,1	31,6	0,1	3,4
Religion	1,3	0,8	11,9	11,1	11,3	9,0	0,2	1,7
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	-0,7	-0,9	5,4	4,2	7,1	4,7	2,8	2,6
Ulønna/friviljuge²								
I alt	0,2	0,2	6,6	6,4	6,2	6,5	..	..
Kultur og fritid	0,9	0,9	3,4	3,3	2,8	1,6	..	..
Av dette idrett	3,4	3,2	4,1	4,1	3,6	2,9	..	..
Utdanning og forskning	5,7	5,5	8,5	8,6	8,2	7,7	..	..
Helse	-4,4	-4,7	14,9	14,6	14,1	13,2	..	..
Sosiale tenester	-6,0	-6,3	22,0	21,6	21,1	20,2	..	..
Miljøvern	-0,8	-1,0	32,5	32,5	32,1	31,1	..	..
Lokalmiljø og bustad	-2,1	0,0	-1,3	1,2	1,0	0,3	..	..
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	5,9	-3,3	15,2	-5,2	10,0	-9,5	..	..
Internasjonale organisasjonar	8,5	2,2	20,6	13,8	-9,2	40,4	..	..
Religion	-0,2	-0,4	12,8	12,7	12,2	11,3	..	..
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	-9,0	-1,1	7,6	16,9	16,4	15,4	..	..
Lønstakarar								
I alt	4,0	0,8	3,0	0,6	1,2	2,2	1,2	9,2
Kultur og fritid	4,6	-3,2	5,0	-1,9	-13,0	1,6	1,0	5,4
Av dette idrett	6,2	-10,3	-4,6	2,2	-3,8	4,8	1,6	9,7
Utdanning og forskning	3,4	1,2	-0,5	3,1	0,2	-0,1	3,5	4,8
Helse	1,7	6,6	-2,8	3,4	-2,4	1,3	0,0	9,9
Sosiale tenester	4,1	2,5	5,4	-1,4	10,6	4,3	4,0	16,6
Miljøvern	8,7	5,6	26,7	0,0	34,4	7,0	2,0	6,5
Lokalmiljø og bustad	-0,9	6,2	9,1	-0,5	-27,2	27,6	-12,7	-27,6
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	9,2	-4,8	11,5	-0,7	6,9	2,2	-12,6	5,8
Friviljugsentralar	9,3	5,1	4,0	-1,2	-1,2	1,2	2,0	0,8
Internasjonale organisasjonar	6,9	-21,3	-13,5	3,4	-12,5	6,5	0,2	16,2
Religion	5,2	3,9	9,7	7,0	8,7	2,4	0,8	7,1
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	3,4	-0,8	4,5	-1,5	2,2	-1,8	4,7	4,3

¹ Ulønna årsverk er berre kartlagde for åra 2004, 2009 og 2014. For 2014 er det registrert 622 årsverk under restkategorien ICNPO 12 Andre. Desse årsverka er her fordelte proporsjonalt utover på dei resterande elleve kategoriane. For åra 2004 til 2010 har vi rekna med ein konstant vekstrate i friviljug innsats grunna i undersøkingane i 2004 og 2009. Overslaget for friviljuge årsverk i 2010 er ikkje revidert. Vi reknar òg med at vekstraten er konstant for åra 2010-2014 grunna i undersøkinga i 2014. ² Friviljug, ulønna arbeid ved Friviljugsentralar kan førebels ikkje skiljast ut som eigen ICNPO-kategori slik det er gjort for lønte årsverk. Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og friviljuge organisasjonar, Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.3. Finansiering etter aktivitet (ICNPO) og finansieringskjelde i 2016. Millionar kroner og prosent

	Alle finansieringskjelder	Staten	Kommunar og fylkeskommunar	Hushald	Andre finansieringskjelder
I alt	111 800	30 521	17 988	49 068	14 223
Kultur og fritid	18 501	3 403	1 531	11 694	1 873
Av dette idrett					
Utdanning og forskning	16 178	9 137	1 336	2 823	2 882
Helse	11 132	7 370	3 176	585	-
Sosiale tenester	20 111	4 330	10 894	4 504	383
Miljøvern	677	145	58	352	121
Lokalmiljø og bustad	11 297	-	-	11 297	-
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	9 345	3 464	480	4 941	460
Friviljugsentralar	159	116	26	13	3
Internasjonale organisasjonar	2 161	901	6	1 081	173
Religion	6 367	1 654	480	4 183	50
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	15 872	-	-	7 594	8 278
Prosent					
I alt	100	27,3	16,1	43,9	12,8
Kultur og fritid	100	18,4	8,3	63,2	10,1
Av dette idrett	100	17,4	10,7	56,9	15,1
Utdanning og forskning	100	56,5	8,3	17,3	17,8
Helse	100	66,2	28,5	5,3	-
Sosiale tenester	100	21,5	54,2	22,4	1,9
Miljøvern	100	21,4	8,6	52	17,9
Lokalmiljø og bustad	100	-	-	100	-
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	100	37,1	5,1	52,9	4,9
Friviljugsentralar	100	72,9	16,4	8,2	1,9
Internasjonale organisasjonar	100	41,7	0,4	50	8
Religion	100	26	7,5	65,7	0,8
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	100	-	-	47,8	52,2

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og frivillige organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.4. Produksjon, bruttoprodukt og lønskostnader inklusive ulønna arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Løpande prisar. Millionar kroner

	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Produksjon inklusive ulønna arbeid								
I alt	128 875	141 307	149 787	160 449	173 982	174 858	180 925	186 988
Kultur og fritid	45 303	48 972	48 699	51 651	54 022	51 578	52 634	54 216
Av dette idrett	20 577	22 113	22 220	23 859	25 571	25 084	25 517	25 236
Utdanning og forskning	14 516	16 594	17 936	19 144	20 360	19 773	20 649	21 421
Helse	10 446	10 567	11 909	12 907	13 938	15 623	16 788	16 982
Sosiale tenester	13 335	14 792	16 005	17 040	19 261	21 982	23 684	24 500
Miljøvern	1 463	1 601	1 952	2 543	3 491	3 584	3 678	3 785
Lokalmiljø og bustad	12 575	13 777	14 409	15 409	17 074	16 333	17 054	17 820
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	8 498	9 748	11 232	11 354	12 694	12 339	11 295	11 846
Friviljugsentralar	102	126	136	140	145	150	158	159
Internasjonale organisasjonar	2 763	3 230	3 468	3 927	3 634	4 674	4 786	5 140
Religion	6 987	7 892	9 170	10 405	11 937	11 421	11 700	12 235
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	12 886	14 009	14 872	15 930	17 426	17 401	18 500	18 884
Bruttoprodukt inklusive ulønna arbeid								
I alt	93 152	101 435	108 456	117 044	127 740	125 471	130 188	132 237
Kultur og fritid	36 472	39 626	38 988	41 440	44 437	41 079	42 129	43 206
Av dette idrett	16 356	17 931	17 809	18 977	20 603	19 857	20 389	20 995
Utdanning og forskning	10 852	12 581	13 897	14 840	15 881	15 283	15 955	16 415
Helse	8 618	8 613	10 060	10 964	11 884	13 419	14 513	1 466
Sosiale tenester	9 914	10 831	12 247	13 166	14 852	16 987	18 079	17 501
Miljøvern	1 288	1 390	1 763	2 355	3 229	3 295	3 377	3 472
Lokalmiljø og bustad	6 380	6 813	7 195	7 750	8 073	6 961	7 029	6 982
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	5 170	5 910	6 954	7 024	7 866	7 077	6 698	6 977
Friviljugsentralar	86	106	114	117	122	126	132	133
Internasjonale organisasjonar	2 198	2 341	2 584	2 993	2 787	3 706	3 813	4 010
Religion	5 262	5 853	6 884	7 891	9 116	8 337	8 592	8 905
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	6 912	7 371	7 771	8 505	9 493	9 202	9 871	9 969
Lønskostnadsekvivalent¹ for ulønna arbeid								
I alt	55 200	59 579	62 213	68 887	76 860	71 856	73 541	75 189
Kultur og fritid	30 758	33 403	32 175	34 592	37 768	34 169	34 946	35 715
Av dette idrett	13 560	15 034	14 836	15 965	17 389	16 449	16 823	17 193
Utdanning og forskning	3 524	4 265	5 022	5 599	6 022	4 991	5 120	5 243
Helse	2 864	2 790	3 088	3 648	4 359	5 567	5 713	5 850
Sosiale tenester	1 610	1 542	1 870	2 371	2 980	4 177	4 287	4 390
Miljøvern	1 186	1 263	1 567	2 145	2 936	2 974	3 041	3 108
Lokalmiljø og bustad	5 872	6 235	6 524	7 038	7 525	6 241	6 383	6 523
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	2 164	2 410	3 075	3 011	3 432	2 392	2 447	2 500
Internasjonale organisasjonar	1 228	1 437	1 800	2 132	2 005	2 850	2 915	2 979
Religion	3 731	4 027	4 835	5 628	6 546	5 614	5 742	5 868
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	2 263	2 208	2 258	2 725	3 288	2 881	2 947	3 012
Lønskostnader lønstakrar og ulønna								
I alt	89 705	98 191	103 900	112 344	122 627	119 903	123 724	129 059
Kultur og fritid	35 188	38 212	37 455	39 990	42 757	39 392	40 313	41 306
Av dette idrett	15 247	16 704	16 518	17 741	19 184	18 373	18 838	19 376
Utdanning og forskning	10 406	11 885	13 207	14 239	14 985	14 160	15 099	15 338
Helse	8 332	9 130	9 619	10 602	11 442	12 946	13 413	14 199
Sosiale tenester	9 431	10 347	11 472	12 267	14 359	16 460	17 438	19 665
Miljøvern	1 288	1 390	1 732	2 315	3 173	3 234	3 314	3 397
Lokalmiljø og bustad	6 381	6 813	7 195	7 750	8 073	6 961	7 029	6 982
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	4 891	5 472	6 587	6 613	7 424	6 585	6 200	6 459
Friviljugsentralar	85	106	113	116	120	124	131	132
Internasjonale organisasjonar	2 115	2 235	2 517	2 904	2 705	3 616	3 701	3 890
Religion	5 124	5 679	6 693	7 682	8 860	8 050	8 254	8 552
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	6 464	6 922	7 310	7 865	8 729	8 374	8 834	9 139

¹ Det har vore ein nedgang i lønskostnadsekvivalenten for ulønna arbeid frå 2013 til 2014, mens talet på frivillige årsverk auka i same periode. Dette heng saman med ei metodeendring: For dei fleste aktivitetskategoriane vert det frå og med årsgangen 2014 nytta ein ny metode for å verdsetje ulønna timeverk: gjennomsnittlege lønskostnader per utførte timeverk for arbeidstakarar med grunnskuleutdanning. Dette gjennomsnittstalet er henta frå samanliknbare næringsaggregat i nasjonalrekneskapen. For tidlegare årsgangar har vi derimot ikkje hatt utdanningsfordelte lønskostnadstal i nasjonalrekneskapen, og det ulønna arbeidet har vore verdsett på lik linje med det lønna.

Kjelde: Satellitrekneskap for ideelle og frivillige organisasjonar, Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.5. Årleg endring i produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar inklusive ulønna arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Prosent

	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Produksjon inklusive ulønna arbeid								
I alt	7,3	3,9	6,0	7,1	8,4	0,5	3,5	3,4
Kultur og fritid	6,7	2,8	-0,6	6,1	4,6	-4,5	2,0	3
Av dette idrett	4,8	2,1	1,0	7,4	7,2	-2,0	1,7	1,1
Utdanning og forskning	8,0	5,5	8,1	6,7	6,4	-2,9	4,4	3,7
Helse	5,5	-1,7	12,7	8,4	8,0	12,1	7,5	1,2
Sosiale tenester	4,6	6,2	9,8	6,5	13,0	14,1	7,7	3,4
Miljøvern	21,8	3,7	21,9	30,3	37,3	2,7	2,6	2,9
Lokalmiljø og bustad	9,4	7,6	4,0	6,9	10,8	-4,3	4,4	4,5
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	10,7	2,7	14,4	1,1	11,8	-2,8	-8,5	4,9
Friviljugsentralar	8,5	11,5	7,9	2,9	3,6	3,4	5,3	0,6
Internasjonale organisasjonar	8,6	5,4	7,4	13,2	-7,5	28,6	2,4	7,4
Religion	7,5	6,6	16,2	13,5	14,7	-4,3	2,4	4,6
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	6,7	3,8	6,2	7,1	9,4	-0,1	6,3	2,1
Bruttoprodukt inklusive ulønna arbeid								
I alt	6,6	3,7	6,6	7,9	9,1	-1,8	3,8	1,6
Kultur og fritid	6,1	4,0	-1,6	6,3	7,2	-7,6	2,6	2,6
Av dette idrett	5,5	4,4	-0,7	6,6	8,6	-3,6	2,7	3
Utdanning og forskning	8,4	6,5	10,5	6,8	7,0	-3,8	4,4	2,9
Helse	5,0	-2,3	16,8	9,0	8,4	12,9	8,2	1,1
Sosiale tenester	5,3	5,5	10,5	7,5	12,8	14,4	6,4	-3,2
Miljøvern	20,3	3,9	25,7	33,6	37,1	2,0	2,5	2,8
Lokalmiljø og bustad	3,5	5,0	5,6	7,7	4,2	-13,8	1,0	-0,7
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	12,1	2,4	17,7	1,0	12,0	-10,0	-5,4	4,2
Friviljugsentralar	8,9	11,6	7,5	2,6	4,3	3,3	4,8	0,8
Internasjonale organisasjonar	12,9	-3,6	10,4	15,8	-6,9	33,0	2,9	5,2
Religion	7,4	5,6	17,6	14,6	15,5	-8,5	3,1	3,6
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	5,0	3,7	5,4	9,4	11,6	-3,1	7,3	1,0
Lønskostnadsekvivalent¹ for ulønna arbeid²								
I alt	5,4	4,3	4,4	10,7	11,6	-6,5	2,3	2,2
Kultur og fritid	5,4	4,5	-3,7	7,5	9,2	-9,5	2,3	2,2
Av dette idrett	5,5	5,8	-1,3	7,6	8,9	-5,4	2,3	2,4
Utdanning og forskning	8,9	10,1	17,7	11,5	7,6	-17,1	2,6	2,4
Helse	1,1	-0,8	10,7	18,1	19,5	27,7	2,6	2,4
Sosiale tenester	-0,6	0,6	21,3	26,8	25,7	40,2	2,6	2,2
Miljøvern	20,5	3,4	24,1	36,9	36,9	1,3	2,3	2,2
Lokalmiljø og bustad	3,2	4,5	4,6	7,9	6,9	-17,1	2,3	2,2
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	13,1	1,3	27,6	-2,1	14,0	-30,3	2,3	2,2
Internasjonale organisasjonar	14,6	5,4	25,3	18,4	-6,0	42,1	2,3	2,2
Religion	6,5	4,1	20,1	16,4	16,3	-14,2	2,3	2,2
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	-3,0	3,4	2,3	20,7	20,7	-12,4	2,3	2,2
Lønskostnadar lønstakrar og ulønna								
I alt	6,9	4,3	5,7	8,1	9,2	-2,2	3,2	4,3
Kultur og fritid	6,1	4,0	-2,0	6,8	6,9	-7,9	2,3	2,5
Av dette idrett	5,5	4,3	-1,1	7,4	8,1	-4,2	2,5	2,9
Utdanning og forskning	11,2	5,4	9,9	7,8	5,2	-5,5	6,6	1,6
Helse	5,0	7,1	5,4	10,2	7,9	13,1	3,6	5,9
Sosiale tenester	5,9	5,8	10,9	6,9	17,1	14,6	5,9	12,8
Miljøvern	20,3	4,0	24,6	33,7	37,1	1,9	2,5	2,5
Lokalmiljø og bustad	3,5	5,0	5,6	7,7	4,2	-13,8	1,0	-0,7
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	11,6	0,0	20,2	0,4	12,3	-11,3	-5,8	4,2
Friviljugsentralar	7,6	11,6	7,6	2,7	3,4	3,3	5,6	0,8
Internasjonale organisasjonar	13,2	-4,2	12,6	15,4	-6,9	33,7	2,4	5,1
Religion	7,1	5,4	17,9	14,8	15,3	-9,1	2,5	3,6
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	4,0	4,2	5,6	7,6	11,0	-4,1	5,5	3,5

¹ Det har vore ein nedgang i lønskostnadsekvivalenten for ulønna arbeid frå 2013 til 2014, medan talet på friviljuge årsverk auka i same periode. Dette heng saman med ei metodeendring: For dei fleste aktivitetskategoriane vert det frå og med årsgangen 2014 nytta ein ny metode for å verdsetje ulønna timeverk: gjennomsnittlege lønskostnadar per utførte timeverk for arbeidstakarar med grunnskuleutdanning. Dette gjennomsnittstalet er henta frå samanliknbare næringsaggregat i nasjonalrekneskapen. For tidlegare årsgangar har vi derimot ikkje hatt utdanningsfordelte lønskostnadstal i nasjonalrekneskapen, og det ulønna arbeidet har vore verdsett på lik linje med det lønte. ² Friviljug, ulønna arbeid ved Friviljugsentralar kan førebels ikkje skiljast ut som eigen ICNPO-kategori slik det er gjort for lønte årsverk.

Kjelde: Satellitrekneskap for ideelle og friviljuge organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.6. Produksjon, bruttoprodukt og lønskostnader eksklusive ulønna arbeid, etter aktivitet (ICNPO), løpande prisar. Millionar kroner

	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Produksjon eksklusive ulønna arbeid								
I alt	73 674	81 663	86 821	90 510	97 122	103 001	107 385	111 801
Kultur og fritid	14 545	15 569	16 524	17 059	16 254	17 409	17 688	18 501
Av dette idrett	7 017	7 079	7 384	7 894	8 182	8 635	8 694	8 043
Utdanning og forskning	10 992	12 329	12 914	13 545	14 339	14 782	15 529	16 178
Helse	7 582	7 777	8 821	9 260	9 579	10 056	11 075	11 132
Sosiale tenester	11 725	13 032	13 382	13 618	16 282	17 804	19 397	20 111
Miljøvern	277	338	385	398	555	610	637	677
Lokalmiljø og bustad	6 703	7 623	7 885	8 371	9 549	10 092	10 671	11 297
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	6 334	7 410	8 157	8 343	9 261	9 947	8 848	9 346
Friviljugsentralar	102	126	136	140	145	150	158	159
Internasjonale organisasjonar	1 535	1 793	1 668	1 795	1 629	1 824	1 871	2 161
Religion	3 256	3 865	4 335	4 777	5 391	5 807	5 958	6 367
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	10 623	11 801	12 614	13 205	14 138	14 520	15 553	15 872
Bruttoprodukt eksklusive ulønna arbeid								
I alt	37 952	42 125	45 890	47 674	50 881	53 616	56 645	57 048
Kultur og fritid	5 714	6 223	6 813	6 848	6 669	6 910	7 183	7 491
Av dette idrett	2 796	2 897	2 973	3 012	3 214	3 408	3 566	3 802
Utdanning og forskning	7 328	8 316	8 875	9 241	9 860	10 291	10 834	11 172
Helse	5 754	5 824	6 972	7 317	7 525	7 852	8 800	8 815
Sosiale tenester	8 304	9 546	10 024	10 312	11 872	12 810	13 791	13 111
Miljøvern	102	141	196	210	293	322	336	364
Lokalmiljø og bustad	508	580	671	712	548	720	646	459
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	3 006	3 497	3 879	4 013	4 434	4 685	4 251	4476
Friviljugsentralar	86	106	114	117	122	126	132	133
Internasjonale organisasjonar	970	904	784	861	782	856	898	1031
Religion	1 531	1 826	2 049	2 263	2 571	2 723	2 850	3 037
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	4 649	5 163	5 513	5 779	6 205	6 321	6 924	6 959
Lønskostnader for lønstakarar								
I alt	34 504	38 758	41 687	43 457	45 765	48 047	50 184	53 871
Kultur og fritid	4 430	4 809	5 280	5 398	4 989	5 223	5 367	5 591
Av dette idrett	1 687	1 670	1 682	1 776	1 795	1 924	2 015	2 183
Utdanning og forskning	6 882	7 755	8 185	8 640	8 963	9 169	9 978	10 095
Helse	5 468	6 341	6 531	6 955	7 082	7 379	7 700	8 350
Sosiale tenester	7 821	8 805	9 602	9 897	11 379	12 283	13 151	15 275
Miljøvern	102	127	165	170	237	261	272	289
Lokalmiljø og bustad	508	580	671	712	548	720	646	459
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	2 727	3 073	3 513	3 602	3 991	4 193	3 753	3958
Friviljugsentralar	85	105	113	116	120	124	131	132
Internasjonale organisasjonar	887	798	717	772	700	766	786	911
Religion	1 393	1 652	1 858	2 055	2 315	2 436	2 513	2 683
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	4 201	4 714	5 052	5 140	5 441	5 493	5 887	6 128

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og friviljuge organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.7. Årleg endring i produksjon, bruttoprodukt og lønskostnader eksklusive ulønna arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Prosent

	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Produksjon eksklusive ulønna arbeid								
I alt	8,7	3,6	6,3	4,2	6,1	6,1	4,3	4,1
Kultur og fritid	9,5	-0,5	6,1	3,2	-4,7	7,1	1,6	4,6
Av dette idrett	3,5	-5,1	4,3	6,9	3,6	5,5	0,7	-7,5
Utdanning og forskning	7,7	4,1	4,7	4,9	5,9	3,1	5,1	4,2
Helse	7,3	-2,0	13,4	5,0	3,4	5,0	10,1	0,5
Sosiale tenester	5,3	5,1	2,7	1,8	11,0	9,3	8,9	3,7
Miljøvern	27,6	5,0	13,9	3,4	39,4	9,9	4,4	6,3
Lokalmiljø og bustad	15,4	11,6	3,4	6,2	14,1	5,7	5,7	5,9
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	10,0	4,1	10,1	2,3	11,0	7,4	-11,0	5,6
Friviljugsentralar	8,5	11,5	7,9	2,9	3,6	3,4	5,3	0,6
Internasjonale organisasjonar	4,3	5,4	-7,0	7,6	-9,2	12,0	2,6	15,5
Religion	8,6	9,2	12,2	10,2	12,9	7,7	2,6	6,9
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	9,1	3,9	6,9	4,7	7,1	2,7	7,1	2,1
Bruttoprodukt eksklusive ulønna arbeid								
I alt	8,5	3,6	8,9	3,9	5,7	5,4	5,6	0,7
Kultur og fritid	10,4	1,5	9,5	0,5	-2,6	3,6	4,0	4,3
Av dette idrett	5,2	-2,8	2,6	1,3	6,7	6,0	4,6	6,6
Utdanning og forskning	8,1	4,8	6,7	4,1	6,7	4,4	5,3	3,1
Helse	7,0	-3,1	19,7	4,9	2,8	4,3	12,1	0,2
Sosiale tenester	6,5	9,3	5,0	2,9	10,0	7,9	7,7	-4,9
Miljøvern	17,2	21,6	39,0	7,1	39,5	9,9	4,3	8,3
Lokalmiljø og bustad	6,5	10,9	15,7	6,1	-23,0	31,4	-10,3	-28,9
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	11,3	3,1	10,9	3,5	10,5	5,7	-9,3	5,3
Friviljugsentralar	8,9	11,6	7,5	2,6	4,3	3,3	4,8	0,8
Internasjonale organisasjonar	10,9	-15,0	-13,3	9,8	-9,2	9,5	4,9	14,8
Religion	9,5	9,1	12,2	10,4	13,6	5,9	4,7	6,6
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	9,4	3,8	6,8	4,8	7,4	1,9	9,5	0,5
Lønskostnader for lønstakarar								
I alt	9,4	4,8	7,6	4,2	5,3	5,0	4,4	7,3
Kultur og fritid	11,8	0,5	9,8	2,2	-7,6	4,7	2,8	4,2
Av dette idrett	5,3	-8,0	0,7	5,6	1,1	7,2	4,7	8,3
Utdanning og forskning	12,4	4,7	5,5	5,6	3,7	2,3	8,8	1,2
Helse	7,3	11,0	3,0	6,5	1,8	4,2	4,4	8,4
Sosiale tenester	7,3	6,7	9,1	3,1	15,0	7,9	7,1	16,2
Miljøvern	17,2	10,4	29,9	3,0	39,4	10,1	4,2	6,3
Lokalmiljø og bustad	6,5	10,9	15,7	6,1	-23,0	31,4	-10,3	-28,9
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	10,5	-0,6	14,3	2,5	10,8	5,1	-10,5	5,5
Friviljugsentralar	7,6	10,5	7,6	2,7	3,4	3,3	5,6	0,8
Internasjonale organisasjonar	11,3	-17,7	-10,2	7,7	-9,3	9,4	2,6	15,9
Religion	8,7	8,6	12,5	10,6	12,7	5,2	3,2	6,8
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	8,3	4,6	7,2	1,7	5,9	1,0	7,2	4,1

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og friviljuge organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.8. Gratisarbeid for idrettslag og friluftsforsamlingar dei siste 12 månadene, kjønn, alder og landsdel. Prosent

	Gratisarbeid for idrettslag			Gratisarbeid for friluftsforsamlingar		
	2011	2014	2017	2011	2014	2017
Begge kjønn	16	16	16	3	2	2
16-24 år	15	14	15	1	2	2
25-44 år	23	22	21	3	2	1
45-66 år	16	16	18	3	3	3
67- år	3	5	4	2	2	2
Menn i alt	20	19	18	4	3	3
16-24 år	19	17	17	2	2	2
25-44 år	23	24	20	4	2	1
45-66 år	22	20	22	5	4	3
67- år	6	9	7	3	4	4
Kvinner i alt	13	13	13	1	1	1
16-24 år	11	12	13	1	1	1
25-44 år	23	21	21	2	2	1
45-66 år	10	12	13	1	2	2
67- år	1	2	1	1	0	1
Heile landet	16	16	16	3	2	2
Oslo/Akershus	15	13	13	2	2	2
Austlandet elles	17	18	18	4	3	3
Agder og Rogaland	14	16	16	2	2	2
Vestlandet	17	16	16	2	2	2
Trøndelag	21	21	16	2	2	1
Nord-Noreg	17	16	15	2	1	3

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå..

3. Nærings- og sysselsetjingsstatistikk

3.1. Nokre resultat

*3 prosent jobbar innanfor
kulturell og kreativ næring*

I 2017 hadde i underkant av 3 prosent av dei sysselsette i Noreg hovudjobben sin i kulturell og kreativ næring, og 79 prosent av dei er sysselset i *privat sektor og offentleg eigde føretak*, medan *offentleg forvaltning* utgjer 21 prosent. Halvparten av dei sysselsette er kvinner. Kvinnedelen har vore nokså stabil dei siste åra. 76 prosent av jobbane i denne næringa er geografisk ujamt fordelte, og Oslo er det klart største fylket med 41 prosent av alle sysselsette i kulturell og kreativ næring. Fylka som omfattar dei største byane, det vil seie Oslo, Rogaland, Hordaland og Sør-Trøndelag, sysselset til saman 69 prosent av totalen. Sysselsetjingsstatistikken omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande inkludert offentleg forvaltning.

Over 42 700 føretak var registrerte aktive per 1. januar 2017 i kulturell og kreativ næring. Omsetnaden i kulturnæringane i 2016 var på 85 milliardar kroner.

3.2. Sysselsetjing

*75 000 jobbar i
ei kulturnæring*

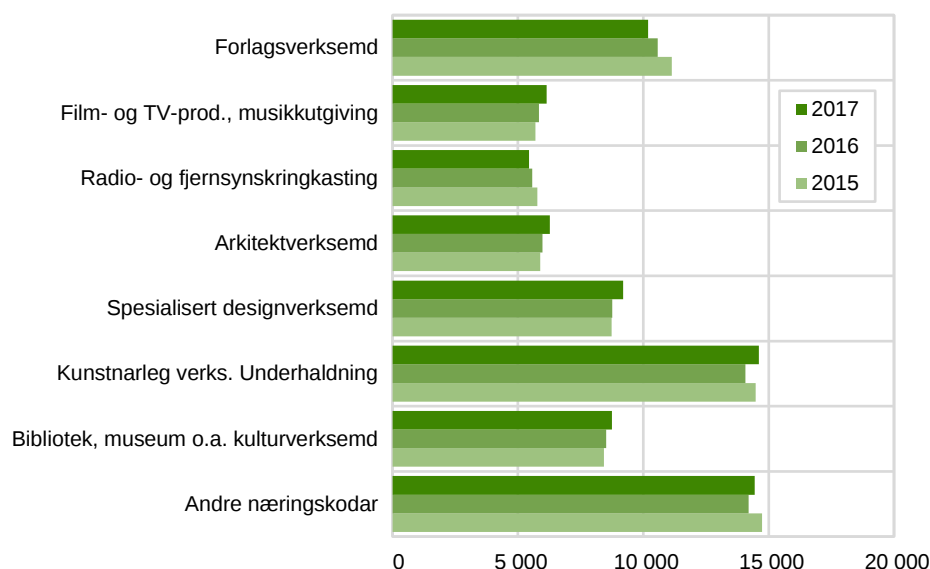
I perioden 2014 til 2016 var det ein nedgang i sysselsette i kulturell og kreativ næring, men talet auka att i 2017, med 1 500, eller to prosent, fleire sysselsette. Frå 2014 til 2017 gjekk sysselsetjinga i kulturell og kreativ næring ned med om lag 4 000 personar, eller 5 prosent. I den same tidsperioden har det vore ein nedgang på ein prosent sysselsette i alle næringar, med 25 000 færre sysselsette, sjå tabell 3.1.

I 2017 jobba om lag 16 prosent av dei sysselsette for denne næringa innanfor einskildpersonføretak. Delen einskildpersonføretak har gått ned frå nær 20 prosent i 2014 til 16 prosent i 2017. Delen aksjeselskap har auka noko frå 60 til 62 prosent i same periode, sjå figur 3.5. Statistikken skal ha vorte forbetra ved at det tidlegare Aa-registeret vart erstatta av a-ordningsdata.

Inndelt etter kulturområde fordeler sysselsette seg som vist i figur 3.1 og tabell 3.3. Tabell 3.4 viser òg ein inndeling av kulturnæringane på et meir detaljert næringsnivå og et skilje på offentleg forvaltning, privat sektor og offentleg eigde føretak.

*Nedgang på 21 prosent for
forlagsverksemd*

Forlagsverksemd omfattar utgjeving av bøker, e-bøker, brosjyrar, ordbøker, leksikon, atlas, landkart og sjøkart, lydbøker m.m. på CD-rom. Medrekna er òg verksemd i samband med utgjeving av aviser, vekeblad og andre magasin samt utgjeving av dataspel for alle plattformer. Informasjonen kan gjevast ut på trykk eller i elektronisk form, medrekna på internett. Området hadde 10 200 sysselsette i 2017, ein nedgang på 2 670, eller 21 prosent sidan 2014, sjå tabell 3.6.

Figur 3.1. Sysselsette i kulturell og kreativ næring etter kulturområde¹, 15-74 år

¹ Sjå Omgrep og definisjonar i kapittel 3.4. Om statistikken.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

300 fleire sysselsette innanfor produksjon av film, video og fjernsyn

Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak dekkjer produksjon av kommersielle og ikkje-kommersielle spelefilm på film, video eller DVD til direkte framvising i kinoar eller til tv-overføring og tenester i tilknytning til dette som filmredigering, klipping, ettersynkronisering og så vidare. Kulturområdet omfattar òg distribusjon av spelefilm og andre filmproduksjonar til andre bransjar samt framsyning av spelefilm og andre filmproduksjonar. Kjøp og sal av distribusjonsrettar til spelefilm og andre filmproduksjonar er inkludert. Næringa omfattar vidare lydopptak, til dømes produksjon av originale lydinnspelinger, utgjeving, marknadsføring og distribusjon av desse, musikkutgjevingar samt lydopptak i studio eller andre stader. Datastraumtenester av musikk er ikkje inkludert. Denne tenesta ligg under datahandsaming, datalagring og tenester i tilknytning til slik verksemd. I 2017 auka talet på sysselsette med 5 prosent eller 309 personar samanlikna med året før. Det var 6 100 personar sysselsette innanfor dette området. Sidan 2014 har det vore ein auke på 9 prosent, sjå tabell 3.7.

2 prosent færre sysselsette innanfor radio- og fjernsynskringkasting

Radio- og fjernsynskringkasting omfattar produksjon av innhald eller kjøp av rettar til å distribuere innhald og påfølgjande utsending av t.d. radio-, tv- og dataprogram innanfor underhaldning, nyheiter, talkshow og liknande. Dataoverføringa, vanlegvis integrert i radio- eller tv-overføringa, er òg inkludert. Overføringa kan gå ved hjelp av forskjellige teknologiar som trådløst, via satellitt, kabelnettverk eller internett. Næringa omfattar òg produksjon av spesialiserte program (til dømes nyhende, sports-, undervisnings- og ungdomsprogram) på abonnements- eller honorarbasis til tredjeperson med tanke på overføring til folk flest seinare. Radio- og fjernsynskringkasting hadde ein nedgang på 102 sysselsette, eller 2 prosent siste året. I 2017 var det 5 400 sysselsette, sjå tabell 3.8.

6 300 sysselsette innanfor arkitektverksemd

Arkitektverksemd inkluderer arkitektrådgeving, bygningsteikning og prosjekteringsarbeid, byplanlegging og landskapsarkitektur. Kulturområdet hadde om lag 6 300 sysselsette i 2017, ein auke på 5 prosent frå 2016, sjå tabell 3.9.

Fleire sysselsette innanfor spesialisert designverksemd

Spesialisert designverksemd omfattar designverksemd innanfor tekstil, klede, sko, smykke, gull- og sølvvarer, møblar og andre interiørartiklar og motevarer. Kulturområdet inneheld òg varer til personleg bruk og til bruk i hushaldet, grafisk design og interiørarkitektverksemd og dessutan industriell design. Omfattar òg fotografverksemd og omsetjings- og tolkeverksemd. Det var 9 200 sysselsette i 2017, ein auke på 5 prosent samanlikna med året før, sjå tabell 3.10.

14 600 sysselsette innanfor
kunstnarleg og
underhaldningsverksemd

Kunstnarleg og underhaldningsverksemd omfattar drift av fasilitetar og tenester innanfor kultur og underhaldning, det vil seia produksjon, fremjing av og deltaking i liveframsyning, hendingar og utstillingar for folk flest, utvikling av kunstnarlege, kreative eller tekniske emne til produksjon av kunstnarlege produkt og liveframsyning. I liveframsyning inngår teaterframsyningar, konsertar, operaer samt dans og anna sceneframsyning. Frå 2014 til 2017 har talet på sysselsette gått ned med 10 prosent, frå om lag 16 300 til 14 600, sjå tabell 3.11.

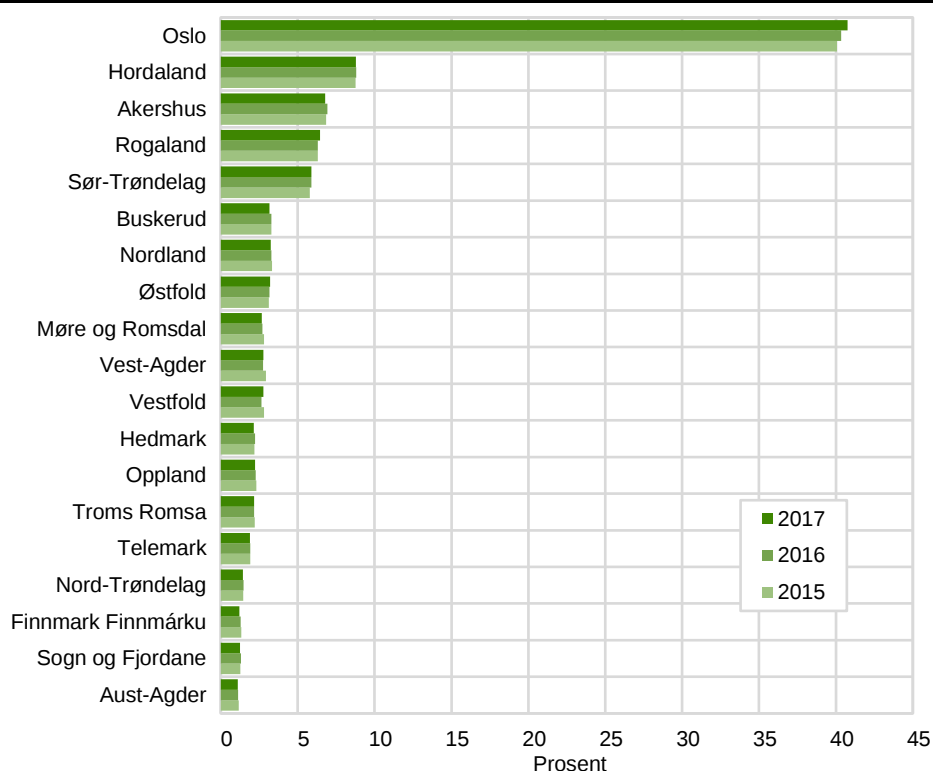
Stabilt tal på sysselsette
innanfor drift av bibliotek,
arkiv, museum

Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd omfattar bibliotek og arkiv, drift av museum av ein kvar art, botaniske og zoologiske hagar, drift av naturfenomen av historisk, kulturell eller interesse for relevante utdanningar (til dømes verdiskulturarv). Kulturområdet har vore temmeleg stabilt dei siste to åra, med ein oppgang i talet på sysselsette på 1 prosent. Det var 8 800 sysselsette i 2017, sjå tabell 3.12.

40 prosent av sysselsette i
kulturell og kreativ næring
arbeidar i Oslo

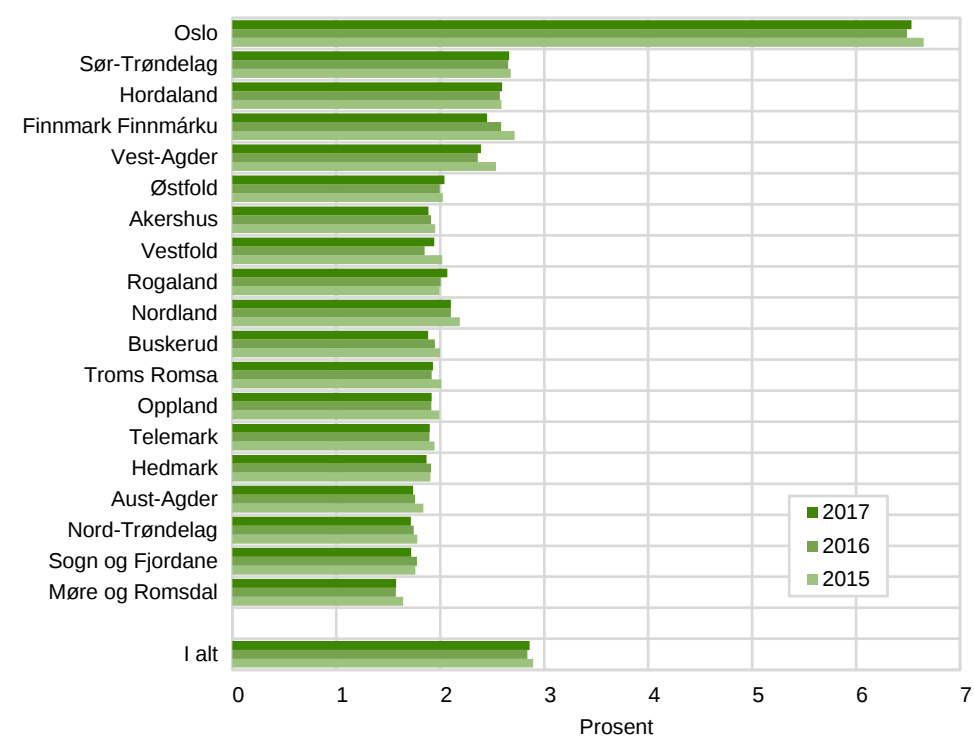
Nær 18 prosent av alle sysselsette i alle næringar i landet arbeidar i Oslo, medan det for kulturell og kreativ næring er 41 prosent av alle sysselsette som arbeidar i Oslo, sjå tabell 3.14 og figur 3.2. I Oslo hadde kring 31 000 personar hovudarbeidet sitt i ei kulturturnæring i 2017, sjå tabell 3.5. Oslo, Akershus, Hordaland, Rogaland og Sør-Trøndelag hadde samla 69 prosent av dei sysselsette i kulturell og kreativ næring i 2017.

Figur 3.2. Del av sysselsetjing i kulturell og kreativ næring, etter fylke

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Ved å samanlikne sysselsetjinga i kulturell og kreativ næring i fylket med den overordna sysselsetjinga i fylket, får vi eit bilete av innverknaden og omfanget av kulturen i dei enkelte fylka. I Oslo hadde 6,5 prosent av alle sysselsette hovudjobben sin i ei kulturturnæring i 2017. Berre Hordaland og Sør-Trøndelag, nærmar seg sysselsetjingsprosenten for heile landet på 2,9 prosent. For dei andre fylka er sysselsetjingsprosenten lågare, sjå figur 3.3.

Figur 3.3. Del av alle sysselsette i fylket som er sysselsett i kulturell og kreativ næring

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Kvinner utgjør halvdelen av sysselsette i kulturell og kreativ næring

Rundt halvdelen av dei sysselsette med hovudjobb i kulturell og kreativ næring i 2016 var kvinner, og denne delen har vore stabil sidan 2008.

Det er store skilnader i kjønnsfordelinga i dei ulike kulturområda. Høgast del kvinner var det i kulturområdet drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd med 64 prosent kvinner. Lågast del kvinner var det i kulturområdet film, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak med 37 prosent. Skilnaden mellom dei ulike områda har vore relativt stabil for 2014, 2015, 2016 og 2017, sjå tabell 3.16.

Innvandrarar i nokre utvalde kulturnæringar

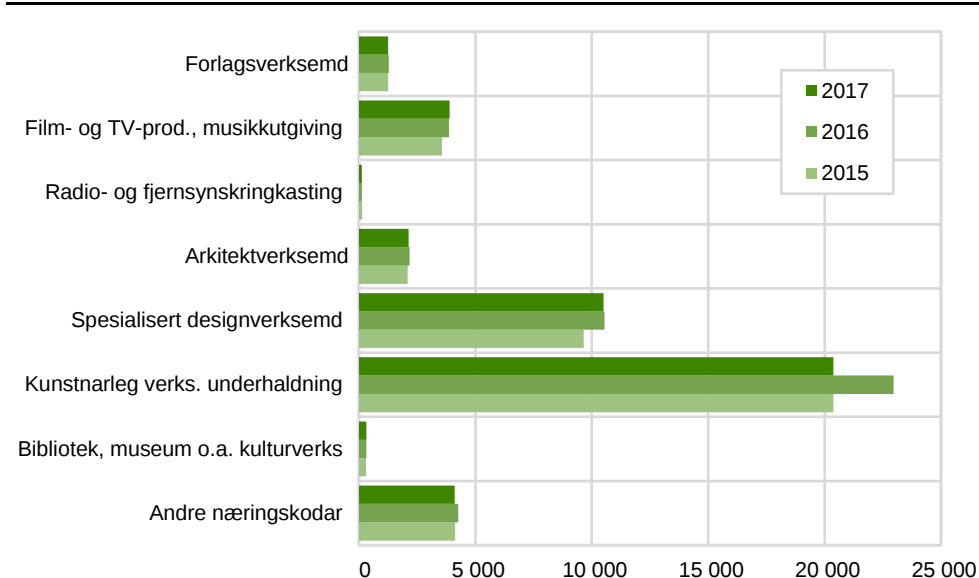
Delen med innvandrarbakgrunn varierer i dei ulike næringsgruppene. Høgast del med innvandrarbakgrunn hadde næringane sjølvstendig kunstnarisk verksemd og drift av museum, med 12 prosent kvar. Næringa radio- og fjernsynsringkasting hadde lågast del med innvandrarbakgrunn, med 5 prosent, sjå tabell 3.17 og avsnitt 3.4. Om statistikken.

3.3. Føretak

42 700 kulturføretak

I alt var det 42 700 føretak innanfor kulturell og kreativ næring i 2017. Kulturområdet med flest føretak var kunstnarleg verksemd og underhaldning med 20 400 føretak, sjå tabell 3.18 og figur 3.4. Totalt var det 14 600 sysselsette på dette området og 50 prosent av dei var sysselsett i einskildpersonføretak.

Innanfor spesialisert designverksemd var det 10 500 føretak, medan det var 3 900 føretak innanfor film- og tv-produksjon og musikkutgjeving. I tabell 3.18 og 3.23 finst det fleire tal på føretak og sysselsette innanfor dei ulike kulturnæringane, samt meir detaljert næringsgruppering.

Figur 3.4. Talet på føretak i kulturell og kreativ næring. Per 1. januar

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

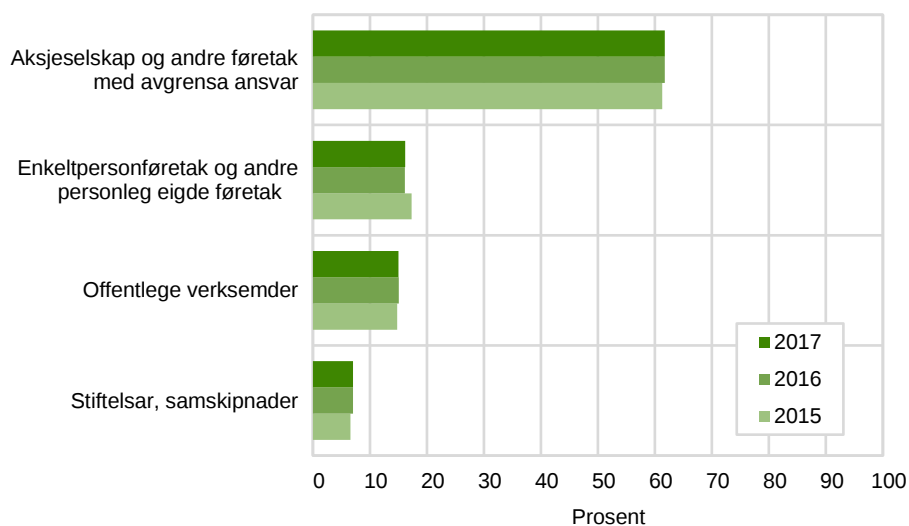
I kulturell og kreativ næring var det etablert 9 500 nye føretak i 2017. Samanlikna med 2016 var det ein auke på 3 prosent i nye føretak.

Tre av fire nyetablerte kulturelle og kreative føretak var innanfor to område. Innanfor områda spesialisert designverksemd og kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd var det høvesvis 2 600 og 4 400 nyetableringar i 2017.

85 milliardar kroner i omsetnad

Dei 37 800 føretaka i kulturell og kreativ næring i 2016 stod for ein omsetnad på 85 milliardar kroner, unnateke dei offentlege føretaka som ikkje er med i statistikken. Omsetnaden er litt høgare i høve til 2015, då omsetnaden var på 83 milliardar kroner. Over halvparten av omsetnaden i kulturell og kreativ næring var i Oslo, med 48 milliardar kroner. Den høgaste omsetnaden i 2016 var i området forlagsverksemd, som omsette for nærare 23 milliardar kroner i 2016, sjå tabellane 3.19 og 3.21.

I 2017 jobba 62 prosent av dei sysselsette i kulturell og kreativ næring i aksjeselskap, medan 16 prosent jobba i einskildpersonføretak. Det er same del som året før, sjå tabell 3.23 og figur 3.5.

Figur 3.5. Sysselsette i kulturell og kreativ næring etter organisasjonsform. Prosent

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

3.4. Om statistikken

*Registergrunna
sysselsetjingsstatistikk*

Den registergrunna sysselsetjingsstatistikken omfattar busette personar i alderen 15-74 år, som har utført arbeid som varar minst ein time i referanseveka.

Registergrunna sysselsetjingsstatistikk er frå og med 2015 grunna på eit delvis nytt datagrunnlag for lønnstakarane. Hovudkjelda fram til og med 2014 var Nav sitt Arbeidsgjevar-/arbeidstakarregister (Aa-registeret). I 2015 vart rapporteringa til dette registeret samordna med rapporteringa av løns- og personelldata til Skatte-etaten og SSB. Det felles rapporteringssystemet vert kalla a-ordninga (SSB 2018b). A-ordninga gjev generelt eit betre datagrunnlag ved at det er meir korrekt på individnivå, samt at det dekkjer fleire lønnstakartilhøve samanlikna med Aa-registeret.

*Føretak, omsetnad og
sysselsetjing*

Statistikken er avgrensa ut frå næringa, organisasjonsforma og sektorkoden til føretaka. Føretaksdemografien omfattar statistikk over talet på føretak per 1. januar, nye og nyetablerte føretak, avslutta og nedlagde føretak. Tabellane i denne publikasjonen omfattar føretak innanfor kulturnæringar unnateke offentleg forvalting. Tala per 1. januar i statistikkåret skal omfatte alle føretak med aktiv verksemd i Noreg det føregåande året. Som nyregistrering og nyetablering i statistikkåret vert berre føretak med opplysningar som tilseier at dei vil drive næringsverksemd, rekna med. Det vil seia at enkelte organisasjonsformer vert haldne utanfor demografidelen av statistikken.

Føretak med omsetnad og sysselsetjing, årgangspopulasjonen, er ein årleg strukturstatistikk med omsetnad og sysselsetjing for føretak i alle næringane unnateke offentleg forvalting.

Det er noko uvisse knytt til tala fordi det er mange sjølvstendige i kulturell og kreativ næring. Sjølvstendig næringsdrivande vert identifiserte ved hjelp av informasjon frå skattestatistikk for personar. Grunna rapporteringstidspunkt ligg opplysningar om næringsverksemda frå året før til grunn for utarbeiding av statistikken. Som følgje av denne forskuvinga i tid kan personar dermed feilaktig verte klassifiserte som sysselsette, dersom dei avslutta verksemda det føregåande året.

Dei viktigaste kjeldene for denne statistikken er Einingsregisteret (ER) og Verksemd- og Føretaksregisteret (VoF). Tal på tilsette vert henta frå rapporteringssystemet a-ordninga. Omsetnad og sysselsetjing er innhenta gjennom SSBs strukturundersøkingar og frå administrative kjelder (SSB 2018b).

Omgrep og definisjonar

Næringsgruppering

Den norske standarden for næringsgruppering SN2007 (SSB 2009) er grunna i den europeiske næringsklassifiseringa NACE rev. 2. Næringsstandarden gjeld frå og med statistikkåret 2008 (SSB 2009). Hovudformålet med standarden er å gje reglar og retningslinjer for næringsklassifisering og eintydige definisjonar av dei statistiske einingane. Standarden er framfor alt ein statistisk standard. Han danner grunnlaget for koding av einingar etter den viktigaste hendinga i VoF og for einingar i ER. Han er ein av dei viktigaste standardane i økonomisk statistikk og gjer det mogleg å samanlikne og analysere statistiske opplysningar både nasjonalt og internasjonalt, samt over tid.

Kulturområde og næring

Ein standard for kulturnæring kan nyttast til å sortere ut kultur frå annan økonomisk aktivitet i Noreg. Kulturnæringsstandarden tek utgangspunkt i eit allereie eksisterande system for næring. Systemet for kulturnæring er henta frå eit europeisk samarbeid for kulturstatistikk, Europeisk statistisk systemnettverk for kultur, ESSnett-Kultur (ESSnet-Culture, 2012). Kulturnæring er identifisert gjennom arbeid i næring kategorisert som kulturnæring etter SN2007-standard.

Kulturell og kreativ næring inndelt etter kulturområde:

1. Forlagsverksemd

- 58.11 Utgjeving av bøker
- 58.13 Utgjeving av aviser
- 58.14 Utgjeving av blad og tidsskrift
- 58.21 Utgjeving av programvare for dataspel

2. Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak

- 59.11 Produksjon av film-, video- og fjernsynsprogram
- 59.12 Etterarbeid i tilknytning til produksjon av film-, video- og fjernsynsprogram
- 59.13 Distribusjon av film-, video- og fjernsynsprogram
- 59.14 Filmframvising
- 59.20 Produksjon og utgjeving av musikk- og lydopptak

3. Radio- og fjernsynskringkasting

- 60.10 Radiokringkasting
- 60.20 Fjernsynskringkasting

4. Arkitektverksemd

- 71.111 Plan- og reguleringsarbeid
- 71.112 Arkitekttenester i samband med byggverk
- 71.113 Landskapsarkitekttenester

5. Spesialisert designverksemd

- 74.101 Industridesign, produktdesign og anna teknisk designverksemd
- 74.102 Grafisk og visuell kommunikasjonsdesign
- 74.103 Interiørarkitekt-, interiørdesign- og interiørkonsulentverksemd
- 74.200 Fotografverksemd
- 74.300 Omsetjings- og tolkeverksemd

6 . Kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd

- 90.011 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor musikk
- 90.012 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor scenekunst
- 90.019 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd ikkje nemnd annan stad
- 90.020 Tenester i tilknytning til underhaldningsverksemd
- 90.031 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor visuell kunst
- 90.032 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor musikk
- 90.033 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor scenekunst
- 90.034 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor litteratur
- 90.039 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd ikkje nemnd annan stad
- 90.040 Drift av lokale i tilknytning til kunstnarleg verksemd

7. Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd

- 91.011 Drift av folkebibliotek
- 91.012 Drift av fag- og forskingsbibliotek
- 91.013 Drift av arkiv
- 91.021 Drift av kunst- og kunstindustrimuseum
- 91.022 Drift av kulturhistoriske museum
- 91.023 Drift av naturhistoriske museum
- 91.029 Drift av museum ikkje nemnd annan stad
- 91.030 Drift av historiske stader og bygningar og liknande som er sjåverdig

8. Andre næringskodar

- 47.61 Butikkhandel med bøker. Omfattar alle typar bøker
- 47.62 Butikkhandel med aviser og papirvarer

47.63 Butikkhandel med innspelinger av musikk og video
 63.91 Nyheitsbyrå
 73.11 Reklamebyrå
 77.22 Utleige av videofilm, DVD og liknande
 85.521 Kommunal kulturskuleundervisning
 85.522 Undervisning i kunstfag
 85.529 Anna undervisning innanfor kultur

Innvandrarar SSBs sysselsetjingsstatistikk for innvandrarar tek utgangspunkt i hovudsak på personar som er fødte i utlandet av to utanlandsfødde foreldre. I statistikken inngår òg norskfødde med innvandrarforeldre (SSB 2018a).

For personar med innvandrarbakgrunn vert det nytta to kategoriar. Dei frå EU-/EFTA-land, Nord-Amerika, Australia og New Zealand som ein kategori og dei frå Europa utanom EU/EFTA, Asia (med Tyrkia), Afrika, Sør og Mellom-Amerika og Oseania utan Australia og New Zealand som den andre kategorien. Innvandrarar vert plasserte i ei av desse to kategoriane. Dersom foreldra er frå ulike land, vert personen plassert i landgruppa for fødelandet til mora.

Referansar

ESSnet-Culture (2012): *Europeisk statistisk systemnettverk for kultur*. Henta frå ec.europa.eu/culture/library/reports/ess-net-report_en.pdf

SSB (2008): *Standard for innvandrargruppering*. Henta frå <http://www.ssb.no/omssb/om-oss/nyheter-om-ssb/ny-innvandrergruppering>

SSB: Standard for næringsgruppering. Henta frå <http://www.ssb.no/klasse/klassifikasjoner/6>

SSB (2018a): *Sysseletting, registerbasert*. Henta frå <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/regsys/aar>

SSB (2018b): *Omsetnad og sysselsetjing er innhenta gjennom SSBs strukturundersøkingar og frå administrative kjelder*. Henta frå <https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/statistikker/foretak/aarleg-omsetning-og-sysseletting>

Tabell 3.1. Sysselsetjingsvekst i kulturnæringane og alle næringane¹, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017
Kulturnæringane	78 795	74 892	73 519	75 062
Alle næringane	2 649 990	2 587 703	2 591 902	2 625 550

¹Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.2. Sysselsette¹ i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017
I alt	78 795	74 892	73 519	75 062
Forlagsverksemd	12 873	11 138	10 576	10 197
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	5 617	5 694	5 833	6 142
Radio- og fjernsynsringkasting	6 202	5 780	5 574	5 445
Arkitektverksemd	5 993	5 893	5 976	6 277
Spesialisert designverksemd ²	8 362	8 734	8 762	9 201
Kunstnarleg verksemd underhaldning	16 314	14 484	14 072	14 608
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	8 645	8 428	8 520	8 754
Andre næringskoder ³	14 789	14 741	14 206	14 437

¹Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

²Tala er oppdatert. Tidlegare årgangar var ufullstendige, men dette er no korrigerert. ³ Sjå Omgrep og definisjonar i kapittel 3.4. Om statistikken.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.3. Sysselsetjingsvekst¹ i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal. Prosent

	2014-2015	2015-2016	2016-2017
I alt	-5,0	-1,8	2,1
Forlagsverksemd	-13,5	-5,0	-3,6
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	1,4	2,4	5,3
Radio- og fjernsynsringkasting	-6,8	-3,6	-2,3
Arkitektverksemd	-1,7	1,4	5,0
Spesialisert designverksemd	4,4	0,3	5,0
Kunstnarleg verksemd underhaldning	-11,2	-2,8	3,8
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	-2,5	1,1	2,7
Andre næringskodar ²	-0,3	-3,6	1,6

¹ Sysselsetjing omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. ² Sjå Omgrep og definisjonar i kapittel 3.4. Om statistikken.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.4. Sysselsette¹ i kulturell og kreativ næring, etter kulturområde og sektor, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2016			2017		
	Alle sektorar	Offentleg forvalting	Privat sektor og offentlig eide føretak	Alle sektorar	Offentleg forvalting	Privat sektor og offentlig eide føretak
I alt	73 519	15 694	57 824	75 062	16 043	59 019
Forlagsverksemd	10 576	-	10 576	10 197	-	10 197
58.110 Utgiving av bøker	1 837	-	1 837	1 956	-	1 956
58.130 Utgiving av aviser	6 207	-	6 207	5 843	-	5 843
58.140 Utgiving av blader og tidsskrifter	2 432	-	2 432	2 285	-	2 285
58.210 Utgiving av programvare for dataspel	100	-	100	113	-	113
Film- og TV-produksjon, musikkutgiving	5 833	391	5 442	6 142	385	5 757
59.110 Produksjon av film, video og fjernsynsprogram	3 539	6	3 533	3 717	5	3 712
59.120 Etterarbeid i tilknytning til produksjon av film, video og fjernsynsprogram	316	-	316	355	-	355
59.130 Distribusjon av film, video og fjernsynsprogram	100	-	100	109	-	109
59.140 Filmframvising	1 296	385	911	1 291	380	911
59.200 Produksjon og utgiving av musikk- og lydopptak	582	-	582	670	-	670
Radio- og fjernsynskringkasting	5 574	3	5 571	5 445	3	5 442
60.100 Radiokringkasting	424	3	421	424	3	421
60.200 Fjernsynskringkasting	5 150	-	5 150	5 021	-	5 021
Arkitektverksemd	5 976	-	5 976	6 277	-	6 277
71.111 Plan- og reguleringsarbeid	298	-	298	315	-	315
71.112 Arkitekttenester vedrørende byggverk	5 425	-	5 425	5 681	-	5 681
71.113 Landskapsarkitekttenester	253	-	253	281	-	281
Spesialisert designverksemd	8 762	82	8 680	9 201	133	9 068
74.101 Industridesign, produktdesign og anna teknisk designverksemd	1 449	-	1 449	1 527	-	1 527
74.102 Grafisk og visuell kommunikasjonsdesign	2 361	-	2 361	2 511	-	2 511
74.103 Interiørarkitekt-, interiørdesign- og interiørkonsulentverksemd	868	-	868	961	-	961
74.200 Fotografverksemd	1 950	-	1 950	1 903	-	1 903
74.300 Omsetjing- og tolkeverksemd	2 134	82	2 052	2 299	133	2 166
Kunstnarleg verksemd underhaldning	14 072	3 994	10 078	14 608	4 093	10 515
90.011 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor musikk	3 261	531	2 730	3 334	516	2 818
90.012 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor scenekunst	3 193	2 218	975	3 340	2323	1 017
90.019 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd ikkje nemnt annan stad	243	-	243	244	-	244
90.020 Tenester i tilknytning til underhaldningsverksemd	2 051	299	1 752	2 143	277	1 866
90.031 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor visuell kunst	1 816	128	1 688	1 894	129	1 765
90.032 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor musikk	307	5	302	341	6	335
90.033 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor scenekunst	377	254	123	364	235	129
90.034 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor litteratur	1 642	-	1 642	1 716	-	1 716
90.039 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd ikkje nemnt annan stad	92	-	92	88	-	88
90.040 Drift av lokale i tilknytning til kunstnarleg verksemd	1 090	559	531	1 144	607	537
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	8 520	7 682	837	8 754	7 874	881
91.011 Drift av folkebibliotek	2 621	2 621	-	2 645	2 645	-
91.012 Drift av fag- og forskingsbibliotek	753	743	10	878	868	10
91.013 Drift av arkiver	615	577	38	626	587	39
91.021 Drift av kunst- og kunstindustrimuseum	714	558	156	751	573	178
91.022 Drift av kulturhistoriske museum	2 725	2 291	434	2 780	2 328	452
91.023 Drift av naturhistoriske museum	344	289	55	316	266	50
91.029 Drift av museum ikkje nemnt annan stad	25	18	7	41	24	17
91.030 Drift av historiske stader og bygningar og liknande som er sjåverdig	722	585	137	718	583	135
Andre næringskodar	14 206	3 542	10 664	14 437	3 555	10 882
47.610 Butikkhandel med bøker	3 160	-	3 160	3 117	-	3 117
47.620 Butikkhandel med aviser og papirvarer	11	-	11	11	-	11
47.630 Butikkhandel med innspelingar av musikk og video	195	-	195	185	-	185
63.910 Nyheitsbyrå	306	-	306	292	-	292
73.110 Reklamebyrå	6 201	-	6 201	6 486	-	6 486
77.220 Utleie av videofilm, DVD og liknande	48	-	48	16	-	16
85.521 Kommunal kulturskuleundervisning	3 539	3 536	3	3 551	3 547	4
85.522 Undervisning i kunstfag	692	-	692	726	-	726
85.529 Anna undervisning innanfor kultur	54	6	48	53	8	45

¹ Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.5. Sysselsette i kulturell og kreativ næring¹, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017
I alt	78 795	74 892	73 519	75 062
Østfold	2 445	2 346	2 324	2 414
Akershus	5 868	5 139	5 097	5 101
Oslo	30 687	30 011	29 662	30 591
Hedmark	1 821	1 641	1 644	1 618
Oppland	1 880	1 727	1 664	1 667
Buskerud	2 565	2 464	2 426	2 372
Vestfold	2 224	2 111	1 944	2 075
Telemark	1 623	1 437	1 407	1 420
Aust-Agder	948	870	833	832
Vest-Agder	2 229	2 202	2 027	2 081
Rogaland	4 794	4 721	4 642	4 839
Hordaland	7 019	6 567	6 483	6 595
Sogn og Fjordane	1 007	947	961	938
Møre og Romsdal	2 325	2 100	1 993	2 000
Sør-Trøndelag	4 759	4 333	4 328	4 432
Nord-Trøndelag	1 203	1 099	1 083	1 075
Nordland	2 453	2 494	2 415	2 437
Troms Romsa	1 841	1 660	1 600	1 632
Finnmark Finnmark	1 073	994	953	910

¹ Omfattar både lønstakalar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.6. Sysselsette i kulturområdet forlagsverksemd¹, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017
I alt	12 867	11 134	10 576	10 197
Østfold	326	235	244	239
Akershus	580	498	420	377
Oslo	6 117	5 367	5 190	5 170
Hedmark	372	289	289	260
Oppland	281	280	266	284
Buskerud	291	264	248	229
Vestfold	238	228	270	246
Telemark	265	190	169	158
Aust-Agder	139	130	127	119
Vest-Agder	274	216	207	201
Rogaland	632	562	502	486
Hordaland	996	861	795	760
Sogn og Fjordane	151	137	141	125
Møre og Romsdal	426	346	320	287
Sør-Trøndelag	550	480	434	396
Nord-Trøndelag	232	199	192	178
Nordland	431	358	319	275
Troms Romsa	315	236	207	193
Finnmark Finnmark	251	258	230	208

¹ Omfattar både lønstakalar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.7. Sysselsette i kulturområdet film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgiving av musikk- og lydopptak¹, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017
I alt	5 617	5 691	5 833	6 142
Østfold	126	163	167	176
Akershus	364	286	320	337
Oslo	2 997	3 132	3 222	3 500
Hedmark	99	81	82	97
Oppland	65	74	74	70
Buskerud	145	142	140	124
Vestfold	126	126	107	98
Telemark	80	81	93	79
Aust-Agder	65	62	70	90
Vest-Agder	123	116	114	99
Rogaland	267	289	318	326
Hordaland	429	403	390	425
Sogn og Fjordane	35	46	31	35
Møre og Romsdal	104	97	102	89
Sør-Trøndelag	238	226	218	219
Nord-Trøndelag	59	73	80	83
Nordland	106	91	89	93
Troms Romsa	129	148	169	159
Finnmark Finnmark	60	55	44	41

¹ Omfattar både lønstakalar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.8. Sysselsette i kulturområdet radio og fjernsynskringkasting¹, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017
I alt	6 202	5 780	5 574	5 445
Østfold	99	67	69	56
Akershus	49	48	47	9
Oslo	3 858	3 632	3 479	3 503
Hedmark	13	15	21	24
Oppland	131	116	101	92
Buskerud	98	94	101	96
Vestfold	46	33	32	46
Telemark	62	66	61	61
Aust-Agder	9	10	11	10
Vest-Agder	85	81	78	85
Rogaland	136	117	112	93
Hordaland	697	636	624	557
Sogn og Fjordane	58	50	53	49
Møre og Romsdal	71	66	56	56
Sør-Trøndelag	298	286	277	274
Nord-Trøndelag	37	27	25	22
Nordland	197	201	186	190
Troms Romsa	105	91	95	89
Finnmark Finnmarku	153	144	146	133

¹ Omfattar både lønstakalar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.9. Sysselsette i kulturområdet arkitektverksemd¹, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017
I alt	5 991	5 891	5 976	6 277
Østfold	163	156	168	175
Akershus	314	302	342	249
Oslo	2 554	2 587	2 649	2 976
Hedmark	140	163	161	168
Oppland	121	109	111	113
Buskerud	188	183	157	175
Vestfold	188	202	218	212
Telemark	128	114	122	131
Aust-Agder	73	68	62	77
Vest-Agder	119	117	113	120
Rogaland	425	397	383	381
Hordaland	531	547	544	559
Sogn og Fjordane	93	92	92	89
Møre og Romsdal	192	177	171	154
Sør-Trøndelag	522	426	438	444
Nord-Trøndelag	76	78	75	78
Nordland	59	61	64	69
Troms Romsa	81	87	77	75
Finnmark Finnmarku	24	25	25	29

¹ Omfattar både lønstakalar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.10. Sysselsette i kulturområdet spesialisert designverksemd¹, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017
I alt	8 362	8 734	8 762	9 201
Østfold	403	408	446	453
Akershus	1 150	954	964	959
Oslo	2 623	3 153	3 154	3 230
Hedmark	168	129	116	122
Oppland	157	140	144	151
Buskerud	375	310	332	319
Vestfold	370	351	276	297
Telemark	156	130	131	171
Aust-Agder	94	82	78	55
Vest-Agder	283	422	332	384
Rogaland	591	735	756	923
Hordaland	683	615	679	711
Sogn og Fjordane	78	85	83	91
Møre og Romsdal	250	212	191	207
Sør-Trøndelag	503	455	508	547
Nord-Trøndelag	100	69	71	76
Nordland	173	321	351	352
Troms Romsa	155	109	107	104
Finnmark Finnmarku	50	54	43	49

¹ Omfattar både lønstakalar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.11. Sysselsette i kulturområdet kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd¹, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017
I alt	16 307	14 481	14 072	14 608
Østfold	511	434	416	438
Akershus	1 236	1 038	983	1 042
Oslo	6 700	5 980	5 904	6 144
Hedmark	301	278	308	278
Oppland	287	223	210	225
Buskerud	489	509	484	475
Vestfold	495	450	392	437
Telemark	338	277	275	258
Aust-Agder	164	141	133	126
Vest-Agder	545	509	488	470
Rogaland	998	920	886	939
Hordaland	1 603	1 422	1 389	1 434
Sogn og Fjordane	144	120	113	110
Møre og Romsdal	344	288	275	301
Sør-Trøndelag	940	847	851	865
Nord-Trøndelag	200	188	169	175
Nordland	362	358	327	355
Troms Romsa	460	364	326	391
Finnmark Finnmarku	190	135	140	140

¹ Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.12. Sysselsette i kulturområdet drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd¹, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017
I alt	8 635	8 428	8 520	8 754
Østfold	197	211	221	223
Akershus	537	505	521	549
Oslo	1 604	1 595	1 604	1 625
Hedmark	328	292	297	285
Oppland	424	400	394	390
Buskerud	323	310	316	327
Vestfold	247	242	235	246
Telemark	205	224	225	231
Aust-Agder	152	151	146	164
Vest-Agder	297	271	272	271
Rogaland	663	650	665	658
Hordaland	1 044	1 027	1 052	1 084
Sogn og Fjordane	196	193	199	207
Møre og Romsdal	311	303	304	311
Sør-Trøndelag	769	753	761	873
Nord-Trøndelag	206	177	188	187
Nordland	699	682	674	686
Troms Romsa	237	236	230	240
Finnmark Finnmarku	196	195	203	187

¹ Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.13. Sysselsette i kulturområdet andre næringskodar¹, etter fylke, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017
I alt	14 783	14 741	14 206	14 437
Østfold	620	672	593	654
Akershus	1 638	1 508	1 500	1 579
Oslo	4 234	4 565	4 460	4 443
Hedmark	400	394	370	384
Oppland	414	385	364	342
Buskerud	656	652	648	627
Vestfold	514	479	414	493
Telemark	389	355	331	331
Aust-Agder	252	226	206	191
Vest-Agder	503	470	423	451
Rogaland	1 082	1 051	1 020	1 033
Hordaland	1 036	1 056	1 010	1 065
Sogn og Fjordane	252	224	249	232
Møre og Romsdal	627	613	574	595
Sør-Trøndelag	939	860	841	814
Nord-Trøndelag	293	288	283	276
Nordland	426	422	405	417
Troms Romsa	359	389	389	381
Finnmark Finnmarku	149	128	122	123

¹ Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.14. Sysselsette i heile landet, alle næringar¹, etter fylke, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017
I alt	2 649 990	2 587 703	2 591 902	2 625 550
Østfold	119 124	115 874	116 621	118 319
Akershus	266 227	263 581	266 759	270 338
Oslo	457 000	451 379	457 177	468 375
Hedmark	87 634	86 164	85 959	86 627
Oppland	87 873	86 785	86 942	86 968
Buskerud	126 645	123 368	124 591	125 938
Vestfold	107 228	104 524	105 034	106 931
Telemark	76 279	73 885	74 251	74 749
Aust-Agder	48 967	47 333	47 406	47 868
Vest-Agder	89 462	86 864	85 824	86 997
Rogaland	248 477	237 079	231 815	233 988
Hordaland	261 346	253 695	251 894	254 293
Sogn og Fjordane	55 003	53 768	54 143	54 488
Møre og Romsdal	131 842	127 702	126 817	127 059
Sør-Trøndelag	163 837	161 766	163 053	166 481
Nord-Trøndelag	62 848	61 741	62 056	62 622
Nordland	117 217	113 940	114 973	116 020
Troms Romsa	83 125	82 565	83 454	84 533
Finnmark Finnmarku	37 914	36 596	36 869	37 139

¹ Omfattar både lønstakalar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.15. Sysselsette¹ i heile landet, alle næringar, etter fylke og sektor, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2016			2017		
	Alle sektorar	Offentleg forvaltning	Privat sektor og offentleg eigde føretak	Alle sektorar	Offentleg forvaltning	Privat sektor og offentleg eigde føretak
I alt	2 591 902	823 885	1 768 019	2 625 550	834 452	1 791 107
Østfold	116 621	38 686	77 940	118 319	39 221	79 102
Akershus	266 759	76 173	190 584	270 338	77 213	193 125
Oslo	457 177	118 435	338 742	468 375	119 857	348 517
Hedmark	85 959	33 239	52 721	86 627	33 622	53 004
Oppland	86 942	31 213	55 729	86 968	30 773	56 195
Buskerud	124 591	36 809	87 784	125 938	37 255	88 684
Vestfold	105 034	33 984	71 051	106 931	34 617	72 314
Telemark	74 251	27 098	47 151	74 749	27 106	47 642
Aust-Agder	47 406	17 325	30 083	47 868	17 656	30 212
Vest-Agder	85 824	28 410	57 414	86 997	28 895	58 103
Rogaland	231 815	64 766	167 053	233 988	65 489	168 494
Hordaland	251 894	79 424	172 470	254 293	80 914	173 375
Sogn og Fjordane	54 143	19 738	34 407	54 488	19 997	34 493
Møre og Romsdal	126 817	41 174	85 633	127 059	41 494	85 567
Sør-Trøndelag	163 053	57 120	105 933	166 481	59 132	107 345
Nord-Trøndelag	62 056	22 745	39 305	62 622	22 857	39 763
Nordland	114 973	45 556	69 424	116 020	45 980	70 042
Troms Romsa	83 454	36 073	47 391	84 533	36 451	48 089
Finnmark Finnmarku	36 869	15 539	21 328	37 139	15 533	21 613

¹ Omfattar både lønstakalar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.16. Sysselsette¹ etter utvalde kulturområde og kjønn. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017
Forlagsverksemd				
Menn	6 768	5 860	5 618	5 403
Kvinner	6 105	5 280	4 958	4 794
Film- og TV-produksjon, musikkutgiving				
Menn	3 535	3 564	3 688	3 843
Kvinner	2 082	2 130	2 145	2 299
Radio- og fjernsynsringkasting				
Menn	3 425	3 201	3 091	3 027
Kvinner	2 777	2 578	2 482	2 417
Arkitektverksemd				
Menn	3 279	3 207	3 204	3 351
Kvinner	2 714	2 686	2 772	2 926
Spesialisert designverksemd				
Menn	4 156	4 346	4 405	4 542
Kvinner	4 206	4 388	4 357	4 659
Kunstnarleg verksemd, underhaldning				
Menn	8 918	7 961	7 754	8 017
Kvinner	7 396	6 523	6 318	6 591
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd				
Menn	3 057	2 980	3 039	3 098
Kvinner	5 588	5 447	5 480	5 657
Andre næringskodar²				
Menn	6 651	6 586	6 217	6 391
Kvinner	8 138	8 155	7 989	8 046

¹ Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. ² Sjå Omgrep og definisjonar i kapittel 3.4. Om statistikken.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.17. Registergrunna sysselsetjingsstatistikk. Ulike næringer innanfor kulturell og kreativ næring. Arbeidstakarar¹, etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Per 4. kvartal 2017

	Næringsgruppe 59.1. Verksemd innanfor film, video og fjernsynsprogram			Næringsgruppe 60. Radio- og fjernsynskringkasting		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
	Absolutte tal					
I alt	4 715	2 749	1 966	5 437	3 021	2 416
Utan innvandringsbakgrunn	4 267	2 506	1 761	5 165	2 881	2 284
Innvandrarar frå EU etc. ²	217	130	87	137	69	68
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc. ³	231	113	118	135	71	64
	Prosent					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Utan innvandringsbakgrunn	90,5	91,2	89,6	95,0	95,4	94,5
Innvandrarar frå EU etc. ²	4,6	4,7	4,4	2,5	2,3	2,8
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc. ³	4,9	4,1	6,0	2,5	2,4	2,6

	Næring 90.03. Sjølvstendig kunstnarisk verksemd			Næring 90.04. Drift av lokale knytte til kunstnarisk verksemd		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
	Absolutte tal					
I alt	4 474	2 227	2 247	1 128	553	575
Utan innvandringsbakgrunn	3 918	1 957	1 961	998	482	516
Innvandrarar frå EU etc. ²	412	200	212	68	31	37
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc. ³	144	70	74	62	40	22
	Prosent					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Utan innvandringsbakgrunn	87,6	87,9	87,3	88,5	87,2	89,7
Innvandrarar frå EU etc. ²	9,2	9,0	9,4	6,0	5,6	6,4
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc. ³	3,2	3,1	3,3	5,5	7,2	3,8

	Næring 91.01. Drift av bibliotek og arkiv			Næring 91.02. Drift av museum		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
	Absolutte tal					
I alt	4 149	1 158	2 991	3 884	1 623	2 261
Utan innvandringsbakgrunn	3 759	1 045	2 714	3 378	1 422	1 956
Innvandrarar frå EU etc. ²	225	59	166	346	140	206
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc. ³	165	54	111	160	61	99
	Prosent					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Utan innvandringsbakgrunn	90,6	90,2	90,7	87,0	87,6	86,5
Innvandrarar frå EU etc. ²	5,4	5,1	5,5	8,9	8,6	9,1
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc. ³	4,0	4,7	3,7	4,1	3,8	4,4

¹ Gjeld lønstakarar. ² Innvandrarar frå EU-/EFTA-land, Nord-Amerika, Australia og New Zealand. ³ Innvandrarar frå Europa utanom EU/EFTA, Asia, (inkl. Tyrkia), Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Oseania utanom Australia og New Zealand.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.18. Føretak 1. januar 2016 – 1. januar 2017, nyetablerte føretak 2016-2017 og nedlagde føretak 2016, etter kulturområde og næring

	Føretak 2016	Nyetablerte føretak 2016	Nedlagde føretak 2016	Føretak 2017	Nyetablerte føretak 2017
I alt	45 543	9 248	12 560	42 720	9 521
Forlagsverksemd	1 278	118	157	1 246	141
58.11 Utgiving av bøker	598	72	121	565	94
58.13 Utgiving av aviser	312	17	13	313	22
58.14 Utgiving av blad og tidsskrift	349	25	22	346	23
58.21 Utgiving av programvare for dataspel	19	4	1	22	2
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	3 866	875	926	3 892	936
59.11 Produksjon av film, video og fjernsynsprogram	2 648	580	587	2 708	641
59.12 Etterarbeid i tilknytning til produksjon av film, video og fjernsynsprogram	247	56	69	230	51
59.13 Distribusjon av film, video og fjernsynsprogram	44	9	3	48	5
59.14 Filmframvising	45	4	6	42	7
59.20 Produksjon og utgiving av musikk- og lydopptak	882	226	261	864	232
Radio- og fjernsynsringkasting	127	3	17	122	10
60.10 Radiokringkasting	96	2	14	87	7
60.20 Fjernsynsringkasting	31	1	3	35	3
Arkitektverksemd	2 170	285	339	2 134	258
71.111 Plan- og reguleringsarbeid	111	15	22	105	8
71.112 Arkitekttenester vedrørende byggverk	1 937	247	289	1 910	233
71.113 Landskapsarkitekttenester	122	23	28	119	17
Spesialisert designverksemd	10 546	2 720	2 780	10 506	2 620
74.101 Industridesign, produkttdesign og anna teknisk designverksemd	1 420	488	380	1 534	505
74.102 Grafisk og visuell kommunikasjonsdesign	2 980	712	802	2 936	700
74.103 Interiørarkitekt-, interiørdesign- og interiørkonsulentverksemd	1 052	271	241	1 078	255
74.20 Fotografverksemd	3 658	924	956	3 650	853
74.30 Omsetjing- og tolkeverksemd	1 436	325	401	1 308	307
Kunstnarleg verksemd, underhaldning	22 962	4 303	7 236	20 380	4 387
90.011 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor musikk	9 064	1 480	2 929	7 696	1 560
90.012 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor scenekunst	1 958	367	646	1 707	441
90.019 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd ikkje nemnt annan stad	739	152	232	665	149
90.02 Tenester i tilknytning til underhaldningsverksemd	2 576	526	697	2 409	546
90.031 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor visuell kunst	2 881	619	883	2 815	608
90.032 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor musikk	1 068	227	390	900	187
90.033 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor scenekunst	277	36	75	238	49
90.034 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor litteratur	4 120	860	1 314	3 703	818
90.039 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd ikkje nemnt annan stad	194	34	57	167	22
90.04 Drift av lokale i tilknytning til kunstnarleg verksemd	85	2	13	80	7
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemdar	324	17	29	323	13
91.011 Drift av folkebibliotek	1	-	-	1	-
91.012 Drift av fag- og forskingsbibliotek	2	-	-	2	-
91.013 Drift av arkiv	11	2	1	12	-
91.021 Drift av kunst- og kunstindustrimuseum	37	2	3	36	3
91.022 Drift av kulturhistoriske museum	102	4	8	100	4
91.023 Drift av naturhistoriske museum	17	-	1	16	-
91.029 Drift av museum ikkje nemnt annan stad	18	1	1	20	4
91.03 Drift av historiske stader og bygningar og liknande som er sjåverdig	136	8	15	136	2
Andre næringskodar¹	4 270	927	1 076	4 117	1 156
47.61 Butikkhandel med bøker. Omfattar alle typar bøker	181	5	9	177	7
47.62 Butikkhandel med aviser og papirvarer	11	-	1	10	-
47.63 Butikkhandel med innspelingar av musikk og video	62	1	5	57	5
63.91 Nyheitsbyrå	116	2	14	101	1
73.11 Reklamebyrå	2 681	629	609	2 706	872
77.22 Utleige av videofilm, DVD og liknande	10	1	1	9	-
85.521 Kommunal kulturskuleundervisning	10	1	2	9	2
85.522 Undervisning i kunstfag	1 073	256	377	944	258
85.529 Anna undervisning innanfor kultur	126	32	58	104	11

¹ Sjå Omgrep og definisjonar i kapittel 3.4. Om statistikken.

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.19. Føretak. Omsetnad og sysselsetjing. Utvalde kulturområde

	2015			2016		
	Føretak i alt	Omsetnad. 1 000 kroner	Sysselsetjing	Føretak i alt	Omsetnad. 1 000 kroner	Sysselsetjing
I alt	39 989	83 068 758	67 129	37 792	85 401 844	68 594
Forlagsverksemd	1 263	24 090 429	12 144	1 238	22 805 134	11 453
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	3 444	8 669 056	5 508	3 591	9 657 226	5 801
Radio- og fjernsynskringkasting	132	12 432 545	6 205	130	12 636 065	6 388
Arkitektverksemd	2 041	7 036 393	6 191	2 028	7 279 869	6 168
Spesialisert designverksemd	9 147	7 591 972	8 307	9 379	8 317 758	9 584
Kunstnarleg verksemd, underhaldning	20 161	8 368 576	16 069	17 628	8 883 420	16 079
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	394	806 633	1 248	372	851 527	1 234
Andre næringskodar ¹	3 407	14 073 154	11 457	3 426	14 970 845	11 887

¹ Sjå Omgrep og definisjonar i kapittel 3.4. Om statistikken.
Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.20. Føretak. Talet på føretak i utvalde kulturområde, etter fylke

	Føretak i alt	Forlagsverksemd	Film- og TV-produksjon, musikk-utgiving	Radio- og fjernsynskringkasting	Arkitektverksemd	Spesialisert designverksemd	Kunstnarleg verksemd. Underhaldning	Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	Andre næringskodar
2013	34 414	1 232	2 959	142	1 918	7 840	16 838	388	3 097
2014	35 972	1 218	3 093	138	1 955	8 198	17 735	347	3 288
2015	39 989	1 263	3 444	132	2 041	9 147	20 161	394	3 407
2016	37 792	1 238	3 591	130	2 028	9 379	17 628	372	3 426
2016									
Østfold	1 542	53	109	3	76	383	706	18	194
Akershus	4 243	130	373	8	192	1 228	1 825	21	466
Oslo	12 898	386	1 527	32	686	3 047	6 165	37	1 018
Hedmark	948	31	72	5	59	222	455	12	92
Oppland	920	26	92	8	42	200	452	19	81
Buskerud	1 471	41	117	7	78	408	631	22	167
Vestfold	1 464	55	88	3	82	392	665	21	158
Telemark	850	27	67	6	59	167	428	13	83
Aust-Agder	515	28	33	5	38	128	227	9	47
Vest-Agder	1 074	22	92	6	56	270	489	15	124
Rogaland	2 253	77	175	13	163	595	998	24	208
Hordaland	3 231	109	264	7	162	825	1 579	43	242
Sogn og Fjordane	457	15	23	1	40	125	187	19	47
Møre og Romsdal	1 096	46	100	4	69	291	455	30	101
Sør-Trøndelag	2 048	62	174	6	109	474	1 027	21	175
Nord-Trøndelag	644	25	49	1	21	138	339	11	60
Nordland	922	46	72	7	45	226	427	24	75
Troms Romsa	849	30	105	6	43	179	418	7	61
Finnmark Finnmarku	352	28	57	2	8	75	150	5	27
Svalbard	15	1	2	-	-	6	5	1	-

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.21. Føretak. Omsetnad i utvalde kulturområde, etter fylke. Millionar kroner

	Omsetnad i alt	Forlags- verksemd	Film- og TV- produksjon, musikk- utgiving	Radio- og fjernsyns- kringkasting	Arkitekt- verksemd	Spesialisert design- verksemd	Kunstnarleg verksemd. Under- haldning	Bibliotek, museum o.a. kultur- verksemd	Andre nærings- kodar
2013	79 889	25 461	7 844	11 420	6 597	6 589	7 275	756	13 948
2014	80 971	24 796	7 860	12 098	6 768	7 091	7 854	707	13 797
2015	83 069	24 090	8 669	12 433	7 036	7 592	8 369	807	14 073
2016	85 402	22 805	9 657	12 636	7 280	8 318	8 883	852	14 971

2016

Østfold	2 016	474	89	5	161	433	303	12	538
Akershus	4 261	783	327	179	505	931	664	16	856
Oslo	48 099	13 713	7 017	7 835	3 573	3 355	3 767	159	8 679
Hedmark	1 265	5 582	100	13	170	101	160	24	139
Oppland	1 343	342	52	349	105	118	186	60	132
Buskerud	2 451	403	153	65	222	305	270	110	923
Vestfold	1 466	423	72	4	194	229	299	28	217
Telemark	1 024	296	32	11	108	132	197	78	170
Aust-Agder	531	196	54	3	56	64	99	2	57
Vest-Agder	1 410	350	140	9	122	219	199	18	353
Rogaland	3 247	959	320	42	349	586	436	52	503
Hordaland	9 752	1 745	663	4 086	598	701	877	61	1 020
Sogn og Fjordane	594	193	17	:	115	72	88	:	85
Møre og Romsdal	1 493	460	100	7	176	177	233	52	288
Sør-Trøndelag	3 040	743	276	7	551	457	484	10	511
Nord-Trøndelag	764	286	41	:	83	66	:	:	132
Nordland	1 285	420	64	6	61	237	219	85	195
Troms Romsa	974	311	99	6	109	99	183	52	114
Finnmark Finnmarku	365	144	29	4	22	35	69	5	59
Svalbard	22	6	13	-	-	2	:	:	-

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.22. Føretak. Sysselsetjing i utvalde kulturelle og kreative næringer, etter fylke

	Sysselsetjing i alt	Forlags- verksemd	Film- og TV- produksjon, musikk- utgiving	Radio- og fjernsyns- kringkasting	Arkitekt- verksemd	Spesialisert design- verksemd	Kunstnarleg verksemd. Under- haldning	Bibliotek, museum o.a. kultur- verksemd	Andre nærings- kodar
2013	60 648	12 839	4 216	6 093	5 925	6 750	13 124	927	10 774
2014	61 720	12 210	4 652	6 291	6 001	7 178	13 727	950	10 711
2015	67 129	12 144	5 508	6 205	6 191	8 307	16 069	1 248	11 457
2016	68 594	11 453	5 801	6 388	6 168	9 584	16 079	1234	11 887

2016

Østfold	2 219	269	96	13	169	550	590	12	520
Akershus	4 599	481	284	44	456	1 024	1 475	64	771
Oslo	32 102	5 259	3 309	4 934	2 692	3 325	6 355	233	5 995
Hedmark	1 374	390	80	9	171	143	381	25	175
Oppland	1 287	279	53	102	100	154	415	43	141
Buskerud	2 515	225	149	73	159	336	490	197	886
Vestfold	1 795	289	62	5	210	279	613	32	305
Telemark	1 109	190	48	17	115	134	363	83	159
Aust-Agder	657	125	57	9	56	80	220	13	97
Vest-Agder	1 588	194	138	19	124	391	394	22	306
Rogaland	3 380	486	315	48	356	796	808	65	506
Hordaland	6 472	1 347	564	1 051	506	725	1 479	72	728
Sogn og Fjordane	666	144	33	0	115	87	138	41	108
Møre og Romsdal	1 550	339	91	9	179	220	386	75	251
Sør-Trøndelag	2 931	424	217	16	481	523	847	18	405
Nord-Trøndelag	842	208	41	6	78	80	288	14	127
Nordland	1 760	363	67	15	70	562	354	129	200
Troms Romsa	1 149	209	131	11	100	121	340	85	152
Finnmark Finnmarku	579	226	60	7	31	50	141	9	55
Svalbard	20	6	6	-	-	4	2	2	-

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.23. Sysselsette etter kulturområde og organisasjonsform. 4. kvartal

	Einskildpersonføretak og andre personleg eigde føretak	Aksjeselskap og andre føretak med avgrensa ansvar	Stiftelsar, samskipnader mv.	Offentlege verksemdar	Uoppgått
2013					
I alt	14 189	44 131	4 630	10 004	281
Forlagsverksemd	252	13 181	231	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgiving	1 244	3 698	132	362	-
Radio- og fjernsynsringkasting	15	6 175	87	3	-
Arkitektverksemd	566	5 365	19	-	9
Spesialisert designverksemd	1 419	871	1	-	4
Kunstnarleg verksemd, underhaldning	9 291	4 159	1 184	947	251
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	26	866	2 878	4 825	-
Andre næringskodar ¹	1 376	9 816	98	3 867	17
2014					
I alt	14 392	43 504	4 629	9 885	274
Forlagsverksemd	252	12 384	237	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgiving	1 250	3 871	127	369	-
Radio- og fjernsynsringkasting	17	6 104	80	1	-
Arkitektverksemd	544	5 425	16	-	8
Spesialisert designverksemd	1 405	842	1	-	3
Kunstnarleg verksemd underhaldning	9 588	4 294	1 185	999	248
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	36	896	2 894	4 819	-
Andre næringskodar ¹	1 300	9 688	89	3 697	15
2015					
I alt	11 821	41 827	4 486	10 091	-
Forlagsverksemd	179	10 712	249	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgiving	1 009	4 124	133	428	-
Radio- og fjernsynsringkasting	12	5 674	91	2	-
Arkitektverksemd	542	5 337	14	-	-
Spesialisert designverksemd	1 318	749	-	-	-
Kunstnarleg verksemd underhaldning	7 665	4 429	1 229	1 161	-
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	15	857	2 663	4 892	-
Andre næringskodar ¹	1 081	9 945	107	3 608	-
2016					
I alt	10 765	41 176	4 698	10 054	-
Forlagsverksemd	154	10 138	284	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgiving	915	4 364	126	428	-
Radio- og fjernsynsringkasting	:	5 472	89	:	-
Arkitektverksemd	505	5 457	14	-	-
Spesialisert designverksemd	1 177	773	-	-	-
Kunstnarleg verksemd underhaldning	7 022	4 609	1 253	1 188	-
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	6	829	2 822	4 862	-
Andre næringskodar ¹	986	9 534	110	3 576	-
2017					
I alt	10 960	41 843	4 769	10 182	-
Forlagsverksemd	156	9 764	277	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgiving	948	4 631	134	429	-
Radio- og fjernsynsringkasting	:	5 348	87	:	-
Arkitektverksemd	467	5 804	6	-	-
Spesialisert designverksemd	1 180	723	-	-	-
Kunstnarleg verksemd underhaldning	7 238	4 918	1 276	1 176	-
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	7	878	2 881	4 989	-
Andre næringskodar ¹	964	9 777	108	3 588	-

¹ Sjå Omgrep og definisjonar i kapittel 3.4. Om statistikken.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

4. Kulturelle tiltak og vederlag

I dette kapittelet ser vi nærare på kven og kva innanfor kultur som får løyvingar og stipend, samt korleis fond vert fordelte. Kulturrådet gjev midlar til ulike kulturelle føremål gjennom Norsk Kulturfond og Fond for lyd og bilete og dette kapittelet viser løyvingane gjevne gjennom desse ordningane. I tillegg ser vi på ulike tilskot frå Statens kunstnarstipend.

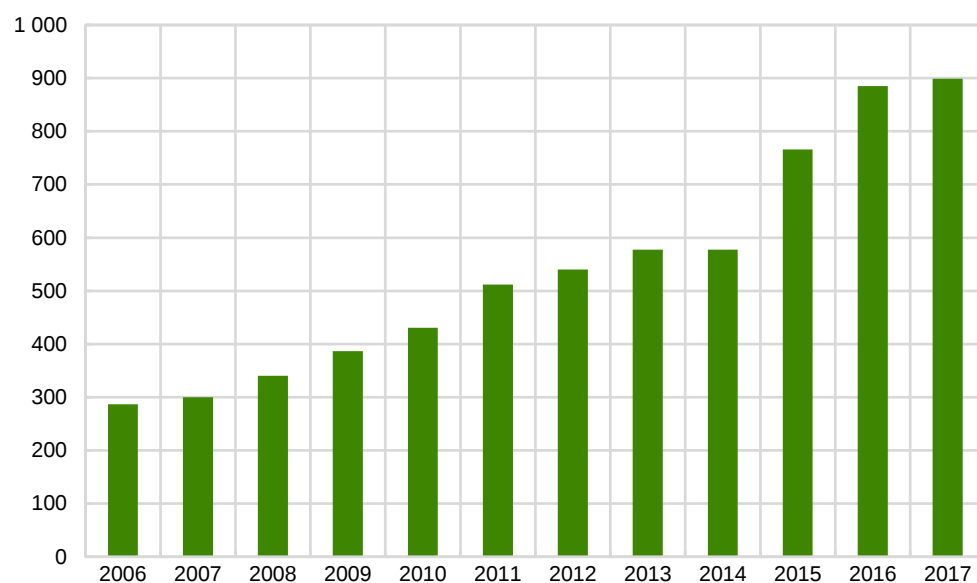
Tal om Den kulturelle skulesekken kan ikkje publiserast grunna omlegging frå Rikskonsertane til Kulturtanken. Det visast til Kulturtanken sin DKS-rapport for 2017.

4.1. Nokre resultat

Kulturfondet har vorte større

Midlar frå Norsk Kulturfond har vorte tredobla over dei siste ti åra, frå 300 millionar kroner i 2007 til 900 millionar kroner i 2017 (Kulturrådet 2018). Eksakt vart det gjeve løyve på til saman 899 millionar kroner i 2017 og var ein auke på 1,6 prosent samanlikna med året før. Det var ein stor auke frå 2014 til 2015 (sjå figur 4.1) som i stor grad skuldast overføring av driftsstøttemiddel frå Kulturdepartementet til Kulturfondet. Auken frå 2015 til 2016 var òg ganske stor samanlikna med tidlegare år og kjem i hovudsak av at dei tidlegare knutepunkt-institusjonane vart overførte til Norsk kulturfond i 2016 (Kulturrådet 2017).

Figur 4.1. Årleg løyving til Norsk kulturfond i nominell kroneverdi. Millionar kroner

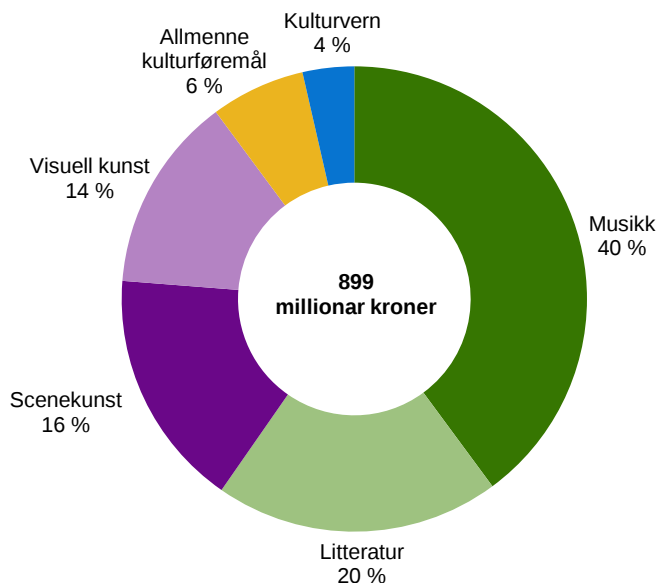
Kjelde: Kulturrådet.

Løyvingar til dei ulike føremåla

140 millionar kroner til musikkfestivalar

Størstedelen av løyvinga frå Kulturfondet i 2017 gjekk til musikkføremål. Tildelinga var på 358,6 millionar kroner og dette utgjer 40 prosent av den totale summen (sjå figur 4.2), noko som er same del som i 2016. Tildelinga som fekk størst løyving var tilskotsordninga for musikkfestivalar med 139,7 millionar kroner eller 39 prosent av sum tilskot til musikkføremål. Talet på tildelingar var jamvel berre 92. Tilskotsordning for musikkensemble og tilskotsordning for musikarar er frå og med 2017 slått saman til ei ordning; tilskotsordning for musikarar og musikkensemble. Den nye ordninga fekk 65,2 millionar kroner, som svarar til 18 prosent av totalbeløpet og summen vart fordelt på 275 tildelingar. Tilskotsordninga for arrangørar hadde flest tildelingar med 284 og sum tilskot til denne gruppa var på 29,1 millionar kroner.

<i>178 millionar kroner til litteraturføremål</i>	I 2017 vart det gjeve 177,9 millionar kroner til litteraturføremål og det var om lag same sum som året før, sjå tabell 4.1. Løyvinga til litteraturføremål utgjorde 20 prosent av totalsummen og var den nest største tildelinga i 2017, slik det òg var i 2016. Sett over ein tiårs periode har delen av løyvingar til litteraturføremål gått ned kvart år, frå 37 prosent i 2008 til 20 prosent i 2017. Innanfor posten tidsskrifter og periodiske publikasjonar var det ein stor nedgang mellom 2015 og 2016, med ein reduksjon til under halvparten av tildelingane. Tilskot til vekeaviser vart overført til Medietilsynet i 2016, noko som forklarar den store nedgangen.
<i>Fleire titlar kjøpt igjennom innkjøpsordningane</i>	Det vart i alt kjøpt inn 606 titlar i 2017 innanfor innkjøpsordningane for litteratur under Norsk Kulturfond. I høve til året før var dette ein auke på 15 titlar, sjå tabell 4.2. Den største auken hadde posten for ny norsk skjønnlitteratur for vaksne, med 15 fleire titlar enn i 2016. To postar opplevde nedgang i innkjøp av titlar frå 2016. Innkjøpsordninga for barn og unge hadde ein reduksjon på ti titlar og landa på 113 titlar i 2017. Medan talet på innkjøpte titlar for teikneseriar vart redusert frå 17 til 14 titlar i 2017.
<i>Allmenne kulturføremål</i>	I 2017 vart det gjeve 59 millionar kroner i løyving til allmenne kulturføremål (til dømes Tverrfaglege tiltak, Aspirantordninga og Rom for kunst – kunstarenaer og kulturbygg). Denne posten utgjorde i underkant av sju prosent av totalen, noko som er same nivå som i 2016, sjå tabell 4.1. Tidlegare var delen som gjekk til allmenne kulturføremål større og sidan 2011 har løyvingane vorte mindre for kvart år. Frå og med 2016 har ikkje Norsk kulturfond hatt ei eiga avsetning til barne- og ungdomskultur under denne posten. Denne har i staden vorte fordelt på dei andre postane.
<i>Framleis auke i tilskot til visuell kunst</i>	Tilskot til området visuell kunst hadde ein auke frå 2016 til 2017 på nær ni prosent. Totalt vart det gjeve løyve på 122,4 millionar kroner. Det har vore ein auke i tilskotet til visuell kunst dei siste ti åra og frå 2014 til 2015 var det ei dobling tildelingssummen. Den auken kjem i hovudsak av tidlegare post 74 (driftsstøtte) kapittel 320 i statsbudsjettet, sjå tabell 4.3. Driftsstøtte var den største posten av støtteordningane for visuell kunst med 61,6 millionar kroner i avsette midlar. Dermed har halvparten av dei totale midlane til visuell kunst gått til verksemdar under denne støtteordninga. Den nest største posten var ymse tiltak, som i 2017 hadde eit omfang på 23,5 millionar kroner. I 2017 vart det etablert ei ny støtteordning. Kunstnarassistentordninga har til føremål å gje kunstnarar i etableringsfasen høve til å arbeide som assistent for ein meir etablert kollega i 50 prosent stilling i eit år. Denne nye ordninga vart tildelt fire millionar kroner.
<i>Fleire tildelingar til scenekunstføremål</i>	Av dei totale løyvingane frå Norsk Kulturfond i 2017 var avsetnader til scenekunstføremål det tredje største hovudområdet med snautt 17 prosent, eller 149 millionar kroner. Auka frå året før var på ein prosent, medan talet på tildelingar auke med 11 prosent, eller 36 i talet. I alt vart det gitt 362 tildelingar i 2017. Den største delen av totalsummen gjekk til kategorien Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper, sjå tabell 4.4. Her vart det delt ut tilskot på til saman 46,5 millionar kroner i 2017 fordelt på 20 tildelingar. Tilskot til Fri scenekunst, teater og Fri scenekunst, dans ende på høvesvis 30,5 og 26 millionar kroner. Begge kategoriane opplevde ein auke i tilskot på åtte prosent samanlikna med 2016. Fri scenekunst, teater fekk 57 tildelingar, medan Fri scenekunst, dans hadde 45 tildelingar.

Figur 4.2. Avsetnader til ulike kulturføremål etter hovudområde i 2017. Millionar kroner og prosent

Kjelde: Kulturrådet.

Kulturvern

Det har vore ein auke på 0,2 millionar kroner i avsetnaden til kulturvernføremål samanlikna med i 2016. Totalt beløp vart 32,2 millionar kroner og utgjorde nær fire prosent av dei totale midlane frå Norsk Kulturfond i 2017, sjå tabell 4.1. Kulturvern var det minste hovudområdet som fekk løyving.

Fond for lyd og bilete

I 2017 vart det gjeve 586 tildelingar frå Fond for lyd og bilete, ein auke på 3 tildelingar frå 2016. Av tabell 4.6 ser vi at det er berre tre gonger dei siste 15 åra det har vorte gitt fleire tildelingar, 632 i 2003, 621 i 2004 og 607 tildelingar i 2008. Tilskotet ende på 38,8 millionar kroner og dette var ein auke på 0,4 millionar kroner samanlikna med 2016.

Nærare om stipendordningane**Statens kunstnarstipend**

Totalt i 2017 vart det gjeve 271,5 millionar kroner i støtte frå Statens Kunstnarstipend, sjå tabell 4.7. Statens kunstnarstipend gjev støtte til kunstnarar gjennom fleire ulike stipendordningar. Arbeidsstipend var den ordninga som utgjorde størstedelen av midlane i 2017 med 45 prosent av den totale summen. Tidlegare, det vil seie før 2014, var det garanti-inntekta som utgjorde den største delen av tildelingane til kunstnarane. Denne ordninga vert fasa ut og vidareførast berre for dei som allereie er i ordninga (Kulturrådet 2017).

Stipend for etablerte kunstnarar og seniorkunstnarar har teke meir og meir over for garanti-inntekt ordninga, sjå tabell 4.7. I 2017 vart det gjeve stipend til denne gruppa kunstnarar for 71,4 millionar kroner. Det utgjorde 26 prosent av dei totale midlane og saman med arbeidsstipend gjekk 72 prosent av støtta frå Statens Kunstnarstipend til desse to ordningane.

Halvparten av midlane til biletkunstnarar og kunsthåndverkarar

Biletkunstnarane var den kunstnargruppa som fekk størst del av midlane frå Statens kunstnarstipend, med totalt 103,9 millionar kroner i stipend og garanti-inntekter i 2017. Kunstnargruppa med nest størst beløp i støtte var kunsthåndverkarane med 40,1 millionar kroner. Til saman fekk desse to gruppene 53 prosent av totalt utdelt beløp. Resten av midlane vart fordelt på ein rekke andre kunstnargrupper, sjå tabell 4.7.

I alt 1 798 stipend vart gjeve totalt frå Statens kunstnarstipend i 2017 og talet ligg på same nivå som tidlegare år, jamfør tabell 4.8. I samanheng med tildelte midlar i tabell 4.7 var det talet på stipend til biletkunstnarar som var høgast, med i alt

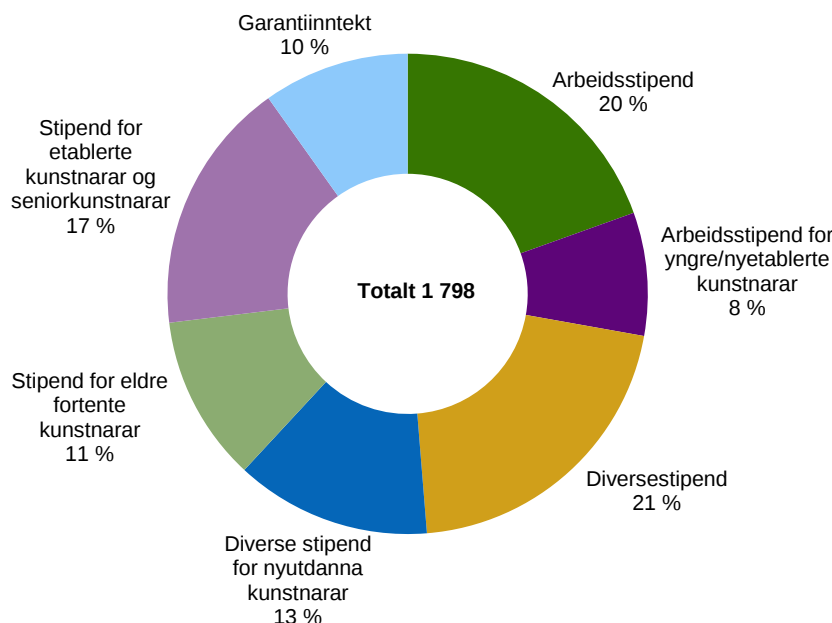
532 stipend, medan kunsthåndverkarane vart tildelt 214 stipend. Tala inkluderer tildelingar frå tidlegare år som framleis var aktive.

Flest arbeidsstipend og diversestipend

Ein nærare kikk på dei ulike stipendtypane visar at det vart gjeve flest arbeidsstipend og deretter diversestipend, høvesvis 28 og 21 prosent av alle stipend. Medan talet på garanti-inntekt gjekk ned så gjekk talet på stipend til etablerte kunstnarar og senior-kunstnarar opp. Samstundes har det vore ein reduksjon i talet på stipend til yngre kunstnarar frå 2016 til 2017. Det vart gjeve 13 færre arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnarar i 2017 i høve til 2016 og talet på diversestipend til nyutdanna kunstnarar vart redusert med 18 i same periode.

I 2017 vart det delt ut 307 stipend for etablerte kunstnarar og senior-kunstnarar og nær halvparten av desse gjekk til biletkunstnarane. Kunstnargruppene teatermedarbeidarar og journalistar var dei som fekk færrest med høvesvis 4 og eit stipend. Dei fem stipenda var av typen Diversestipend og utgjorde til saman 140 000 kroner av dei totale midlane på 271,5 millionar kroner.

Figur 4.3. Talet på stipend og garantiinntekter¹. 2017. Prosent

¹ Tala inkluderer stipend tildelte tidlegare år som framleis var aktive. Det vart ikkje tildelt nye garantiinntekter eller nye stipend for eldre fortente kunstnarar i 2017.
Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Innkravde og utbetalte vederlag

Nær 1,5 milliardar kroner i innkravde midlar i 2017

Forvaltning av opphavsrett er ein del av eit kulturelt krinsløp. Gjennom avtaler med vederlagsorganisasjonar sikrast alle brukare lovleg tilgang til åndsverk samstundes som rettshavar får betalt. Alle organisasjonane vidareformidlar innkravde vederlag til rettshavarane. Totalt var det innkravd vederlag for nær 1,5 milliardar kroner i 2017 og det var ein auke frå året før med 13 prosent. Dei to største aktørane når det gjeld midlar var TONO og Kopinor som høvesvis innkravde 652 og 349 millionar kroner og sto for 70 prosent av innkravde vederlag.

Tilsvarende sto TONO og Kopinor òg for brorparten av utbetalte vederlag med til saman 785 millionar kroner eller 70 prosent av utbetalingane. Totalt vart det utbetalt vederlag for 1,1 milliardar kroner i 2017 og det var to prosent meir i høve til året før.

4.2. Om dei ulike organisasjonane og ordningane

<i>Norsk kulturråd</i>	Stortinget vedtek den nasjonale kulturpolitikken og løyver pengar til diverse kulturføremål, mellom anna Kulturrådet. Kulturrådet forvaltar Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilete, Statens kunstnarstipend og andre statlege støtteordningar på kulturfeltet. I tillegg har rådet oppgåver innanfor utvikling og forvaltning i museumssektoren, immateriell kulturarv, FoU-arbeid og internasjonale oppgåver knytte til EU sitt kulturprogram og kulturutvekslingsprogram innanfor EØS-finansieringsordningane. Kulturrådet er òg eit rådgivande organ for staten og det offentlege i kulturspørsmål. Kulturrådet har som føremål å stimulere samtidas mangfaldige kunst- og kulturuttrykk, medverka til at kunst og kultur vert skapt, tatt vare på og dokumentert, samt gjera kunst og kultur tilgjengeleg for flest mogleg.
<i>Norsk kulturfond</i>	Kunstnarar, kunstnargrupper og kulturverksemder kan søke støtte frå dei ulike støtteordningane til Kulturrådet. På Kulturrådet sine nettsider vert intensjonane til fondet definerte mellom anna slik: «Norsk kulturfond skal styrke samtidas kunst- og kulturuttrykk, bevare, dokumentere og formidle kulturarv og gjere kunst og kultur tilgjengelig for flest mulig.»
	Budsjettet til Kulturrådet utgjorde 11 prosent av statens totale kulturbudsjett i 2017, noko som var same del som i 2016 (Kulturrådet 2018).
<i>Statens kunstnarstipend</i>	Statens kunstnarstipend er eit av statens sentrale verkemiddel for å fremje eit mangfaldig og nyskapande kunstliv. Stipendordninga skal gjennom tilskot til einskildkunstnarar gjera etablering enklare og skal stimulere til utvikling av profesjonelt kunstnarisk virke. Tildeling av stipend skal berre grunnast i kunstnarisk kvalitet og aktivitet og medverka til føreseielege rammer for kunstnarane.
<i>Fond for lyd og bilete</i>	Fond for lyd og bilete skal fremje produksjon og formidling av innspelningar av lyd- og filmopptak, og vert fordelt til beste for rettshavarane innanfor musikk, scene og film. Fondet er i tillegg oppretta for å gi rimeleg godtgjering til rettshavarar for den lovlege kopieringa av verka deira til privat bruk (Kulturdepartementet, 2014). Gjeldande forskrift for Fond for lyd og bilete tredde i kraft i januar 2010. Den gjorde det tydelegare kven som har rett til støtte.
<i>Vederlagsorganisasjonar</i>	Forvaltning av opphavsrett er ein del av det kulturelle krinsløp. Gjennom avtalar med vederlagsorganisasjonane sikrast alle brukarar enkel og lovleg tilgang til åndsverk – samstundes som rettshavarar får betalt så nye verk kan skapast. Alle organisasjonane formidlar innkravde vederlag til rettshavarane.
	Dei ulike vederlagsorganisasjonane og deira arbeidsområde (Informasjonssentral for opphavsrett og klarering, Clara): • BONO forvaltar opphavsretten til norske og utanlandske visuelle kunstnarar sine verk i Noreg. Organisasjonen legg til rette for å gi lisens på opphavsrettar og sørgjer for at kunstnarar og rettshavarar tek imot vederlag når verka deira vert nytta. BONO administrerer òg følgjeretten i Noreg og sikrar at kunstnarar og rettshavarar får vederlag når verka deira vert selde vidare. • FONONO representerer uavhengige norske plateselskap og inngår avtaler med riksdekkjande fjernsyn om kopiering og lydfesting av verna musikkverk. • Gramo representerer plateprodusentar, musikarar og artistar, og krev inn vederlag på vegne av dei når lydopptaka deira vert kringkasta. Gramo kan òg krevje inn, forvalte og fordele andre typar vederlag på vegne av dei same rettshavarane.

- Kopinor representerer 22 norske rettshavarorganisasjonar av opphavsmenn eller utgjevarar, samt utanlandske rettshavarar. Vederlag vert kravde inn frå kopiering av materiale som er gjevne ut i bøker, tidsskrifter, aviser, notar med vidare, og på Internett. Kopinor inngår avtaler om fotokopiering og digital kopiering til bruk i utdanningsinstitusjonar, offentlig administrasjon, og organisasjons- og næringsliv.
- Norwaco er ein paraplyorganisasjon for 35 organisasjonar som representerer om lag 65 000 individuelle rettshavarar som opphavspersonar, utøvande kunstnarar, fotografar og produsentar. Organisasjonen inngår avtaler om sekundær utnytting av lyd og levande bilete og avtaler om rett til vidaresending av radio- og fjernsynskanalar, om rett til bruk av musikk-, radio- og fjernsynsprogram til undervisnings- og informasjonsformål, bruk av NRK-arkivet og annan bruk i arkiv, bibliotek og museum. Norwaco fordeler òg statleg kompensasjon for privatkopiering.
- TONO forvaltar rettar for musikkverk i Norge og inngår avtaler om offentlig framføring og lydfesting av musikk. Medlemmane i organisasjonen er komponistar, låtskrivarar, tekstforfattarar og musikkforlag.

*Om opphavsrett i
åndsverkloven*

I Åndsverkloven § 1 står det følgjande om opphavsrett:

«Den som skaper et åndsverk, har opphavsrett til verket. Med åndsverk forstås i denne lov litterære, vitenskapelige eller kunstneriske verk av enhver art og uansett uttrykksmåte og uttrykksform, så som

- 1) skrifter av alle slag,
- 2) muntlige foredrag,
- 3) sceneverk, så vel dramatiske og musikkdramatiske som koreografiske verk og pantomimer, samt hørespill,
- 4) musikkverk, med eller uten tekst,
- 5) filmverk,
- 6) fotografiske verk,
- 7) malerier, tegninger, grafikk og lignende billedkunst,
- 8) skulptur av alle slag,
- 9) bygningskunst, så vel tegninger og modeller som selve byggverket,
- 10) billedvev og gjenstander av kunsthåndverk og kunstindustri, så vel forbildet som selve verket,
- 11) kart, samt tegninger og grafiske og plastiske avbildninger av vitenskapelig eller teknisk art,
- 12) datamaskinprogrammer,
- 13) oversettelser og bearbeidelser av verk som er nevnt foran.

For fotografiske bilder som ikke er åndsverk gjelder § 43a.» (Lovdata)

Referansar

Informasjonssentral for opphavsrett og klarering, Clara. <http://www.clara.no/>

Kulturtanken (2018): *Den kulturelle skolesekken. Årsrapport 2017*.
https://www.dropbox.com/s/l7cqnuvabhfb6p0/%C3%85rsrapport_DKS.pdf?dl=0

Kulturrådet (2018): *Årsrapport 2017*, Kulturrådet. Henta frå
<http://www.kulturradet.no/documents/10157/357fb82a-de32-4fba-81c6-e32671c72e1f>

Kulturrådet (2017): *Årsrapport 2016*, Kulturrådet. Henta frå
<http://www.kulturradet.no/documents/10157/8a861ee1-c5d5-4f48-abd1-66ba613aec8f>

Kulturdepartementet (2016): *For budsjettåret 2017 - Utgiftskapitler: 300-342
Inntektskapitler: 3300-3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2016-2017)*.
[https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20162017/id2514232/?q=Prop 1 2016-2017](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20162017/id2514232/?q=Prop+1+2016-2017)

Lovdata: *LOV 1961-05-12 nr 02: Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven)*
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1961-05-12-2>
Nedlasta 25.06.2018.

Tabell 4.1. Norsk kulturfond. Løyvingar, etter område. Millionar kroner¹

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ²	2016	2017
I alt	287	300	340	387	431	512	540	577	577	766	885	899
Musikk	77	87	94	115	126	153	165	187	177	258	355	359
Litteratur	94	101	125	139	150	155	161	164	155	177	178	178
Av dette												
Tidsskrifter og periodiske publikasjonar ³	3	4	20	23	24	24	24	25	23	23	10	10
Scenekunst	46	48	57	62	77	99	106	113	130	131	148	149
Visuell kunst	16	14	16	20	25	28	29	34	45	98	113	122
Kulturvern	16	9	9	11	10	10	10	10	10	31	32	32
Allmenne kulturføremål	39	42	40	40	43	67	69	70	61	70	60	59
Av dette												
Rom for kunst	13	14	15	16	18	19	19	20	23	22	22	22
Barne- og ungdomskultur ⁴	9	11	14	15	16	16	17	17	21	25	4	3
Aspirantordninga	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	5
Forsking og utvikling	-	-	-	2	2	2	2	3	3	3	3	3
Andre føremål	16	17	11	7	7	29	30	7	8	18	16	18
Andre føremål overførte tiltak	-	-	-	-	-	-	-	23	7	-	5	-

¹ Totalsummane kan avvike noko grunna avrunding av delsummar. ² Den store auken kjem i stor grad av overføring av driftsstøtemiddel inn i Kulturfondet i 2015. ³ T.o.m. 2007 inkluderte denne kategorien berre tidsskrifter. F.o.m. 2008 er ymse publikasjonar inkluderte. F.o.m. 2016 er tilskot til vekeaviser overført til Medietilsynet. ⁴ Frå 2016 er avsetninga fordelt på alle fagområda.

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 4.2. Innkjøpsordningane for litteratur under Norsk kulturfond. Innkjøpte titlar

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I alt	516	557	536	465	629	621	625	573	591	606
Innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur, vaksne ¹	218	228	198	123	233	250	246	236	238	253
Innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur, barn og unge	134	135	127	119	141	128	133	118	123	113
Innkjøpsordninga for omsette bøker	93	100	117	122	133	126	129	116	108	111
Innkjøpsordninga for sakprosa	46	65	69	74	84	82	79	67	83	91
Innkjøpsordninga for fagbøker, barn og unge	25	29	25	27	24	24	20	20	22	24
Innkjøpsordninga for teikneseriar ²	-	-	-	-	14	11	18	16	17	14

¹ Under innkjøpsordninga for vaksne vart det i perioden 2012 til 2014 kjøpt inn både papirbøker og e-bøker som ei prøveordning. ² Innkjøpsordning for nye norske teikneseriar vart oppretta i 2012.

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 4.3. Støtteordningar for visuell kunst under Norsk kulturfond. Avsette midlar. 1 000 kroner¹

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I alt	14 454	16 076	19 829	24 579	28 300	29 200	33 852	44 519	98 399	112 666	122 406
Ymse tiltak	-	-	-	-	21 500	22 200	26 680	28 599	26 766	23 457	23 479
Prosjektstøtte til visuell kunst ²	8 944	9 446	11 149	15 621	-	-	-	-	-	-	-
Kunst og teknologi	2 550	2 550	2 600	2 683	2 600	2 700	2 680	2 680	2 000	1 500	1 500
Kunsthøstfestivalar ³	-	-	1 000	1 032	1 500	1 500	1 650	2 000	-	-	-
Utstillingsstøtte til kunstnarar i etableringsfasen	780	900	1 400	1 445	1 400	1 400	1 502	1 800	2 000	2 500	3 000
Utstyrstøtte til fellesverkstadar	780	780	1 280	1 321	1 300	1 300	1 340	1 000	1 000	1 500	1 500
Statens utstillingsstipend	3 800	3 800	3 800	3 800	-	-	-	-	-	-	5 200
Kulturelle endringsprosessar og samtidskunsten	1 400	2 400	2 400	2 477	-	-	-	-	-	-	-
Overførte tiltak	-	-	-	-	-	-	-	8 440	9 190	7 130	7 130
Arrangørstøtte for kunstnarlivne visningsstadar og kunsthøstfestivalar ⁴	-	-	-	-	-	-	-	-	15 000	15 000	15 000
Driftsstøtte, tidlegare post 74	-	-	-	-	-	-	-	-	42 443	61 579	61 597
Kunstnerassistentordninga ⁵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4 000

¹ Totalsummane kan avvike noko grunna avrunding av delsummar. ² Prosjektstøtte til visuell kunst er det same som ymse tiltak f.o.m. 2011. ³ Går inn under arrangørstøtte for kunstnarlivne visningsstadar og kunsthøstfestivalar i 2015. ⁴ Ny ordning f.o.m. 2015. ⁵ Ny ordning f.o.m. 2017.

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 4.4. Tilskot til scenekunsthøremål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp

	2013		2014		2015		2016		2017	
	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar
I alt	112 580	308	130 019	342	131 168	347	147 660	326	148 960	362
Fri scenekunst, teater	25 163	31	29 000	52	27 500	48	28 214	56	30 450	57
Fri scenekunst, dans ¹	21 917	33	23 500	48	23 000	42	24 000	48	25 950	45
Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper ²	28 000	9	37 500	11	40 500	12	47 000	2	46 500	20
Regionale kompetansesenter for dans ³	4 100	14	4 100	10	4 500	11	4 700	3	5 000	13
Forprosjekt koreografiutvikling	1 700	50	..	..	..	..	..	..	..	..
Forprosjekt scenetekstutvikling	1 700	36	..	..	..	..	..	..	..	..
Forprosjekt scenekunst ⁴	.	.	5 000	77	5 000	88	5 500	69	6 000	72
Gjestespel	7 100	82	7 487	88	7 500	99	8 100	96	9 000	95
Fleirårige tiltak	16 000	8	12 632	6	6 133	4	2 790	1	-	-
Kompetanseheevande tiltak scenekunst (tidl. Andre scenekunsttiltak)	3 900	36	3 800	39	3 848	27	5 836	37	4 184	37
Arr. støtte dans/scenekunst ⁵	3 000	9	7 000	11	8 500	16	9 500	7	11 600	18
Evaluerings FoU	-	-	-	-	400	..	800	..	-	..
Driftsstøtte, tidl. post 74	-	-	-	-	4 287	..	7 018	6	10 276	5
Overført knutepunktinstitusjon – Peer Gynt Stemnet	-	-	-	-	-	-	4 202	1	-	-

¹ I tillegg hadde fem prosjekt tidlegare tilsegn om løyving for budsjettåret 2016. ² I tillegg hadde 12 kompani tidlegare tilsegn om løyving for budsjettåret 2016.

³ I tillegg hadde ti tidlegare tilsegn om løyving frå tidlegare år. ⁴ Ny frå 2014. ⁵ I tillegg hadde elleve tiltak tilsegn om løyving for budsjettåret 2016.

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 4.5. Tilskot til musikkføremål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp

	2013		2014		2015		2016		2017	
	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar
I alt	187 546	1 442	177 397	1 140	257 858	1 328	355 319	1 332	358 577	1 309
Tilskotsordning for musikkfestivalar	45 340	106	45 000	90	47 945	98	48 808	109	139 664	92
Tilskotsordning for arrangørar	26 700	365	28 000	214	28 588	303	28 102	316	29 102	284
Tilskotsordning for musikkensemble	40 284	69	28 793	60	41 517	65	48 264	130	-	-
Tilskotsordning for kyrkjemusikk	6 970	79	8 020	63	8 188	65	8 335	92	8 335	95
Tilskotsordning for musikarar	15 670	256	16 300	221	16 642	203	16 940	159	-	-
Publiseringssøtte for musikkinnspelinger ¹	22 100	250	22 100	247	22 564	252	22 970	262	22 970	272
Andre føremål musikk	30 482	317	29 184	245	31 035	312	33 940	216	34 650	259
Driftsstøtte, tidlegare post 74	-	-	-	-	61 379	30	63 260	33	58 632	32
Overførte knutepunktinstitusjoner ²	-	-	-	-	-	-	83 700	15	-	-
Tilskotsordning for musikarar og musikkensemble ³	-	-	-	-	-	-	-	-	65 204	275
Utgreiingsprosjekt om arrangørfeltet musikk	-	-	-	-	-	-	1 000	-	-	-

¹ Den tidlegare innkjøpsordninga for musikk heiter frå 2012 publiseringssøtte for musikkinnspelinger. ² Overført til Kulturrådet frå 2016. ³ Består av to tidlegare tilskotsordningar: Musikkensemble og Musikarordninga.

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 4.6. Fond for lyd og bilete, talet på tildelingar og beløp. 1 000 kroner

	Talet på tildelingar	Beløp
2002	529	26 623
2003	632	27 143
2004	621	26 724
2005	566	21 089
2006	572	23 604
2007	546	26 634
2008	607	28 465
2009	582	29 171
2010	511	30 522
2011	523	32 265
2012	517	32 980
2013	555	34 525
2014	469	34 128
2015	550	37 451
2016	583	38 400
2017 ¹	586	38 755

¹ Beløpet inkluderer ubrukte midlar frå tidlegare år på 705 000 kroner.

Kjelde: Fond for lyd og bilete.

Tabell 4.7. Statens kunstnarstipend. Beløp, etter stipendtype og kunstnargruppe. 1 000 kroner

	Totalt beløp	Arbeidsstipend ¹			Diversestipend. Totalt beløp	Diversestipend for nyutdanna kunstnarar	Stipend for eldre fortente kunstnarar ¹	Stipend for etablerte kunstnarar og senior-kunstnarar ¹	Garantiinntekt ¹
		Beløp i alt	Arbeidsstipend	Arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnarar					
2000	127 637	49 590	..	..	9 275	..	5 620	..	63 152
2001	135 780	51 475	..	..	11 375	..	5 620	..	67 310
2002	132 342	51 800	..	..	11 509	..	5 620	..	63 413
2003	140 373	57 196	..	..	12 564	..	5 620	..	64 993
2004	148 812	58 776	..	..	11 351	..	5 620	..	73 065
2005	155 691	62 457	..	..	11 786	..	5 620	..	75 828
2006	159 060	63 111	35 807	27 305	12 136	..	5 620	..	78 193
2007	165 834	65 378	37 239	28 140	12 493	..	5 620	..	82 343
2008	175 987	68 288	38 896	29 392	13 092	..	5 620	..	88 987
2009	186 013	74 958	43 896	31 062	13 801	..	5 560	..	91 694
2010	192 542	78 678	47 616	31 062	14 437	..	5 620	..	93 807
2011	200 839	81 510	49 780	31 730	14 577	..	5 620	..	99 132
2012	209 152	88 788	56 056	32 732	14 655	..	5 590	..	100 119
2013	218 556	96 758	63 024	33 734	14 670	4 356	5 190	..	97 582
2014	237 351	101 270	67 035	34 235	18 150	7 021	4 810	12 276	93 825
2015	248 648	103 950	68 880	35 070	15 650	16 121	4 550	48 916	59 461
2016	263 067	115 493	78 297	37 197	15 152	16 514	4 310	64 845	46 753
2017	271 490	123 138	86 442	36 696	15 813	15 543	4 020	71 427	41 549

2017

Biletkunstnarar	103 898	32 016	19 702	12 314	3 902	5 804	360	33 323	28 493
Kunsthandverkarar	40 124	15 023	9 851	5 172	1 620	1 155	320	14 843	7 163
Skjønnlitterære forfattarar	24 247	14 284	10 590	3 694	1 451	-	240	6 325	1 947
Barne- og ungdomslitterære forfattarar	6 083	3 201	2 216	985	528	-	220	1 996	138
Dramatikarar	3 828	2 709	2 216	493	425	-	220	474	-
Skjønnlitterære omsetjarar	2 513	1 478	1 478	-	381	-	180	474	-
Faglitterære forfattarar og omsetjarar	1 717	985	985	-	178	-	80	474	-
Musikarar, songarar og dirigentar	15 958	9 605	7 142	2 463	1 587	454	280	3 558	474
Komponistar	7 894	3 694	2 955	739	402	1 258	60	1 423	1 057
Skodespelarar og dokkespelarar	11 137	6 403	4 679	1 724	968	1 846	260	1 660	-
Sceneinstruktørar	2 622	1 477	1 231	246	235	216	220	474	-
Scenografar og kostymedesignarar	2 413	1 232	739	493	176	562	100	237	106
Teatermedarbeidarar	82	-	-	-	82	-	-	-	-
Dansekunstnarar	15 500	8 127	4 433	3 694	767	2 488	280	2 846	992
Kritikarar	3 456	3 202	3 202	-	154	-	100	-	-
Journalistar	58	-	-	-	58	-	-	-	-
Fotografar	8 165	4 925	3 694	1 231	547	525	40	1 186	942
Filmkunstnarar	7 128	4 187	3 202	985	1 012	1 235	220	474	-
Arkitektar	250	-	-	-	130	-	120	-	-
Interiørarkitektar	240	-	-	-	60	-	180	-	-
Andre kunstnargrupper	6 116	3 941	3 448	493	335	-	180	1423	237
Folkekunstnarar	2 108	1 724	985	739	204	-	180	-	-
Populærkomponistar	5 953	4 925	3 694	1 231	611	-	180	237	-

¹ Beløpa inkluderer stipend tildelte tidlegare år som framleis var aktive.

Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Tabell 4.8. Statens kunstnarstipend. Tal på stipend, etter stipendtype og kunstnargruppe

	I alt	Arbeidsstipend ¹			Diverse- stipend	Diverse- stipend for ny- utdanna kunst- narar	Stipend for eldre fortente kunst- narar ¹	Stipend for etablerte kunstnarar og senior- kunstnarar ¹	Garanti- inntekt ^{1,2}
		Arbeids- stipend i alt	Arbeids- stipend	Arbeids- stipend, yngre/ nyetablerte kunstnarar					
2000	1 531	342	..	..	363	..	281	..	545
2001	1 601	355	..	..	420	..	281	..	545
2002	1 594	350	..	..	419	..	281	..	544
2003	1 606	362	..	..	426	..	281	..	537
2004	1 560	372	..	..	393	..	281	..	514
2005	1 582	382	..	..	412	..	281	..	507
2006	1 608	386	219	167	434	..	281	..	507
2007	1 598	388	221	167	424	..	281	..	505
2008	1 608	388	221	167	432	..	281	..	507
2009	1 609	403	236	167	422	..	281	..	503
2010	1 651	423	256	167	444	..	281	..	503
2011	1 656	434	267	167	442	..	281	..	499
2012	1 689	453	286	167	466	..	281	..	489
2013	1 747	479	312	167	441	74	265	..	453
2014	1 802	494	327	167	474	88	243	53	429
2015	1 814	495	328	167	404	203	230	220	262
2016	1 822	503	341	162	362	255	218	278	206
2017	1 798	500	351	149	376	237	201	307	177

2017

Biletkunstnarar	532	130	80	50	55	67	18	143	119
Kunsthåndverkarar	214	61	40	21	26	18	16	64	29
Skjønnlitterære forfattarar	137	58	43	15	32	-	12	28	7
Barne- og ungdomslitterære forfattarar	40	13	9	4	7	-	11	9	-
Dramatikarar	36	11	9	2	12	-	11	2	-
Skjønnlitterære omsetjarar	31	6	6	-	14	-	9	2	-
Faglitterære forfattarar og omsetjarar	17	4	4	-	7	-	4	2	-
Musikarar, songarar og dirigentar	139	39	29	10	62	7	14	15	2
Komponistar	59	15	12	3	13	16	3	6	6
Skodespelarar og dokkespelarar	109	26	19	7	24	39	13	7	-
Sceneinstruktørar	32	6	5	1	9	4	11	2	-
Scenografar og kostymedesignarar	23	5	3	2	4	7	5	1	1
Teatermedarbeidarar	4	-	-	-	4	-	-	-	-
Dansekunstnarar	132	33	18	15	19	46	14	12	8
Kritikarar	25	13	13	-	7	-	5	-	-
Journalistar	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Fotografar	47	20	15	5	9	7	2	5	4
Filmkunstnarar	80	17	13	4	24	26	11	2	-
Arkitektar	8	-	-	-	2	-	6	-	-
Interiørarkitektar	10	-	-	-	1	-	9	-	-
Andre kunstnargrupper	43	16	14	2	11	-	9	6	1
Folkekunstnarar	30	7	4	3	14	-	9	-	-
Populærkomponistar	49	20	15	5	19	-	9	1	-

¹ Tala inkluderer stipend tildelte tidlegare år som framleis var aktive.

Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Tabell 4.9. Opphavsrett. Innkravde og utbetalte vederlag, etter organisasjon. 1 000 kroner

	I alt	BONO ¹	TONO ²	Kopinor ³	Norwaco ^{3,5}	Gramo ³	FONO	LINO ⁴
Innkravde vederlag								
2002	631 589	4 886	223 010	204 638	112 312	83 462	1 257	2 025
2003	666 087	4 315	245 761	194 622	115 236	101 653	1 315	3 186
2004	694 219	7 561	258 025	197 502	117 575	109 452	1 334	2 770
2005	717 496	6 581	266 619	194 809	143 411	101 885	1 421	2 770
2006	734 815	6 029	282 493	173 051	150 140	119 646	1 456	2 000
2007	820 836	12 798	291 601	222 686	162 508	127 368	1 622	2 253
2008	853 399	11 488	304 728	222 046	178 650	130 700	1 959	3 828
2009	963 471	10 424	359 152	233 994	221 251	135 200	1 883	1 567
2010	1 002 331	9 349	385 806	238 540	228 258	138 460	1 918	-
2011	995 057	10 545	409 574	240 823	184 823	146 661	2 631	-
2012	1 053 527	10 591	429 991	275 326	196 361	139 005	2 253	-
2013	1 102 590	11 848	464 087	288 761	188 441	146 265	3 188	-
2014	1 148 433	12 454	490 955	290 244	193 072	158 492	3 216	-
2015	1 323 417	10 388	582 207	312 548	248 933	166 042	3 299	-
2016	1 305 701	11 508	531 876	328 484	257 898	172 723	3 212	-
2017	1 470 974	11 142	652 086	348 994	280 806	173 786	4 160	-
Utbetalte vederlag								
2002	574 710	3 811	184 532	215 295	119 266	48 880	1 006	1 920
2003	569 939	3 285	186 408	177 647	124 229	74 414	1 052	2 904
2004	561 585	5 524	219 497	182 882	113 072	36 984	1 067	2 559
2005	593 899	4 921	210 229	183 223	106 042	85 862	1 065	2 557
2006	581 667	4 482	240 981	142 996	123 927	66 390	1 091	1 800
2007	681 138	9 218	247 642	174 154	164 881	81 834	1 298	2 111
2008	733 153	8 193	247 400	207 454	162 920	102 000	1 567	3 619
2009	760 334	7 607	257 144	204 770	188 305	99 600	1 507	1 401
2010	866 588	6 783	313 080	203 188	195 503	146 500	1 534	-
2011	859 472	7 343	342 524	204 951	172 244	130 305	2 105	-
2012	810 265	7 421	357 312	207 191	119 976	116 875	1 802	-
2013	867 573	8 155	360 750	262 188	131 107	102 823	2 550	-
2014	850 254	8 792	362 821	255 125	103 920	117 026	2 570	-
2015	1 154 495	7 231	391 765	254 708	392 921	105 231	2 639	-
2016	1 106 201	7 853	461 763	269 342	249 352	115 322	2 569	-
2017	1 123 825	7 802	504 738	280 243	229 922	97 792	3 328	-

¹ Aukn frå 2006 til 2007 kjem av at BONO f.o.m. 2007 forvaltar den såkalla følgjerettsordninga i Noreg; eit prosentvis vederlag som vert betalt når opphavsrettsleg verna kunst vert vidareseilt. ² Innkravde vederlag er ekskl. finansinntekter og mekaniske rettskrav, men medrekna 2 prosent komponistfond og utland. ³ I summane er utlandet medrekna. ⁴ Med verknad frå november 2009 vart LINO og Kopinors verksemd samordna. ⁵ Norwaco sender midlar til TONO, difor er ikkje summen av innkravde vederlag summen av organisasjonanes innkravde vederlag. Det same gjeld utbetalte vederlag.

Kjelde: Dei enkelte organisasjonane.

5. Musikk og scenekunst

5.1. Musikk

Fleire på konsert

Musikk institusjonane som er medlemmer i Norsk teater- og orkesterforening (NTO) gav 1 393 konsertar for til saman 612 600 tilhøyrarar, begge tala ekskl. dobbelrapporteringar, i 2017 (Scene-Statistikk.no). Talet på haldne konsertar og tilhøyrarar i 2017 var høvesvis 3 og 26 000 høgare i høve til året før. I gjennomsnitt var det 440 tilhøyrarar per konsert, 18 fleire tilhøyrarar i høve til 2016, sjå òg tabell 5.1.

Talet på konsertar retta mot barn og unge gjekk òg opp med 30 til 345 konsertar siste året. Tilhøyrartalet på konsertane retta mot barn og unge hadde ein kraftig oppgang på 34 prosent frå 2015 til 2016. I 2017 gjekk tilhøyrartalet på desse konsertane derimot ned med 20 prosent, frå 102 500 i 2016 til 81 900 tilhøyrarar i 2017. Ein mogleg forklaring på nedgangen kan vore at Kilden Teater og Konsert- hus rapporterer som éin scenekunst- og ikkje som éin musikk institusjon frå og med 2016. Tala for Kristiansand Symfoniorkester er òg ute av musikk tala.

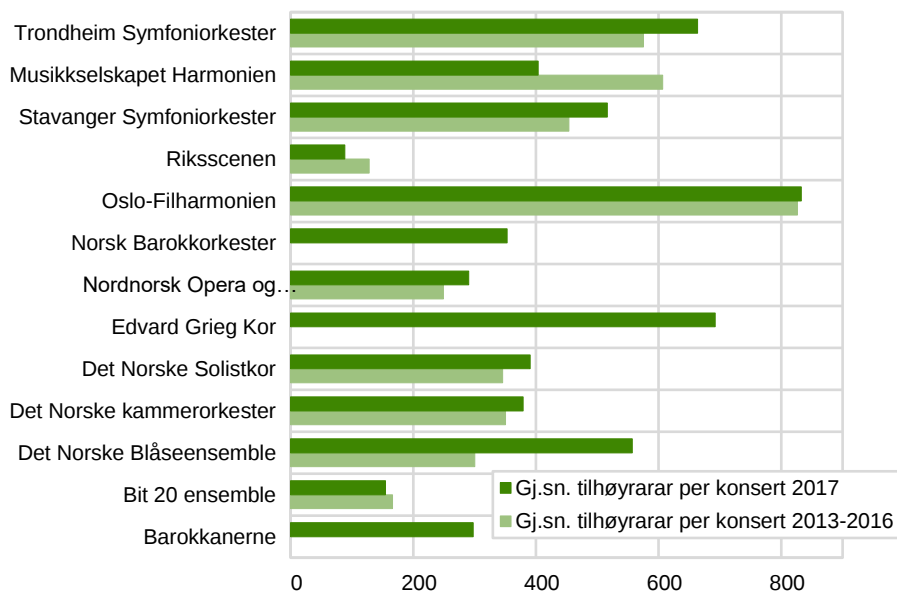
På konsertane som NTOs medlemmer hadde i samarbeid med Kulturtanken om Den kulturelle skulesekken (DKS) var det til saman 43 200 publikummarar. Dette var nær 13 000 fleire publikummarar i 2017 samanlikna med 2016, ein auke på 43 prosent. Publikum på desse DKS-konsertane utgjorde 7 prosent av alle tilhøyrarane på konsertane som NTO-institusjonane gav.

Svak nedgang i talet på turnékonserter

Nedgangen i talet på turnékonserter heldt fram i 2017. Medan det vart 111 færre turnékonserter i 2016 i høve til 2015, vart det 16 færre turnékonserter i 2017 samanlikna med året før. Òg talet på tilhøyrarar på turnékonserter gjekk ned med 2 700 tilhøyrarar, frå 109 500 i 2016 til 106 800 i 2017. Dette kan i noko grad skuldast at Kristiansand Symfoniorkester ikkje rapporterer under musikk.

I perioden frå og med 2013 til og med 2016 vart det halde i gjennomsnitt 1 167 konsertar med 505 530 tilhøyrarar. 2017-tala totalt ligg over gjennomsnittet for dei fire føregåande åra med 20 prosent fleire konsertar og 24 prosent fleire tilhøyrarar. Figur 5.1 viser detaljar for dei einskilte medlemmer i NTO, gjennomsnitt for åra 2013-2016 samanlikna med 2017.

Figur 5.1. Orkester. Tilhøyrarar per konsert

Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening.

Oslo Filharmonien hadde flest tilhøyrarar per konsert

Figur 5.1 viser at Oslo Filharmonien med 833 hadde flest tilhøyrarar per konsert i 2017. Dernest hadde Edvard Grieg Kor i gjennomsnitt 693 tilhøyrarar per konsert i 2017. I 2015 hadde Oslo Filharmonien høgst gjennomsnitt med 1 189 tilhøyrarar per konsert, medan Edvard Grieg Kor hadde høgst gjennomsnitt med 882 tilhøyrarar per konsert i 2016.

Dei fleste institusjonane som var aktive både i perioden 2013-2016 og i 2017 hadde ein oppgang i gjennomsnittleg tilhøyrarar per konsert i det siste året. Det Norske Blåseensemble hadde høgst oppgang med 257 fleire tilhøyrarar per konsert i 2017. På den andre sida av skala opplevde Musikkelskapet Harmonien ein nedgang med 203 færre tilhøyrarar per konsert i 2017.

Vi gjer merksam på at både institusjonane og aktiviteten og formata deira er særskilte. Ei direkte samanlikning mellom institusjonar kan difor gjeve eit noko skeivt bilete.

6 300 tilhøyrarar per konsert

Kvar av dei 13 NTO-medlemmene hadde gjennomsnittleg 6 297 tilhøyrarar på konsertane sine retta mot barn og unge i 2017. Dette var 1 591 færre tilhøyrarar, tilsvarende 20 prosent nedgang, samanlikna med året før. Musikkelskapet Harmonien arrangerte flest konsertar retta mot barn og unge, og hadde flest tilhøyrarar. Det vart 113 tilhøyrarar per konsert retta mot barn og unge i regi av Musikkelskapet Harmonien, medan Trondheim Symfoniorkester hadde flest, 733 tilhøyrarar per konsert retta mot barn og unge i 2017.

Oslo Filharmonien hadde 28 400 tilhøyrarar på sine 23 konsertar i 2016, medan i 2017 arrangerte Oslo Filharmonien 36 konsertar med til saman 9 400 tilhøyrarar, det vil seia 260 tilhøyrarar per konsert retta mot barn og unge.

Tabell 5.1 viser elles at talet på konsertar retta mot barn og unge har variert mykje sidan 2003. Det har òg talet på tilhøyrarar.

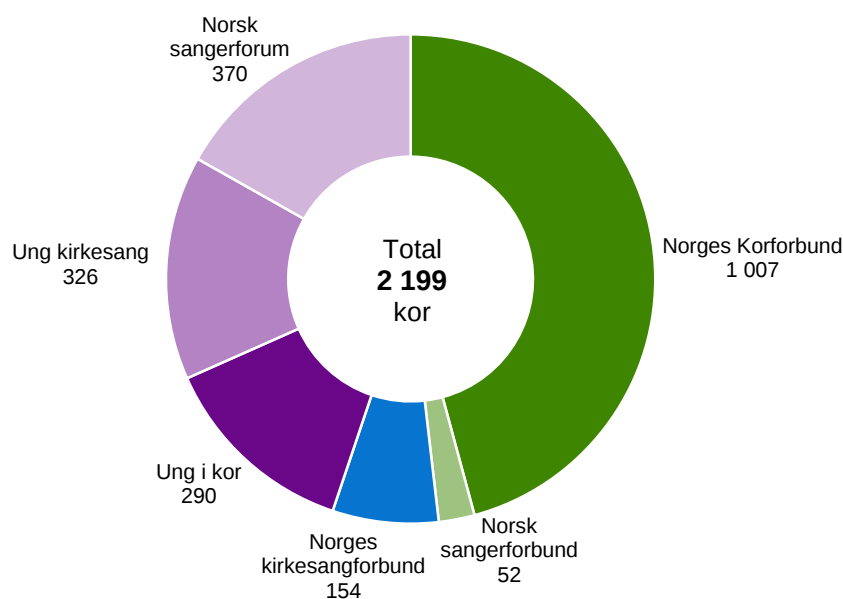
2 200 kor og 64 500 korsongarar

Seks kororganisasjonar i Koralliansen rapporterte 2 200 kor med 64 500 songarar i 2017. Tala frå 2017 er difor ikkje samanliknbare med tal frå året før då ni kororganisasjonar hadde rapportert sine tal. Figur 5.2 viser at Norges Korforbund framleis er den største organisasjonen i alliansen. Forbundet hadde 1 007 kor med 29 500 korsongarar. Desse utgjorde 46 prosent av alle kor og same prosentdel av alle korsongarar i 2017.

Norges Korforbund rapporterte tre færre kor og over 400 færre korsongarar i 2017 i høve til året før.

Noregs songarforum organiserte 10 683 songarar i 370 kor, medan Ung i kor hadde 10 845 songarar i 290 kor. Songarane i desse to organisasjonane til saman utgjorde 33 prosent av alle korsongarane i 2017.

I gjennomsnitt var det 29 songarar per kor. Ung i kor hadde høgast gjennomsnitt med 37 songarar, medan Norges kyrkjesongarforbund hadde lågast gjennomsnitt med 23 songarar per kor.

Figur 5.2. Talet på kor i Koralliansen, fordelt på organisasjonane. 2017

Kjelde: Norges Korforbund/Koralliansen.

Flest korsongarar finn ein i Oslo, tett følgt av Trøndelag (Nord- og Sør-Trøndelag samla) og Hordaland, høvesvis 9 600 og 7 900 og 7 400 songarar. Tabell 5.2 viser fordelinga på type kor, men i denne tabellen er ikkje alle kororganisasjonane representerte.

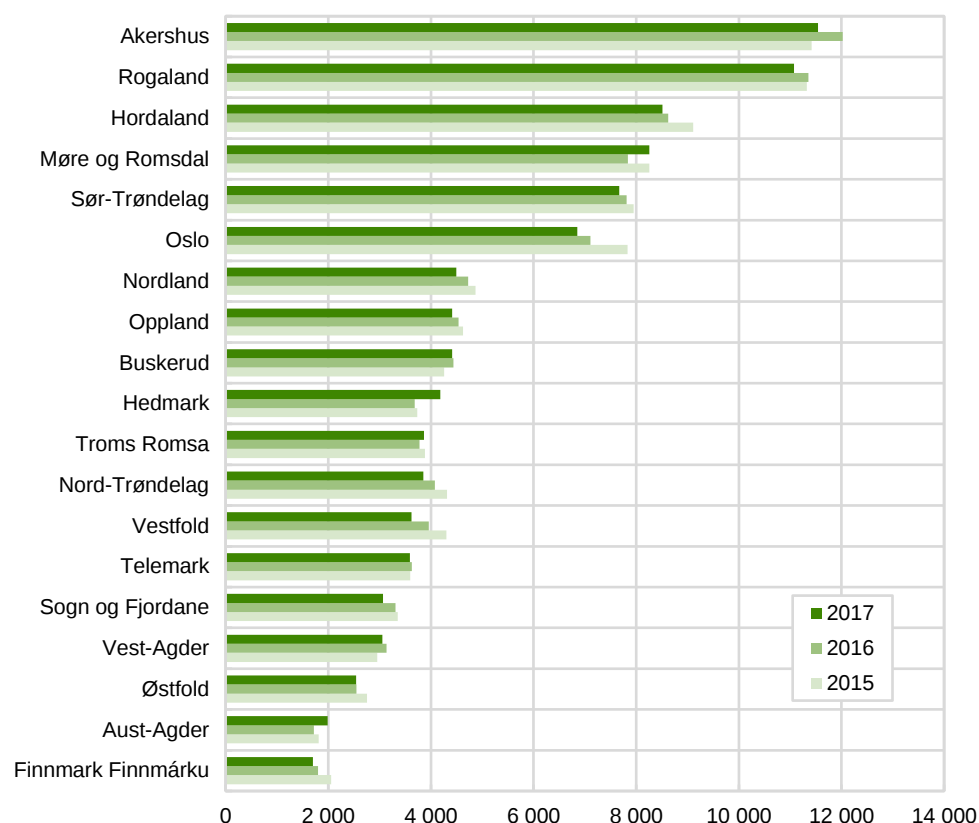
I tillegg til tala for kora presenterte i tabellane 5.2 og 5.3 gjer vi merksam på at det òg finst ein del uorganiserte kor mellom anna i form av skulekor, verksemdskor og liknande. Desse kora har vi ikkje oversikt over.

Under 100 000 elevar på kulturskolar

Sidan skuleåret 2001 var det for første gang under 100 000 elevar på kommunale kulturskular i 2017, sjå tabell 5.4. Talet på elevar på kulturskular nådde toppen i 2011. Sidan har talet på elevar gått ned frå år til år. I 2017 var det i alt nær 98 700 elevar, det vil seia over 1 400 færre elevar i høve til året før. Samanlikna med toppåret 2011, var det 11 600 færre elevar i 2017, ein nedgang på 11 prosent. Elevar i grunnskulealder på kulturskular utgjorde 18 prosent av alle barn i same alder i 2011. Same del var på 13 prosent, det vil seia 5 prosentpoeng lågare, i 2017. Samanlikna med 2016, hadde Finnmark størst nedgang med 1,5 prosentpoeng (frå 17,9 prosent i 2016 til 16,4 prosent i 2017), medan det var størst oppgang i Hedmark med 0,7 prosentpoeng (frå 14,7 prosent i 2016 til 15,4 prosent i 2017).

Utviklinga i elevtala på kommunale kulturskular dei tre siste åra viser ein nedgang i de fleste fylke. Oslo hadde den største nedgangen med over 980 færre elevar i 2017 samanlikna med 2015. Dernest finn vi Vestfold og Hordaland med høvesvis 680 og 600 færre elevar på kulturskular i 2017 enn i 2015. I denne tre årsperioden hadde Hedmark størst oppgang i talet på elevar da fylket hadde nær 450 fleire kulturskuleelevar i 2017 samanlikna med 2015.

Som tidlegare år, utgjorde elevar under grunnskulealder 5 prosent av alle elevane på kulturskular i 2017, medan 86 prosent var i grunnskulealder og 9 prosent var over grunnskulealder. Det var fleire jenter i høve til gutar i alle aldersgruppene. Mellom elevane i grunnskulealder var det nær dobbelt so mange jenter i høve til gutar, 55 600 jenter mot 28 800 gutar. Som nemnd utgjorde elevane i alderen 6-15 år på kommunale kulturskolar 13,3 prosent av alle 6-15-åringane i kommunane i 2017.

Figur 5.3. Elevar i kommunale kulturskular, etter fylke

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Delen elevar på kommunale kulturskolar i alderen 6-15 år av totalt tal barn og unge i same aldersgruppe i kvart fylke varierte i 2017 òg. Møre og Romsdal hadde den største delen med 21 prosent. Derneist hadde Sogn og Fjordane og Nord-Trøndelag 20 prosent av alle unge i alderen 6-15 på kulturskolar. Østfold hadde den minste delen med 6,4 prosent.

Nedgang i talet på elevplassar

Talet på elevplassar auka med 1 700 frå 2015 til 2016. Derimot var det ein nedgang på 3 500 elevplassar frå 2016 til 2017, sjå tabell 5.5. I alt var det nær 120 500 elevplassar på kommunale kulturskolar i 2017. Vi gjer merksam på at ein elev i kulturskolen kan ha fleire plassar.

Som førre året var det flest deltakarar i musikkundervisning. I skuleåret 2017/18 vart det òg gjennomført musikkundervisning i to av tre elevplassar i kulturskolane. I alle fylka fekk de fleste musikkundervisning. Som i 2016 deltok tre av fire elevar på kulturskolar i Aust-Agder, Sogn og Fjordane og Nordland i musikkundervisning òg i 2017.

Etter musikkundervisning var det flest deltakarar i dans. Desse elevane utgjorde 18 prosent av alle elevane i kulturskolar. Troms, Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag hadde høgast del deltakarar i dans med høvesvis 30, 29 og 28 prosent. I Vestfold deltek berre ein prosent av elevane i danseundervisning i 2017 slik som det òg var tilfelle i tidlegare åra.

5.2. Scenekunst

2,1 millionar tilskodarar på teater- og opera-framsyningar

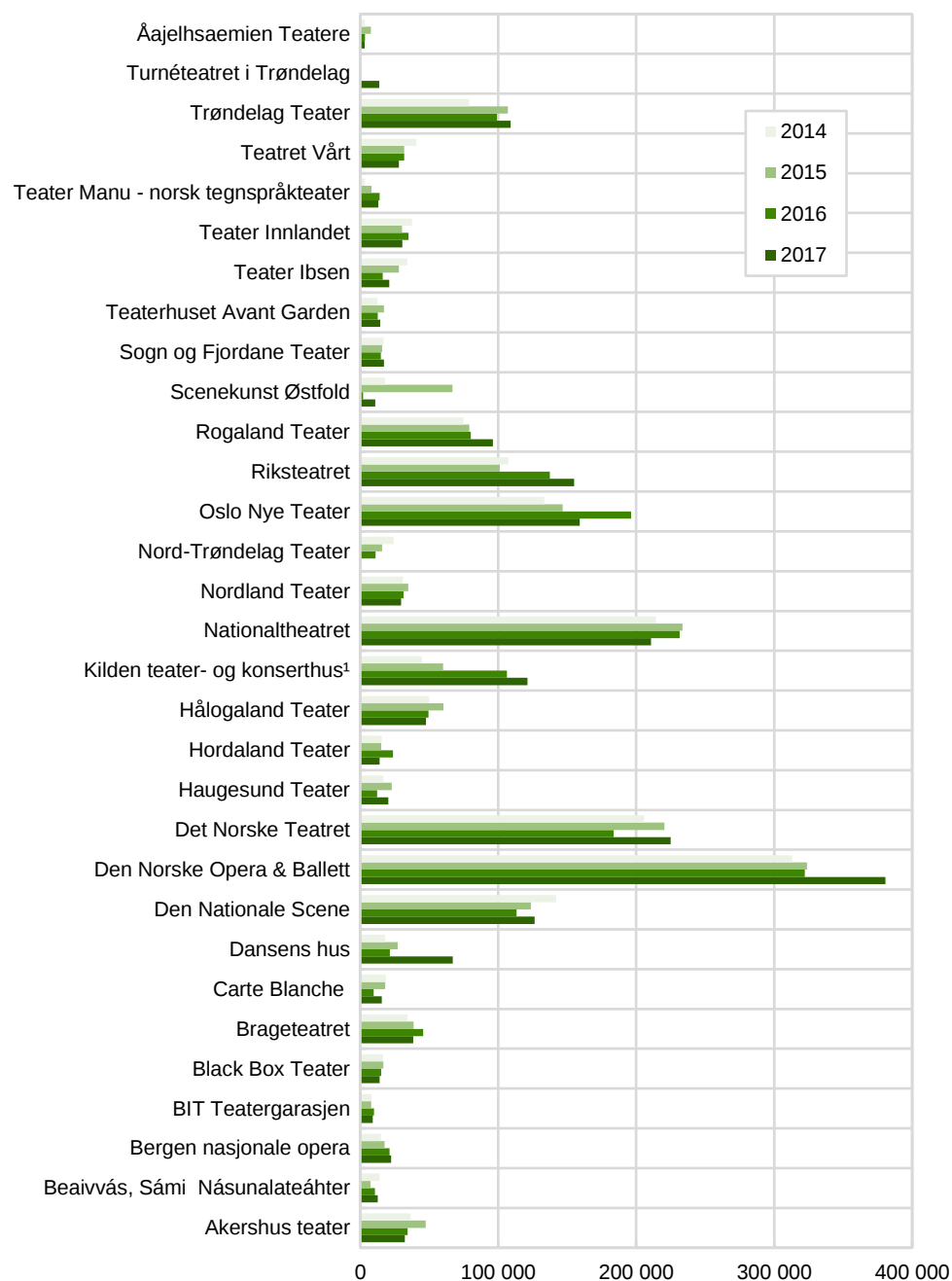
I 2017 var det til saman nær 2,1 millionar tilskodarar ved teater og opera, som er medlemmar i NTO. Talet inkluderer om lag 30 000 dubletter. Samanlikna med 2016, er talet på besøkande ved teater og opera 162 000 høgare i 2017. Sedan 2000 har besøkstala for teater og opera auka jamt.

Ved dei frie danse- og teatergruppene, som har rapportert til Kulturrådet, var det 189 000 besøk i Noreg inkludert besøk gjennom Den kulturelle skulesekken (DKS). Reknar ein med besøk på framsyningar av dei frie teater- og dansegruppene i utlandet, vert talet 1,3 millionar besøk i 2017.

Fleire tilskodarar ved teater og opera i 2017

Figur 5.4 viser besøkstala i einskilde scenekunstinstitusjonar i åra 2014 – 2017. Den Norske Opera & Ballet hadde som føregåande år flest besøk med 380 000 tilskodarar i 2017. Den Norske Opera & Ballet toppar òg talet på besøk med om lag 335 000 tilskodarar i gjennomsnitt kvart år frå perioden 2014 til 2017. Nationaltheatret og Det Norske Teatret hadde i gjennomsnitt høvesvis 222 500 og 209 000 tilskodarar per år i same treårsperiode.

Figur 5.4. Tilskodarar ved teater og opera, ikkje korrigert for gjestespel. I 1 000

¹ Kilden Teater og Konserthus rapporterer som ein verksemd f.o.m. 2016. Tidlegare rapporterte institusjonen som tre verksemder: Kilden – Agder Teater, Kilden – Opera Sør og Kilden – Kristiansand Symfoniorkester (musikk institusjon). Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening.

Dei totale tilskodartala på 2,1 millionar inkluderer òg publikumstalet på fram-syningar retta mot barn og unge siste året. I 2017 var 586 000 tilskodarar på framsyningar retta mot barn og unge. Vi gjer merksam på at besøkstalet ikkje seier noko om kor mange barn og unge eller vaksne som var tilskodarar, sjå tabell 5.8.

14 000 framsyningar

I 2017 hadde teater- og operainstitusjonane i NTO til saman nær 14 000 fram-syningar, 2 800 fleire framsyningar i høve til året før. Talet på framsyningar retta mot barn og ungdom gjekk ned med 622. I alt vart det sett opp 3 917 oppsetjingar for barn og unge i 2017 (NTO, Årsrapport for 2017). Ein stor del av aukinga skuldast at Den Norske Opera & Ballett no rapporterer formidlingsaktivitetar på dei same måtane som dei andre institusjonane jamfør Prop. 1 S 2018-2019.

I gjennomsnitt var det 149 tilskodarar per framsyning i 2017. Det er ein nedgang samanlikna med året før, sjå tabell 5.8. Talet på turnéframsyningar gjekk òg ned i 2017, 387 færre samanlikna med året før. I alt vart det sett opp 2 866 turnéframsyningar i 2017.

Tal for det frie scenekunstheltet rapportert av Kulturrådet vis at om lag 189 000 besøkte arrangementa i regi av frie teater- og dansegrupper i 2017 i Noreg. Det vart rapportert nær 3 450 framsyningar i Noreg, og 1 642 var for barn, og nær 88 000 såg førestillingar for barn. Det var i gjennomsnitt 53 besøk per framsyning. Det bør nemnast at tala for det frie scenekunstheltet gjev tal for framsyningar i Noreg, inkludert framsyningar i DKS-ordninga og internasjonale framsyningar. I 2017 vart det rapportert 297 internasjonale framsyningar med drygt over 1 million tilskodarar, sjå tabell 5.7 (Kulturrådet 2018).

213 000 tilskodarar ved
Norsk Scenekunstbruk

Norsk Scenekunstbruk formidlar fri profesjonell scenekunst og er òg den nasjonale aktøren i formidlinga av scenekunst i DKS. Norsk Scenekunstbruk hadde 71 produksjonar på speleplan i 2017, med til saman 2 341 framsyningar. Til saman var det om lag 213 000 tilskodarar på framsyningane i 2017.

5.3. Økonomi – musikkføremål

2,7 milliardar kroner til
musikk- og
scenekunstføremål

Tabell 5.10 viser dei statlege utgiftene til musikk- og scenekunstføremål i 2017. I 2017 utgjorde dei statlege utgiftene til musikk- og scenekunstføremål til saman drygt over 2,7 milliardar kroner. Den største delen, 1,4 milliardar eller 53 prosent, av statlege utgiftene musikk- og scenekunstføremål, gjekk til nasjonale institusjonar.

Statlege tilskot til ulike musikk- og scenekunstføremål vert òg løyva over andre budsjettkapittel i høve til KUD. Tabell 5.11 gjev ei meir detaljert oversikt over dei statlege utgiftene til dei ulike orkestra- og musikk institusjonane. Knutepunkt-ordningar vart avvikla i 2015, og festivalar og festspel vart overførte til Norsk kulturfond.

Statstilskotet utgjer 73
prosent av inntektene til
orkestra

Tabell 5.12 viser inntekter og utgifter for dei orkestra og musikk institusjonane som mottok statlege pengar, og korleis inntektene er samansette. Tabellen viser at statstilskotet auka frå 534 til 542 millionar kroner, regionale tilskot frå 107 til 109 millionar kroner, medan andre inntekter gjekk opp frå 82 til 94 millionar kroner frå 2016 til 2017.

I 2017 utgjer statstilskotet 73 prosent, regionale inntekter 15 prosent og andre inntekter 13 prosent av inntektene til orkestra. I 2016 utgjorde statstilskotet eit prosentpoeng høgare, medan andre inntekter utgjorde eit prosentpoeng lågare del av inntektene. Ser vi på dei enkelte institusjonane, viser det seg at medan statleg tilskot utgjer 85 prosent av inntektene til Oslo-Filharmonien og 82 prosent av

inntektene til Musikkelskapet Harmonien, utgjør denne typen tilskot omlag 62-64 prosent av inntektene til dei andre institusjonane.

Over 55 millionar kroner
i tilskot til festivalar

Tabell 5.13 gjev ein oversikt over tilskota til festivalar gjennom Kulturrådet/Norsk kulturfond dei siste åra. Vi gjer oppmerksom på at tala for 2017 ikkje kan samanliknast med tal frå tidlegare år då tala inkluderer både «tidlegare tilsegn», «løyvingar» og «tidlegare tilsegn – ikkje søkt til denne runde» (sjå kapittel 5.5 Om statistikken).

I 2017 fekk 103 festivalar tilskot på til saman 55,3 millionar kroner. Kategorien fleire sjanger musikk fekk med sine 33 festivalar høgast tilskot på 15,6 millionar kroner, medan kategorien klassisk musikk/kammer-/samtidsmusikk var registrert med 25 festivalar og over 14,6 millionar kroner i 2017, sjå tabell 5.13. Dei nye kategoriane vart tatt i bruk først i 2016, og i inndelinga av festivalar i ulike kategoriar kan feil førekomme, sjå kapittel 5.5 Om statistikken.

5.4. Økonomi – scenekunsthøremål

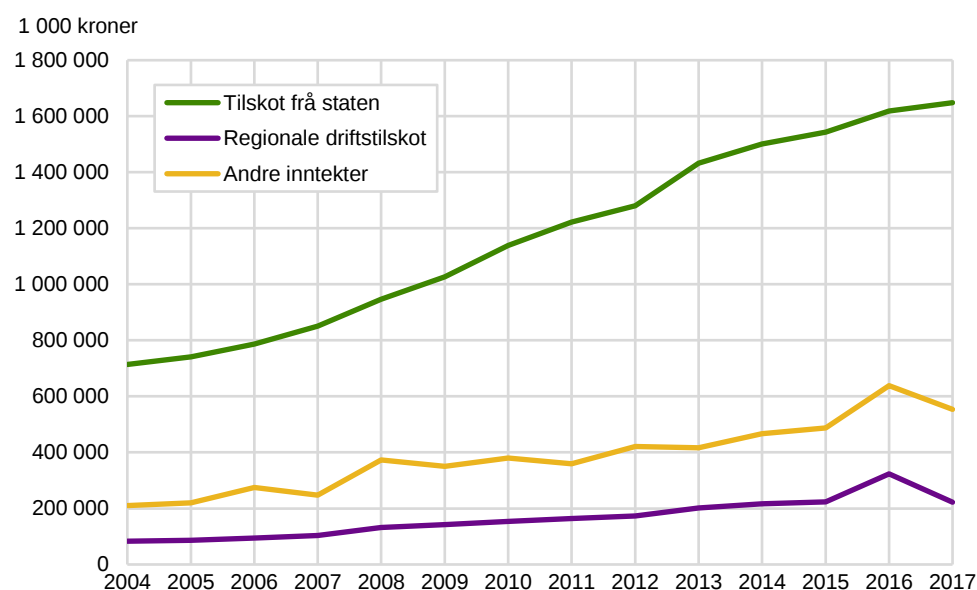
1,6 milliardar kroner i
statleg tilskot

Det totale tilskotet frå Kulturdepartementet (KUD) til scenekunstformål utgjorde 2,7 milliardar kroner i 2017, jf. kapittel 1. Av dei totale løyvingane, fekk tilskotsinstitusjonane om lag 1,7 milliardar kroner. Det er ein nedgang frå 1,6 milliardar kroner frå året før. Talet inkluderer 19 av dei 34 scenekunstinstitusjonane som er medlemmer i NTO. Talet inkluderer ikkje løyvingane til Riksteatret då denne som statleg verksemd har eigne utgifts- og inntekstposter under scenekunstkappitelet (kap. 324, postane 01/21 og kap. 3324, postane 01/02). Beaivvás Sámi Teáhter tek imot statstilskot gjennom Sametinget, og er heller ikkje inkludert.

Dei økonomiske nøkkeltala viser at dei 19 institusjonane til saman hadde inntekter på om lag 2,4 milliardar kroner i 2017. 68 prosent av inntektene var tilskot frå staten, 9 prosent var regionale driftstilskot, og 23 prosent var andre inntekter. Regionale driftstilskot gjekk ned med 100 millionar kroner, og andre inntekter har òg gått ned med om lag 85 millionar kroner sidan 2016. Dei nasjonale og regionale tilskotsinstitusjonane hadde til saman 2,4 milliardar i driftskostnader, sjå tabell 5.14 og figur 5.5.

I 2017 vart det utført 2 134 årsverk ved desse 19 tilskotsinstitusjonane. Figur 5.5 viser fordelinga av dei statlege, regionale og andre tilskota for desse institusjonane.

Figur 5.5. Teater og opera. Inntekter for tilskots teatra, etter type inntekt

Kjelde: Kulturdepartementet.

Kulturrådet gjev prosjektilskot til frie teater- og dansegrupper kvart år. I 2017 var det til saman 2 823 teater- og danseframсыningar i Noreg, med over 189 000 besøk.

5.5. Om statistikken og dei ulike musikk- og scenekunstorganisasjonane

<i>Norsk teater- og orkesterforening</i>	Norsk teater- og orkesterforening (NTO) er ein arbeidsgjevar- og interesseorganisasjon for profesjonell musikk og scenekunst. Medlemmene i NTO er nasjonale og regionale institusjonar innanfor teater, opera, orkester og dans og offentleg støtta programmerande teater, produserande teater og scener, profesjonelle kor, ensemble og orkester. Som arbeidsgjevarorganisasjon samarbeider NTO med Spekter når det gjeld å slutte avtaler med og/eller hjelpe medlemmene sine i forhandlingar med ei rekkje arbeidstakarorganisasjonar. Tala som vert presenterte i tabellar og figurar, kan ikkje heilt samanliknast frå år til år, men siste året har medlemstalet i NTO vore stabilt. Frå 2017 endra Nord-Trøndelag teater namn til Turnéteatret i Trøndelag. Tala frå NTO inkluderer besøk frå DKS. I tillegg til dei totale tala frå dei einskilte medlemmene, publiserer NTO totaltal for framсыningar og tilskodartal som er justerte for gjestespel. I dei justerte tala for 2016 var det i alt 10 853 framсыningar og 1 866 350 tilskodarar. I denne publikasjonen er det nytta ujusterte tal, unnateke for åra 2010 og 2011, der det vart publisert justerte tal. Samarbeid og gjestespel vil òg i noko grad påverke dei økonomiske tala i kapittelet.
<i>Frie teater- og dansegrupper</i>	Danse- og teatersentrum (DTS) er eit kompetansesenter som fremjar profesjonell scenekunst nasjonalt og internasjonalt. DTS arbeider primært med fri scenekunst i Noreg. Organisasjonen vart etablert som interesseorganisasjon i 1977 på initiativ frå kunstnarar i det frie scenekunstfeltet. Hovudmålet var å få etablert ei støtteordning for scenekunstgrupper som arbeidde utanfor institusjonane.
<i>Norsk Scenekunstbruk</i>	Norsk Scenekunstbruk AS er den største og viktigaste landsdekkjande formidlaren av scenekunst for aldersgruppa 0-20 år. Norsk Scenekunstbruk er òg den største aktøren i formidling av scenekunst i Kulturtanken – Den kulturelle skulesekken. Norsk Scenekunstbruk har eit medlemsnettverk av fylkeskommunar og deira lokale arrangørar. Det vert lagt stor vekt på aktive og medverkande arrangørar for å auke kompetansen og interessa for scenekunst lokalt. Per 2017 omfattar nettverket 18 fylke (ikkje Oslo) og alle kommunane. Publikumstala frå NTO, Danse- og Teater Sentrum og Scenekunstbruket vil i nokon grad overlappe einannan. Til dømes gjeld dette tala frå DKS, som vert rapporterte frå alle dei tre nemnde institusjonane.
<i>Koralliansen/Norges Korforbund</i>	Koralliansen fekk sitt formelle namn i 2015. Det hadde allereie eksistert eit samarbeid mellom fleire kororganisasjonar i nokre år. Koralliansen skal mellom anna arbeide med felles saker og saman vere ei sterkare røyst for alle korsongarar, dirigentar og friviljuge i heile landet. Tala i tabellane 5.2. og 5.3 representerer dei fleste kora i Koralliansen og er i hovudsak tilrettelagd av Norges Korforbund på bakgrunn av felles rapporteringssystem. Norges Korforbund er ein landsomfattande interesseorganisasjon for kor og kor-dirigentar med om lag 1 000 kor. Verksemda til Norges Korforbund er tufta på friviljug medverknad. Det overordna målet til Norges Korforbund er å gjere korsongen meir kjend og auke kvaliteten. Gjennom Norges Korforbund har kora tilgang på ei rekkje opplæringstilbod, både for koristar, dirigentar og tillitsvalde. I 2015 gjekk Norges Korforbund med i Koralliansen.

<i>Kulturskular</i>	Dei kommunale kulturskulane er eit tenestetilbod innanfor kultursektoren som er fastsett ved lov. Kommunar som ikkje har eigen kulturskule, tek del i interkommunale musikkskular eller samarbeider med andre kommunar. Aktiviteten til kulturskulane vert rapportert gjennom Grunnskolens Informasjonssystem (GSI), og tala vert publiserte på ssb.no via KOSTRA.
<i>Norsk kulturfond – musikkfestivalar</i>	Kulturrådet forvaltar gjennom tilskotsordninga midlar til musikkføremål, sjå òg kapittel 4, tabell 4.5. Tilskot vert mellom anna gjeve til musikkfestivalar som vert arrangerte årleg eller annakvart år, som går over minst to dagar, og som får offentleg tilskot frå eigen region. Tilskotsordninga har som føremål å halde i gang og vidareutvikle festivalar på eit høgt kunstnarisk og profesjonelt nivå, gjere sitt til at musikk kan verte tilgjengeleg for eit breitt publikum, stimulere til kunstnarisk fornying, fremje bruken av samtidsmusikk og formidle musikk til barn og unge (Kulturrådet).

Tabell 5.14 gjev oversikt over talet på festivalar som får tilskot det einskilde året, samt totalt tilskotsbeløp for kvar sjanger-/kategorisamansetnad. Tal frå 2017 er ikkje samanliknbare med tal frå tidlegare år då tala inkluderer både «tidlegare tilsegn», «løyvingar» og «tidlegare tilsegn – ikkje søkt til denne runde». Det har dei siste åra ikkje vore ein fast kategorisamansetnad. Ifølgje Kulturrådet vart det for 2015 reduksjon av talet på moglege sjangrar i samband med innføring av digital søknadsprosess. Dette gjev både samanslåingar og oppdelingar av sjangrar som var nytta tidlegare. Samstundes er òg oppgåva med å definere kva for ein sjanger ein festival høyrer til vorte flytta frå administrasjon til søkjar.

Knutepunktordninga for festivalar vart avvikla i 2015 og 12 festivalar på musikk og festspel vart overførte til Norsk kulturfond frå og med 2016.

Referansar

Grunnskulens Informasjonssystem (GSI): <http://www.udir.no/gsi>

Kulturdepartementet (2017): Prop. 1 S (2016-2017) For budsjettåret 2017 — <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20162017/id2514232/>

Kulturtanken: <http://www.kulturtanken.no/>

NMF - Norges Musikkorps Forbund, om NMF og vedtekter: <http://musikkorps.no/om-nmf/>

Norges Korforbund/Koralliansen: <http://www.kor.no>

Kulturrådet: <http://www.kulturradet.no>

NTO - Norsk teater- og orkesterforening,: <http://www.nto.no>

SceneStatistikk.no: <https://www.scenestatistikk.no/stats>

Statistisk sentralbyrå, KOSTRA kultur: https://www.ssb.no/statbank/list/kultur_kostra

Meir informasjon

Norsk musikkråd: <http://www.musikk.no>

Statistisk sentralbyrå (2017): *Kulturstatistikk 2016*, Statistiske analysar 156 <http://www.ssb.no/publikasjoner/>

Norsk teater- og orkesterforening (NTO): <http://www.nto.no/>

Norsk Scenekunstbruk: <http://www.scenekunstbruket.no>

Danse- og teatersentrum (DTS): <http://www.danseogteatersentrum.no/>

Tabell 5.1. Musikk institusjonar i NTO. Konsertar, turnékonserter og tilhøyrarar

	Konsertar			Tilhøyrarar på konsert				Tilhøyrarar per konsert	
	I alt	Av dette retta mot barn og unge	Av dette turné-konsertar ¹	I alt	Av dette retta mot barn og unge	Av dette Den kulturelle skulesekken	Av dette tilhøyrarar på turné-konsertar ¹	I alt	Av dette på konsertar retta mot barn og unge
2008	759	216	100	389 572	89 282	..	63 846	513	413
2009	842	269	215	433 370	79 574	..	58 513	515	296
2010	1 087	405	256	414 552	103 561	..	75 794	381	256
2011	1 203	282	218	500 464	107 991	57 931	71 547	6416	383
2012	1 097	281	189	475 896	88 344	30 701	86 330	434	314
2013	1 189	257	259	511 457	84 981	29 264	93 120	430	331
2014	1 376	266	305	517 358	88 168	28 640	117 534	376	331
2015	1 224	222	345	550 460	76 500	27 962	117 450	450	345
2016 ⁴	1 405	315	234	606 727	102 540	30 261	109 455	432	326
2017 ⁴	1 405	345	218	627 933	81 857	43 183	106 829	447	237
2017									
Barokkanerne	28	1	12	8 341	256	-	3 735	298	256
Bit 20 ensemble	35	11	4	5 422	2 079	3 730	353	155	189
Det Norske Blåseensemble	68	3	51	37 890	1 058	2 700	23 038	557	353
Det Norske kammerorkester	48	4	14	18 210	782	1 100	9 247	379	196
Det Norske Solistkor	49	3	26	19 137	1 172	-	8 270	391	391
Edvard Grieg Kor	45	7	7	31 163	3 292	-	1 960	693	470
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester ²	246	35	37	71 515	9 324	2 053	14 630	291	266
Norsk Barokkorkester	6	-	2	2 118	-	-	1 060	353	-
Oslo Filharmonien	155	36	9	129 065	9 396	7 271	19 400	833	261
Riksscenen ²	121	18	-	10 720	1 468	-	-	89	82
Stavanger Symfoniorkester	158	32	35	81 622	18 007	9 271	7 423	517	563
Musikkselskapet Harmonien	320	174	13	129 108	19 636	8 425	12 108	403	113
Trondheim Symfoniorkester ³	126	21	8	83 622	15 387	8 633	5 605	664	733

¹ Medrekna konsertar i utlandet. ² Ny i statistikken frå og med 2008. ³ Musikkteater i Trondheim og operasatsinga i Trondheim inngår nå som ein del av Trondheim Symfoniorkesters verksemd. ⁴ Tala inkluderer dobbeltføringar mellom Musikkselskapet Harmonien og Edvard Grieg kor.

Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening.

Tabell 5.2. Talet på kor og korsongarar etter fylke. 2017

	Talet på kor og songarar		Norges Korforbund		Norsk sangerforum		Ung i kor		Ung kirkesang	
	Kor i alt	Songarar i alt	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar
I alt	2 199	64 497	1 007	29 464	370	10 683	290	10 845	326	8 621
Østfold	124	3 747	30	791	36	1 080	12	531	31	720
Akershus	159	5 497	65	2 065	45	1 462	20	977	25	799
Oslo	280	9 598	111	3 347	37	1 220	91	4 085	25	588
Hedmark	107	2 928	60	1 750	14	351	4	182	20	452
Oppland	88	2 268	51	1 355	12	350	9	282	5	75
Buskerud	80	2 001	40	969	17	407	10	327	7	161
Vestfold	61	1 934	35	1 150	4	72	2	45	15	446
Telemark	44	1 294	23	748	6	144	..	5	2	158
Aust-Agder	36	1 026	1	19	24	745	1	23	4	101
Vest-Agder	52	1 494	15	518	12	336	5	135	13	368
Rogaland	154	4 546	50	1 677	18	649	22	643	35	977
Hordaland	269	7 447	130	3 575	20	692	46	1 320	37	1 169
Sogn og Fjordane	74	1 700	50	1 283	4	64	1	17	9	160
Møre og Romsdal	143	4 256	80	2 324	15	414	10	416	28	801
Trøndelag	253	7 908	132	4 285	44	1 219	39	1 477	21	586
Nordland	146	3 737	92	2 471	11	285	3	61	34	776
Troms Romsa	102	2 417	36	1 007	31	656	15	319	14	252
Finnmark Finnmarku	27	699	6	130	20	537	..	..	1	32

Tabell 5.2. forts.

	Norges kirkesangforbund		Norsk sangerforbund	
	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar
I alt	154	3 598	52	1 286
Østfold	3	302	12	323
Akershus	2	149	2	45
Oslo	11	290	5	68
Hedmark	8	166	1	27
Oppland	8	163	3	43
Buskerud	4	116	2	21
Vestfold	4	175	1	46
Telemark	7	52	6	187
Aust-Agder	6	138	..	..
Vest-Agder	5	110	2	27
Rogaland	22	449	7	151
Hordaland	32	504	4	187
Sogn og Fjordane	8	141	2	35
Møre og Romsdal	10	301	..	..
Trøndelag	14	278	3	63
Nordland	6	144	..	..
Troms Romsa	4	120	2	63
Finnmark Finnmarku	-	-	..	..

Kjelde: Norges Korforbund/Koralliansen.

Tabell 5.3. Talet på kor¹ og korsongarar etter type kor. 2017

	I alt	Blandakor	Damekor	Mannskor	Barne- og ungdomskor	Vokalgrupper
Kor	2 375	1 029	233	219	814	80
Songarar	69 845	32 354	5 609	6 210	24 993	679

¹ Alle kor og korsongarar er ikkje med i denne tabellen (jf. tabell 6.5).

Kjelde: Norges Korforbund/Koralliansen.

Tabell 5.4. Kommunale kulturskular. Elevar, etter fylke

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Del elevar i grunnskulealder i kommunens kulturskular, av talet barn i alderen 6-15 år. 2017 ¹
Totalt	109 326	109 375	110 314	108 800	108 370	102 784	102 414	100 106	98 695	13,3
Østfold	3 037	3 156	3 226	3 334	3 796	2 912	2 754	2 550	2 541	6,4
Akershus	11 106	11 071	11 310	11 795	11 739	11 579	11 421	12 022	11 545	11,8
Oslo	5 891	5 784	6 766	6 516	6 504	7 598	7 833	7 108	6 850	8,8
Hedmark	4 657	4 572	4 540	4 287	3 944	3 877	3 736	3 687	4 182	15,4
Oppland	5 037	5 076	4 624	4 735	4 681	4 657	4 626	4 538	4 412	17,4
Buskerud	4 002	4 282	4 128	4 620	4 912	4 337	4 257	4 440	4 411	11,1
Vestfold	4 512	3 804	4 010	3 608	4 503	4 016	4 299	3 958	3 622	8,2
Telemark	4 623	4 524	4 580	3 875	3 867	3 819	3 597	3 631	3 589	16,0
Aust-Agder	2 269	2 419	2 290	2 086	1 940	1 841	1 810	1 719	1 986	10,9
Vest-Agder	3 206	3 226	3 224	3 142	3 466	3 015	2 956	3 133	3 052	11,7
Rogaland	11 545	11 900	11 656	11 372	11 850	11 106	11 325	11 357	11 078	15,6
Hordaland	9 944	10 146	10 475	10 464	10 129	9 291	9 111	8 627	8 514	12,1
Sogn og Fjordane	4 200	4 198	4 186	4 031	3 997	3 392	3 355	3 310	3 068	20,0
Møre og Romsdal	8 786	8 678	9 118	8 407	8 461	8 236	8 253	7 836	8 255	20,8
Sør-Trøndelag	8 127	8 184	8 190	8 233	8 224	7 975	7 952	7 810	7 671	18,6
Nord-Trøndelag	4 739	4 840	4 994	4 979	4 445	4 207	4 315	4 076	3 855	20,3
Nordland	6 149	6 225	5 907	5 840	5 372	4 944	4 869	4 727	4 497	13,5
Troms Romsa	5 030	4 920	4 902	5 140	4 201	4 051	3 886	3 777	3 866	16,1
Finmark Finnmark	2 339	2 259	2 188	2 336	2 339	1 931	2 059	1 800	1 701	16,4
Svalbard ²	136	127	111	..	..	..	..	100	82	..

¹ Befolkningstal per 31.12.2017. ² Svalbard er ikkje med i totalsummen.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.5. Kommunale kulturskular. Elevplassar, etter fagområde og fylke

	Elevplassar i alt	Musikk-undervisning	Visuelle kunstoffag	Teater	Dans	Andre kunst- og kulturuttrykk ¹
2010/11	122 501	86 443	7 367	7 571	17 077	4 043
2011/12	125 031	85 621	7 444	7 981	17 688	6 297
2012/13	123 441	83 126	7 545	8 201	18 355	6 214
2013/14	124 542	82 947	7 675	7 700	17 999	8 221
2014/15	121 212	81 209	7 087	7 871	18 521	6 524
2015/16	122 294	81 798	7 592	7 586	19 303	6 015
2016/17	123 967	82 750	7 385	7 542	20 317	5 973
2017/18	120 458	78 346	7 602	7 605	21 248	5 657
Skuleåret 2017/18						
Østfold	3 376	1 952	153	547	673	51
Akershus	14 919	9 557	723	878	1 641	2 120
Oslo	7 975	5 223	391	704	1 657	-
Hedmark	4 721	2 933	321	414	949	104
Oppland	5 310	3 635	373	323	892	87
Buskerud	5 362	3 627	370	270	897	198
Vestfold	4 085	2 430	385	207	40	1 023
Telemark	4 449	3 061	275	233	849	31
Aust-Agder	2 248	1 700	212	78	224	34
Vest-Agder	3 530	2 166	400	394	278	292
Rogaland	13 436	8 228	652	972	3 174	410
Hordaland	10 537	7 318	642	695	1 707	175
Sogn og Fjordane	3 617	2 721	363	25	497	11
Møre og Romsdal	10 300	6 230	574	399	2 972	125
Sør-Trøndelag	9 510	6 947	615	514	1 069	365
Nord-Trøndelag	4 554	2 838	234	185	1 260	37
Nordland	5 499	4 126	451	297	554	71
Troms Romsa	4 939	2 463	264	267	1 467	478
Finmark Finnmark	2 091	1 191	204	203	448	45

¹ Frå 2012/13 er skapande skriveing teke ut som eigen kategori, og tidlegare årgangar er difor inkluderte her.

Kjelde: Grunnskolen Informasjonssystem (GIS), Utdanningsdirektoratet.

Tabell 5.6. Kommunale kulturskular. Elevar etter alder og kjønn

	Under grunnskulealder		Grunnskulealder		Over grunnskulealder	
	Gutar	Jenter	Gutar	Jenter	Gutar	Jenter
Skuleåret 2011/12	1 930	3 660	32 836	60 176	4 521	7 309
Skuleåret 2012/13	1 884	3 630	32 797	58 722	4 661	7 195
Skuleåret 2013/14	1 307	3 394	30 255	61 837	4 287	7 393
Skuleåret 2014/15	1 376	3 489	28 379	58 885	3 882	6 896
Skuleåret 2015/16	1 497	3 652	28 724	59 112	3 533	5 995
Skuleåret 2016/17	1 492	3 613	28 742	56 680	3 472	5 987
Skuleåret 2017/18	1 507	3 611	28 848	55 613	3 505	5 693

Kjelde: Grunnskolens Informasjonssystem (GSI), Utdanningsdirektoratet.

Tabell 5.7. Frie teater- og dansegrupper med grunnfinansiering¹. 2017

Grupper i alt	Framsyningar		Besøk	
	I alt	Av dette for barn og unge	I alt	Av dette for barn og unge
I alt	140	3 452	1 311 842	87 910
Dans	52	960	85 477	16 611
Teater	88	2 492	1 226 365	71 299

¹ Tala inkluderer produksjonar med prosjektilskot frå Kulturrådet som har rapportert til Kulturrådet innan den årlege fristen. Tala inkluderer førestillingar og publikum i utlandet.

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 5.8. Framsyningar og tilskodarar ved teater¹ og opera

	Framsyningar			Tilskodarar				Tilskodarar per framsyning	
	I alt	Av total; fram- syningar retta mot barn og ungdom	Av total; turnéfram- syningar ²	I alt	Av total; fram- syningar retta mot barn og ungdom	Av total: tilskodarar på DKS fram- syningar	Av total: Tilskodarar på turné- framsyn- ingar ²	I alt	Av total; fram- syningar retta mot barn og ungdom
2004	8 149	3 455	2 668	1 621 290	670 996	..	448 377	198	194
2006	9 624	3 884	3 346	1 781 755	651 160	..	461 115	185	168
2008	9 803	4 198	3 125	1 858 855	717 027	..	452 732	190	171
2010	9 683 ⁶	3 408	2 890	1 820 370 ⁶	584 779	..	388 533	188	172
2011	10 676 ⁶	4 264	3 951	1 845 231 ⁶	659 773	..	510 200	173	155
2012	10 209	3 775	2 339	1 932 846	683 218	154 202	339 360	189	181
2013	10 428	3 890	2 493	1 816 378	591 590	170 357	337 866	174	152
2014	10 326	3 766	1 968	1 779 633	534 014	139 789	276 540	172	142
2015 ⁷	10 845	4 718	3 398	1 930 764	764 495	170 111	436 658	178	162
2016 ⁷	10 997	4 539	3 253	1 896 561	692 519	176 840	427 963	172	153
2017 ⁷	13 801	3 917	2 866	2 058 257	586 141	175 760	469 236	149	150
2017									
Akershus teater	573	39	333	32 194	2 290	13 408	20 829	56	59
Beaivvás, Sámi Násunálateáhter	101	23	87	12 580	1 226	6 446	11 570	125	53
Bergen Nasjonale Opera	94	44	7	22 306	8 943	3 137	794	237	203
BIT Teatergarasjen	161	-	-	9 117	-	-	-	57	-
Black Box Teater	209	88	-	14 000	6 870	190	-	67	78
Brageteatret	401	381	307	38 376	37 212	33 059	29 329	96	98
Carte Blanche Norges nasjonale kompani for samtidsdans	106	-	49	5 629	-	1 522	6 284	147	-
Dansens hus	322	118	59	66 978	9 295	3 148	42 099	208	79
Den Nationale Scene	760	298	3	126 470	40 383	7 456	80	166	136
Den Norske Opera & Ballett	3 245	292	29	380 506	59 509	4 995	22 860	117	204
Det Norske Teatret	1 208	252	93	224 980	29 351	1 480	29 605	186	116
Haugesund Teater	109	60	3	20 270	10 022	3 789	209	186	167
Hordaland Teater	173	103	37	14 048	6 236	3 064	2 982	81	61
Hålogaland Teater	363	106	82	47 636	7 590	330	7 378	131	72
Kilden Teater og Konserthus ⁸	623	354	151	121 212	53 119	41 792	27 615	195	150
Nationaltheatret	936	170	2	210 648	78 046	11 077	1 788	225	459
Nordland Teater	356	163	127	29 554	13 222	3 013	8 349	83	81
Oslo Nye Teater ³	632	230	75	159 008	62 988	531	29 470	252	274
Riksteatret	550	203	486	155 122	58 359	2 116	145 017	282	287
Rogaland Teater	618	219	11	96 197	36 280	-	944	156	166
Scenekunst Østfold	65	15	41	10 844	3 161	2 833	6 293	167	211
Sogn og Fjordane Teater	248	76	151	17 294	2 788	4 882	12 362	70	37
Teaterhuset Avant Garden	165	84	44	14 468	9 645	8 875	5 327	88	115
Teater Ibsen	263	74	166	21 013	4 639	3 426	10 748	80	63
Teater Innlandet ⁴	335	117	257	30 539	9 370	5 926	22 745	91	80
Teater Manu - norsk tegnspråketeater	74	48	52	13 189	8 438	-	11 210	178	176
Teatret Vårt	498	233	97	28 041	12 063	-	4 715	56	52
Trøndelag Teater	447	46	-	109 006	4 899	5 947	-	244	107
Turnéteateret i Trøndelag ⁹	135	55	91	13 888	8 050	1 544	5 711	103	146
Åajelhsaemien Teatere ⁵	31	26	26	3 144	2 147	1 774	2 923	101	83

¹ Gjeld dei teatra som er medlemmer i NTO. ² Medrekna turnéar i utlandet. ³ Tala er henta inn frå Oslo Nye Teater. ⁴ Endra namn frå Hedmark teater til Teater Innlandet i 2009. ⁵ Nytt teater frå 2011. ⁶ Tala er justerte. ⁷ Tala er ikkje korrigererte for gjestespel. ⁸ Kilden Teater og Konserthus rapporterer som ei verksemd f.o.m. 2016. Tidlegare rapporterte institusjonen som tre verksemdar: Kilden – Agder Teater, Kilden – Opera Sør og Kilden – Kristiansand Symfoniorkester (musikk institusjon). ⁹ Endra namn frå Nord-Trøndelag Teater til Turnéteateret i Trøndelag i 2017.

Kjelde: Prop. 1 S, Kulturdepartementet.

Tabell 5.9. Norsk Scenekunstbruk. Produksjonar i deira speleplan. Framsyningar og tilskodarar

	Produksjonar	Framsyningar	Tilskodarar
2002	..	902	87 258
2004	53	1 946	190 519
2006	57	2 350	228 383
2008	65	2 649	243 159
2010	64	2 911	269 518
2011	62	2 636	263 898
2012	68	2 887	272 202
2013	56	2 462	251 623
2014	64	2 444	243 169
2015	62	2 500	245 339
2016	123	2 471	221 906
2017	71	2 341	212 871
2017			
Østfold	13	268	23 267
Akershus ¹	8	129	9 063
Oslo	-	-	-
Hedmark	6	134	10 839
Oppland	7	157	12 474
Buskerud	6	152	13 916
Vestfold	17	369	28 688
Telemark	13	193	21 718
Aust-Agder	6	71	5 530
Vest-Agder	-	-	-
Rogaland	4	120	9 368
Hordaland	6	112	9 299
Sogn og Fjordane	3	29	2 404
Møre og Romsdal	11	219	23 823
Sør-Trøndelag	4	56	7 034
Nord-Trøndelag	3	62	6 027
Nordland	6	120	13 648
Troms Romsa	6	92	10 131
Finnmark Finnmarku	7	59	6 117

¹ Mangelfull rapportering for Akershus i 2017.

Kjelde: Norsk Scenekunstbruk.

Tabell 5.10. Statlege utgifter til musikk- og scenekunsthøremål. Rekneskap. 1 000 kroner

	2017
I alt	2 708 936
Driftsutgifter ¹	91 329
Spesielle driftsutgifter ²	67 035
Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	20 690
Nasjonale institusjoner	1 434 000
Region-/landsdelsinstitusjoner	757 980
Region- og distriktsopera	58 470
Ymse faste tiltak	279 432

¹ Løyvinga dekkjer i hovudsak driftsutgifter ved Riksteatret, i tillegg til husleige for Riksscene og utgifter til evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid i Kulturdepartementets regi. ² Gjelder utgifter til Riksteatrets turnéverksemd.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 5.11. Statlege utgifter til orkester- og musikk institusjonar. Rekneskap. 1 000 kroner

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I alt	571 851	547 276	573 731	601 943	532 134	658 690
Nasjonale institusjonar	242 304	253 675	265 154	279 779	287 547	292 600
Oslo Filharmonien	132 460	137 831	143 855	152 678	158 031	160 800
Musikkselskapet Harmonien	109 844	115 844	121 299	127 101	129 516	131 800
Region-/landsdelsinstitusjonar	257 203	216 684	227 668	240 026	244 587	366 090
Trondheim Symfoniorkester ¹	70 358	73 479	77 951	80 752	82 286	84 700
Stavanger Symfoniorkester	67 081	74 081	76 674	79 445	80 955	82 350
Kilden Teater og Konserthus for Sørlandet ²	54 356	.	.	.	.	116 300
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester	43 726	46 726	49 861	56 112	57 178	58 150
Det Norske Blåseensemble	21 682	22 398	23 182	23 717	24 168	24 590
Knutepunktinstitusjonar	72 344	76 917	80 909	82 138	.	.

¹ Musikkteater i Trondheim og operasatsinga i Trondheim er nå ein del av Trondheim Symfoniorkesters verksemd. ² Kristiansand Symfoniorkester, Agder Teater og Opera Sør er fusjonert til Kilden Teater og Konserthus for Sørlandet. Denne eininga får tilskot samla frå kapittel 324 post 71.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 5.12. Orkester og musikk institusjonane som mottek statlege pengar. Inntekter og utgifter. 1 000 kroner

Orkester	Inntekter i alt	Stats- tilskot	Regionale tilskot	Andre inntekter	Andre inntekter i prosent av inntekter i alt	Drifts- utgifter
2005	398 860	285 795	54 337	58 728	14,7	-
2006 ¹	429 999	302 088	59 063	68 848	16,0	-
2007 ⁴	469 416	321 050	62 139	86 288	18,4	477 288
2008 ⁴	494 418	347 665	67 588	79 165	16,0	493 438
2009	544 294	385 918	80 904	77 472	14,2	541 707
2010	595 835	440 413	93 923	61 499	10,3	560 318
2011	636 896	466 329	100 126	70 441	11,1	631 379
2012	691 040	499 507	110 280	81 253	11,8	693 441
2013	631 027	470 359	92 865	67 803	10,7	633 700
2014	665 602	494 895	98 002	72 705	10,9	630 546
2015	723 934	520 305	103 194	100 435	13,9	722 483
2016	723 293	533 555	107 257	82 481	11,4	610 788
2017	745 400	542 390	109 256	93 754	12,6	731 669

2017

Det norske Blåseensemble ³	38 334	24 590	10 538	3 206	8,4	37 795
Oslo Filharmonien ²	188 596	160 800	500	27 296	14,5	173 344
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester ⁵	90 706	58 150	24 921	7 635	8,4	95 158
Stavanger Symfoniorkester	131 245	82 350	35 795	13 100	10,0	126 977
Musikkselskapet Harmonien	159 928	131 800	402	27 726	17,3	159 990
Trondheim Symfoniorkester ⁶	136 591	84 700	37 100	14 791	10,8	138 405

¹ To nye orkester. ² Inkl. både Stiftelsen Oslo Filharmonien og Støttefondet for Filharmonien. ³ Inkl. tilskot til drift frå Forsvarsdepartementet. ⁴ Eit orkester har ikkje levert tal og er ikkje med i oversikta. ⁵ Ny i statistikken frå 2009. Frå 1. oktober 2009 er denne slått saman med Tromsø Symfoniorkester. ⁶ Musikkteater i Trondheim og operasatsinga i Trondheim inngår no som ein del av Trondheim Symfoniorkesters verksemd.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 5.13. Utdelingar til musikkfestivalar, etter kategori. Talet på festivalar og tilskot

	2012		2013		2014		2015 ¹		2016		2017	
	Talet på festi- valar	Tilskot, 1 000 kr	Talet på festi- valar	Tilskot, 1 000 kr	Talet på festi- valar	Tilskot, 1 000 kr	Talet på festi- valar	Tilskot, 1 000 kr	Talet på festi- valar	Tilskot, 1 000 kr	Talet på festi- valar	Tilskot, 1 000 kr
I alt	98	43 540	103	46 924	90	45 550	98	46 445	93	47 483	103	55 315
Festspel	4	6 400	4	7 150	7	8 600	.	.	.	.	.	.
Folkemusikk	15	5 450	15	5 575	11	4 435	7	4 075	10	4 775	10	4 925
Jazz	17	9 850	18	10 750	18	11 025	20	13 050	17	10 900	18	11 600
Klassisk/kammer-/ samtidsmusikk ²	13	9 790	15	9 999	9	8 391	22	17 600	19	15 450	25	14 625
Kyrkjemusikk	3	1 950	2	1 800	1	1 600	.	.	.	.	.	.
Populærmusikk	40	8 000	42	9 475	33	7 175	38	8 425	20	4 423	15	3 278
Verdsmusikk ³	.	.	.	.	.	.	5	895	1	300	2	5 307
Samtidsmusikk ²	3	1 600	3	1 600	6	3 124	.	.	.	.	.	.
Festspel utan klar sjangertilknýting	3	500	4	575	5	1 200	6	2 400	.	.	.	.
Fleire sjangre musikk ⁴	.	.	.	.	.	.	.	.	26	11 635	33	15 580

¹ Sjanger-/kategorisamansetnad endra, sjå Om statistikken. ² Samtidsmusikk inngår frå 2015 i Klassisk/kammermusikk. ³ Ny kategori frå 2015. ⁴ Ny kategori frå 2016 som inkluderer bl.a. festspel utan klar sjangertilknýting samt kyrkjemusikk.

Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening, dei einskilde teatera samt Kulturdepartementet.

Tabell 5.14. Økonomiske nøkkeltal for tilskotsteater. 1 000 kroner

	Tilskot frå staten	Regionale driftstilskot	Andre inntekter	Driftskostnader	Årsverk
2004	713 929	83 109	210 210	997 988	1 536
2006	787 079	94 119	274 664	1 144 229	1 636
2008	946 586	131 709	373 110	1 473 136	1 791
2010	1 139 253	153 463	379 659	1 619 602	1 849
2011	1 221 786	163 542	359 039	1 718 851	1 848
2012	1 280 222	173 141	420 610	1 895 309	1 911
2013 ¹	1 432 444	202 199	416 460	2 053 391	2 046
2014	1 500 752	216 232	466 717	2 197 966	2 043
2015	1 542 974	223 492	487 770	2 317 577	2 032
2016	1 618 098	323 464	638 321	2 898 087	2 543
2017	1 648 290	222 715	553 978	2 419 998	2 134

Samlede driftsinntekter					
2017					
Dansens Hus	52 608	43 800	-	8 808	53 243
Den Nationale Scene	148 634	119 500	-	29 134	146 519
Den Norske Opera og Ballett	784 380	611 400	-	172 980	775 554
Det Norske Teatret	246 890	171 800	-	75 090	252 163
Nationaltheatret	262 323	194 800	-	67 523	275 476
Brageteatret	26 405	14 530	8 525	3 350	26 335
Carte Blanche A/S	39 332	26 500	11 387	1 445	39 982
Haugesund Teater	21 525	12 360	5 328	3 837	24 440
Hordaland Teater	25 088	14 470	6 683	3 935	24 225
Hålogaland Teater	86 510	49 600	21 257	15 653	86 537
Kilden Teater og Konserthus for Sørlandet ²	242 349	116 300	49 843	76 206	232 332
Nordland Teater	45 848	27 000	11 572	7 276	44 876
Turnéteatret i Trøndelag ³	25 459	14 780	6 341	4 338	25 782
Rogaland Teater	112 038	61 950	26 933	23 155	108 518
Sogn og Fjordane Teater	28 691	19 000	8 162	1 529	28 362
Teater Ibsen	44 799	26 250	11 373	7 176	44 376
Teater Innlandet	43 955	24 100	10 329	9 526	42 498
Teatret Vårt	55 142	29 200	14 618	11 324	55 665
Trøndelag Teater	132 907	70 850	30 364	31 693	133 115

¹ Frå 2013 er ikkje Beavivås Sámi Teáather inkludert i desse tala, da dei får fast årleg driftstilskot frå Sametinget og Kautokeino kommune. ² Kilden Teater og Konserthus for Sørlandet er Agder Teater, Opera Sør og Kristiansand Symfoniorkester. Rekneskapstal for Kilden Teater og Konserthus er samla for orkester, teater, opera og kulturhusdrifta. ³ Nord-Trøndelag Teater endra namn til Turnéteateret Trøndelag i 2017.

6. Museum og samlingar

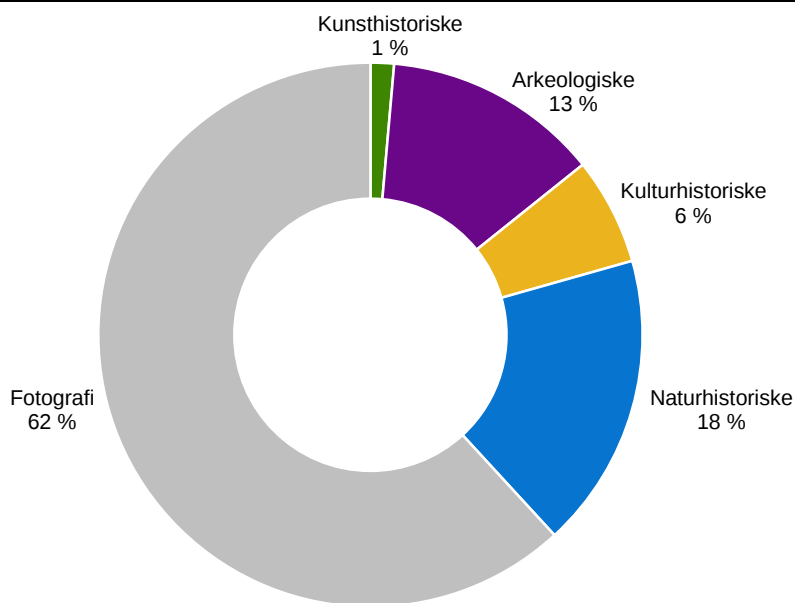
6.1. Samlingar

*Museumssamlingane –
talet på gjenstandar og
fotografi aukar*

Samlingane i norske museum består av ulike typar gjenstandar og fotografi og er ein viktig dokumentasjon av den norske kulturarven. I 2017 var storleiken på samlingane på 56,5 millionar gjenstandar og fotografi, ein liten auke om lag 2 prosent i høve til året før.

Framleis er det samlinga av arkeologiske gjenstandar som aukar mest. I 2017 var det samla talet på arkeologiske gjenstandar i samlingane over 7,2 millionar, ein auke med nær 4 prosent frå 2016. Dei arkeologiske gjenstandane utgjer 13 prosent av dei totale samlingane, medan dei naturhistoriske gjenstandane utgjer 18 prosent, om lag den same prosentvise fordelinga som året før. Det totale talet på naturhistoriske gjenstandar i årets museumsstatistikk har halde seg høvesvis stabilt frå 2016 til 2017 med ein minimal nedgang på 0,4 prosent og tilsvarande om lag 35 000 gjenstandar. Fotografi utgjer framleis største del av samlinga med 62 prosent, 35 millionar foto. Talet på gjenstandar i samlingane har halde seg relativt stabilt i 2017. Ein liten nedgang i kulturhistoriske gjenstandar med omlag 1 prosent, medan talet på dei kunsthistoriske gjenstandane hadde ein minimal auke med 0,5 prosent i høve til året før.

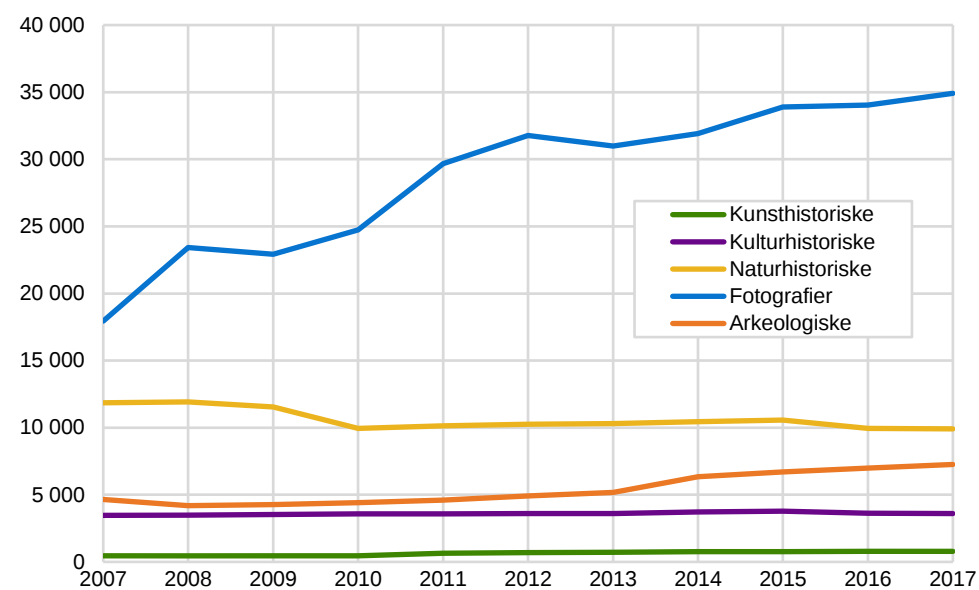
Figur 6.1. Samlingar i norske museum¹. 2017. Prosent

¹Tala i figuren omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde over eit årsverk fast tilsette.
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Den elektroniske registreringa av samlingane har gått føre seg nokre år. I 2017 er over 35 prosent av samlingane elektronisk registrert, medan drygt 23 prosent er digitalisert, sjå tabell 6.1.

Talet på registrerte gjenstandar og fotografi har auka jamt i heile det siste tiåret. Frå år til år kan noko av endringa i storleik ha si årsak i registreringa. Generelt reknar ein med at det har skjedd ei kvalitetsheving av metodikk for registrering og teljing over tid. Lengre tidsseriar er betre eigna for å vurdere utviklinga i samlinga. Dei siste ti åra, sidan 2007, har talet på registrerte gjenstandar og fotografi auka med over 18 millionar, frå 38 til 56,5 millionar, sjå figurane 6.1 og 6.2, samt tabell 6.1.

Figur 6.2. Samlingar i norske museum¹. 2007-2017. I 1 000

¹Tala i figuren omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde over eit årsverk fast tilsette.
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

I tillegg til desse samlingane i musea, har musea òg store samlingar av private arkiv, sjå kapittel 8, tabellane 8.1 og 8.2.

Tabell 6.2 viser dei kulturhistoriske bygningane og farkostane i musea. Musea forvaltar om lag 5 000 kulturhistoriske bygningar, og over 2 500 av desse var opne for publikum i 2017. Det siste året har det verte 18 færre kulturhistoriske bygningar, medan 76 fleire bygningar har vore ope for publikum, ein liten auke på 3 prosent frå førre år. I tillegg til gjenstandar og bygningar forvaltar musea òg farkostar. I 2017 hadde musea 1 972 farkostar, dei fleste av desse var farkostar på land.

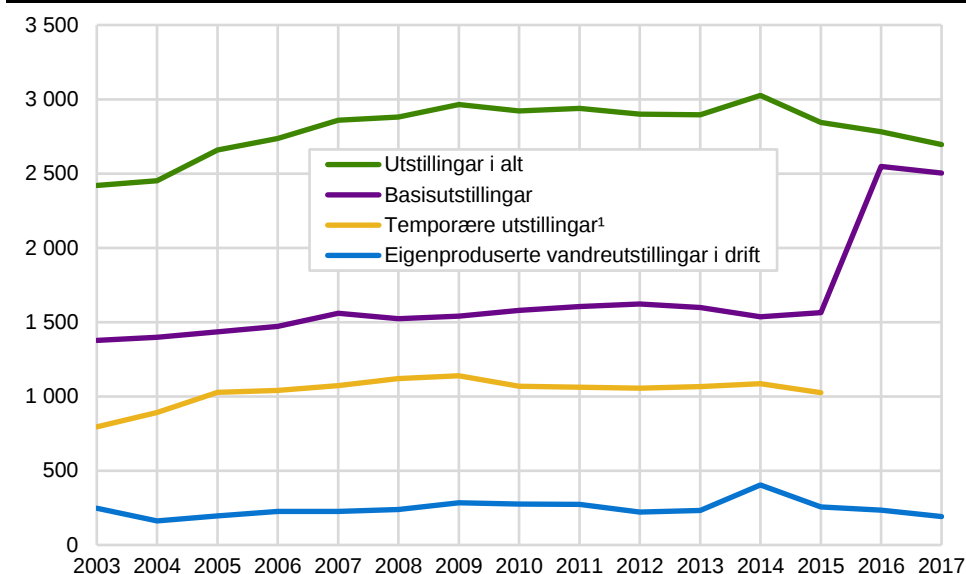
6.2. Utstillingar og andre aktivitetar

*Tale på utstillingar i musea
held fram med å minke*

I 2017 var det totalt 2 696 utstillingar i musea. Av dei var 192 stykkar, eller 7 prosent, eigenproduserte vandreutstillingar i drift, medan resten var ordinære utstillingar. Det samla talet på utstillingar har minka over fleire år. I 2017 er talet på utstillingar i dei norske musea det lågaste sida 2005.

Frå 2016 er basisutstillingar og temporære utstillingar slått saman til éin kategori – utstillingar, sjå kapittel 6.6. Talet på eigenproduserte vandreutstillingar i drift har variert noko over fleire år, men i 2017 er talet nede i 192, ein nedgang på 18 prosent frå førre år og det lågaste sida 2004.

Figur 6.3 viser oversikt over talet på utstillingar frå 2002 til 2017. Nærare detaljar om dei ulike utstillingskategoriane fordelte på fylke finn ein i tabell 6.3.

Figur 6.3. Utstillingar i norske museum

¹ Avslutta tidsserie. Frå 2016 er basisutstillingar og temporære utstillingar slått saman til ein ny kategori kalla Utstillingar.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

*Andre aktivitetar i musea –
stadig fleire opne møte*

Dei ulike musea har utstrekt tilbod om opne møte, foredrag, seminar og liknande. Tabell 6.4 viser at i 2017 vart dryg 6 800 slike arrangement haldne i musea, ein auke på 8 prosent frå året før. Det vart òg halde over 1 700 konsertar, 272 ulike teateroppsetjingar, med til saman om lag 3 900 framsyningar. Talet framsyningar har rett nok minka med 800, eller om lag 15 prosent frå året før.

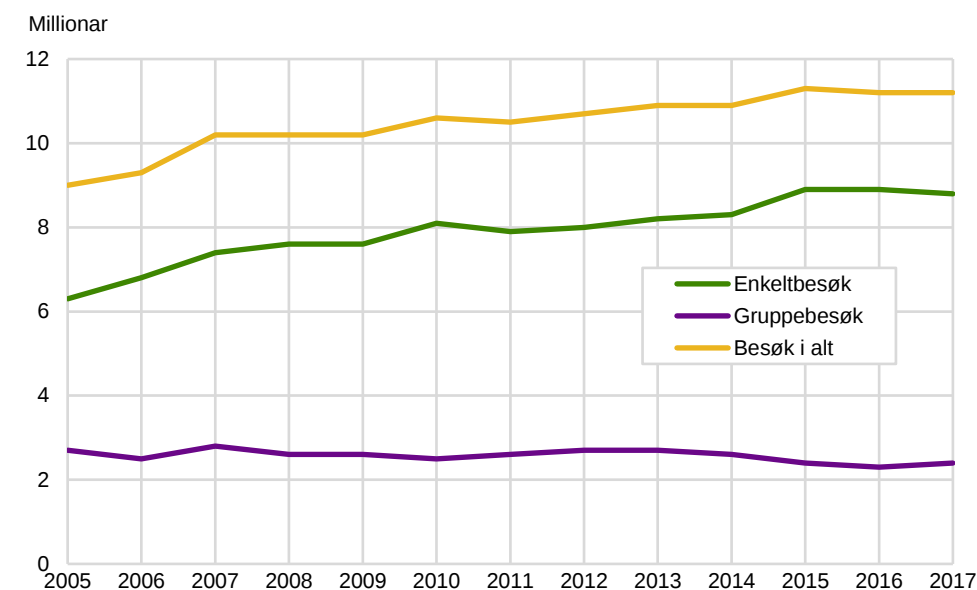
6.3. Besøk

*Talet på museumsbesøk
held seg stabilt*

Både i 2015 og 2016 var det registrert over elleve millionar besøk i dei norske musea, sjølv om besøkstala gjekk ned med om lag 100 000 frå 2015 til 2016. I 2017 stabiliserte besøkstala seg med ein heilt minimal auke på under ein prosent. Samla vart det registrert 11,2 millionar besøk på musea i Noreg i 2017.

I 2016 vart fem einingar teke ut av museumspopulasjonen fordi verksemda deira ikkje lenger reknast å ligge innanfor det som er museumsdrift, i hovudsak fordi dei ikkje har eigne samlingar, sjå kapittel 6.2. Utover dette vil museumspopulasjonen variera noko frå år til år all den tid tala i statistikken berre omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde meir enn eit årsverk fast tilsette.

Til tross for ein generell auke i besøkstala finn vi at talet på enkeltbesøk til musea har minka. Jamvel utgjorde enkeltbesøka 79 prosent av alle dei 11,2 millionar museumsbesøka i 2017. Drygt halvparten av museumsbesøka, om lag 52 prosent, er i 2017 betalte besøk. Talet på gruppebesøka har i 2017 auka noko i høve til 2016 med drygt 2 prosent. Totalt var det om lag 2,4 millionar besøk i grupper i 2017. For meir informasjon sjå figur 6.4. og tabell 6.5.

Figur 6.4. Besøk i norske museum¹

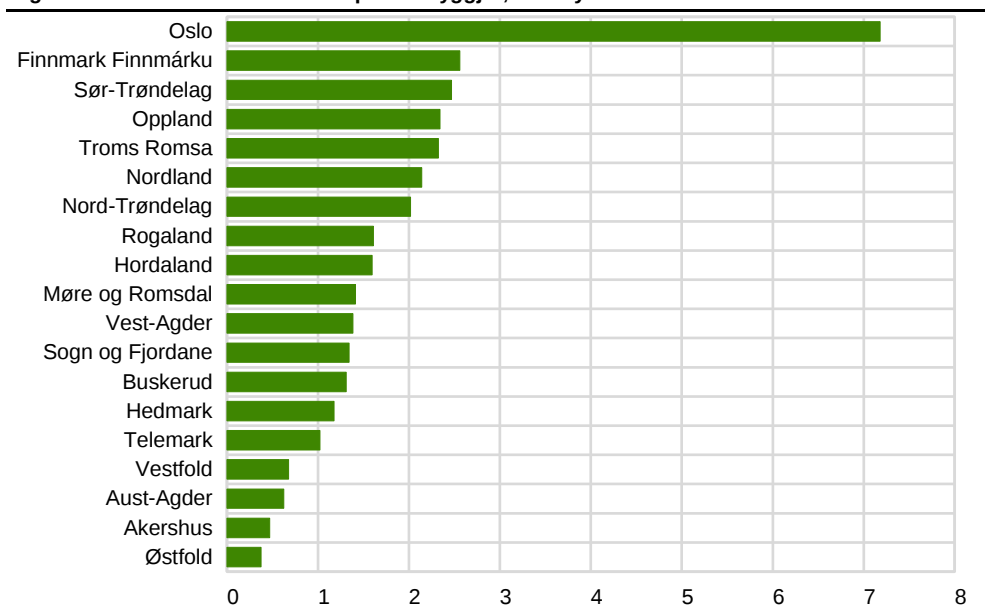
¹ Fem museum er ikkje lenger med i museumspopulasjonen.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Nær 43 prosent av alle museumsbesøk var på musea i Oslo, med 4,8 millionar besøk. Musea i Hordaland hadde 7 prosent av alle museumsbesøka. Musea i Aust-Agder hadde lågast del av museumsbesøka i 2017 med berre 0,7 prosent, totalt 73 000 besøkjande.

Musea i Vestfold hadde den største prosentvise auken i besøkstalet samanlikna med året før, ein auke på 16 prosent og 23 000 fleire vitjande. Musea i Nordland og Rogaland fylgjer tett etter med ein auke på omlag 12 prosent fleire besøk i høve til året før. I 2017 har òg nokre av musea opplevd ein nedgang i talet på besøk. Størst nedgang har det vore for musea i Akershus med heile 30 prosent, nær 121 000 færre besøkjande.

Kvar nordmann var i gjennomsnitt 2 gonger på besøk på eit museum i 2017. Sidan 2005 har dette gjennomsnittet variert mellom 2,0 og 2,2. Seks fylke skil seg ut med høgare besøk per innbyggjar samanlikna med gjennomsnittet. Oslo hadde høgast gjennomsnitt med 7,2 museumsbesøk per innbyggjar. Utrekninga av gjennomsnitt per innbyggjar tek ikkje høgde for talet turistar som vitja musea. I den andre enden av skalaen finn ein Østfold med om lag 0,4 museumsbesøk per innbyggjar. Sjå figur 6.5. og tabell 6.5. for meir informasjon.

Figur 6.5. Museumsbesøk i alt per innbyggjar, etter fylke. 2017

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

6.4. Universell utforming

*Universell utforming –
82 prosent tilrettelagt*

Sidan 2010 har musea svara på spørsmål om universell utforming når det gjeld lokala og formidlinga. I 2017 svara 87 prosent at musea ligg til rette for funksjonshemma, 79 prosent av musea hadde lagt formidlinga si til rette for funksjonshemma og 52 prosent av musea sine heimesider følgjer WAI-standard. Dette er ein standard for universelt tilgjengelege nettstadar, sjå tabell 6.6.

6.5. Økonomi og drift

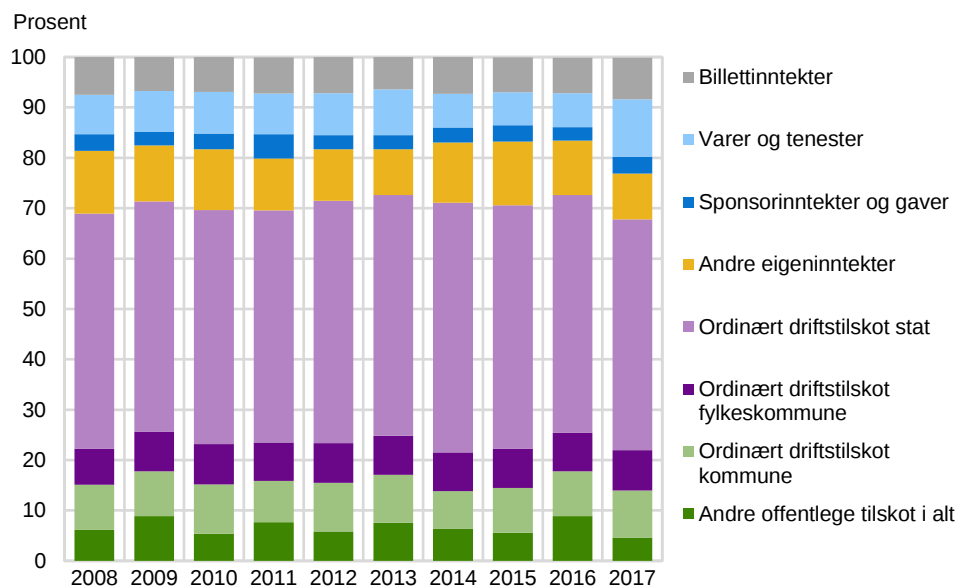
*Negativt driftsresultat for
musea i 2017*

Det totale driftsresultatet for musea gjekk i minus med 188 millionar kroner i 2017. Dette er ein monaleg endring frå førre år, sjå tabell 6.7.

Dei totale driftsinntektene for musea i Noreg låg på 4,8 milliardar kroner i 2017. Dette er ein monaleg nedgang i driftsinntektene frå 2016 på 136 millionar kroner, eller om lag 3 prosent. Eigeninntektene til musea i 2017 var 1,5 milliardar kroner, ein auke frå året før på 188 millionar kroner, eller 14 prosent. Billettinntektene utgjer 26 prosent av eigeninntektene, sponsorinntekter og gåver utgjer høvesvis 3 og 7 prosent av eigeninntektene. Andre eigeninntekter utgjer 28 prosent.

Dei offentlege tilskota, både dei ordinære og andre offentlege tilskot, utgjorde om lag 3,3 milliardar kroner, eller 68 prosent av driftsinntektene. Tabellen viser at nedgangen i dei offentlege løyvingane frå 2016 til 2017 var på heile 275 millionar kroner, eller omlag 9 prosent. Driftstilskot frå staten både ordinært og andre tilskot, utgjorde 2,3 milliardar i 2017, godt under halvparten av driftsinntektene og ein nedgang på 12 prosent frå 2016, sjå tabell 6.7 og figur 6.6.

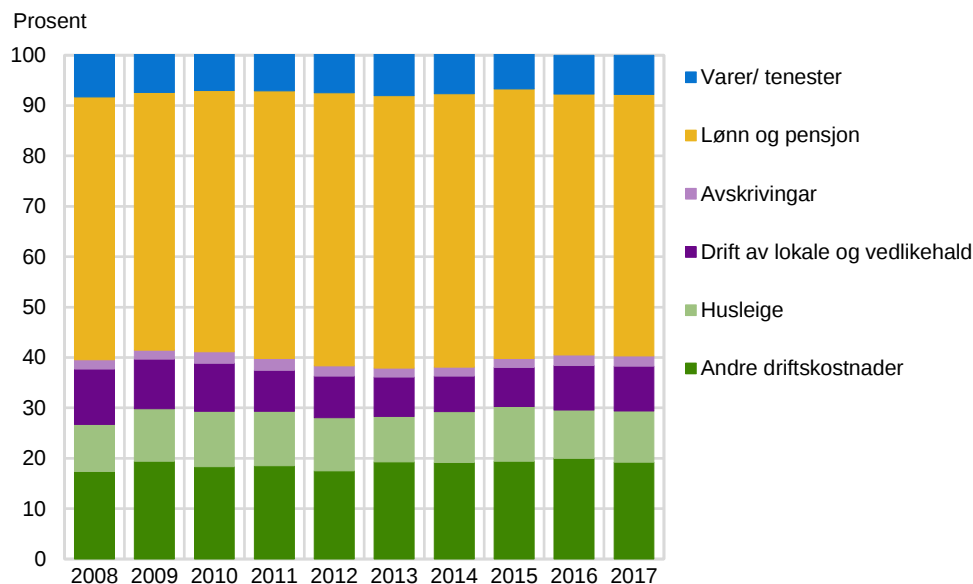
Etter publisering av Statistikk for museum og samlingar er SSB vorte kjende med at det har vore ein underrapportering av offentlege løyvingar til musea i Hordaland. Talet på offentlege løyvingar til musea har framleis hatt ein nedgang frå 2016 til 2017, men er lågare enn det som kjem fram her og av tabell 6.7., sjå Museumsnytt 2018.

Figur 6.6. Driftsinntekter, etter inntektstype¹

¹ Etter publisering av Statistikk for museum og samlingar har SSB vorte kjende med ein underrapportering av offentlege løyvingar/tilskot til musea i Hordaland. Dette medfører at tala frå 2017 ikkje er direkte samanliknbare med tidlegare år.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Driftskostnadene for musea utgjorde om lag 5 milliardar kroner i 2017, ein auke på 4,7 prosent frå 2016. Løns- og pensjonskostnader utgjorde den største delen av driftskostnadene, med 52 prosent. Dette utgjør ein lågare del av dei totale driftskostnadene i høve til førre år samstundes som talet på utgifter til løn og pensjonar aukar med 120 millionar frå 2016 til 2017, sjå tabell 6.7 og figur 6.7.

Figur 6.7. Driftsutgifter, etter kostnadstype

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

3 900 lønte årsverk i 2017

Det vart utført om lag 4 142 årsverk i musea i 2017, på nivå med året før. Om lag 3 900 årsverk var lønte i 2017, og dette utgjør 95 prosent av dei totale årsverka. Dei frivillige årsverka har halde seg stabile dei siste åra på om lag 200.

Kvinnedelen i dei lønte årsverka var 56 prosent i 2017, på same nivå som dei to føregåande åra. Frå 2006 har delen kvinnelege årsverk variert lite, mellom 52 og 56 prosent, sjå tabell 6.8.

Over halvparten av dei lønte årsverka var kunst- og kulturfagleg personale, med 53 prosent av dei tilsette⁵. Teknisk personale utgjorde 18 prosent, administrativt personale 20 prosent og dagleg leiar utgjorde 3,5 prosent av dei tilsette, sjå tabell 6.9.

Talet på administrative einingar held seg stabilt

Talet på dei norske musea gjekk ned frå 188 i 2005 til 107 administrative einingar i 2016. Nedgangen har si hovudårsak i konsolideringsprosessar der museum slår seg saman og dannar større organisasjonar. I 2016 ble fem einingar teke ut av museumspopulasjonen fordi verksemda deira ikkje lenger reknast å ligge innanfor det som er museumsdrift, i hovudsak fordi dei ikkje har eigne samlingar. Dette påverkar kor samanliknbare tala i tidsseriane vil vere.

I 2017 har talet på einingar gått ned med ytterlegare eit museum. Dette skuldast at eit museum som tidlegare vart representert i statistikken i 2017 anten ikkje var ope for vitjande eller at dei siste året hadde under eit årsverk fast tilsette.

6.6. Om statistikken

Museum og samlingar er ein årleg statistikk som vert publisert av Statistisk sentralbyrå (SSB). Føremålet med museumsstatistikken er å gje ei årleg oversikt over aktiviteten på området. Statistikken gjev òg nødvendig informasjon for stat, fylke, kommune og andre som er involverte i drifta eller finansieringa av musea. SSB har publisert statistikken årleg sidan 1983, unnateke av åra 1984 og 1990. Statistikken har vore publisert i samarbeid med Statens museumsråd, Norsk Museumsutvikling (NMU) og ABM-utvikling – Statens senter for arkiv, bibliotek og museum og frå statistikkrapporteringa i 2011, i samarbeid med Kulturrådet.

Omfang og publisering

Frå og med statistikkåret 2002 er museumsstatistikken i SSB av ein delpopulasjon av dei norske musea. I tillegg til at musea skal vere opne for publikum, har vi avgrensa populasjonen til å gjelde berre dei musea som har minst eitt fast lønna årsverk. Ein har slik fått ein meir stabil populasjon å halde seg til. Av same grunn kan populasjonen difor i nokre år avvike frå populasjonen i museumsstatistikken til Kulturrådet.

Dei siste åra har museumssektoren vore gjennom ei stor reform. Museum over heile landet er gjennom regionale konsolideringsprosessar slegne saman til sterkare faglege einingar. Dette har ført til at talet på einingar som rapporterer statistikk, er reduserte dei seinare åra. Likevel representerer desse einingane i hovudsak det same landskapet og populasjonen som tidlegare, i høve til gjenstandar, bygningar, utstillingar, tilsette, økonomi og så vidare.

I 2016 vart fem einingar teke ut av museumspopulasjonen fordi verksemda deira ikkje lenger reknast å vera innanfor det som er museumsdrift, i hovudsak fordi dei ikkje har eigne samlingar. Dette påverkar tala i statistikken for 2016, særskild besøkstala. Desse fem er; Akvariet i Bergen, VILVITE, Bergen Vitensenter, Stiftelsen Atlanterhavsparken, Vitensenteret i Trondheim, samt Nordnorsk vitensenter.

Datakjelder og datainnsamling

Kulturrådet har ansvaret for å samle inn data frå dei enkelte museumseiningane. Fram til 2004 vart data rapporterte på skjema. SSB stod for registrering, revidering, kvalitetssikring og publisering av data. Dei siste åra har datainnsamlinga gått føre seg elektronisk (frå 2017 via Altinn), og SSB får ei samla elektronisk datafil for heile populasjonen via Kulturrådet. Fila dannar grunnlaget for publisering frå SSB.

⁵ Ikkje alle musea rapporterer på type stilling.

Omgrep og definisjonar

Museum I hovudsak byggjer definisjonen av museum seg på International Council of Museums' (ICOM) definisjon:

«Et museum er en permanent institusjon, ikke basert på profitt, som skal tjene samfunnet og dets utvikling og være åpent for publikum; som samler inn, bevarer/konserverer, forsker i, formidler og stiller ut materielle og immaterielle vitnesbyrd om mennesker og deres omgivelser i studie-, utdannings- og underholdningsøyemed.» (ICOM 2007).

Type museum Frå statistikkåret 2011 vert ikkje musea lenger delte inn i museumstypar. I statistikane frå 2007 til 2010 vart musea delte inn i fem museumstypar: kunst- og kunstindustri, kulturhistorisk naturhistorisk, blanda kultur- og naturhistorisk og blanda kunst- og kulturhistorisk. Denne inndelinga er ikkje lenger føremålstenleg på grunn av at fleire museum har slått seg saman og danna større organisasjonar.

Besøk Med besøk meiner ein at ein person oppsøker museet for å sjå på og bruke museets utstillingar og formidlingstenester. Besøk på friluftsmuseum er personar som oppsøker museets område i opningstida for bruk av museets formidling på området. Besøk av personar som oppheld seg i museets lokale og friluftsområde i forbindelse med arrangement som ikkje aktivt knytast til museets formidling og verksemd, skal ikkje reknast med. For utstillingar i andre lokale som ikkje er museets egne, reknast besøk av personar dersom det primære føremålet er å aktivt oppsøke utstillinga til museet. Dei som besøker museets stand på ei messe, skal ikkje reknast med. Personar som berre passerer gjenstandar eller fotografi i eit offentleg lokale utan å oppsøke utstillinga skal heller ikkje reknast med. Virtuelle besøk som til dømes internettutstillingar, reknast ikkje med.

Deltakarar i pedagogisk verksemd skal òg vera inkludert i besøkstala. Dersom museet ikkje skil mellom barn og vaksne, enkeltbesøk og gruppebesøk ved teljing, skal besøkstalet registrerast som Enkeltbesøk vaksne (Kulturrådet 2017).

Universell utforming – nedsett funksjonsevne Universell utforming er tilrettelegging av lokale eller formidling for alle besøkande. Å leggje til rette kan vere merking med blindeskrift, teiknspråk, teleslynge, heis, rullestolrampe, storskrift og lettlesen informasjon. For nettsider er det ein standard for universell utforming, WAI-standard. Nedsett funksjonsevne eller funksjonshemming vert av Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon skildra som ein konflikt mellom føresetnadene individet har og krava som miljøet og samfunnet har til funksjon på område som er vesentlege for å etablere og halde oppe sjølvstendet og det sosiale tilværet til enkeltmennesket.

Andre omgrep Inntekter totalt inkluderer offentlege løyvingar, billettinntekter, gåver og andre inntekter.

Lønna årsverk i alt omfattar faste stillingar, mellombels engasjerte (ikkje på arbeidsmarknadstiltak), engasjerte gjennom arbeidsmarknadstiltak, lærlingar og sivilarbeidarar.

Utgifter i alt inkluderer løn, sosiale utgifter, andre driftsutgifter og investeringar.

Gjenstandar og objekt kan vere kunsthistoriske, kulturhistoriske, naturhistoriske, arkeologiske og fotografi. Kategorien arkeologiske gjenstandar (minne om menneskeleg aktivitet, menneskes materielle kultur slik som artefakter, biofakter og menneskelege leivningar) vart innført i statistikken 2007. Desse gjenstandane har hovudsakleg tidlegare vore rapporterte i kategorien kulturhistoriske gjenstandar (ABM 2008).

Utstillingar – Frå 2016 er basisutstillingar og temporære utstillingar slått saman til ein ny kategori kalla Utstillingar. Basisutstilling er fast utstilling som er ein del av det faste opplegget til museet når det gjeld formidling. Eit museum kan ha fleire basisutstillingar. Eit tun eller friluftsmuseum med fleire bygningar blir rekna som éi basisutstilling. Temporær utstilling er utstilling som er montert, og som skal visast ei avgrensa tid. Visingstida kan variere frå nokre få dagar og inntil eit år. Eigenprodusert vandreutstilling i drift er utstilling som er laga for å kunne bli transportert og vist på fleire stader.

Kulturhistoriske bygningar er bygningar som har kunnskaps- og kjeldeverdi ved at dei vitnar om lokal kunnskap, estetikk, tradisjonar, levesett, arkitektur og økonomiske føresetnader. Bygningane kan vere ein sjølvstendig del av utstillingane til museet og formidling, men òg kulturhistorisk viktige bygningar som rommar utstillingar, skal ein telje her. Omgrepet «kulturhistoriske bygningar» bruker ein her både for bygningar som er freda eller blir vurderte som verneverdige.

Farkostar er ei nemning på opne båtar/fartøy/skip som er ein del av samlingane til museet. Farkostar omfattar både farkostar på vatn og på land og som er ein del av utstillingane til museet. Det er inga øvre eller nedre grense for storleiken på farkosten så lenge han kan bli kategorisert som båt/fartøy/skip (Statistikkskjema for norske museum og samlingar for året 2015).

Feilkjelder og uvisse

Det kan oppstå feil ved utfylling av skjema i dei enkelte musea. Dei fleste slike feil vert funne og retta ved maskinelle og manuelle kontrollar. Dei siste åra er kvaliteten i museumsstatistikken vorte betre grunna betre kontrollsystem.

Etter publisering av Statistikk for museum og samlingar i 2018 er SSB vorte kjende med at det har vore ein underrapportering av løyvingar til musea i Hordaland. Talet på offentlege løyvingar til musea har framleis hatt ein nedgang frå 2016 til 2017, men er lågare enn det som kjem fram av tabell 6.7. (Museumsnytt 2018).

Samanlikningar

Fordi populasjonen ikkje har vore eintydig, og på grunn av svært varierende svarprosent frå år til år, har det vore vanskeleg å samanlikne aktiviteten over tid. Frå og med statistikkåret 2002 er populasjonen meir eintydig, og samanlikningar vil difor kunne gjerast frå og med 2002. Med avgrensinga av populasjonen er museumsstatistikken òg blitt enklare å samanlikne med statistikken til dei andre nordiske landa.

Referansar

ICOM 2007. *ICOMs statutter, artikkel 3, paragraf 1*. <http://norski.com.no/hva-er-icom/vedtekter/>

Museumsnytt 2018. *Talde feil*. Henta frå <https://museumsnytt.no/talde-feil/>

WAI-standarden henta frå <http://www.w3.org/WAI/>

ABM 2008. *Statistikk for arkiv, bibliotek og museum 2007*. Henta frå [https://www.nb.no/items/f88695dcd8f93d69e4d88a4eaa0d6747?page=0&searchText=Statistikk for arkiv, bibliotek og museum 2007](https://www.nb.no/items/f88695dcd8f93d69e4d88a4eaa0d6747?page=0&searchText=Statistikk+for+arkiv,+bibliotek+og+museum+2007)

Meir informasjon

Kulturrådet: <http://www.kulturradet.no/museum/statistikk>

Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/museer>

Norges museumsforbund: <http://museumsforbundet.no/>

Digitalt Museum: <http://digitaltmuseum.no/>

Tabell 6.1. Museum¹ og samlingar. Storleik på samlingane. 1 000

	Gjenstandar/objekt						Material som er elektronisk registrert. Prosent	Material som er digitalisert. Prosent
	I alt	Kunst-historiske	Arkeo-logiske	Kultur-historiske	Natur-historiske	Fotografi		
2002	26 776	551	-	5 137	11 226	9 862	-	.
2003	26 925	560	-	4 884	11 284	10 197	-	.
2004	32 098	314	-	5 350	11 546	14 888	-	.
2005	34 297	471	-	6 141	11 640	16 046	-	.
2006	35 103	505	-	6 287	11 220	17 091	24,1	.
2007	38 378	453	4 658	3 469	11 856	17 942	22,7	.
2008	43 484	451	4 192	3 489	11 921	23 431	21,2	.
2009	42 732	453	4 280	3 543	11 542	22 914	19,6	.
2010	43 130	452	4 405	3 589	9 954	24 731	26,1	.
2011	48 665	643	4 612	3 590	10 139	29 682	26,1	.
2012	51 233	692	4 922	3 595	10 250	31 774	26,5	.
2013	50 766	716	5 176	3 606	10 294	30 975	27,2	.
2014	53 180	760	6 347	3 728	10 437	31 907	33,3	.
2015	55 697	767	6 706	3 780	10 559	33 886	34,0	.
2016	55 383	783	6 992	3 634	9 947	34 027	32,0	23,8
2017	56 466	787	7 260	3 595	9 912	34 912	35,6	23,3
2017								
Østfold	1 119	5	0	110	1	1 002	16,9	10,8
Akershus	5 668	3	0	94	0	5 571	8,1	2,3
Oslo	15 361	604	2 071	792	5 603	6 291	42,1	25,8
Hedmark	5 167	2	7	205	2	4 951	11,7	8,3
Oppland	2 569	2	1	179	4	2 385	34,9	21,5
Buskerud	563	5	0	228	10	319	35,7	19,7
Vestfold	1 678	7	1	115	1	1 555	32,8	5,4
Telemark	3 413	10	1	134	1	3 268	8,2	5,1
Aust-Agder	192	0	1	90	12	89	38,0	45,8
Vest-Agder	377	3	0	55	114	205	10,6	8,5
Rogaland	3 039	16	1 316	290	25	1 393	58,8	56,8
Hordaland	4 994	53	1 733	340	2 119	749	55,8	10,0
Sogn og Fjordane	163	5	0	110	8	40	53,5	46,7
Møre og Romsdal	1 931	2	0	135	1	1 793	21,4	20,9
Sør-Trøndelag	5 439	32	1 768	199	1 361	2 079	59,9	57,2
Nord-Trøndelag	725	4	1	97	0	623	13,4	14,6
Nordland	1 680	5	0	271	24	1 379	35,8	19,1
Troms Romsa	2 057	30	310	88	626	1 003	55,7	53,9
Finnmark Finnmarku	254	2	0	58	2	192	47,3	35,9
Svalbard	79	0	49	5	0	24	100,0	44,1

¹ Tala i tabellen omfattar dei opne musea.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.2. Kulturhistoriske bygningar og farkostar

	Einingar i alt ¹	Kulturhistoriske bygningar	Opne kulturhistoriske bygningar	Flytande farkostar	Farkostar på land
2006	175	4 894	2 942	-	-
2007	173	4 785	2 971	-	-
2008	166	4 782	2 918	-	-
2009	148	4 866	2 970	-	-
2010	137	4 974	2 862	-	-
2011	134	4 982	2 925	-	-
2012	128	5 019	2 877	-	-
2013	127	4 926	2 855	222	1 644
2014	118	4 915	2 824	219	1 681
2015	115	4 940	2 829	231	1 695
2016	107	5 014	2 443	198	1 757
2017	106	4 996	2 519	187	1 785
2017					
Østfold	2	78	31	3	52
Akershus	3	223	124	7	144
Oslo	19	194	88	5	169
Hedmark	3	648	285	3	76
Oppland	8	559	253	8	46
Buskerud	4	396	245	-	3
Vestfold	2	28	28	3	18
Telemark	3	284	80	3	14
Aust-Agder	2	98	63	1	16
Vest-Agder	3	103	56	4	22
Rogaland	8	238	105	13	61
Hordaland	10	507	230	12	167
Sogn og Fjordane	2	161	104	2	142
Møre og Romsdal	6	323	197	39	223
Sør-Trøndelag	6	268	74	17	117
Nord-Trøndelag	4	171	107	12	73
Nordland	7	407	251	28	262
Troms Romsa	6	187	152	16	90
Finnmark Finnmarkku	6	122	46	7	87
Svalbard	2	1	-	-	3

¹ Tala i tabellen omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde meir enn eit årsverk fast tilsette.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.3. Utstillingar i norske museum¹

	Einingar i alt	Utstillingar i alt	Basis- utstillingar	Temporære utstillingar	Eigenproduserte vandreutstillingar i drift
2002	274	2 387	1 383	754	237
2003	263	2 420	1 377	795	248
2004	234	2 452	1 398	892	162
2005	188	2 658	1 434	1 028	196
2006	175	2 737	1 471	1 040	226
2007	173	2 858	1 559	1 073	226
2008	166	2 881	1 523	1 119	239
2009	148	2 964	1 541	1 139	284
2010	137	2 922	1 578	1 068	276
2011	134	2 939	1 605	1 061	273
2012	128	2 899	1 622	1 056	221
2013	127	2 896	1 598	1 066	232
2014	118	3 026	1 536	1 086	404
2015	115	2 844	1 563	1 026	255
2016	107	2 782	2 548	-	234
2017	106	2 696	2 504	-	192

	Einingar i alt	Utstillingar i alt	Utstillingar ²	Eigenproduserte vandreutstillingar i drift
2017				
Østfold	2	42	39	3
Akershus	3	102	99	3
Oslo	19	344	306	38
Hedmark	3	85	80	5
Oppland	8	204	198	6
Buskerud	4	129	124	5
Vestfold	2	39	39	0
Telemark	3	106	106	0
Aust-Agder	2	58	58	0
Vest-Agder	3	123	118	5
Rogaland	8	168	163	5
Hordaland	10	239	228	11
Sogn og Fjordane	2	51	49	2
Møre og Romsdal	6	201	160	41
Sør-Trøndelag	6	135	121	14
Nord-Trøndelag	4	98	90	8
Nordland	7	276	268	8
Troms Romsa	6	146	128	18
Finnmark Finnmarku	6	127	115	12
Svalbard	2	23	15	8

¹ Tala i tabellen omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde over eit årsverk fast tilsette. ² Frå 2016 er basisutstillingar og temporære utstillingar slått saman til ny kategori, utstillingar.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.4. Museum og samlingar. Ulike aktivitetar i musea, etter type aktivitet og fylke

	Museums- einingar i alt ¹	Tal på opne møte, foredrag, seminar o.l.	Tal på konsertar	Tal på oppsetjingar (skodespel, teater)	Tal på framføringar (skodespel, teater)
2013	127	5 536	1 613	250	3 116
2014	118	5 910	1 653	300	1 940
2015	115	6 023	1 623	278	3 095
2016	107	6 278	1 654	274	4 639
2017	106	6 810	1 718	272	3 939
2017					
Østfold	2	108	10	5	19
Akershus	3	141	91	12	46
Oslo	19	950	127	60	1 753
Hedmark	3	249	87	25	55
Oppland	8	374	62	9	446
Buskerud	4	228	75	7	56
Vestfold	2	115	23	7	20
Telemark	3	265	37	6	6
Aust-Agder	2	89	35	0	0
Vest-Agder	3	135	9	3	14
Rogaland	8	457	41	7	48
Hordaland	10	1 534	706	17	49
Sogn og Fjordane	2	122	19	0	1
Møre og Romsdal	6	546	42	13	176
Sør-Trøndelag	6	363	134	33	130
Nord-Trøndelag	4	153	48	17	187
Nordland	7	487	104	44	766
Troms Romsa	6	299	37	5	62
Finnmark Finnmarku	6	171	31	1	4
Svalbard	2	24	-	1	1

¹ Tala i tabellen omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde over eit årsverk fast tilsette.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.5. Museum¹ og samlingar. Besøk

	Einingar i alt	Besøk		Betalte besøk	Besøk i alt per innbyggjar ²
		I alt	Av desse som enkeltbesøk 1 000		
2002	274	8 336	4 128	3 872	1,8
2003	263	8 523	4 592	4 119	1,9
2004	234	8 553	5 681	4 564	1,9
2005	188	9 061	6 344	4 732	2,0
2006	175	9 331	6 786	4 462	2,0
2007	173	10 194	7 409	5 387	2,2
2008	166	10 196	7 553	5 055	2,2
2009	148	10 184	7 633	4 870	2,1
2010	137	10 548	8 070	5 142	2,2
2011	134	10 574	7 925	5 703	2,1
2012	128	10 666	7 990	5 727	2,1
2013	127	10 945	8 207	5 369	2,2
2014	118	10 862	8 278	5 918	2,1
2015	115	11 315	8 878	5 870	2,2
2016 ³	107	11 217	8 884	5 597	2,0
2017	106	11 225	8 844	5 813	2,0
2017					
Østfold	2	110	82	42	0,4
Akershus	3	284	215	90	0,5
Oslo	19	4 787	3 957	2 464	7,2
Hedmark	3	231	188	146	1,2
Oppland	8	444	352	297	2,3
Buskerud	4	367	307	165	1,3
Vestfold	2	167	157	83	0,7
Telemark	3	177	134	120	1,0
Aust-Agder	2	73	58	23	0,6
Vest-Agder	3	255	200	67	1,4
Rogaland	8	760	534	360	1,6
Hordaland	10	829	611	504	1,6
Sogn og Fjordane	2	148	126	24	1,3
Møre og Romsdal	6	376	199	190	1,4
Sør-Trøndelag	6	783	666	533	2,5
Nord-Trøndelag	4	277	209	108	2,0
Nordland	7	520	391	332	2,1
Troms Romsa	6	385	271	114	2,3
Finnmark Finnmarku	6	195	150	83	2,6
Svalbard	2	60	37	51	-

¹ Tala i tabellen omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde over eit årsverk fast tilsette. ² Frå og med 2010 er innbyggjartala gruna i middefolkemengde og ikkje på tal per 1. januar. ³ Frå 2016 er fem museum tatt ut av museumspopulasjonen.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.6. Museum som er lagde til rette for funksjonshemma

	Talet på museum ¹	Er museets lokale lagt til rette for funksjonshemma?		Er museets formidling lagt til rette for funksjonshemma?		Følgjer museets heimesider WAI-standard?	
		Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei
2010	137	102	35	76	61	.	.
2011	134	97	37	70	64	.	.
2012	128	94	34	82	46	55	73
2013	127	93	34	82	45	60	67
2014	118	88	30	80	38	46	72
2015	115	85	30	72	43	55	60
2016	107	81	26	65	42	51	56
2017	106	87	19	79	27	52	44

¹ Tala i tabellen omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde meir enn eit årsverk fast tilsette.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.7. Museum og samlingar. Driftsinntekter og driftskostnader. Millionar kroner

	2013	2014	2015	2016	2017 ¹
Driftsresultat	110	73	156	172	-188
Totale driftsinntekter	4 186	4 417	4 781	4 914	4 778
Totale eigeninntekter	1 147	1 278	1 403	1 346	1 535
Billettinntekter	269	323	331	351	396
Varer og tenester	380	295	313	331	547
Sponsorinntekter	118	132	67	55	48
Gåver	-	-	93	79	109
Andre eigeninntekter	381	529	600	531	435
Totalt ordinært offentleg driftstilskot	2 722	2 860	3 109	3 109	3 021
Ordinært driftstilskot staten	1 999	2 187	2 315	2 321	2 190
Ordinært driftstilskot fylkeskommune	325	340	368	373	380
Ordinært driftstilskot kommune	398	333	426	439	451
Totalt andre offentlege tilskot	317	279	269	435	222
Andre offentlege tilskot, staten	187	154	193	333	136
Andre offentlege tilskot, fylke	105	110	48	64	49
Andre offentlege tilskot, kommune	25	16	28	39	37
Totale driftskostnader	4 075	4 344	4 625	4 743	4 966
Varer/tenester	360	379	353	367	387
Lønn	2 020	2 154	2 229	2 236	2 341
Pensjon	185	203	247	220	235
Avskrivingar	72	77	85	98	99
Drift lokale	157	163	175	176	203
Vedlikehald lokale	162	143	183	242	238
Husleige	368	440	489	456	507
Andre driftskostnader	787	832	899	949	955
- Offentlege refusjonar ²	36	46	35	..	..

¹ Etter publisering av Statistikk for museum og samlingar har SSB vorte kjende med ein underrapportering av offentlege løyvingar/tilskot til musea i Hordaland. Dette inneber at tale frå 2017 ikkje er direkte samanliknbare med tidlegare år. ² Offentlege refusjonar vert ikkje lenger trekte frå i driftskostnadene.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.8. Årsverk ved museum og samlingar

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Årsverk i alt	3 578,6	3 768,1	3 842,0	3 840,8	3 934,2	3 977,8	3 972,7	4 064,8	4 052,8	4 213,1	4 150,9	4 142,1
Årsverk, lønt personale	3 397,1	3 568,2	3 638,6	3 633,5	3 726,9	3 782,4	3 778,1	3 862,9	3 864,6	4 015,5	3 954,8	3 939,8
Av dette												
Årsverk, faste stillingar	2 517,2	2 656,6	2 674,9	2 715,6	2 792,3	2 844,0	2 868,1	2 952,4	2 998,7	3 085,5	3 069,2	3 085,6
Frivilljuge årsverk	181,5	199,9	203,4	207,3	207,4	195,4	194,6	201,7	1 188,2	197,8	196,1	203,0
Årsverk, lønt personale¹												
Kvinner	1 800,9	1 921,9	1 908,5	1 921,7	1 946,3	2 006,4	2 032,9	2 078,2	2 110,6	2 217,7	2 177,3	2 208,7
Menn	1 773,2	1 846,2	1 730,1	1 711,8	1 778,9	1 776,0	1 745,2	1 784,2	1 753,2	1 797,1	1 776,9	1 730,3

¹ Frå 2008 er frivilljuge årsverk ikkje medrekna.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.9. Årsverk, etter type stilling¹

	Dagleg leiar	Kunst- og kulturfagleg personale	Administrativt personale	Teknisk personale
2012	153,7	1 960,6	709,9	914,7
2013	151,2	2 036,3	680,2	853,0
2014	148,9	2 033,2	734,8	804,3
2015	169,5	2 029,7	805,6	848,1
2016	139,7	2 113,3	787,2	749,2
2017	139,3	2 119,9	804,3	716,2
2017				
Østfold	2,0	38,2	15,6	11,2
Akershus	3,0	83,3	22,5	32,6
Oslo	19,0	507,0	327,2	151,7
Hedmark	3,5	80,5	33,3	32,5
Oppland	6,5	88,8	23,3	45,5
Buskerud	4,0	44,6	28,5	29,8
Vestfold	8,0	43,6	15	9,4
Telemark	3,0	57,8	12,8	20,7
Aust-Agder	2,0	39,2	6,8	13,2
Vest-Agder	9,4	43,9	10,5	11,9
Rogaland	8,0	174,3	58,3	47,6
Hordaland	10,0	229,5	78,0	145,9
Sogn og Fjordane	9,0	19,3	11,2	16,5
Møre og Romsdal	9,0	70,2	19,7	13,9
Sør-Trøndelag	14,9	291,0	42,5	48,1
Nord-Trøndelag	4,1	53,7	22,9	30,7
Nordland	7,0	113	33,6	33,9
Troms Romsa	5,9	72,6	17,5	12,5
Finnmark Finnmark	9,0	62,5	19,2	8,8
Svalbard	2,0	7	6	0

¹ Ikkje alle musea rapporterer type stilling.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

7. Bibliotek

Biblioteka er i dag allsidige arenaer og har mange ulike tilbod og arrangement utover utlån av bøker. Nye tenester som er grunna i digitale system er ein viktig del av aktiviteten. Biblioteka, så vel folkebibliotek som fag- og forskingsbibliotek fungerer òg som læringsarena og arena for kultur og andre arrangement. Sjølv om utlån har ein fallande kurve, så er det framleis dei som utgjer hovudaktiviteten i biblioteka.

7.1. Nokre resultat

Framleis nedgang i utlån av bøker og andre medium

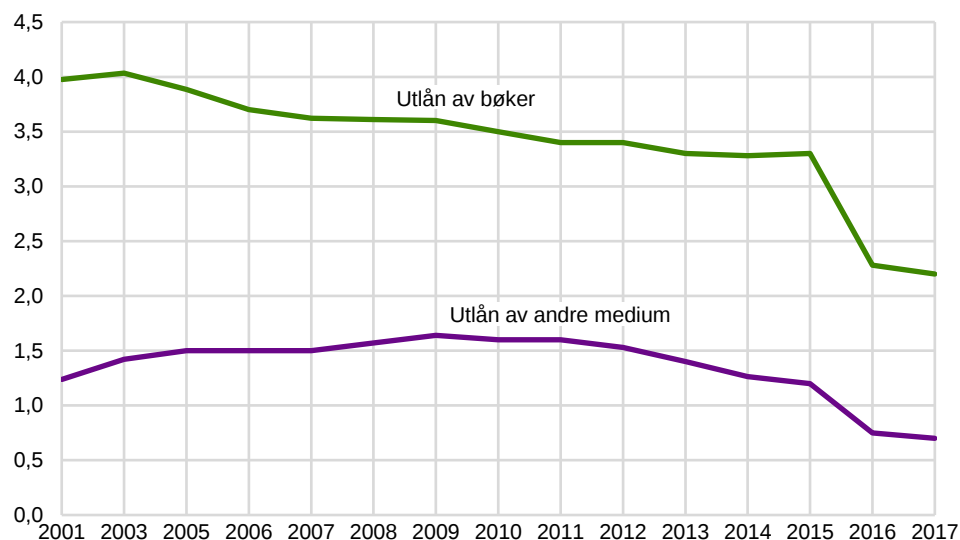
Tal på førstegongslån av bøker frå folkebiblioteka i 2017 enda på 11,9 millionar bøker. Året før låg talet på 12 millionar bøker. Det finst tal på førstegongslån frå 2014 og dei visar ein nedgang på 351 000 bøker i perioden fram til 2017. Totalt utlån, det vil seie førstegongslån og fornying, finst det tal på fram til 2016. Det medfører at tal i tabellar og figurar frå og med 2017 er førstegongslån, sjå tabell 7.1, samt figurane 7.1 og 7.2.

Totalt utlån av andre medium går òg ned i 2017. Til dømes gjekk utlån av film ned med 257 000 eksemplar og utlån av lydbøker gjekk ned med 142 000 eksemplar frå 2016 til 2017. Berre talet på nedlastingar av e-bøker opplevde ein auke. Det vart lasta ned 642 000 e-bøker i 2017, mot 568 000 året før. Det er med andre ord fysiske medium som opplever nedgang medan e-bøker har auke i talet på nedlastingar, sjå tabell 7.2.

To bøker per innbyggjar

I 2017 vart gjennomsnittstal på utlån utrekna til 2,2 bøker per innbyggjar. Talet omfattar berre førstegongslån og kan ikkje fullt ut samanliknast med 3,2 som var snitt-talet for 2016 og som vart utrekna på fornying og førstegongslån til saman. Utlån av bøker per innbyggjar har uansett gått ned jamt og trutt sidan 2001, då talet låg på 4 bøker i snitt. Utlån av andre medium derimot, hadde ein liten topp i åra 2009 til 2011, men etter den tid har snitt-talet gått ned der òg.

Figur 7.1. Folkebibliotek. Utlån¹ av bøker og andre medium per innbyggjar

¹ Frå og med 2016 er tal på utlån i figuren berre førstegongslån og kan ikkje fullt ut samanliknast med tidlegare år. Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

7.2. Bibliotekbruk

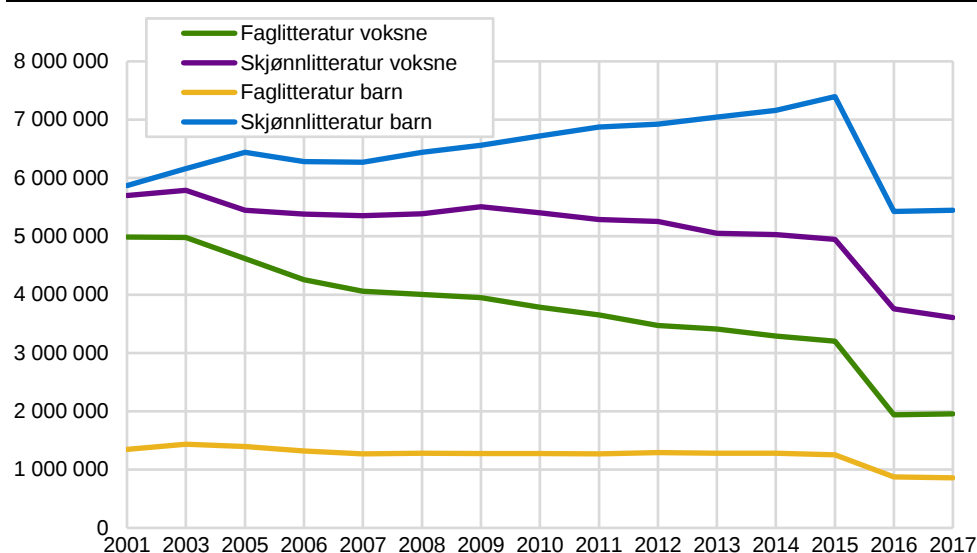
Fleire utlån av bøker for barn i høve til vaksne

Det er fleire utlån av bøker for barn enn av bøker for vaksne og i 2017 vart 747 000 fleire barnebøker lånt ut. Dette er ein trend som har halde seg dei siste fire åra, medan det i åra frå 1999 og til 2013 vart lånt ut fleire bøker for vaksne samanlikna med barn. Troms og Rogaland er dei fylka som har høgst del av utlån av bøker for barn i 2017, medan Oppland og Svalbard har høgst del av utlån av bøker for vaksne.

Meir skjønnlitteratur enn faglitteratur

I løpet av dei siste femten åra har fordelinga vore omtrent den same mellom utlån av faglitteratur og utlån av skjønnlitteratur for barn. Nær ni av ti førstegongslån av barnelitteratur i 2017 var skjønnlitteratur. Same fordeling var det året før, men då omfatta tala både førstegongslån og fornying. I 2015 og tidlegare var åtte av ti barnebøker innanfor skjønnlitterær sjanger. Bøker for vaksne har òg hatt fleire utlån av skjønnlitterære bøker i høve til faglitterære bøker, men ikkje like stor del som for barn. Seks av ti førstegongslån av bøker for vaksne var skjønnlitteratur i 2017 og omlag same del har det vore dei siste ti åra, sjå tabell 7.1.

Figur 7.2. Folkebibliotek. Utlån¹ av bøker etter type bok

¹ Frå og med 2016 er tal på utlån i figuren berre førstegongslån og tal kan ikkje fullt ut samanliknast med tidlegare år. Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

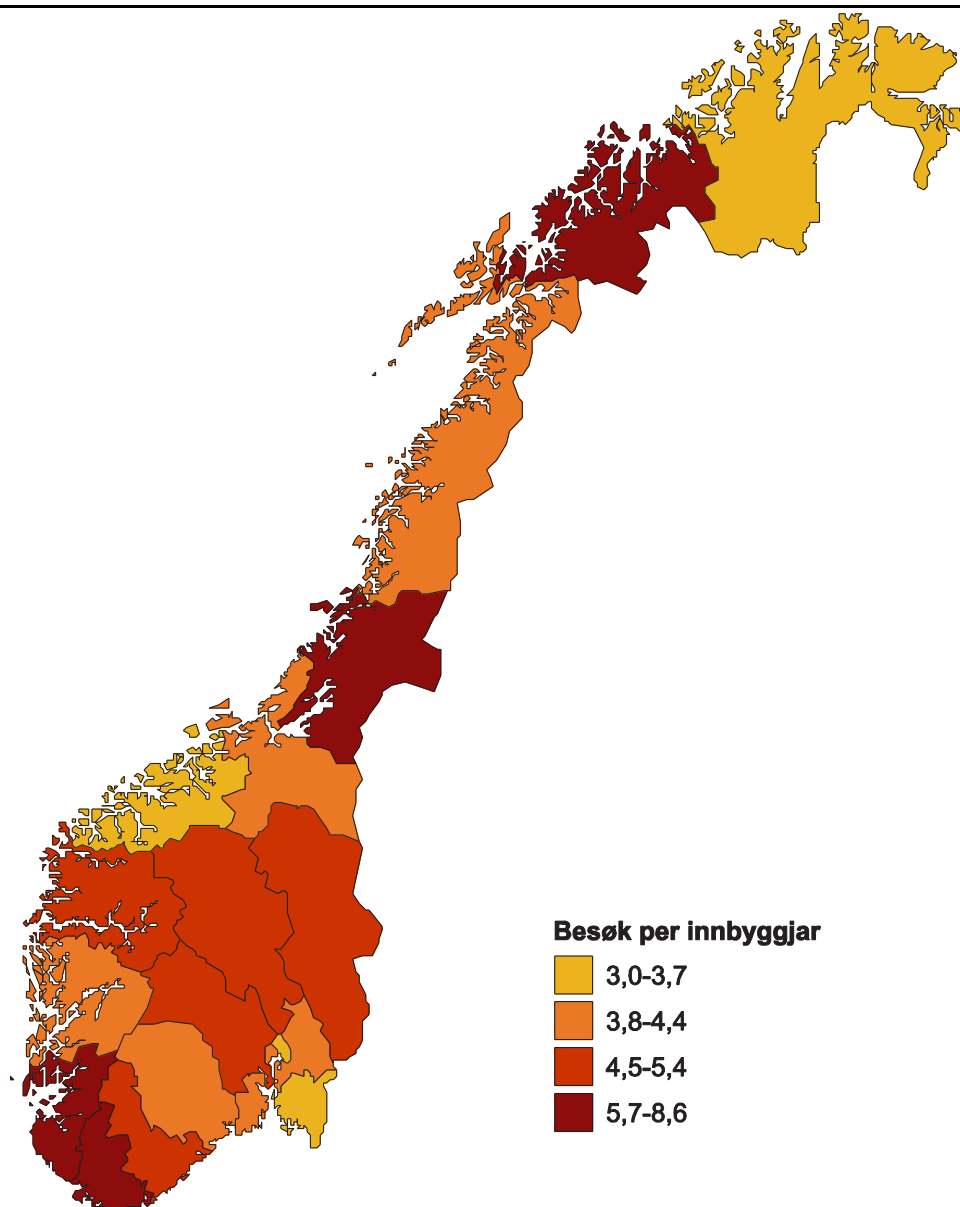
Folkebibliotek

Framleis auke i besøka i folkebiblioteka

I 2017 var det 674 folkebibliotek i Noreg og sjølv om det var ein reduksjon med to bibliotek frå førre året var det ein auke i besøk. Totalt enda det med over 24 millionar besøk i 2017, noko som var ein vekst på 1,5 prosent frå 2016. I gjennomsnitt var det 4,6 besøk per innbyggjar i Noreg til folkebiblioteka og talet er det same som i 2016, sjå tabell 7.3.

Dei fleste av fylka har hatt liten endring i besøkstala det siste året. Nokre har noko færre besøk i 2017 i høve til i 2016, medan andre har hatt ein auke. Størst auke har vore på Svalbard, der det var 16,8 besøk i snitt per innbyggjar i 2017. På fastlandet er det Nord-Trøndelag og Rogaland som ligg høgst med høvesvis 7,7 og 7,1 besøk i snitt per innbyggjar. Færrest besøk til folkebiblioteka hadde Møre og Romsdal med 3,1 og Østfold med 3,2 besøk per innbyggjar.

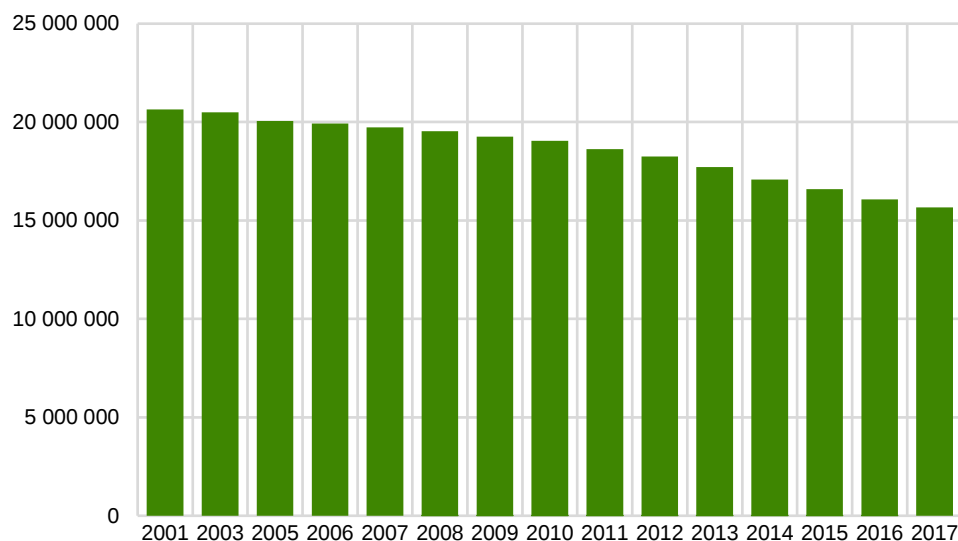
Figur 7.3. Folkebibliotek. Besøk per innbyggjar, etter fylke. 2017

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

*Bokbestanden gjekk ned
i folkebiblioteka*

Bokbestanden i dei 674 folkebiblioteka i 2017 var på 15,7 millionar bøker, ein nedgang på 2,6 prosent frå året før, sjå tabell 7.4. Sidan 2001 har bestanden vorte redusert med 5 millionar bøker. Når det gjeld bestanden av musikk har den gått ned kvart år sidan 2012 og ligg no rett under 500 000, medan bestanden av lydbøker og film har auka for kvart år dei siste åra. I 2017 enda bestanden av lydbøker og film med høvesvis 770 000 og 846 000.

Figur 7.4. Folkebibliotek. Bokbestand per 31. desember

Kjelde: Nasjonalbiblioteket. KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Stadig auke i arrangement

Bokbestanden går ned i folkebiblioteka og dei fysiske besøka går opp. Ei årsak til auken i besøk er nok først og fremst at talet på arrangement går opp. Arrangementa kan vere både i regi av biblioteket eller i samarbeid med andre, samt andre aktørar som held opne arrangement. Dei ulike arrangementa kan til dømes vera kulturarrangement, samtale- og debattarrangement og opplæring.

Over 24,3 millionar besøk vart talt opp i 2017 og det var nær 50 000 arrangement i folkebiblioteka. I høve til året før var det ei auke på 396 000 besøk og 2 800 arrangement, sjå tabell 7.5. Tal på deltakare enda på 1,3 millionar og det var ein auke på 156 000 deltakare, eller 13,3 prosent, samanlikna med 2016. I snitt var det 27 deltakare på kvart arrangement helda i folkebibliotek. I Vest-Agder og Rogaland var det flest deltakare i gjennomsnitt per arrangement med høvesvis 36 og 34 deltakare.

Folkebibliotek – 3 009 innbyggjarar per årsverk

I 2017 var det 1 752,6 årsverk i folkebiblioteka og det var 14,8 årsverk fleire i høve til året før. Talet gjeld dei årsverka som utfører tenester i biblioteka (ikkje støttefunksjonar/andre årsverk). I 2017 var det 3 009 innbyggjarar per årsverk, som var fire færre i høve til 2016. Tala er henta frå KOSTRA-tabell nummer 12059. Same tabell gjev òg oversikt over løns- og medieutgiftene i folkebiblioteka per innbyggjar. I 2017 var desse 248 kroner, noko som var ein auke på 4 kroner samanlikna med året før.

Fylkesbibliotek

Utlån frå fylkesbiblioteka går framleis ned

I 2017 gjekk tal på utlån frå fylkesbiblioteka for første gong under 300 000 og enda på eit samla utlån på 272 300. Talet er delt mellom 180 000 eksemplar i direkte utlån og 92 500 i fjernlån frå eigne og primærbiblioteka sine samlingar. Samla utlån har gått ned for kvart år sidan 2002 og berre på dei siste sju åra har utlånstalet vorte halvert. Talet på fjernlån gjekk ned med 26 000 einingar frå 2016 og talet på direkte utlåna gjekk ned med 9 000. Delen av utlån til mobile einingar utgjorde 57 prosent av dei direkte utlåna i 2017, sjå tabell 7.8.

Tabellen viser òg at fylkesbiblioteka hadde i underkant av 145 millionar kroner i brutto driftsutgifter i 2017, om lag 1 million kroner mindre samanlikna med året før. Rekneskapen viser at utgifter til bøker og anna materiell var på 6,3 millionar kroner i 2017, ein liten nedgang på 0,3 millionar kroner frå året før.

Fengselsbibliotek

*Auke i bestanden på
fengselsbibliotek*

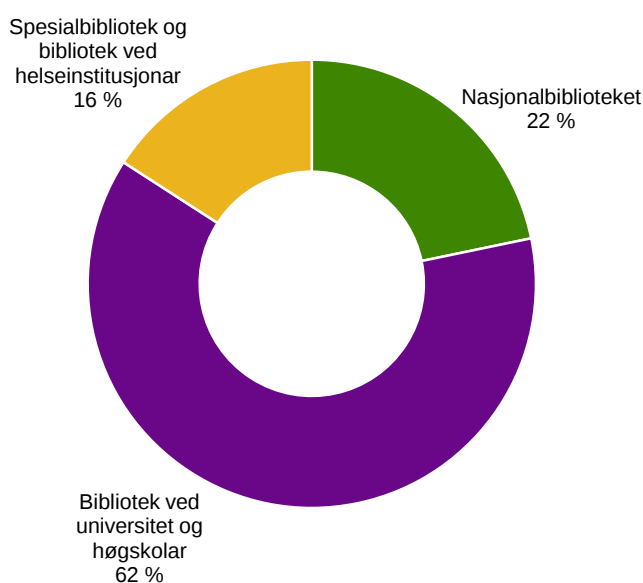
Det var 41 fengselsbibliotek i Noreg i 2017, same tal som i 2016 og i 2015. Det var til saman 220 900 bøker og audiovisuelle einingar, noko som var ein auke med 21 600 einingar frå året før, sjå tabell 7.9. Talet på utlånte einingar enda på 518 600, ein nedgang på 1 400 einingar frå 2016. Tre av fire utlån var utlån av audiovisuelle medium.

Fag- og forskingsbibliotek

*17 millionar bøker og
tidsskrifter i fag- og
forskinsbiblioteka*

Fag- og forskingsbiblioteka hadde 46 millionar fysiske einingar i 2017. Av desse var det nær 17 millionar bøker og periodikum og som utgjorde 36 prosent av dei totale fysiske einingane, sjå tabell 7.10. Dei største samlingane av bøker og tidsskrifter finst på bibliotek ved universitet og høgskular. Desse biblioteka hadde 10,3 millionar, eller 62 prosent, av alle bøker og tidsskrifter til saman i 2017, sjå figur 7.5. Nasjonalbiblioteket hadde 3,6 millionar bøker og periodikum, noko som svarar til 22 prosent av totalen.

Figur 7.5. Fag- og forskingsbibliotek. Bøker og periodikum, etter bibliotektype. 2017. Prosent

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

1,5 millionar utlån

Tabell 7.10 viser tal for bestand og noko av aktivitetane i fag- og forskingsbiblioteka. Talet på utlån i fysisk form, nærare bestemt effektuerte utlån (gjeld førstegongslån) frå biblioteka sine egne samlingar ende på 1,5 millionar i 2017. Av desse var 214 000 effektuerte fjernlån til andre bibliotek. Brorparten av dei effektuerte utlåna var ved biblioteka ved universitet og høgskular, med 89 prosent av det samla talet for utlån.

*Stadig auke i talet på
nedlastingar*

I tillegg til utlånsaktiviteten i fag- og forskingsbiblioteka viser statistikken òg noko av den digitale bruken ved desse biblioteka. Talet på nedlastingar har auka jamt dei siste åra og i 2017 vart det til saman lasta ned 34,6 millionar dokument frå fag- og forskingsbiblioteka i Noreg. Det gjeld både nedlastingar frå fulltekstdatabasar og frå institusjonsarkiv. Ein fulltekstdatabase er ei samling av originaldokument der heile eller delar av dokumentet er elektronisk tilgjengeleg. Eit dokument kan mellom anna vere bøker, periodikum, rapportar og artiklar i tidsskrifter. Institusjonsarkiv er eit ope tilgjengeleg arkiv for lagring av ein institusjon eller ei gruppe av institusjonar sine publikasjonar i elektronisk utgåve. Det kan omfatte doktoravhandlingar, studentoppgåver, ulike typar vitenskaplege publikasjonar, forskingsrapportar med meir (SSB 2018).

Det var totalt 2 137 tilsette ved fag- og forskingsbiblioteka i Noreg i 2017 og til saman vart det utført 1 600 årsverk. 93 prosent av årsverka var knytt til ein bibliotekfagleg stilling.

Ei av fire kroner brukt på innkjøp av materiale til samlingane

Fag- og forskingsbiblioteka brukte til saman 552 millionar kroner til innkjøp av materiale til samlingane i 2017. Dette utgjer 26 prosent av dei samla utgiftene som enda på 2,1 milliardar kroner og det er på same nivå som året før. Dei samla inntektene til fag- og forskingsbiblioteka enda på 2,1 milliardar kroner i 2017 og var ein auke på 315 millionar kroner i høve til 2016.

81 prosent av det totale beløpet som vart brukt til innkjøp av materiale gjekk til bibliotek ved universitet og høgskular. Spesialbibliotek og bibliotek ved helse-institusjonar brukte 36 prosent av deira utgifter på innkjøp av materiale. Biblioteka ved universitet og høgskular brukte 34 prosent av utgifta på innkjøp av materiale til samlingane, same del som i 2016.

Skulebibliotek

Skulebiblioteka med stabil bokbestand

Skulebiblioteka har hatt om lag same nivå på sin bokbestand dei siste tre åra og i 2016 var bokbestanden på til saman 14,2 millionar bøker. Tala gjeld bokbestandane i både grunnskular og vidaregåande skular.

Bokbestanden i vidaregåande skule hadde ein auke på 15 000 bøker frå 2016 til 2017, medan tala per elev viser ein liten nedgang. Det var 16,9 bøker per elev i 2017 mot 17,1 året før. Samstundes auka talet på utlån per elev, frå 4,5 utlån i 2016 til 4,7 i 2017. Totalt utlån auka med fem prosent, der auka kjem frå utlån av audio-visuelle medium medan utlån av bøker gjekk ned, sjå tabell 7.11.

For biblioteka i grunnskolane var det ein nedgang i bokbestanden frå 2015 til 2016 med 66 000 bøker. Det er jamvel ein liten auke i bestanden per elev, frå 22,6 til 22,9. Tilbodet av bøker til elevane har lege på det same nivået dei siste tre åra med tilgjengelege tal, nær 23 bøker per elev, sjå tabell 7.12. Siste tilgjengelege tal for grunnskular er 2016 då skulebibliotek statistikken for 2017 enno ikkje er ferdig utarbeidd.

7.3. Pliktavlevering

Færre pliktavleveringar

Nasjonalbiblioteket er ansvarleg for registrering av pliktavlevert materiale i Noreg. I 2017 vart det registrert 2,4 milliardar avleveringar av materiale til Nasjonalbiblioteket. Dette var ein reduksjon på 1,1 milliard samanlikna med 2016, sjå tabell 7.13. I all hovudsak var det talet på norske vevdokument som står bak nedgangen då det òg er dei som utgjer største delen av det pliktavleverte materialet. I 2017 var det i underkant av 2,4 milliardar pliktavleverte vevdokument, medan det var 3,5 milliardar i 2016, ein nedgang på 32 prosent.

Samstundes gjekk talet på anna avlevert materiale opp. Held vi vevdokument utanfor var det samla talet på 268 000 pliktavleveringar, altså ein auke på drygt 4 000 samanlikna med 2016. Både bøker og e-bøker opplevde stigning med høvesvis 800 og 900 fleire avleverte eksemplar, men det var talet på filer for digitalt fjernsyn som auka mest i høve til året før, med nær 9 000 fleire avleveringar.

Talet på pliktavleverte filer til digital radio er den største gruppa av pliktavlevert materiale til Nasjonalbiblioteket med 124 000 filer i 2017. Men det var òg denne gruppa som gjekk mest ned frå 2016, med snautt 6 000 færre pliktavleveringar.

7.4. Om statistikken

Nasjonalbiblioteket er ansvarleg for innsamling av statistikk for dei ulike biblioteka; folkebiblioteka, fylkesbiblioteka, skulebiblioteka, fengselsbiblioteka og mobile einingar, samt frå fag- og forskingsbiblioteka. Statistikken for folkebibliotek er heimla i Lov om folkebibliotek (Lovdata, 2018). Statistikken for fag- og forskingsbibliotek viser verksemda til biblioteka, mellom anna om bok- og mediebestand, utlån, besøk og kostnader.

All statistikk om biblioteka si verksemd har vore ein del av kulturstatistikken i Statistisk sentralbyrå (SSB) sidan 1982.

Omfang og publisering

Folkebibliotek Alle folkebiblioteka er med i folkebibliotekstatistikken. For 2017 var det til saman 674 folkebibliotekavdelingar (hovudbibliotek og filialar til saman). Hovudbiblioteket i kommunen er rapporterende eining. Det hender frå år til år at nokre kommunar ikkje leverer statistikk, medan nokre kommunar leverer ufullstendig statistikk. Delar av folkebibliotekstatistikken vert publiserte på SSB sine Internettider gjennom KOSTRA, førebelse tal 15. mars og endelege tal 15. juni (SSB 2018b).

Skulebibliotek Skulebibliotekstatistikken omfattar bibliotek ved offentlege og private (offentleg godkjende) vidaregåande skular og bibliotek i grunnskulen. 2017-tala for skulebibliotek ved grunnskulen er ikkje oppdaterte.

Fag- og forskingsbibliotek Det enkelte bibliotek er kjelde for sine data og statistikken vert henta inn til Nasjonalbiblioteket ved hjelp av eit elektronisk skjema på Internett. Ein har prøvd å lage statistikkskjemaet med tanke på at data skal vere tilgjengelege i dei bibliotekfaglege systema, t.d. BIBSYS og ALMA. Undersøkinga er meint å dekkje heile sektoren. 159 bibliotek har rapportert for 2017.

Fag- og forskingsbibliotek vert publisert som eigen statistikk i SSB (SSB 2018a).

Datakjelder og datainnsamling

Det er Nasjonalbiblioteket som i det store og heile handsamar og kvalitetssikrar folkebibliotekstatistikken, medan SSB er engasjert i dette arbeidet når det gjeld statistikken for fag- og forskingsbiblioteka. SSB får ei elektronisk fil frå Nasjonalbiblioteket og går gjennom kvaliteten før data vert publiserte.

Omgrep og definisjonar

- Besøk*
- *Folkebibliotekstatistikken* – Eit bibliotekbesøk vil seie at ein person går inn i lokala til folkebiblioteket for å nytte tilbodet til biblioteket. Rutinane til folkebiblioteka for registrering/teljing av besøk kan variere noko. Det er to måtar å telje besøk i folkebiblioteka på:
 - a) Manuell teljing to veker i året (stikkprøveteljing). Frå denne teljinga utreknar ein det årlege talet på besøk etter ein gjeve formel forklart i rettleiinga.
 - b) Mekanisk/automatisk teljing. Tala kan vere noko usikre og manuell teljing kan nyttast for å korrigere eventuelle feilkjelder. Ein reknar jamvel med at tala på besøk er truverdige.
 - *Fag- og forskingsbibliotekstatistikken* – Eit besøk vert definert som ein person som kjem til biblioteket for å nytte samlingane eller tenestene (ISO 2.2.40). Talet på registrerte besøk er grunna i teljeapparat. Kvar bibliotekeneining rapporterer registrerte besøk, sjå Rettleiing til statistikk om fag- og forskingsbibliotek under *Om statistikken* for Fag- og forskingsbibliotek (SSB 2018a).

- Ander omgrep*
- *Periodikum* – Publikasjonar som vert gjeve ut med jamne eller ujamne mellomrom med same tittel. Dei enkelte einingane i seriane har eit nummer og/eller ein dato for utgjeving. Omfattar mellom anna tidsskrifter, nyhende-brev, aviser, vekeblad, årbøker, notat- og rapportseriar og nettsider.
 - *Institusjonsarkiv* – Eit ope tilgjengeleg arkiv for lagring av ein institusjon eller ei gruppe av institusjonar sine publikasjonar i elektronisk utgåve. Det kan omfatte doktoravhandlingar, studentoppgåver, ulike typar vitskapelege publikasjonar, forskingsrapportar med meir.
- Utlån*
- *Folkebibliotekstatistikken*: Ein tel utlån av medium frå den faste bestanden ved avdelinga og frå sirkulasjons- eller depotsamlingar. Dette inkluderer utlån til andre bibliotek ved fjernlån. I bibliotek med fotomekanisk utlånssystem eller som ikkje fører ein spesifisert utlånsstatistikk, kan stadfesting av utlån til barn/vaksne og på dei einskilte medium gjerast ved stikkprøveundersøkingar, sjå Rettleiing til statistikk om kulturtilbod under *Om statistikken* for Kulturtilbod (SSB 2018b).
 - *Fag- og forskingsbibliotekstatistikken*: Lån frå eiga samling er utlån til enkeltpersonar og institusjonar (ikkje bibliotek). Lån til andre avdelingar (hushaldslån) vert ikkje talde. Lokale kopiar vert heller ikkje talde. Det vert skilt mellom førstegongslån og fornying. Fjernlån er lån/kopi til eit anna bibliotek under anna administrativ eining, medan innlån er lån frå eit anna bibliotek under anna administrativ eining, sjå Rettleiing til statistikk om fag- og forskingsbibliotek under *Om statistikken* for Fag- og forskingsbibliotek (SSB 2018a).

Pliktavlevering

Tal på pliktavlevering i dette kapittelet vert innhenta frå Nasjonalbiblioteket som er ansvarleg for registrering av pliktavlevert materiale i Noreg.

Pliktavlevert materiale til Nasjonalbiblioteket er regulert i eiga lov, Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument, pliktavleveringsloven (Lovdata, 2018). Alle dokumenta som er laga for spreiding ut over ein privat krins, er avleveringspliktige uavhengig av medietype. Formålet med lov om pliktavlevering er å tryggje avleveringa av dokument med allmenn tilgjengeleg informasjon til nasjonale samlingar, slik at det vert mogleg å ta vare på desse vitnemåla om norsk kultur og samfunnsliv og gjere dei tilgjengelege som kjelde-materiale for forskning og dokumentasjon (Nasjonalbiblioteket, 2018).

Småtrykk i statistikken for det pliktavleverte materialet er den typen materiale som går inn i den såkalla Småtrykksamlinga. I denne samlinga vert dokumenta grupperte etter utgjevar, og dei einskilte dokumenta vert ikkje gitt ei bibliografisk forklaring. Småtrykk er reklametrykk, brosjyrar, katalogar, programmer, kalender og liknande publikasjonar.

Avlevering av kringkasting

Etter pliktavleveringslova skal Nasjonalbiblioteket ta imot alt Norsk rikskringkasting (NRK) sender, både rikssendingar og lokalsendingar. Nasjonalbiblioteket kan krevje avlevering frå andre kanalar som har konsesjon i Noreg. Førebels vert det kravd inn frå riksdekkjande sendingar, dvs. TV2, TVNorge, P4 og Radio Norge. Lokal-TV leverer inn fem veker i året; dei med vekennummer som endar på 0. Dokumenta skal avleverast utan vederlag. Nasjonalbiblioteket tek imot pliktavleverte opptak frå norske kringkastarar, arkiverer dei og gjer kopiar tilgjengelege for forskning og dokumentasjon innanfor rammene av pliktavleveringslova og dei opphavsrettslege reglane som gjeld til kvar tid.

Referansar

Nasjonalbiblioteket, 2018: <https://www.nb.no/>

SSB (2018a): *Fag- og forskingsbibliotek 2017*. Henta 27. juli 2018 frå Statistisk Sentralbyrå <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/ffbibl>

SSB (2018b): *Kulturtilbod 2017*. Henta 28. juni 2018 frå Statistisk Sentralbyrå https://www.ssb.no/kultur_kostra

Lovdata, 2018: *LOV-1985-12-20-108: Lov om folkebibliotek (folkebibliotekloven)* <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1985-12-20-108>

Lovdata, 2018: *LOV-1989-06-09-32: Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument (pliktavleveringslova)* <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-09-32?q=pliktavleveringsloven>

Meir informasjon

SSB *Kulturstatistikk 2016*:

<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk-2016>

https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/kultur_kostra/aar

SSB Statistikk fag- og forskingsbibliotek: <https://www.ssb.no/ffbibl>

SSB, *Norsk Kulturbarometer 2016*: <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/kulturbar/hvert-4-aar/2017-05-30>

Tabell 7.1. Folkebibliotek. Utlån av bøker, etter fylke

	Utlån (første- gongslån og fornyng) i alt	Av dette Første- gongslån	Per inn- byggjar	Utlån bøker for vaksne			Utlån bøker for barn		
				I alt	Fag- litteratur	Skjønn- litteratur	I alt	Fag- litteratur	Skjønn- litteratur
1999	18 522 095	..	4,2	10 875 116	5 220 853	5 654 263	7 646 979	1 439 765	6 207 214
2001	17 898 878	..	4,0	10 868 812	4 987 725	5 699 087	7 212 066	1 343 978	5 868 088
2003	18 361 942	..	4,0	10 766 452	4 977 985	5 788 467	7 595 490	1 435 071	6 160 419
2005	17 897 958	..	3,9	10 065 467	4 617 521	5 447 946	7 832 491	1 394 038	6 438 453
2006	17 238 496	..	3,7	9 637 697	4 254 801	5 382 896	7 600 799	1 317 497	6 283 302
2007	16 954 660	..	3,6	9 410 966	4 059 449	5 351 517	7 543 694	1 271 162	6 272 532
2008	17 107 927	..	3,6	9 387 638	4 002 438	5 385 200	7 720 289	1 278 465	6 441 824
2009	17 283 494	..	3,6	9 451 331	3 945 724	5 505 607	7 832 163	1 273 357	6 558 806
2010	17 184 397	..	3,5	9 190 205	3 786 090	5 404 115	7 994 192	1 275 745	6 718 447
2011	17 085 783	..	3,4	8 971 477	3 651 508	5 289 969	8 144 306	1 270 437	6 873 869
2012	16 944 281	..	3,4	8 724 891	3 471 590	5 253 301	8 219 390	1 293 586	6 925 804
2013	16 787 344	..	3,3	8 460 890	3 408 396	5 052 494	8 326 454	1 281 385	7 045 069
2014	16 755 804	12 219 252	3,3	8 318 458	3 291 230	5 027 228	8 437 346	1 278 094	7 159 252
2015	16 796 801	12 195 366	3,3	8 146 831	3 199 911	4 946 920	8 649 970	1 254 250	7 395 720
2016	16 785 735	12 001 543	3,2	8 012 449	3 072 265	4 940 184	8 773 286	1 215 234	7 558 052
2017 ¹	11 867 797	11 867 797	2,2	5 560 554	1 953 972	3 606 582	6 307 243	858 895	5 448 348
2017									
Østfold	618 019	618 019	2,1	316 707	101 821	214 886	301 312	42 031	259 281
Akershus	1 341 706	1 341 706	2,2	639 071	268 876	370 195	702 635	76 049	626 586
Oslo	1 143 812	1 143 812	1,7	517 695	228 393	289 302	626 117	81 263	544 854
Hedmark	486 315	486 315	2,5	244 499	89 033	155 466	241 816	35 597	206 219
Oppland	515 757	515 757	2,7	278 579	97 999	180 580	237 178	35 052	202 126
Buskerud	560 875	560 875	2,0	271 977	82 341	189 636	288 898	39 480	249 418
Vestfold	697 964	697 964	2,8	352 602	124 408	228 194	345 362	43 716	301 646
Telemark	425 473	425 473	2,5	213 175	65 311	147 864	212 298	27 940	184 358
Aust-Agder	255 286	255 286	2,2	118 227	36 327	81 900	137 059	18 808	118 251
Vest-Agder	523 539	523 539	2,8	224 955	68 982	155 973	298 584	37 693	260 891
Rogaland	1 173 774	1 173 774	2,5	480 811	161 138	319 673	692 963	94 342	598 621
Hordaland	1 103 131	1 103 131	2,1	508 819	187 723	321 096	594 312	89 982	504 330
Sogn og Fjordane	292 385	292 385	2,7	120 108	34 518	85 590	172 277	23 958	148 319
Møre og Romsdal	560 666	560 666	2,1	275 197	66 089	209 108	285 469	39 881	245 588
Sør-Trøndelag	824 164	824 164	2,6	349 101	126 806	222 295	475 063	61 557	413 506
Nord-Trøndelag	366 658	366 658	2,7	182 364	50 509	131 855	184 294	31 736	152 558
Nordland	481 393	481 393	2,0	249 965	80 095	169 870	231 428	35 312	196 116
Troms Romsa	368 230	368 230	2,2	150 827	60 814	90 013	217 403	35 433	181 970
Finnmark Finnmarku	124 474	124 474	1,6	63 666	21 626	42 040	60 808	8 851	51 957
Svalbard	4 176	4 176	.	2 209	1 163	1 046	1 967	214	1 753

¹ I 2017 er tal på utlån berre førstegongslån og utlån per innbyggjar er rekna på tal frå fastlands-Noreg og ikkje med Svalbard. Tal for 2017 kan difor ikkje fullt ut samanliknast med tidlegare år.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.2. Folkebibliotek. Utlån av andre medium¹ og nedlastingar e-bøker, etter fylke

	Lydbøker	Musikk	Film	Andre fysiske medium	Nedlastingar e-bøker, barn og vaksne
2015	1 767 195	389 058	3 008 415	787 849	..
2016	1 200 886	216 803	1 959 992	566 724	567 977
2017	1 058 862	175 916	1 702 629	552 416	642 355
2017					
Østfold	56 505	6 058	107 572	37 076	31 110
Akershus	140 588	14 866	198 145	59 159	92 759
Oslo	77 888	44 013	174 672	29 990	31 176
Hedmark	43 332	9 243	67 376	16 122	28 690
Oppland	54 221	2 231	71 558	22 575	31 814
Buskerud	57 878	5 753	79 741	24 743	35 627
Vestfold	66 011	6 127	95 331	18 206	46 645
Telemark	41 435	4 970	60 494	15 739	14 303
Aust-Agder	26 338	1 521	36 065	23 401	9 765
Vest-Agder	42 634	1 066	85 857	27 504	13 860
Rogaland	92 111	16 952	185 537	59 482	95 481
Hordaland	91 605	36 112	162 226	45 713	34 829
Sogn og Fjordane	19 952	1 052	27 412	17 740	14 283
Møre og Romsdal	51 318	2 425	62 151	37 293	47 683
Sør-Trøndelag	69 684	15 452	124 530	41 746	37 765
Nord-Trøndelag	34 949	1 644	38 898	18 910	18 954
Nordland	51 754	2 686	72 172	19 725	38 208
Troms Romsa	28 625	2 908	39 430	26 024	9 850
Finnmark Finnmarku	11 806	836	12 050	10 972	9 492
Svalbard	228	1	1 412	296	61

¹ Ikkje registrert ved alle biblioteka.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.3. Folkebibliotek. Besøk totalt og besøk per innbyggjar¹, etter fylke

	Besøk totalt						Besøk per innbyggjar					
	2012 ²	2013	2014	2015	2016	2017	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totalt	20 276 931	20 463 274	21 448 024	22 425 339	23 966 690	24 362 603	4,1	4,1	4,2	4,3	4,6	4,6
Østfold	923 113	876 061	795 095	915 459	908 810	957 621	3,3	3,1	2,8	3,2	3,1	3,2
Akershus	2 045 230	2 008 383	2 445 606	2 409 518	2 416 390	2 507 501	3,7	3,5	4,2	4,1	4,1	4,1
Oslo	2 109 269	2 097 515	2 150 078	2 158 313	2 467 859	2 590 268	3,4	3,4	3,4	3,3	3,7	3,8
Hedmark	886 057	837 150	986 467	917 286	932 286	990 181	4,6	4,3	5,1	4,7	4,8	5,0
Oppland	753 826	872 635	865 015	861 777	854 807	863 554	4	4,7	4,6	4,6	4,5	4,5
Buskerud	1 087 510	1 090 912	1 067 667	1 083 494	1 487 419	1 223 478	4,1	4,1	3,9	3,9	5,4	4,3
Vestfold	996 094	1 023 999	1 015 807	1 005 789	1 048 801	1 086 549	4,2	4,3	4,2	4,1	4,3	4,4
Telemark	525 628	713 372	752 523	730 666	747 776	726 796	3,1	4,2	4,4	4,2	4,3	4,2
Aust-Agder	531 819	496 067	512 793	502 433	530 346	495 512	4,8	4,4	4,5	4,4	4,6	4,2
Vest-Agder	1 028 333	1 095 938	1 130 530	1 076 441	1 156 029	963 577	5,9	6,2	6,3	6	6,3	5,2
Rogaland	2 095 152	2 233 080	2 724 128	3 009 421	2 973 390	3 342 397	4,7	4,9	5,9	6,5	6,3	7,1
Hordaland	2 045 095	1 896 812	1 982 418	2 220 499	2 281 897	2 224 538	4,2	3,8	3,9	4,3	4,4	4,3
Sogn og Fjordane	499 650	473 642	459 011	463 066	515 907	518 790	4,6	4,4	4,2	4,2	4,7	4,7
Møre og Romsdal	702 890	823 367	820 431	806 746	802 634	833 581	2,7	3,2	3,1	3,1	3	3,1
Sør-Trøndelag	1 481 713	1 504 105	1 416 702	1 443 328	1 391 985	1 476 128	5	5	4,6	4,7	4,4	4,6
Nord-Trøndelag	696 651	647 673	574 572	653 286	1 173 002	1 066 907	5,2	4,8	4,3	4,8	8,6	7,7
Nordland	673 945	612 547	595 895	1 014 346	1 036 748	1 275 412	2,8	2,6	2,5	4,2	4,3	5,2
Troms Romsa	874 564	854 643	861 123	872 438	943 200	910 538	5,5	5,3	5,3	5,3	5,7	5,5
Finnmark Finnmarku	304 184	287 674	272 518	259 874	278 307	272 088	4,1	3,9	3,6	3,4	3,7	3,6
Svalbard	16 208	17 699	19 645	21 159	19 097	37 187	7,7	8,2	9,4	9,7	8,9	16,8

¹ Kvart år er det nokre bibliotek som ikkje rapporterer tal på besøk. ² I 2012 var det fleire store bibliotek som ikkje hadde rapportert besøkstal, difor er deira tal imputert.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.4. Folkebibliotek. Bøker og anna materiale, etter fylke

	Bibliotek i alt ¹	Bokbestand per 31.12. i alt	Aviser og tidsskrifter	Fonogram		Film	Andre medium
				Musikk	Lydbøker		
1999	1 047	20 787 772	45 232	299 443	233 172	181 733	463 046
2001	974	20 642 273	42 093	330 268	285 627	240 526	478 852
2003	892	20 488 405	40 751	371 837	359 769	309 222	451 843
2005	832	20 060 340	36 158	447 621	448 245	407 827	478 966
2006	815	19 923 195	34 866	470 286	489 429	460 442	481 253
2007	807	19 738 178	34 447	508 922	536 492	500 752	469 114
2008	798	19 538 744	32 382	548 014	575 931	538 221	500 990
2009	784	19 266 727	32 402	594 101	603 236	576 088	511 416
2010	768	19 051 387	29 646	644 644	630 330	614 773	491 058
2011	744	18 618 559	29 619	675 697	654 793	659 061	504 353
2012	742	18 256 014	28 011	678 683	687 012	708 818	554 585
2013	715	17 721 712	27 784	650 328	712 412	760 002	544 580
2014	686	17 074 620	27 859	616 220	732 305	800 201	518 163
2015	676	16 595 136	37 723	568 101	751 352	828 335	493 770
2016	676	16 080 207	26 389	531 534	765 389	841 138	477 050
2017	674	15 659 466	19 906	483 173	769 775	846 400	486 327
2017							
Østfold	22	637 184	1 184	10 550	33 129	38 471	13 497
Akershus	33	1 035 493	1 618	34 091	69 589	74 820	31 670
Oslo	20	946 808	954	53 122	28 358	51 745	36 978
Hedmark	28	817 864	1 280	22 833	35 524	35 425	49 373
Oppland	39	880 710	1 177	10 443	45 035	39 911	12 093
Buskerud	33	635 999	818	20 391	39 606	40 768	19 765
Vestfold	16	585 561	792	16 469	32 839	35 063	18 047
Telemark	27	753 385	667	25 374	33 493	38 902	24 647
Aust-Agder	20	374 004	561	3 802	18 698	19 250	7 390
Vest-Agder	32	594 382	726	6 419	31 327	36 171	11 707
Rogaland	49	1 298 341	1 809	80 694	67 495	87 661	44 409
Hordaland	60	1 289 781	1 358	72 395	60 870	71 570	66 846
Sogn og Fjordane	52	789 204	1 030	13 734	31 221	36 245	12 961
Møre og Romsdal	51	1 126 384	1 246	15 519	55 118	47 738	22 065
Sør-Trøndelag	40	1 013 247	1 060	34 803	61 156	55 989	39 403
Nord-Trøndelag	29	610 723	668	15 872	31 178	28 657	14 278
Nordland	64	1 144 679	1 289	25 644	53 293	56 168	28 291
Troms Romsa	36	637 148	852	10 142	23 133	32 459	21 728
Finnmark Finnmarku	22	470 137	817	10 865	17 498	17 714	10 952
Svalbard	1	18 432	-	11	1 215	1 673	227

¹ Inkludert hovudbibliotek.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket. KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.5. Aktivitet i folkebibliotek. Besøk, arrangement og tal på deltakare på arrangement, etter fylke

	Fysiske besøk i folkebibliotek	Tal på arrangement	Tal på deltakare på arrangement
2015	22 425 339	..	..
2016	23 966 690	47 149	1 172 288
2017	24 362 603	49 899	1 328 283
2017			
Østfold	957 621	1 968	45 458
Akershus	2 507 501	4 736	130 011
Oslo	2 590 268	6 707	184 857
Hedmark	990 181	2 256	59 104
Oppland	863 554	2 354	58 493
Buskerud	1 223 478	2 838	60 218
Vestfold	1 086 549	2 287	56 144
Telemark	726 796	1 371	31 068
Aust-Agder	495 512	1 125	30 996
Vest-Agder	963 577	1 355	48 362
Rogaland	3 342 397	4 452	151 172
Hordaland	2 224 538	4 135	125 183
Sogn og Fjordane	518 790	899	23 334
Møre og Romsdal	833 581	1 764	46 985
Sør-Trøndelag	1 476 128	2 536	70 184
Nord-Trøndelag	1 066 907	1 808	40 836
Nordland	1 275 412	3 384	86 840
Troms Romsa	910 538	2 252	50 699
Finnmark Finnmarku	272 088	1 608	26 229
Svalbard	37 187	64	2 110

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.6. Folkebibliotek. Bøker for voksne og barn, etter fylke

	Bøker for voksne			Bøker for barn		
	I alt	Faglitteratur	Skjønnlitteratur	I alt	Faglitteratur	Skjønnlitteratur
1999	14 892 045	6 815 455	8 076 590	5 895 727	1 210 673	4 685 054
2001	14 694 512	6 849 363	7 845 149	5 947 761	1 248 998	4 698 763
2003	14 395 902	6 697 422	7 698 480	6 092 503	1 317 898	4 774 605
2005	13 935 928	6 537 282	7 398 646	6 124 412	1 339 501	4 784 911
2006	13 746 458	6 416 206	7 330 252	6 176 737	1 350 669	4 826 068
2007	13 531 279	6 299 185	7 232 094	6 206 899	1 353 134	4 853 765
2008	13 327 904	6 196 286	7 131 618	6 210 840	1 349 917	4 860 923
2009	13 009 085	6 084 397	6 924 688	6 257 642	1 368 108	4 889 534
2010	12 762 393	5 910 589	6 851 804	6 288 994	1 389 986	4 899 008
2011	12 353 439	5 738 075	6 615 364	6 265 120	1 388 711	4 876 409
2012	11 988 046	5 624 978	6 363 068	6 267 968	1 380 441	4 887 527
2013	11 445 884	5 367 714	6 078 170	6 275 828	1 358 231	4 917 597
2014	11 063 887	5 234 055	5 829 832	6 010 733	1 314 210	4 696 523
2015	10 604 934	4 979 582	5 625 352	5 990 202	1 297 712	4 692 490
2016	10 172 578	4 762 020	5 410 558	5 907 629	1 258 337	4 649 292
2017	9 818 768	4 575 462	5 243 306	5 840 698	1 218 725	4 621 973
2017						
Østfold	411 816	200 358	211 458	225 368	47 693	177 675
Akershus	642 637	302 193	340 444	392 856	78 342	314 514
Oslo	541 067	309 168	231 899	405 741	82 124	323 617
Hedmark	548 879	258 461	290 418	268 985	62 024	206 961
Oppland	588 109	271 869	316 240	292 601	63 026	229 575
Buskerud	381 135	166 972	214 163	254 864	53 553	201 311
Vestfold	370 306	188 483	181 823	215 255	44 916	170 339
Telemark	507 678	247 249	260 429	245 707	51 985	193 722
Aust-Agder	238 043	103 952	134 091	135 961	28 701	107 260
Vest-Agder	351 145	157 345	193 800	243 237	46 439	196 798
Rogaland	762 103	366 756	395 347	536 238	109 484	426 754
Hordaland	790 618	383 258	407 360	499 163	105 648	393 515
Sogn og Fjordane	476 225	187 862	288 363	312 979	64 790	248 189
Møre og Romsdal	741 150	320 470	420 680	385 234	81 792	303 442
Sør-Trøndelag	602 873	272 872	330 001	410 374	85 391	324 983
Nord-Trøndelag	389 239	172 158	217 081	221 484	47 726	173 758
Nordland	763 236	330 562	432 674	381 443	77 460	303 983
Troms Romsa	384 421	188 173	196 248	252 727	53 638	199 089
Finnmark Finnmarku	316 430	141 100	175 330	153 707	32 634	121 073
Svalbard	11 658	6 201	5 457	6 774	1 359	5 415

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.7. Folkebibliotek. Lønns- og medieutgifter (1 000 kroner), etter fylke.

	Lønnsutgifter	Medieutgifter
2015	1 097 487	132 846
2016	1 143 777	134 636
2017	1 171 126	136 838
2017		
Østfold	58 532	6 526
Akershus	127 157	14 153
Oslo	158 001	10 285
Hedmark	47 597	5 900
Oppland	45 358	7 492
Buskerud	60 924	5 692
Vestfold	59 900	6 671
Telemark	43 969	5 256
Aust-Agder	27 278	3 267
Vest-Agder	43 193	5 860
Rogaland	110 782	13 901
Hordaland	106 992	12 008
Sogn og Fjordane	27 753	4 558
Møre og Romsdal	48 904	7 219
Sør-Trøndelag	59 952	9 292
Nord-Trøndelag	27 959	3 767
Nordland	53 049	7 066
Troms Romsa	36 771	4 891
Finnmark Finnmarku	25 839	2 847
Svalbard	1 216	187

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.8. Fylkesbibliotek. Utlån og rekneskap

	Utlån				Rekneskap	
	Samla utlån (fjernlån og direkte utlån)	Fjernlån frå egne og primær- biblioteka sine samlingar	Direkte utlån, totalt ¹	Av dette utlån frå mobile einingar	Brutto driftsutgifter	Utgifter til bøker og anna materieill
					1 000 kroner	
2000	824 147	224 560	-	432 009	95 884	11 667
2001	808 578	220 743	-	430 857	101 510	12 335
2002	823 574	220 124	-	449 789	104 001	11 274
2003	821 513	208 193	-	471 764	112 094	10 391
2004	755 857	200 326	-	427 073	113 264	10 167
2005	707 471	195 042	-	366 328	111 429	9 823
2006	651 419	176 082	-	348 016	105 383	9 924
2007	638 897	175 932	-	343 484	121 793	10 456
2008	633 249	188 822	-	342 137	119 501	9 197
2009	603 752	177 549	426 203	305 305	126 918	8 988
2010	543 548	198 709	344 839	233 119	126 924	8 261
2011	502 468	188 529	313 939	215 585	5 134 590	7 952
2012	463 430	161 337	302 093	206 744	137 827	7 553
2013	448 738	165 203	283 535	184 874	143 743	9 975
2014	407 289	151 823	255 466	192 707	149 886	8 307
2015	333 536	128 240	205 296	134 840	140 867	5 928
2016	307 558	118 620	188 938	102 033	145 785	6 643
2017	272 278	92 452	179 826	101 912	144 809	6 342
2017						
Østfold	8 562	-	8 562	-	5 586	159
Akershus	101 608	42 618	58 990	57 634	15 018	775
Hedmark	-	-	-	-	4 183	135
Oppland	16 228	-	16 228	16 228	7 233	110
Buskerud	8 110	-	8 110	-	8 422	200
Vestfold	-	-	-	-	7 017	67
Telemark	-	-	-	-	6 268	103
Aust-Agder	-	-	-	-	5 605	260
Vest-Agder	-	-	-	-	2 830	-
Rogaland	-	-	-	-	6 390	590
Hordaland	2 019	-	2 019	-	8 995	369
Sogn og Fjordane	8 701	-	8 701	-	7 166	73
Møre og Romsdal	1 458	1 458	-	-	9 194	204
Sør-Trøndelag	77 939	20 608	57 331	15 784	9 757	423
Nord-Trøndelag	5 729	-	5 729	-	7 416	670
Nordland	34 005	21 726	12 279	12 266	13 827	738
Troms Romsa	5 822	5 264	558	-	12 358	1 311
Finnmark Finnmarku	2 097	778	1 319	-	7 544	154

¹ Inkluderer utlån av klassesett, depot-utlån, utlån frå mobile einingar, til institusjonar og fengsel.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 7.9. Fængselsbibliotek¹. Bestand og utlån

	Fængsels- bibliotek, i alt	Bøker og AV-medium i alt	Utlån				Per innsett
			I alt	Faglitteratur	Skjønnlitteratur	AV-medium	
2001	14	74 299	129 658	67 888	42 081	19 689	89,2
2002	15	76 998	136 630	66 355	50 931	19 344	86,4
2003	15	77 966	139 460	65 493	47 799	26 168	86,7
2004	15	80 466	158 573	72 985	49 477	36 111	100,1
2005	13	80 785	144 711	59 536	38 508	46 667	87,3
2006	15	88 128	141 895	61 441	34 476	45 978	77,4
2007	15	95 713	166 412	67 817	37 715	60 880	92,3
2008	22	117 323	200 301	60 551	40 370	99 380	86,4
2009	23	123 914	241 318	66 997	46 895	127 426	100,2
2010	27	141 020	256 583	60 132	50 351	146 100	97,8
2011	36	173 857	330 432	57 390	54 581	218 461	104,9
2012	40	190 918	365 745	67 277	50 889	247 579	111,6
2013	40	199 126	370 401	63 685	54 632	252 084	113,9
2014	40	196 174	407 077	59 546	52 941	294 590	121,2
2015	40	200 277	471 768	68 285	54 044	349 439	139,1
2016	41	199 309	519 993	72 653	52 943	388 937	155,4
2017	41	220 891	518 635	77 603	48 093	389 051	155,9

¹ Nokre bibliotekenester grunna i heilt eller delvis på depot frå folkebiblioteket.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 7.10. Fag- og forskingsbibliotek. Hovudtabell. 2017

	I alt	Nasjonal- biblioteket	Bibliotek ved universitet og høgskolar ¹	Spesialbibliotek og bibliotek ved helseinstitusjonar
Bibliotek i alt	159	1	37	121
Samlingar				
Fysiske einingar	46 184 637	31 930 362	11 040 275	3 214 000
Bøker og periodikum, talet på bind i alt	16 575 708	3 604 486	10 339 616	2 631 606
Av dette				
Brutto tilvekst	727 189	582 357	107 685	37 147
Manuskript	16 103 383	16 000 000	31 127	72 256
Musikalar	286 174	86 212	189 810	10 152
AV-dokument	4 099 477	3 855 409	223 630	20 438
Anna bibliotekmateriale	9 228 974	8 388 202	307 035	533 737
Laupande periodikum titlar				
Tidsskrifter, trykte	19 305	3 757	9 739	5 809
Aviser, trykte	1 128	253	545	330
Utlån				
Effektuerte utlån, frå eiga samling	1 454 802	60 374	1 290 457	103 971
Effektuerte utlån, fjernlån	214 034	104 825	101 831	7 378
Fjernlån, fornying	..	..	..	..
Fornyng frå eiga samling	..	..	..	..
Innlån				
Utsende tingingar	100 655	4 087	77 944	18 624
Innlån ² i alt, fysiske einingar	96 986	6 944	71 676	18 366
Nedlastingar				
Nedlastingar frå fulltekstdatabasar	20 800 058	-	20 115 202	684 856
Nedlastingar frå institusjonsarkiv	13 817 088	-	12 437 362	1 379 726
Personale				
Talet på tilsette i alt	2 137	523	1 317	297
Av dette				
Bibliotekfagleg stilling	2 012	523	1 264	225
Anna stilling	114	-	53	61
Utførte årsverk i alt				
Utførte årsverk i alt	1 600	421	928	251
Av dette				
Bibliotekfagleg stilling	1 492	421	883	188
Anna stilling	104	-	46	58
Økonomi				
Utgifter, i alt (i 1 000 kr)	2 098 874	512 477	1 316 215	270 182
Av dette				
Innkjøp av materiale til samlingane	551 642	9 460	446 213	95 969
Inntekter, i alt (i 1 000 kr)	2 127 671	543 823	1 356 828	227 020

¹ Medrekna bibliotek ved universitet, vitssapelege høgskolar og andre høgskolar. ² Tal på fornying er ikkje inkludert.

Kjelde: Statistikk for fag- og forskingsbibliotek, Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 7.11. Skulebibliotek¹. Vidaregåande skular. Bokbestand og utlån, etter fylke

	Bokbestand		Utlån			
	I alt	Per elev	I alt	Utlån bøker	Utlån AV-medium og anna	Per elev
1999	2 193 001	13,7	655 217	615 342	42 125	4,1
2001	2 302 735	14,7	724 526	661 115	63 411	4,6
2002	2 447 234	15,3	723 673	650 895	72 778	4,5
2004	2 624 550	16,2	787 369	651 439	135 930	4,9
2005	2 653 179	16,1	794 472	641 155	151 317	4,8
2006	2 795 873	16,3	830 898	662 028	168 870	4,8
2007	2 931 060	16,5	929 734	688 762	240 972	5,2
2008	2 955 550	16,7	980 813	708 553	272 260	5,6
2009	3 169 403	17,5	1 120 715	765 853	354 862	6,2
2010	3 201 050	17,7	1 090 670	753 030	337 640	6,0
2011	3 382 351	17,9	1 088 385	807 763	280 622	5,8
2012	3 345 028	17,8	1 057 033	806 937	250 096	5,6
2013 ²	..	..	..	..	..	..
2014	3 448 793	18,1	1 036 011	844 972	191 039	5,4
2015	3 230 235	17,3	1 036 011	701 609	162 089	4,6
2016	3 165 453	17,1	835 665	683 627	152 038	4,5
2017	3 180 246	16,9	875 545	675 221	200 324	4,7
2017						
Østfold	194 668	17,4	64 935	47 800	17 135	5,8
Akershus	404 920	16,6	125 120	98 541	26 579	5,1
Oslo	165 374	11,7	60 646	52 334	8 312	4,3
Hedmark	111 389	16,1	34 304	19 190	15 114	5,0
Oppland	88 472	12,0	21 681	17 483	4 198	2,9
Buskerud	126 762	14,8	45 235	40 637	4 598	5,3
Vestfold	158 057	16,6	44 625	39 134	5 491	4,7
Telemark	106 502	17,5	27 331	18 090	9 241	4,5
Aust-Agder	70 337	14,6	13 942	11 751	2 191	2,9
Vest-Agder	104 955	14,9	36 684	19 083	17 601	5,2
Rogaland	303 029	16,1	78 383	58 620	19 763	4,2
Hordaland	246 815	12,1	46 027	39 401	6 626	2,3
Sogn og Fjordane	64 264	14,6	5 643	5 159	484	1,3
Møre og Romsdal	159 785	17,8	34 970	26 207	8 763	3,9
Sør-Trøndelag	172 663	16,5	40 808	31 456	9 352	3,9
Nord-Trøndelag	98 034	14,4	39 602	34 423	5 179	5,8
Nordland	280 817	31,2	86 931	63 870	23 061	9,7
Troms Romsa	209 154	33,8	54 665	39 577	15 088	8,8
Finnmark Finnmarku	114 249	37,0	14 013	12 465	1 548	4,5

¹ Nokre skular har ikkje bibliotek og nokre skular har ikkje levert data. Svarprosenten ligg på om lag 90 prosent, men kan variere noko frå år til år.

² Tal for 2013 er ikkje publiserte.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 7.12. Skulebibliotek. Grunnskular. Bokbestand og utlån, etter fylke.^{1,2}

	Bokbestand	
	I alt	Per elev
2002	8 690 591	15,1
2004	8 997 164	17,3
2005	8 864 430	16,7
2006	9 497 960	17,5
2007	9 459 703	18,8
2008	9 918 321	19,4
2009	10 030 268	20,2
2010	10 094 757	20,1
2011	10 508 800	20,8
2012	10 754 900	21,7
2014	10 806 825	22,8
2015	11 130 334	22,6
2016	11 064 198	22,9
2016		
Østfold	583 939	19,3
Akershus	1 507 005	20,8
Oslo	901 933	15,7
Hedmark	454 808	27,7
Oppland	368 434	23,5
Buskerud	393 835	18,3
Vestfold	606 911	23,2
Telemark	232 303	21,9
Aust-Agder	328 700	23,3
Vest-Agder	573 800	27,7
Rogaland	1 225 770	26,5
Hordaland	1 155 179	23,9
Sogn og Fjordane	205 503	23,1
Møre og Romsdal	534 786	20,4
Sør-Trøndelag	846 036	30,1
Nord-Trøndelag	294 522	24,7
Nordland	339 008	26,4
Troms Romsa	382 122	34,0
Finnmark Finnmarku	120 136	28,7

¹ Tabellen femner skolar som hadde eige skulebibliotek eller skulebibliotek i kombinasjon med folkebibliotek. ² Tal for 2013 og 2017 er ikkje publiserte.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket

Tabell 7.13. Pliktavlevering av materiale til Nasjonalbiblioteket

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I alt	3 272 228 911	964 633 802	5 213 805 757	7 696 276 940	3 453 263 279	2 363 267 720
Norske vevdokument	3 272 000 000	964 400 000	5 213 538 187	7 696 000 000	3 453 000 000	2 363 000 000
Periodikum, laupande	10 674	10 480	10 053	10 053	8 283	7 957
Bøker	10 286	10 238	10 100	10 863	9 298	10 074
Nettmonografiar, E-bøker	313	2 048	4 688	2 911	3 192	4 114
Videoar	520	439	194	126	201	267
Film	124	253	238	186	169	167
Kombidokument	..	..	..	..	..	..
Lydbøker	364	347	334	206	277	335
Småtrykk	21 188	16 740	16 505	15 111	12 880	12 686
Postkort	666	1 006	1 413	495	64	214
Plakatar	1 380	1 418	1 836	1 263	1 064	1 070
Kringkasta materiale	99	-	-	-	-	..
Digital radio, talet på filer	85 641	87 490	120 679	133 079	129 917	124 090
Digital fjernsyn, talet på filer	95 000	101 009	98 935	99 995	95 827	104 540
Notetrykk	308	204	423	185	352	322
Kart	434	233	161	266	319	151
Innspela musikk	1 662	1 643	1 755	1 945	1 190	1 487
Cd-Rom og diskettar	..	..	..	..	..	..
Aviser	252	254	256	256	246	247

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

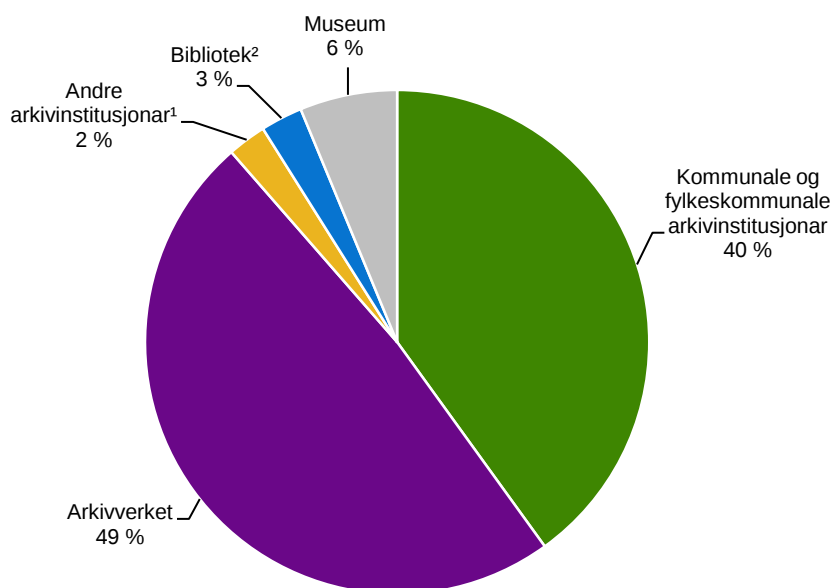
8. Arkiv

8.1. Ivaretaking

Totalt 551 500 hyllemeter arkivmateriale

Arkivstatistikken for 2017 omfattar 146 institusjonar som tek vare på historiske arkiv. Dei norske arkivinstitusjonane, bibliotek og museum tok vare på 551 500 hyllemeter med arkivmateriale. 91 prosent av dette vert teke vare på i arkiv-institusjonar. Arkivverket tok vare på 49 prosent av den samla mengda arkiv. Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar konserverte 40 prosent, medan museum og bibliotek tok vare på 9 prosent av den samla mengda arkivmateriale i 2017. Attverande arkivmateriale vart teken hand av andre arkivinstitusjonar, sjå tabell 8.1 og figur 8.1.

Figur 8.1. Mengd i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum. Hyllemeter. 2017

¹ Inkl. Stortingsarkivet. ² Inkl. Nasjonalbiblioteket og mindre lokalhistoriske arkiv/samlingar
Kjelde: Arkivverket

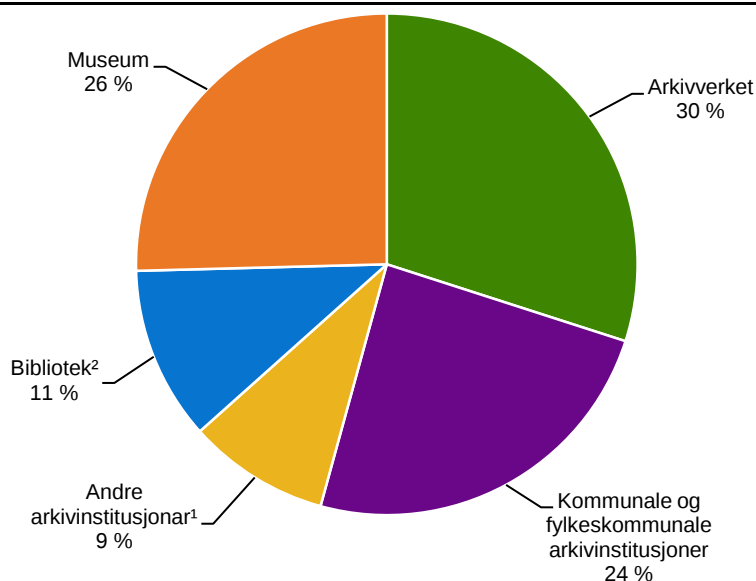
8.2. Avlevering

I 2017 vart til saman 18 400 hyllemeter papirgrunna arkivmateriale avlevert til institusjonar som tok vare på arkiv. Kommunale og fylkeskommunale arkiv-institusjonar stod for 51 prosent av tilveksten. Det var 400 100 hyllemeter, eller 73 prosent av papirgrunna arkiv i 2017, som var ordna. Tilveksten av ordna arkiv var på 14 400 hyllemeter og utgjorde 78 prosent av den totale tilveksten.

Arkiv frå verksemder, organisasjonar og enkelt-personar utgjer nær 23 prosent

Samla arkivmengd som er privatarkiv er på 121 700 hyllemeter, nær 23 prosent av den totale mengda. Tilveksten av privatarkiva utgjer 6 300 hyllemeter, eller om lag 34 prosent av den samla tilveksten for 2017 (Arkivverket 2017).

Det er i talet på enkeltarkiv tatt vare på fleire privatarkiv enn offentlege arkiv. Men mange av desse arkiva er særst små, og vi veit at mange arkiv berre utgjer delar av arkiv. Det er òg ei skeivfordeling i det som er tatt vare på både geografisk og sektormessig. Privatarkiv vert tatt vare på i til saman 141 institusjonar – 29 arkiv-institusjonar, 62 museum, 10 fagbibliotek, 29 folkebibliotek og 15 lokalhistoriske samlingar. Mengda i institusjonane varierer frå 0,3 hyllemeter til 36 500 hyllemeter i Arkivverket (Arkivverket 2017). Målt i hyllemeter vartek Arkivverket 30 prosent av privatarkivmaterialet, kommunearkivinstitusjonane i overkant av 24 prosent og musea i overkant av 25 prosent, sjå figur 8.2.

Figur 8.2. Privatarkivmengd i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum 2017. Hyllemeter

¹Inkl. Stortingsarkivet. ² Inkl. Nasjonalbiblioteket og mindre lokalhistoriske arkiv/samlingar
Kjelde: Arkivverket

Det er relativt få institusjonar av ein viss storleik som tek vare på privatarkiv. Dei 25 største institusjonane tek vare på 85 prosent av materialet, med andre ord 103 600 hyllemeter av totalen på 121 700 hyllemeter per 2017. Dei største enkeltinstitusjonane for privatarkiv er Arkivverket, Bergen byarkiv/Lokalhistorisk arkiv i Bergen (LAB) og Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (Arbark).

8.3. Publisering

Trass i at 76 prosent av enkeltarkiva er registrert i fagsystemet Asta (de facto fagsystem for informasjon om arkiv i Norge), er berre 48 prosent publiserte på arkivportalen.no. Dette er den nasjonale søkjetenesta for enkeltarkiv, med opplysningar om innhaldet i arkiva. Arkivverket har publisert informasjon om over 92 prosent av sine enkeltarkiv, medan prosentdelen som i snitt er publisert er 45 prosent for dei kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonane og berre 19 prosent for musea og 8 prosent for biblioteka, sjå tabell 8.2.

8.4. Digitalt skapte arkiv

Dei siste 15-20 åra er dei fleste nye arkiva skapte digitalt. Svært få av desse er overførte til depot. I alt 2 450 uttrekk er overførte frå offentleg sektor og 240 frå privat sektor til depot (Arkivverket 2017). Eit uttrekk er ein arkivdel med informasjon som er overført frå eit opphavsleg datasystem til eit anna system som er meir eigna for lagring over lengre tid i depot.

I 2017 vart det oppbevart 42,7 millionar foto i arkiva, medrekna arkiv i museum og bibliotek, sjå tabell 8.3. 700 000 av desse var digitalt skapte. Fototala for *musea* i arkivstatistikken gjeld berre foto i privatarkiva som musea har ansvar for. Statistiske opplysningar om resten av fotosamlingane i musea kjem fram av tabell 6.1 i kapittel om museum og samlingar. For 2017 vart institusjonane beden om å oppgje film, video og lyd i einingane opptak, fysiske einingar (berarar) og timar (eit samarbeid med sektoren om kartlegging av audiovisuelt arkivmateriale). I tabell 8.3 vert det vist tal som er innrapportert under einingane opptak og berarar. Det vart oppbevart nær 40 000 film/videoopptak og over 240 000 film/videoberarar i institusjonane. I tillegg vart det ivaretatt omlag 148 000 lydopptak og 456 000 lydberarar. Innrapporteringane for 2017 er nok meir riktige i høve til tidlegare år sidan institusjonane fekk fleire måleiningar å rapportere inn materialet sitt i. Til

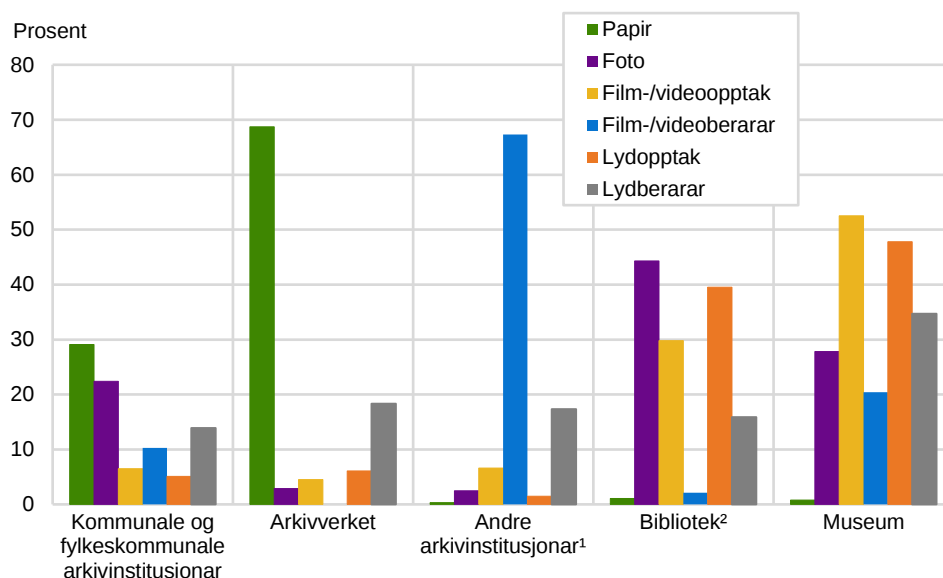
dømes har Nasjonalbiblioteket i 2017 satt heile sin audiovisuelle arkivmengd under eininga berarar, der dei tidlegare rapporterte inn det same talet som opptak.

72 millionar sider digitalisert
papirgrunna arkivmateriale

8.5. Digitalisering av papirarkiv

Digitalisert papirgrunna materiale gjeld digitalisering av mellom anna protokollar, folketeljingar, kyrkjebøker, saksmapper og teikningar. Det var registrert 72 millionar sider digitalisert papirgrunna arkivmateriale i 2017. 69 prosent av dette var registrert i Arkivverket, og 29 prosent i kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar, sjå tabell 8.3.

Figur 8.3. Arkivinstitusjonar. Digitalisering av papirdokument og ulike medium. Prosent. 2017

¹ Inkl. Stortingsarkivet ² Inkl. Nasjonalbiblioteket og mindre lokalhistoriske arkiv/samlingar
Kjelde: Arkivverket

Institusjonane i varetok vel 3,4 millionar digitaliserte foto. Musea og dei kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonane hadde flest digitaliserte foto. Institusjonane varetok òg 5 600 digitaliserte film/videoopptak og nær 6 000 digitaliserte film/videoberarar. Når det gjeld lyd varetok institusjonane nær 50 000 digitaliserte lydopptak og over 7 000 digitaliserte lydberarar, sjå tabell 8.3 og figur 8.3.

8.6. Arkivbesøk

25 000 vitja lesesalane ved
arkivinstitusjonane

I 2017 vart det totalt registrert 25 000 lesesalvitjingar på statlege, kommunale, fylkeskommunale og andre arkivinstitusjonar, ein oppgang frå 24 000 i 2016. Arkivverket hadde flest lesesalvitjingar med 15 300 besøkande. Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar hadde nær 8 000 lesesalbesøk, medan andre arkivinstitusjonar hadde 1 900 besøkande, sjå tabell 8.4.

Arkivinstitusjonane rapporterte ca. 2,5 millionar unike besøkande på nettstadene sine i 2017. Besøkande på Arkivverket sin nettstad (inkl. Digitalarkivet) stod for 64 prosent av talet på besøkande på nettstader, sjå tabell 8.4. Ein del kommunale og fylkeskommunale institusjonar har ikkje rapportert.

I arkivinstitusjonane var det over 42 000 førespurnader om innsyn og bruk frå publikum i 2017. 16 600 av desse førespurnadene vart retta til kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar, og 24 500 vart tekne imot av Arkivverket. Det vart utført like under 700 årsverk av tilsette ved arkivinstitusjonane i 2017.

Dessutan vart 36 og 51 arkivfaglege årsverk utførte i høvesvis bibliotek og museum (Arkivverket 2017).

Digitalarkivet.no hadde 1,6 millionar unike vitjande og 6,8 millionar besøk

Det er framleis høg interesse for digitalisert arkivmateriale. I 2017 vart det på Digitalarkivet.no registrert 1,6 millionar unike vitjande med til saman 6,8 millionar besøk, og 153 millionar nedlasta sider frå databasar og skanna kjelder. Talet på søk (nedlastingar) frå Digitalarkivet var 44,6 millionar, mot 49,2 i 2016, sjå tabell 8.5.

8.7. Om statistikken

Arkivstatistikken omfattar 146 institusjonar som tek vare på historiske arkiv. 30 av desse er arkivinstitusjonar, 62 er museum og 54 er bibliotek (inkl. Nasjonalbiblioteket, fag- og folkebibliotek og lokalhistoriske samlingar).

Arkiv Eit arkiv (enkeltarkiv) er dokument som er resultat av verksemda til arkivskaparen. Dokumenta i arkivet er laga av, har kome inn til eller er samla av ein enkelt arkivskapar som eit ledd i verksemda hans. Offentlege verksemdar skaper offentlege arkiv, medan privatarkiv vert skapte av private verksemdar, som til dømes ei bedrift, ein organisasjon (foreining, lag), ein person eller ein privat institusjon. Det er pålagd etter lova å ta vare på offentlege arkiv, medan privatarkiv er friviljug å ta vare på.

Arkivmateriale Eit arkiv kan omfatte ulike materialtypar og dokument i ulike format, til dømes papir, lydband, videoband, foto eller datauttrekk lagra på magnetband, CD eller på harddisk. Arkivet kan innehalde til dømes møtebøker, protokollar, inngåande og utgåande korrespondanse, rekneskap, medlemslister og manuskript. Papirgrunna arkivmengd vert målt i hyllemeter. I tillegg kjem elektronisk materiale, som vert målt i uttrekk, som er ein eksport av det interne databaseinnhaldet i eit system til ein annan struktur som er meir eigna for langtidslagring i digitalt depot.

Arkivinstitusjonar Arkivverket omfattar Riksarkivet, åtte statsarkiv, Samisk arkiv og Norsk helsearkiv. Fylkeskommunale og kommunale arkivinstitusjonar er by- og fylkesarkiv og interkommunale arkivinstitusjonar – i alt 23. Andre arkivinstitusjonar er til dømes Arbeiderrørsla sitt arkiv og bibliotek, Misjons- og diakoniarkivet mfl. – i alt seks.

Arkivbevarande institusjonar Arkivinstitusjonar, museum og bibliotek.

Arkivstatistikk Alle tala for 2017 er innhenta frå Arkivverket. Tala for 2013 i tabell 8.1 er både frå Arkivverket og frå Kulturrådet (bibliotek, fag- og forskingsbibliotek og museum). I 2008 og 2009 var tala henta frå arkivstatistikken i ABM-utvikling – Statens senter for arkiv, bibliotek og museum som publiserte denne statistikken. Frå og med 2009 omfatta arkivstatistikken alle institusjonar som tek vare på arkiv, både reine arkivfaglege institusjonar, bibliotek, museum og andre som tek vare på arkiv. Frå 2010 vart ansvaret for arkivstatistikken flytta til Kulturrådet. Frå 2013 var det Arkivverket som har ansvaret for det meste av arkivstatistikken, medan arkivstatistikken for bibliotek, fag- og forskingsbibliotek og museum framleis var tillagt Kulturrådet. Frå og med 2014 har all innsamlinga av arkivstatistikk vorte overført til Arkivverket.

Referansar

Arkivverket 2017. *Arkivstatistikk 2017*. Henta frå
<https://www.arkivverket.no/arkivutvikling/tall-og-data-statistikk/arkivstatistikken-amb/tall-og-analyser-fra-2017>

Arkivverket 2016. *Arkivstatistikk 2016*. Henta frå
<https://www.arkivverket.no/arkivutvikling/tall-og-data-statistikk/arkivstatistikken-amb/tall-fra-2016-abm>

Arkivverket 2015. *Arkivstatistikk 2008-2015*. Henta frå
<https://www.arkivverket.no/arkivutvikling/tall-og-data-statistikk/arkivstatistikken-amb/tidligere-ar--publikasjoner-og-radata>

Tabell 8.1. Arkivbestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum

	Arkiv- bevarande institusjonar i alt	Papir- basert bestand i hyllemeter	Tilvekst papirbasert bestand i hyllemeter	Ordna bestand	Tilvekst ordna bestand	Privatarkiv- bestand i hyllemeter	Privatarkiv ordna i hyllemeter	Elek- troniske arkiv ¹ i alt	Elek- troniske arkiv, privatarkiv
2008	130	374 179	13 261	..	..	73 173	..	..	..
2009	135	392 620	19 857	277 500	6 150	80 961	48 285	..	..
2010	142	414 221	11 489	141 455	7 380	87 607	37 377	..	..
2011 ²	213	451 875	10 321	255 874	5 167	95 172	40 769	..	..
2012	216	478 848	17 288	265 673	6 722	98 620	46 150	..	..
2013	208	493 175	20 568	348 420	12 215	102 704	55 980	..	..
2014	191	504 925	28 987	367 854	13 207	109 801	73 176	1 860	11
2015	143	508 650	19 438	344 759	14 488	110 507	73 882	2 174	30
2016	144	532 053	17 046	371 962	10 855	117 181	78 565	2 519	205
2017	146	551 460	18 435	400 141	14 368	121 725	80 903	2 683	237

2017

Kommunale og fylkes-
kommunale arkiv-
institusjoner

Arkivverket	23	220 792	9 400	148 413	9 810	29 577	16 484	1 223	33
Andre arkivinstitusjonar	1	267 692	1 971	208 800	1 537	36 470	26 365	1 295	39
Bibliotek	6	13 701	1 218	11 623	1 063	11 120	9 473	26	26
Museum	54	14 822	2 728	11 245	892	13 619	10 239	24	24
	62	34 453	3 118	20 061	1 066	30 939	18 343	115	115

¹ Målt i talet på uttrekk. ² Frå 2011 er arkivpopulasjonen utvida med bibliotek med arkivfunksjonar.

Kjelde: Kulturrådet og Arkivverket.

Tabell 8.2. Tilgang til arkivmateriale

	Arkiv- bevarande institusjonar i alt	Tal på enkeltarkiv	Tal på enkeltarkiv frå privat sektor	Tal på publiserte arkiv ¹	Publiserte arkiv. Prosent
2014	191	74 350	50 021	39 188	53
2015	143	95 206	52 713	45 173	47
2016	144	105 319	54 129	47 837	45
2017	146	106 877	55 770	51 139	48

2017

Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar

Arkivverket	23	45 950	11 465	20 599	45
Andre arkivinstitusjonar	1	25 486	10 378	23 382	92
Bibliotek	6	2 744	2 714	2 084	76
Museum	54	10 483	10 304	861	8
	62	22 214	20 909	4 213	19

¹ Publisert på Arkivportalen.no.

Kjelde: Arkivverket.

Tabell 8.3. Arkivbevarande institusjonar. Bestand og digitalisering av papirdokument og ulike medium

	Digitalisering ³										
	Foto ¹	Film/ video- opptak ^{2,5}	Film/ video- berarar	Lyd- festingar/ opptak ²	Lyd- berarar	Papir ⁴	Foto	Film/ video- opptak	Film/ video- berarar	Lyd- opptak	Lyd- berarar
2008	8 206 428	18 841	..	159 500	..	..	..	..	..	..	..
2009	8 864 752	64 873	..	250 150	..	..	..	..	..	..	..
2010	13 324 156	177 235	..	269 050	..	..	..	..	..	..	..
2011	13 285 519	92 618	..	319 646	..	..	..	..	..	..	..
2012	13 788 937	147 703	..	195 470	..	..	..	..	..	..	..
2013	14 980 169	140 391	..	342 761	..	..	..	..	..	..	..
2014	19 688 693	62 430	..	295 594	..	..	..	..	..	..	..
2015	37 141 532	419 284	..	520 549	..	64 656 925	2 546 632	27 816		130 562	..
2016	39 645 710	76 036	..	341 128	..	57 040 194	1 941 469	13 441		61 202	..
2017	42 686 065	39 757	240 314	147 631	455 927	72 384 810	3 394 830	5 600	5 972	47 616	7 244

2017

Kommunale og
fylkeskommunale
arkivinstitusjonar

Arkivverket	7 712 711	11 689	5 401	26 095	3 872	21 064 013	761 096	366	612	2 429	1 010
Andre arkiv- institusjonar	6 500 000	336	4 238	24 437	6 261	49 700 000	100 000	255	-	2 899	1 322
Bibliotek	4 758 980	3 566	8 445	21 518	204 522	227 050	86 562	370	4 016	720	1 254
Museum	11 220 273	3 716	208 940	23 775	228 714	807 226	1 503 632	1 668	128	18 825	1 151
	12 494 101	20 450	13 290	51 806	12 558	586 521	943 540	2 941	1 216	22 743	2 507

¹ Musea leverer opplysningar om foto i eiga samling til museumsstatistikken. ² Film, video og lyd vart talde i minutt eller timar frå 2009 til 2014. Arkivverket og seks andre institusjonar gav talet i fysiske einingar i 2013. I 2015 og 2016 er film, video og lyd talte i tal på opptak. For 2017 blei institusjonane bedt om å oppgjøre film, video og lyd i einingane opptak, fysiske einingar (berarar) og timar (eit samarbeid med sektoren om kartlegging av audiovisuelt arkivmateriale). Her visast tal som er innrapportert under einingane opptak og berarar. ³ For 2016 rapporterte ikkje Nasjonalbiblioteket digitalisert materiale. ⁴ Talde i talet på sider. ⁵ For 2016 rapporterte ikkje Nasjonalbiblioteket talet på film-/videoopptak.

Kjelde: Arkivverket.

Tabell 8.4. Arkivinstitusjonar. Besøk, formidling, årsverk og økonomital

	Arkiv- institusjonar i alt	Besøk lesesal ¹	Besøkande på nett- stader ^{2,6}	Unike brukarar på nett- stader ²	Føre- spurnader frå publikum ³	Opne arrange- ment	Årsverk, totalt ⁴	Drifts- inntekter ^{5,7}	Drifts- kostnader ^{5,7}
2010	59	87 936	1 378 649	...	75 871	298	623	484 667	516 288
2011	68	77 768	1 894 284	...	77 030	271	700	530 152	557 343
2012	68	82 963	6 224 872	...	77 700	285	1 561	1 553 444	1 593 593
2013	69	87 916	8 969 716	...	83 536	349	1 601	1 619 272	1 737 207
2014	56	31 504	8 813 751	...	80 877	357	917	666 044	675 076
2015	49	32 030	...	2 903 073	97 966	356	686	736 533	688 183
2016	30	23 988	16 718 935	2 184 679	68 819	233	681	687 182	671 798
2017	30	25 027	17 656 522	2 502 583	42 236	477	699	729 642	682 160

2017

Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar	23	7 769	6 413 724	317 313	16 635	104	389	306 784	294 076
Arkivverket	1	15 328	8 300 000	1 600 000	24 506	249	259	381 974	337 568
Andre arkivinstitusjonar	6	1 930	2 942 798	585 270	1 095	124	51	40 883	50 515

¹ Besøkstala for 2010 og 2011 skil seg frå tala frå Kulturrådet sidan SSB har gjort imputeringar av manglande data. ² Talet inkluderer talet på sidevisningar på nettstaden Digitalarkivet.no. ³ Skriftlege førespurnader som gjeld saker om innsyn i og bruk av arkiv. ⁴ Inkluderer faste og mellombelse stillingar.

⁵ Oppgjeve i heile 1 000. ⁶ Tala for 2012, 2013 og 2014 skil seg frå tala frå Kulturrådet sidan Arkivverket har retta opp i feil og manglar i datagrunnlaget.

⁷ I 2012 og 2013 inkluderer økonomitala ved ei forgløyning og tal frå Statens Kartverk.

Kjelde: Kulturrådet og Arkivverket.

Tabell 8.5. Digitalarkivet. Talet på brukarar, besøk, søk/nedlastingar. Millionar

	Tal på unike brukarar	Tal på besøk	Totalt tal på nedlasta sider frå databasar og skanna kjelder	Talet på søk (nedlastingar) frå Digitalarkivet ¹
2000	..	..	23,7	23,7
2001	..	..	37,5	37,5
2002	..	..	38,8	38,8
2003	..	..	47,5	47,5
2004	..	..	50,8	50,8
2005	..	..	42,8	42,8
2006	..	..	80,0	45,0
2007	..	..	145,1	56,2
2008	..	..	179,3	72,9
2009	..	..	180,5	68,7
2010	..	..	179,6	68,9
2011	..	..	227,6	91,9
2012	..	..	196,3	62,4
2013	..	..	249,2	64,5
2014	1,1	5,3	170,8	53,5
2015	1,5	4,9	198,3	64,5
2016	1,3	5,4	154,2	49,2
2017	1,6	6,8	153	44,6

¹ Talet på søk i transkriberte data, tek ikkje med skanna materiale.

Kjelde: Digitalarkivet.

9. Bøker

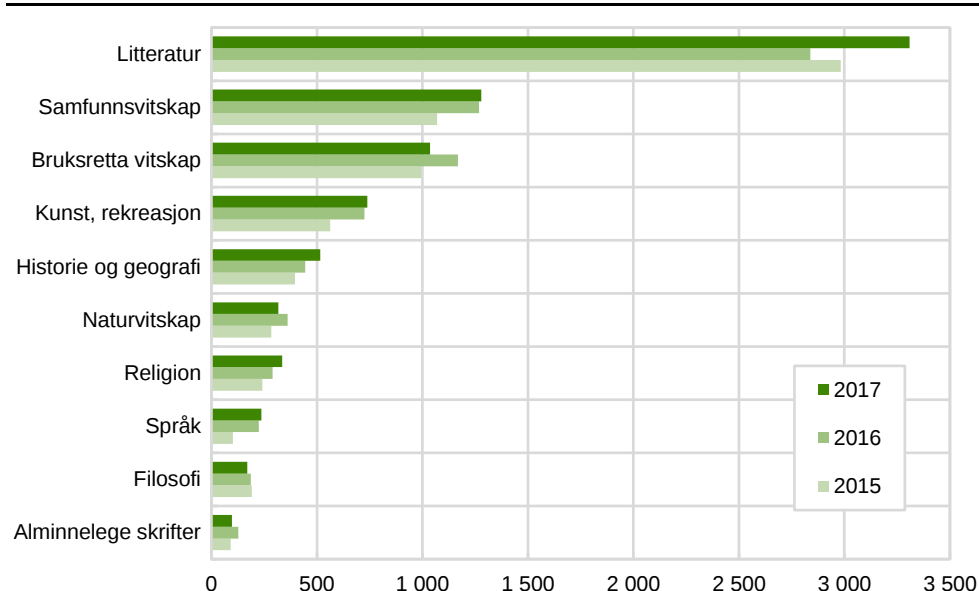
9.1. Utgjevingar

*Talet på utgjevne
bøker aukar*

I 2017 vart det totalt gjeve ut bøker med nær 8 800 ulike boktitlar. Av dette er det om lag 6 200 norske utgjevingar og drygt 2 500 originalt utanlandske bøker i omsetjingar utgjevne Noreg. Av tabell 9.1 kan vi òg sjå at det i dei tre siste åra har vore utgjeve færre bøker i høve til perioden 2010-2014 kor det vart utgjeve over 11 000 titlar. Samstundes kjem det fram av tabellen at talet på utgjevne bøker stig jamt frå 2015 til 2017. Av dei 8 800 utgjevne boktitlane er det om lag 8 000 som er klassifiserte etter emne. Ikkje klassifiserte publikasjonar er ikkje med i tala. Dette gjeld publikasjonar av intern karakter eller med avgrensa omfang.

Mellom dei bøkene som er klassifiserte etter emne som vist i figur 9.1, var dei litterære boktitlane i overveldande fleirtal dei siste tre åra. Litteratur omfattar både skjønnlitteratur og litteraturvitskaplege utgjevingar. Talet på utgjevne bøker under emne litteratur auka med 17 prosent frå førre år. I 2017 var 3 308 av dei totalt 8 033 emneinndelte titlane innanfor kategorien litteratur. Dei største gruppene etter litteratur var samfunnsvitskap med om lag 1 300 titlar, og bruksretta vitskap med om lag 1 000 utgjevne klassifiserte bøker.

Figur 9.1. Utgjevne bøker, etter emne

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

9.2. Språk

Når vi vurderer språk i bøker som er gjevne ut, tek vi ikkje med bøker som er publiserte i andre land, og som deretter vert importerte til Noreg som ferdige produkt. Difor vil talet på bøker som er tilgjengelege for kundar i bokhandelen vera høgare samanlikna med talet på publiserte bøker i Noreg. Fordelinga av språk vil vera annleis i handelen fordi det der vil vera fleire bøker på internasjonalt store språk, særskild vil engelske bøker vera direkte importerte. Språk fordelt på emne viser prioriteringar og vurderingar gjort av norske bokutgjevarar.

Tabell 9.4 viser at nær 6 500 av dei 8 400 emneinndelte boktitlane inneheldt tekst på bokmål, drygt 600 inneheldt tekst på nynorsk og 1 000 inneheldt engelsk tekst. Ei bok kan vere på fleire språk slik at den difor ikkje er klassifisert etter eit språk. Difor er talet på utgjevne bøker klassifisert etter språk noko mindre i høve til det totale talet på utgjevne bøker.

*90 prosent av litteratur
på bokmål*

Innanfor emnet litteratur inneheldt 3 061 av 3 385 bøker tekst på bokmål, det vil seia 90 prosent av alle bøkene som vart registrerte og utgjevne på dette emnet i Noreg i 2017. Emna religion og filosofi var dei kategoriane med den nest største delen av bøkene på bokmål, begge med 85 prosent. Av kategoriane i tabell 9.4 har språk den høgste delen nynorsk med 23 prosent. Kategorien bruksretta vitskap har den lågaste delen på nynorsk, med berre 3 prosent av dei utgjevne bøkene.

I kategorien bruksretta vitskap, er 39 prosent av bøkene på engelsk og dermed den kategorien med høgast del engelsk som utgjevarspråk. Det er òg i denne kategorien det totalt sett vert gjeve ut mest på engelsk, med over 400 bøker.

*Talet utgjevne bøker på
samisk aukar for andre året
på rad*

Mellom dei registrerte bøkene i 2017 inneheldt 116 bøker samisk. Dette er fleire samanlikna med året før då det vart gjeve ut 63 bøker med samisk. I perioden frå 2015 til 2017 har talet på bøker på samisk auka.

Uavhengig av språk var det i 2017 1 920 romanar og 920 barne- og ungdomsbøker mellom dei 3 200 skjønnlitterære boktitlane. I kategoriane drama og dikt var det høvesvis 16 og 180 titlar. Av dei skjønnlitterære boktitlane var 46 prosent norske, medan 54 prosent var utanlandske, sjå tabell 9.5.

Av dei registrerte boktitlane var det drygt 2 500 omsette bøker i 2017, ein svak auke i høve til 2016. Fleirtalet av titlane er omsette frå engelsk og utgjer 64 prosent. Talet på bøker omsette frå engelsk har i 2017 auka for fyrste gong sida 2014. Nest størst var svensk, med vel 12 prosent av alle omsette bøker. Sjå tabell 9.6 for tal på omsette bøker etter originalspråk.

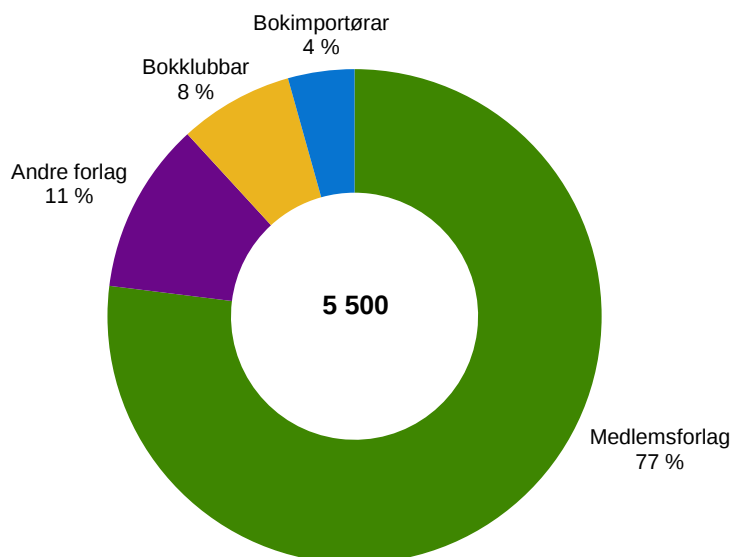
Det vart utgjeve over 1 500 titlar innanfor barne- og ungdomslitteratur i 2017, ein liten auke frå 2016 og eit brot frå ein nedgåande trend dei to siste åra. Om lag 1 000 titlar var skjønnlitteratur og drygt 500 var faktabøker. Av alle fakta- og skjønnlitterære utgjevingar for barn og ungdom inneheldt 1 300 bøker bokmål. Dette er mykje meir i høve til nynorsk og andre språk. Til samanlikning inneheldt 131 bøker nynorsk. Ei bok kan innehalde fleire språk, difor vil ikkje prosentdelane verte 100 prosent til saman dersom ein brukar prosent, sjå tabell 9.7.

9.3. Omsetnad

2017-tala frå Den norske Forleggerforening viser at den totale omsetnaden av bøker var på 5,5 milliardar kroner målt i utsalsprisar, sjå tabell 9.8. Dette er ein nedgang på 2,0 prosent frå 2016. Vi må heilt attende til 2012 for å finne lågare omsetnad. Medlemsforlaga i Den norske Forleggerforening stod for 77 prosent av bokomsetnaden i Noreg med drygt 4,2 milliardar kroner. Dette var ein nedgang på om lag 0,6 prosent frå 2016, noko som er lågare i høve til den generelle nedgangen i omsetnaden av bøker, sjå figur 9.2 og tabell 9.8. Omsetnaden mellom medlemsforlaga vil variera noko i takt med inn- og utmeldingar i foreininga. I 2017 hadde og bokklubbar, bokimportørar og andre forlag ein nedgang i omsetnaden. For bokklubbane har det vore ein fallande trend heilt sidan 2003.

Undersøkinga «Bokkjøp og handelskanaler» som Bokhandlerforeningen gjennomfører to gonger i året, indikerer at mykje av fallet i omsetnaden for bokklubbane dei siste åra delvis har gått til nettbokhandel og delvis er overteke av ordinær bokhandel (Den norske Forleggerforening 2018, side 5).

Figur 9.2 viser korleis bokomsetnaden fordeler seg. Gruppa Andre forlag var nest største på denne marknaden og stod for 11 prosent av omsetnaden i 2017. Nedgang i bokomsetnaden til utsalsprisar held fram for andre forlag, med 41 millionar kroner lågare omsetnad jamført med året før, noko som svarte til ein reduksjon på 6,2 prosent.

Figur 9.2. Bokomsetnad, forlag og importørar. 2017

Kjelde: Den norske Forleggerforening.

Talet på selde bøker fell med 14 prosent

I 2017 selde medlemsforlaga i Den norske Forleggerforening nær 20,4 millionar eksemplar, sjå tabell 9.9. Dette er ein nedgang på heile 14 prosent samanlikna med 2016. Noko av denne nedgangen skuldast at forlaget Vigmostad og Bjørke ikkje har rapportert inn tal til denne statistikken for 2017, slik som var tilfelle i 2015 og 2016. Talet på selde eksemplar i 2017 vil dermed ikkje vere direkte samanliknbare med tidlegare år.

Den største marknaden i talet på eksemplar innanfor bøker er billegbøker som selde over 3,6 millionar eksemplar, drygt 53 prosent fleire enn nummer to på lista. I 2017 overtek norsk sakprosa for vaksne andrelassen med nær 2,4 millionar selde eksemplar. Nummer tre på lista er lærebøker for grunnskulen som hadde eit sal på 2,1 millionar eksemplar i 2017, ein nedgang på 19 prosent, sjå tabell 9.9.

Dei same tre gruppene som stod for det største salet i 2017 har alle hatt ein nedgang i talet selde bøker frå 2016 til 2017. Mellom dei tre bokgruppene med flest selde bøker er det gruppa lærebøker for grunnskulen som hadde den største nedgangen med 19 prosent færre selde bøker.

Talet på selde lydbøker og digitale produkt held fram med å vekse

Trass i den generelle nedgangen av talet selde eksemplar fann vi at gruppa for lydbøker, digitale læremiddel og andre digitale produkt held fram med ein markant prosentvis vekst på heile 56 prosent i 2017 samanlikna med året før. I gruppa for lydbøker, digitale læremiddel og andre digitale produkt vert det i 2017 seld totalt 1,8 millionar eksemplar.

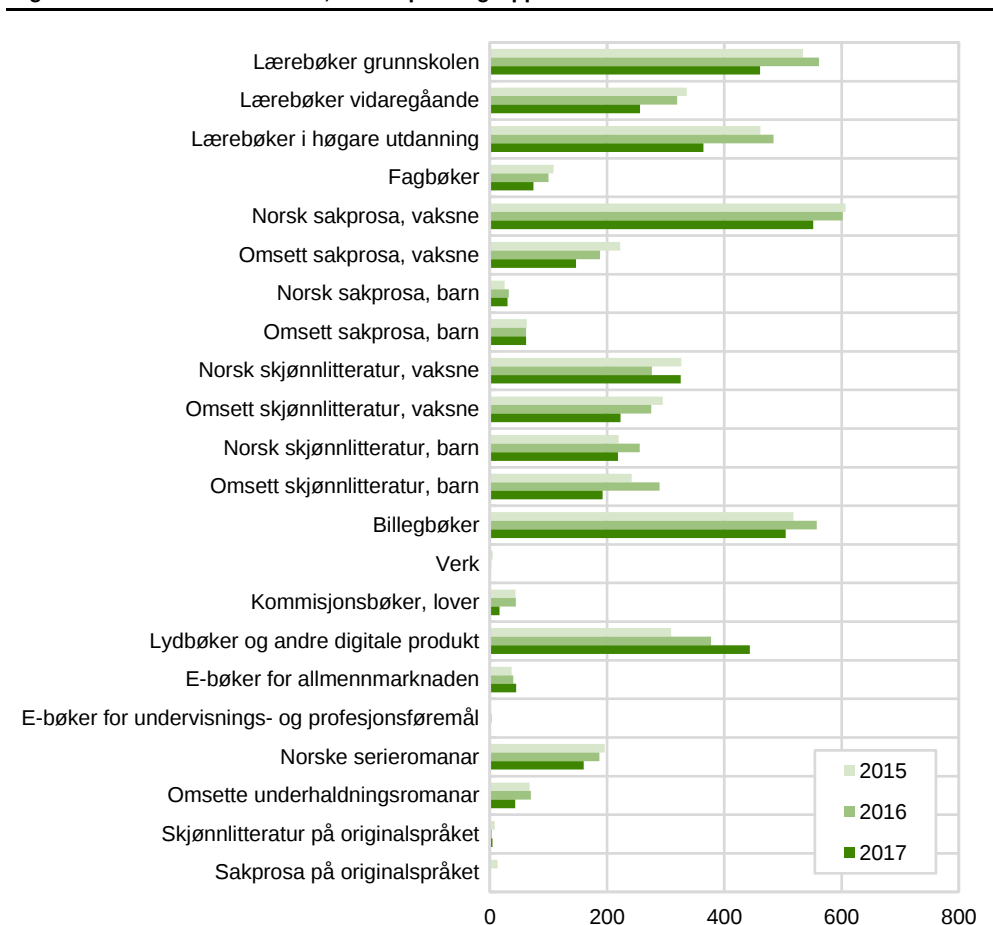
For omsetnaden i kroner viser alle tala brutto omsetnad og vert heretter omtala som omsetnad. Norsk skjønnlitteratur for vaksne var ein av dei få gruppene med vekst i 2017. Med ein brutto omsetnad på drygt 236 millionar kroner er dette ein auke med 18 prosent frå året før. Sjølv om skjønnlitteratur på originalspråket var ein av gruppene med lågast omsetnad, på totalt 4,5 millionar kroner, finn vi ein tilsvarende vekst i omsetnad førre år med heile 18 prosent. I marknaden for lydbøker og andre digitale produkt har det vore ein gradvis auke i omsetnad frå 2015 til 2017, sjå figur 9.3 og tabell 9.9. I det siste året har auka vore på 17,5 prosent, med ein total omsetnaden på 443 millionar kroner.

Heller ikkje marknaden for e-bøker er stor samanlikna med marknaden for dei andre gruppene, men omsetnaden av e-bøker for allmennmarknaden held fram med

å auke i 2017. Med ein total omsetnad på 45 millionar kroner i 2017, har talet selde eksemplar auka med 13 prosent frå året før. Av tabell 9.9 kan vi sjå at talet på selde eksemplar av e-bøker for undervisnings- og profesjonsfremål har hatt ein markant nedgang i 2017 med heile 58 prosent frå året før, ein total omsetnad på 1,2 millionar kroner. Den aller største nedgangen i omsetning i 2017 finn vi i salet av sakprosa på originalspråket med 97 prosent frå året før.

Gjennomsnittleg utsalsspris for bøker ligg stabilt på same nivå som i 2016 med 188 kroner. Lågast prisnivå finn vi for lydbøker og norske serieromanar. Desse ligg på høvesvis på 83 og 99 kroner.

Figur 9.3. Bruttoomsetnad¹, fordelt på bokgruppe

¹ Bruttoomsetnaden er estimert på bakgrunn av nettoomsetnaden.
Kjelde: Den norske Forleggerforening.

9.4. Opphavspersonar

*Flest kvinnelege
opphavspersonar til
barnebøker*

Det var registrert 9 000 opphavspersonar til originale norske utgjevingar i 2017. Av dette var 44 prosent kvinner, den same delen som året før. For barnebøker var kvinner i fleirtal i 2017, slik som året før. Av dei totalt 1 350 opphavspersonane til barnebøker, var 757 kvinner, noko som utgjorde 56 prosent, sjå tabell 9.10. Det har frå og med 2010 vore flest kvinnelege opphavspersonar til barnebøker, unnateke for i 2015.

Av emneindelte bøker er kategoriane historie og geografi, og alminnelege skrifter dei kategoriane med lågast del kvinner, høvesvis 25 og 26 prosent. Innanfor kategorien språk finn ein heile 73 prosent kvinnelege opphavspersonar i 2017, sjå tabell 9.11.

9.5. Lesing

Tal frå Norsk mediebarometer 2017 viser at kvar nordmann i gjennomsnitt brukte 15 minutt på boklesing på fritida per dag. I 2017 las 25 prosent av befolkninga i alderen 9-79 ei bok på fritida ein gjennomsnittsdag, sjå tabell 9.13.

Kvinner mellom 67-79 år er dei som gjennomsnittleg brukar mest tid til boklesing

Som tidlegare år er det i 2017 framleis fleire kvinner i høve til menn som las bøker på fritida, sjølv om talet på menn som les bøker på fritida veks. I tabell 9.13 kan vi sjå at det totalt i 2017 var 29 prosent kvinner og 20 prosent menn som las bøker på fritida. I tabell 9.12 kan vi sjå at dei som las gjennomsnittleg mest av alle i 2017 var kvinner i alderen 67-79 år, med 27 minutt. Mellom dei som les bøker er det kvinner i gruppa 16-24 år som bruker gjennomsnittleg flest minutt til boklesing, med 87 minutt. Tala i tabell 9.13 viser at mellom dei med høgare utdanning las ein større del bøker samanlikna med dei med lågare utdanning. Til dømes las 34 prosent av dei med lang universitets- eller høgskuleutdanning bøker ein gjennomsnittsdag, mot 20 prosent av dei med vidaregåande utdanning, sjå tabell 9.13.

I 2017 valde flest boklesarar å lese ein roman eller novelle ein gjennomsnittsdag, heile 59 prosent. Av dei som las ein roman/novelle var 71 prosent kvinner. Samstundes har det vore en jamn nedgang i delen som leser roman eller novelle over fleire år. Frå 2011 til 2017 har delen minka med 13 prosentpoeng. Dei færreste vel å lese skodespel eller dikt på ein gjennomsnittsdag, berre 1 prosent. Sjå tabell 9.14 for meir informasjon om kva boklesarar vel å lese.

9.6. Om statistikken

Nasjonalbiblioteket

Statistikken frå Nasjonalbiblioteket viser talet på bøker som er gjeve ut i Noreg i eit år. Rolla til Nasjonalbiblioteket inneber mellom anna administrering av pliktavleveringslova som seier at alle dokument som vert produserte i Noreg skal pliktavleverast. Bokstatistikken frå Nasjonalbiblioteket er utarbeidd for å kunne gje eit bilete av kva som er kome inn til Nasjonalbiblioteket av norske pliktavleverte bøker.

I statistikken legg ein til grunn at alt som er gjeve ut året før er avlevert og registrert innan mai året etter. Produksjonen av statistikken skjer difor normalt i mai året etter teljeåret. Desse tala vert rekna som endelege sjølv om det kan hende at det kjem inn nokre få registreringar frå utgjevingar frå tidlegare år lenge etter året utgjevinga var.

Ein del bøker er ikkje klassifiserte fordi det kan finnast bøker som inneheld fleire ulike emne og/eller fleire språk. Difor vil totaltalet i tabellane variere noko alt etter kva tabellen er klassifisert etter, til dømes om klassifiseringa er etter emne eller språk.

Frå BIBSYS til Alma – skifte av biblioteksystem

Noko av statistikken er teke ut frå Alma, og 2016 var det første heile året med nytt biblioteksystem etter at mange bibliotek i 2015 skifta system frå BIBSYS til Alma. Problem i overgangsfasen førte til at statistikken for dei to siste månadene i 2015 er berekna. Ifølgje opplysningar frå Nasjonalbiblioteket er det sannsynleg at ikkje alle utgjevingane for 2015 er komne med. Tala for 2015 kan difor vere noko låge.

Frå og med 2010 skil ikkje statistikken mellom bøker og det som i tidlegare statistikk vart kalla småtrykk. Bøker som hadde under 49 sider vart før kalla småtrykk. Skulebøker for grunnskule og vidaregåande opplæring er frå og med 2010 inkluderte i statistikken.

Den norske Forleggerforening

Statistikken frå Den norske Forleggerforening angjev talet på bøker som er seld i Noreg i statistikkåret og kor stor omsetnaden av bøker har vore. Talet på selde bøker er henta frå den årlege bransjestatistikken. Foreininga byggjer tala for bokomsetnad på opplysningar henta inn frå medlemsforlag, bokklubbar og andre

aktørar i bokmarknaden. Omsetnaden til forlag som ikkje er medlemmer av foreininga, byggjer dels på innrapporterte tal og dels på estimat. Forlaget Vigmostad og Bjørke har ikkje rapportert inn tal til denne statistikken i 2017, slik som var tilfellet i 2015 og 2016. Dette vil sjølvsagt ha fylgjer for tala som er lagt fram og i mange tilfelle kan det bli vanskeleg å samanlikne tala frå tidlegare år.

Mediebruksundersøkingane

I mediebruksundersøkingane er hushaldsinntektene delte inn i kvartilar (Vaage, Odd Frank 2018). Kvartilar gjev ei firedeling av eit datamateriale som er sortert etter storleiken på ein variabel, som her er hushaldsinntekta. Den første kvartilen er då den fjerdedelen som har lågast hushaldsinntekt, medan den fjerde kvartilen er dei med høgast hushaldsinntekt, sjå tabellane 9.13 og 9.14.

Andre kjennemerke som er nytta i tabellane er yrkesstatus og utdanning, sjå tabellane 9.13 og 9.14.

Yrkesstatus

Grupperinga for yrke byggjer på Standard for yrkesklassifisering (SSB 1998).

Yrkesgruppe 1-2: Administrative leiarar og politikarar, akademiske yrke

Yrkesgruppe 3: Yrke med kortare høgskule- og universitetsutdanning og teknikarar

Yrkesgruppe 4-5: Kontor- og kundeserviceyrke, sals-, service- og omsorgsyrke

Yrkesgruppe 6-9: Yrke innanfor jordbruk, skogbruk og fiske, handverkarar o.l., prosess- og maskinoperatørar og transportarbeidarar o.l., yrke utan krav til utdanning

Yrkesgruppe 0: militære yrke og uoppgejevne: Desse blir koda om slik at meinige og uoppgejevne vert plasserte i yrkesgruppe 9, befall 1 i yrkesgruppe 3, og befall 2 i yrkesgruppe 1-2.

Utdanning

Utdanning er gruppert etter Norsk standard for utdanningsgruppering (SSB 2017).

Vidaregåande opplæring:

Dette er nivået mellom grunnskule og universitet og høgskule. I standarden vert nivået «påbygging til vidaregåande utdanning» inkludert, noko som omfattar utdanningar som byggjer på vidaregåande opplæring, men som ikkje er godkjent som høgare utdanning.

Universitet og høgskule, kort:

Dette er universitets- og høgskuleutdanningar på lågare nivå og er i statistikken definert til å vere utdanningar som tek fire år eller mindre. Bachelorgrader kjem inn under denne kategorien.

Universitet og høgskule, lang:

Dette er universitets- og høgskuleutdanningar på høgare nivå og er utdanningar som tek meir enn fire år, til dømes mastergrader. Forskarutdanningar kjem òg inn under lang høgare utdanning.

Endelegje tal frå 2010

Inntil 2009 var tala frå Nasjonalbiblioteket rekna som førebelse, og tala frå tidlegare år kunne dermed verte oppdaterte kvart år. Frå 2010 er tala frå Nasjonalbiblioteket endelegje. Tala frå pliktavleveringa kan likevel vere litt ulike frå nasjonalbibliografien (Norbok). Ein grunn til dette kan vere at statistikken gjeld det året som bøkene vart gjevne ut, og dette fell ikkje alltid saman med når bøkene vart registrerte ved Nasjonalbiblioteket.

På grunn av restansar i registreringa av bøker i Norbok bakover i tid vil ikkje alle tala stemme med det som faktisk vart gjevne ut. Statistikken er oppdatert frå 2004 til i dag, men frå 2003 og bakover er det framleis materiale som ikkje er registrert.

Referansar

Den norske Forleggerforening 2018. *Bokmarkedet 2017 Forleggerforeningens bransjestatistikk*. Henta frå <https://forleggerforeningen.no/statistikk-og-publikasjoner/statistikk/>

Nasjonalbiblioteket: <http://www.nb.no>

Lovdata. LOV 1989-06-09-32: *Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument (pliktavleveringslova)*. Henta frå <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-09-32>

SSB 2017. *Befolkningens utdanningsnivå*. Henta frå <https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/utniv/aar>

SSB 1998. *Standard for yrkesklassifisering*. Henta frå http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/nos_c521/nos_c521.pdf

Vaage, Odd Frank 2018. *Norsk mediebarometer, 2017*. Statistisk sentralbyrå. Henta frå <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer-2017>

Tabell 9.1. Norske bøker og originalt utanlandske bøker i omsetjingar utgjevne i Noreg. Talet på titlar

	I alt	Av dette førsteutgåver	Utgjevne på originalspråket	Omsette ¹
2000	6 477	5 524	4 443	2 034
2001	6 377	5 462	4 340	2 037
2002	6 864	5 745	4 670	2 194
2003	7 446	6 306	5 160	2 286
2004	7 164	5 984	4 747	2 417
2005	8 431	7 032	5 696	2 735
2006	8 477	7 123	5 696	2 781
2007	8 442	7 038	5 814	2 628
2008	8 835	7 483	6 288	2 547
2009	7 919	6 606	5 361	2 558
2010 ²	11 690	..	9 128	2 562
2011	11 929	..	9 031	2 898
2012	11 281	..	8 469	2 812
2013	11 399	..	8 792	2 607
2014	11 535	..	8 903	2 632
2015 ³	8 423	..	6 203	2 220
2016	8 629	..	6 138	2 491
2017	8 755	..	6 207	2 548

¹ Gjeld ikkje omsetjingar mellom norske språk (bokmål, nynorsk og samisk). ² I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen.

³ I 2015 er tala for dei to siste månadane berekna.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.2. Utgjevne bøker¹ klassifisert etter emne. Talet på titlar. 2017

	Klassifiserte bøker	Originalt norske utgjevingar	Originalt utanlandske bøker i omsetjingar utgjevne i Noreg
I alt	8 033	5 508	2 525
Alminnelege skrifter	97	86	11
Filosofi	170	112	58
Religion	335	237	98
Samfunnsvitenskap	1 279	1 184	95
Språk	236	209	27
Naturvitenskap	317	245	72
Bruksretta vitenskap	1 036	895	141
Kunst, rekreasjon	739	537	202
Litteratur ²	3 308	1 583	1 725
Historie og geografi	516	420	96

¹ Ikkje klassifiserte publikasjonar er ikkje med i tabellen. Dette gjeld publikasjonar av intern karakter eller med avgrensa omfang. ² Kategorien litteratur omfattar både skjønnlitteratur og litteraturvitenskaplege utgjevingar.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.3. Andre typar utgjevingar. Talet på titlar. 2017

	2006	2007	2008	2009	2010 ¹	2011 ²	2012	2013	2014	2015 ³	2016	2017
I alt	377	420	484	405	503	505	412	810	1 008	671	245	277
Lydbøker	335	370	439	389	438	443	335	298	324	256	241	275
CD-ROM	14	20	16	5	63	56	70	59	63	55	-	-
Kombidokument ⁴	28	30	29	11	2	6	7	11	5	1	1	1
Nettdokument og e-bøker	.	.	.	.	.	48	195	442	616	359	3	1

¹ I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. ² Frå 2011 er nettdokument og e-bøker for første gong rapportert inn, difor manglar tal frå tidlegare år. ³ I 2015 er tala for dei to siste månadane berekna. ⁴ Dokument som er på ein kombinasjon av ulike format.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.4. Utgjevne bøker klassifisert etter utgjevarspråk¹ og emne²

	I alt	Bokmål	Nynorsk	Samisk	Engelsk	Andre språk
2000	6 477	5 323	452	19	592	91
2001	6 377	5 212	459	18	624	64
2002	6 864	5 471	480	20	830	63
2003	7 446	5 992	591	19	775	69
2004	7 164	5 869	383	19	813	80
2005	8 431	6 844	492	39	968	88
2006	8 477	6 844	498	44	1 010	81
2007	8 442	6 637	517	44	1 135	109
2008	8 835	6 864	511	33	1 320	107
2009	7 919	6 280	429	35	1 115	60
2010 ³	8 906	6 637	598	59	1 389	223
2011	9 520	7 085	636	72	1 514	213
2012	9 399	6 851	639	45	1 674	190
2013	9 448	6 817	672	70	1 705	184
2014	9 679	7 180	654	71	1 608	166
2015 ⁴	7 298	5 556	477	15	1 121	129
2016	8 068	5 865	649	63	1 323	168
2017	8 422	6 499	620	116	1 026	161

2017

Alminnelege skrifter	103	64	13	-	23	3
Filosofi	173	147	6	-	17	3
Religion	353	300	34	1	10	8
Samfunnsvitenskap	1 346	988	94	14	228	22
Språk	296	120	67	21	36	52
Naturvitenskap	320	167	24	9	118	2
Bruksretta vitenskap	1 054	602	35	2	410	5
Kunst, rekreasjon	848	609	66	29	125	19
Litteratur	3 385	3 061	220	31	36	37
Historie og geografi	544	441	61	9	23	10

¹ Ei bok kan innehalde fleire emne og vere på fleire språk. ² Bøker frå 2000 til 2009 er summen av bøker og småtrykk slik dei var talde opp i Kulturstatistikk 2009, revidert tidsserie i denne utgåva. ³ I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. ⁴ I 2015 er tala for dei to siste månadene berekna.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.5. Norske og utanlandske skjønnlitterære bøker, etter genre/type. Talet på titlar

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I alt	3 143	3 442	3 317	3 436	3 625	3 012	2 988	3 198
Dikt	176	184	167	195	217	163	167	180
Drama	87	125	106	93	140	50	68	16
Romanar	1 863	2 061	1 979	2 092	2 054	1 807	1 770	1 920
Barn og ungdom	881	963	912	932	1 048	877	924	920
Anna	136	109	153	124	166	115	59	162
Norske	1 472	1 641	1 587	1 651	1 896	1 458	1 434	1 458
Utanlandske	1 671	1 801	1 730	1 785	1 729	1 554	1 554	1 740

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.6. Omsette bøker, etter originalspråk. Talet på titlar

	I alt	Svensk	Dansk	Engelsk	Tysk	Fransk	Andre språk og uoppgjeve
2000	2 034	168	99	1 471	83	58	155
2001	2 037	202	79	1 462	61	83	150
2002	2 194	264	124	1 439	83	92	192
2003	2 286	323	107	1 517	90	78	171
2004	2 417	302	120	1 586	86	83	240
2005	2 735	347	155	1 753	120	101	259
2006	2 781	350	131	1 768	103	113	316
2007	2 628	366	121	1 648	125	112	256
2008	2 547	358	98	1 627	100	99	265
2009	2 558	291	99	1 775	97	80	216
2010 ^{1,2}	2 562	315	131	1 635	99	95	287
2011 ^{1,2}	2 898	423	185	1 732	113	134	311
2012	2 812	337	180	1 738	108	116	333
2013	2 607	296	160	1 645	107	102	297
2014	2 632	314	134	1 701	87	93	303
2015 ³	2 220	326	121	1 361	120	94	198
2016	2 491	307	90	1 318	64	90	622
2017	2 548	311	93	1 630	81	112	321

¹ Ein mindre del av utgjevingane er ikkje klassifiserte. Dette gjeld publikasjonar av intern karakter eller med avgrensa omfang. ² I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. ³ I 2015 er tala for dei to siste månadene berekna.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.7. Barne- og ungdomslitteratur, etter genre og utgjevarspråk. Talet på titlar

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bøker¹ i alt	1 835	1 667	1 811	1 731	1 473	1 385	1 510
Skjønnlitteratur	963	912	932	1 048	877	924	998
Fakta	872	755	879	683	596	461	512
Bokmål	1 545	1 420	1 455	1 482	1 234	1 177	1 292
Nynorsk	220	183	335	220	218	155	131
Samisk	56	38	32	48	11	41	55
Engelsk	70	98	80	68	58	34	24
Andre språk	38	28	20	12	30	32	38

¹ Ei bok kan ha fleire språk, difor er ikkje bøker i alt summen av bøker på ulike språk, berre summen av bøker av ulike genre.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.8. Den Norske Forleggerforening. Bokomsetnad til utsalssprisar. Millionar kroner

	I alt	Medlemsforlag	Andre forlag	Bokklubbar	Bokimportørar
1990	3 062	1 970	439	469	184
1997	4 624	2 708	646	948	322
1998	4 906	2 862	655	1 039	350
1999	4 916	2 846	628	1 091	351
2000	4 682	2 639	567	1 115	361
2001 ¹	4 645	2 529	491	1 250	375
2002	4 984	² 2 787	550	1 274	373
2003 ³	5 443	3 139	600	1 323	381
2004	5 152	3 240	407	1 149	356
2005	5 302	3 371	490	1 087	354
2006	5 653	3 821	501	987	344
2007	6 025	4 295	548	872	310
2008	5 823	4 248	551	696	328
2009 ⁴	5 692	4 222	554	631	285
2010	5 607	4 179	615	577	236
2011	5 530	4 233	539	563	195
2012	5 345	4 047	546	543	209
2013	5 555	4 144	615	587	209
2014	5 560	4 292	546	518	204
2015	5 604	4 150	711	464	279
2016	5 625	4 272	658	431	264
2017 ^{5,6}	5 500	4 233	617	411	239

¹ Omsetnaden for 2001 er korrigert med den same multiplikatoren som er brukt i 2002. ² Talet er korrigert for bruttoomsetnaden til bokklubbar.

³ Frå og med 2003 er omsetnaden av lydbøker inkludert i tala for omsetnaden. ⁴ Talet for bokimportørar er justert for dobbelregistrering på 158 millionar kroner i 2009. ⁵ Ein oppdatering av bransjestatistikken frå Den norske Forleggerforening i november 2017 har førte til at enkelte tal for brutto omsetnad for 2016 har vorte endra etter publiseringa av Kulturstatistikk 2016. Dei oppdaterte tala for 2016 er retta i denne tabellen. ⁶ Vigmostad og Bjørke har ikkje rapportert inn tal til denne statistikken i 2017, slik som var tilfellet i 2015 og 2016. Dette vil ha fylgjer for samanlikning av tala i tabellen

Kjelde: Den norske Forleggerforening.

Tabell 9.9. Den norske Forleggerforening. Omsetnad og talet på selde eksemplar, etter bokgruppe

Bokgruppe	Talet på selde eksemplar (1 000)			Brutto omsetnad ¹ (1 000 kr)			Berekna pris per eksemplar	
	2016	2017	Endring i prosent	2016 ²	2017	Endring i prosent	2016 ²	2017
I alt	23 831	20 387	-14	4 721 881	4 128 175	-13	189	188
Lærebøker grunnskulen	2 699	2 176	-19	561 560	461 342	-18	208	212
Lærebøker vidaregåande	668	500	-25	319 850	256 461	-20	479	513
Lærebøker i høgare utdanning	994	713	-28	484 239	364 192	-25	487	511
Fagbøker	275	225	-18	100 019	74 580	-25	364	332
Norsk sakprosa, vaksne	2 564	2 392	-7	600 808	551 373	-8	235	231
Omsett sakprosa, vaksne	1 029	784	-24	187 174	147 227	-21	183	188
Norsk sakprosa, barn	193	171	-12	32 582	30 179	-7	169	177
Omsett sakprosa, barn	523	585	12	62 193	61 940	0	119	106
Norsk skjønnlitteratur, vaksne	1 125	1 132	1	276 690	325 828	18	246	288
Omsett skjønnlitteratur, vaksne	1 313	1 005	-23	271 530	223 040	-18	216	222
Norsk skjønnlitteratur, barn	1 593	1 402	-12	255 914	218 751	-15	161	156
Omsett skjønnlitteratur, barn	2 093	1 368	-35	289 623	192 236	-34	138	140
Billegbøker	4 442	3 665	-17	551 325	504 871	-8	128	138
Verk	4	4	-5	2 486	1 664	-33	565	397
Kommisjonsbøker, lover	211	101	-52	44 312	16 869	-62	210	167
Lydbøker og andre digitale produkt	1 160	1 804	56	377 433	443 312	17	99	83
E-bøker for allmenmarknaden	410	371	-10	39 797	45 243	14	97	122
E-bøker for undervisnings- og profesjonsfremål	16	5	-71	2 878	1 219	-58	180	266
Norske serieromanar	1 932	1 608	-17	186 958	160 003	-14	97	99
Omsette underhaldningsromanar	579	347	-40	70 439	43 367	-38	122	125
Skjønnlitteratur på originalspråket	7	29	351	3 803	4 471	18	586	153
Sakprosa på originalspråket	1	0	-95	270	8	-97	341	191

¹ Bruttoomsetnaden er estimert på bakgrunn av nettoomsetnaden. ² Vigmostad og Bjørke har ikkje rapportert inn tal til denne statistikken i 2017, slik som var tilfellet i 2015 og 2016. Dette vil ha fylgjer for samanlikning av tala i tabellen

Kjelde: Den norske Forleggerforening.

Tabell 9.10. Titlar med norske opphavspersonar¹ av originale norske utgjevingar² fordelte på menn og kvinner

	2009	2010 ³	2011	2012	2013	2014	2015 ⁴	2016	2017
Talet på titlar i alt	4 116	..	..	..	8 650	8 676	6 193	5 768	5 901
Opphavspersonar i alt	5 306	7 177	8 049	8 009	11 023	11 186	7 492	8 375	9 097
Menn	3 284	4 378	4 790	4 711	6 321	6 453	4 223	4 693	5 063
Kvinner	2 022	2 799	3 259	3 298	4 702	4 733	3 269	3 682	4 034
Av dette									
Barnebøker, titlar totalt ⁵	456	..	..	..	870	696	570	651	684
Opphavspersonar i alt	738	1 038	1 086	953	1 538	1 224	976	1 266	1 349
Menn	391	495	496	442	688	583	497	520	592
Kvinner	347	543	590	511	850	641	479	746	757

¹ Opphavspersonar er her forfattarar, medforfattarar, redaktørar, illustratørar (når meir enn halvparten av boka er illustrert), gjendiktarar (av poesi) og andre medarbeidarar som har hatt eit større ansvar for verket. Verk der både menn og kvinner er opphavspersonar, tel kvar person med i statistikken.

² Utan omsyn til språk. ³ I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. ⁴ I 2015 er tala for dei to siste månadene berekna.

⁵ Talet på titlar var ikkje med i systemet før 2013.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.11. Norske opphavspersonar¹ av emneindelte originale norske utgjevingar² fordelte på menn og kvinner

	Totalt	Menn	Kvinner
2009	5 306	3 284	2 022
2010 ³	7 177	4 378	2 799
2011	8 049	4 790	3 259
2012	8 009	4 711	3 298
2013	8 396	4 888	3 508
2014	8 555	4 922	3 633
2015 ⁴	6 053	3 433	2 620
2016	7 162	4 019	3 143
2017	8 040	4 489	3 551
2017			
Alminnelege skrifter	125	92	33
Filosofi	159	75	84
Religion	326	221	105
Samfunnsvitskap	1 685	976	709
Språk	484	133	351
Naturvitskap	370	243	127
Bruksretta vitskap	1 280	732	548
Kunst, rekreasjon	923	510	413
Litteratur	2 085	1 053	1 032
Historie og geografi	474	346	128

¹ Opphavspersonar er her forfattarar, medforfattarar, redaktørar, illustratørar (når meir enn halvparten av boka er illustrert), gjendiktarar og andre medarbeidarar som medverkar med eit større ansvar for verket. For verk der både menn og kvinner er opphavspersonar, tel kvar person med i statistikken.

² Utan omsyn til språk. ³ Frå 2010 til og med oktober 2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. ⁴ I 2015 er tala for dei to siste månadene berekna.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.12. Gjennomsnittleg tid i minutt brukt til boklesing for alle og for dei som les, fordelt på alder og kjønn

	Gjennomsnitt mellom alle						Gjennomsnitt mellom dei som les bøker					
	2008	2010	2012	2014	2016	2017	2008	2010	2012	2014	2016	2017
Menn												
9-15 år	10	9	15	15	12	17	44	35	45	45	38	47
16-24 år	8	13	10	17	8	7	:	72	:	124	70	51
25-44 år	9	12	12	9	6	10	52	61	71	58	57	59
45-66 år	10	7	9	8	8	12	57	43	45	54	49	64
67-79 år	15	13	15	19	20	18	61	61	92	76	84	70
Kvinner												
9-15 år	12	13	20	18	15	11	41	37	49	40	45	36
16-24 år	12	16	21	18	17	14	:	69	83	83	77	87
25-44 år	17	19	19	16	18	18	58	61	65	66	66	73
45-66 år	22	18	19	21	28	20	71	61	64	63	78	60
67-79 år	12	20	31	26	38	27	61	68	78	66	77	66

Kjelde: Norsk mediebarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.13. Prosentdel boklesarar og minutt brukt til lesing av bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel

	Prosent							Minutt brukt til lesing av bøker						
	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2017	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2017
Alle personar	24	23	24	25	25	25	25	14	13	14	16	15	16	15
Kjønn														
Menn	18	18	19	19	18	16	20	9	10	10	11	12	9	12
Kvinner	30	28	30	32	31	34	29	18	17	18	21	19	24	19
Alder														
9-15 år	31	27	31	37	40	33	35	15	11	11	17	16	14	14
16-24 år	36	15	20	17	18	16	15	11	10	14	15	18	12	10
25-44 år	23	24	25	23	20	19	20	13	13	15	15	13	12	14
45-66 år	27	24	22	26	24	26	26	14	16	12	15	14	18	16
67-79 år	22	22	26	30	33	39	34	18	13	17	24	22	30	23
Utdanning														
Grunnskule	20	12	21	17	20	20	19	12	8	14	14	12	17	14
Vidaregåande opplæring	18	17	18	20	18	21	20	11	11	11	14	13	15	13
Universitet/høgskule, kort	29	34	29	29	27	29	28	17	19	16	19	17	19	17
Universitet/høgskule, lang	34	35	34	37	34	30	34	16	21	21	22	22	20	23
Hushaldsinntekt														
1. kvartil	24	26	22	23	22	29	25	16	19	16	16	18	20	18
2. kvartil	26	21	25	29	25	22	27	16	11	17	21	17	14	17
3. kvartil	25	24	23	26	23	21	20	13	13	10	15	15	11	12
4. kvartil	26	30	29	29	27	30	27	12	14	15	14	13	19	14
Yrkesstatus¹ 16-79 år														
Yrkesgruppe 1-2	29	28	33	28	29	27	25	14	15	17	15	19	18	14
Yrkesgruppe 3	27	30	26	28	26	18	20	12	17	13	20	16	9	14
Yrkesgruppe 4-5	21	25	22	23	23	23	23	13	17	14	18	18	16	15
Yrkesgruppe 6-9	14	10	10	11	9	12	14	8	6	5	5	5	7	8
Elevar og studentar	20	16	24	19	22	19	21	15	12	20	16	17	15	14
Trygda og pensjonistar	25	21	24	29	30	38	28	18	13	17	22	20	31	19
Heimearbeidande	23	:	25	21	17	11	:	27	:	20	13	11	5	:
Landsdel														
Oslo og Akershus	26	28	31	30	28	28	29	14	17	18	20	20	17	20
Austlandet elles	25	21	23	25	23	24	26	14	13	13	15	14	18	16
Agder og Rogaland	21	23	20	23	19	21	23	13	12	10	14	11	13	14
Vestlandet	25	22	26	25	28	25	25	15	14	16	15	16	17	14
Trøndelag	24	21	22	22	25	22	18	11	11	15	15	17	10	9
Nord-Noreg	18	20	17	23	23	26	20	12	10	8	20	14	20	11

¹ For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kapittel 9.6.

Kjelde: Norsk mediebarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.14. Boklesarar som har lese ulike typar bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent

	Roman/ novelle	Biografi/ memoarar	Samfunn/ politikk/ kunst/ historie	Natur/ teknikk/ friluft	Religiøs litteratur	Skodespel/ dikt	Barne-/ ungdoms- litteratur	Anna
2000	59	7	8	4	3	2	..	17
2001	64	7	8	2	4	1	8	5
2002	64	3	6	3	5	1	10	8
2003	63	7	6	4	3	1	8	9
2004	54	8	7	3	4	0	11	13
2005	67	3	6	3	4	0	8	8
2006	69	6	7	3	2	0	8	4
2007	67	6	5	3	3	0	8	8
2008	64	5	6	2	1	0	10	11
2009	64	6	7	4	3	0	9	7
2010	71	4	6	2	1	1	9	7
2011	72	4	6	1	2	0	7	8
2012	62	5	7	3	1	1	11	9
2013	62	5	6	4	3	0	10	9
2014	63	4	4	3	1	1	15	9
2015	62	4	6	3	1	1	14	10
2016	61	4	7	2	2	1	11	11
2017	59	3	9	4	2	1	12	9
2017								
Menn	43	4	15	8	2	1	15	10
Kvinner	71	3	4	1	1	1	10	8
Alder								
9-15 år	19	5	0	2	0	2	62	3
16-24 år	66	0	14	2	5	2	3	7
25-44 år	62	5	6	6	2	1	6	13
45-66 år	73	1	9	3	2	1	1	11
67-79 år	66	6	18	4	0	0	0	7
Utdanning								
Grunnskule	71	3	13	2	3	2	2	3
Vidaregåande opplæring	69	2	11	3	3	1	1	11
Universitet/høgskule, kort	67	1	10	4	0	1	3	13
Universitet/høgskule, lang	65	6	8	9	1	0	3	7
Hushaldsinntekt								
1. kvartil	55	3	11	5	6	0	11	9
2. kvartil	65	2	10	4	0	1	10	7
3. kvartil	57	7	6	3	1	1	12	13
4. kvartil	59	3	7	4	0	2	15	8
Landsdel								
Oslo og Akershus	54	4	11	4	1	1	14	11
Austlandet elles	61	5	8	4	2	1	13	8
Agder og Rogaland	56	1	12	8	3	2	13	6
Vestlandet	65	0	7	2	1	0	14	11
Trøndelag	65	0	6	6	3	2	2	3
Nord-Noreg	63	9	5	0	2	0	5	16

Kjelde: Norsk mediebarometer, Statistisk sentralbyrå.

10. Aviser, vekepresse og fagpresse

10.1. Aviser

Med «avis» i denne statistikken meiner vi alle publikasjonar som kjem ut minst ein gong per veke, og som fyller dei opphavlege reglane for listeføring som avis. Det inneber at dei skal orientere allmenta om hendingar og aktuelle spørsmål, ta reell betaling for abonnement og laussal, og ha under 50 prosent annonsar (Haust 2004).

Tre tal for abonnement

I dag finst det fleire måtar å abonnere på ei avis. Ein kan ha eit reint papirabonnement, eit digitalt abonnement eller eit abonnement der ein både får papiravis og ei digital utgåve. For å spegle denne situasjonen, har Mediebedriftenes Landsforening (MBL) frå og med 2014 publisert tre opplagstal; papiropplag, digitalt opplag og netto totalopplag.

Opplagstalet for papir angjev gjennomsnittleg opplag per utgåve. Søndagsutgåver er ikkje inkluderte. Digitalt opplag omfattar digitale abonnement og sal av elektroniske aviser. Det er fleire aviser som berre tilbyr eit såkalla komplett-abonnement kor digitalutgåva av avisa er inkludert i papirabonnementet. Netto totalopplag består av summen av papiropplag og digitalt opplag og er eit opplagstal som berre tel ein abonnent ein gong sjølv om abonnenten både har papir- og digitalt abonnement. Netto totalopplag er ikkje heilt det same som papiropplaget var tidlegare, men kan brukast som samanlikningsgrunnlag for å få eit bilete av opplaget til avisene.

Ein stadig større del av opplaget vert digitalt. Dei siste åra har det vore ein stor auke i salet av digitale abonnement. Ein stor del av denne auken kjem av auken i komplettabonnement, men òg talet på reine digitale abonnement har auka. I 2014 hadde om lag 4 prosent av abonnentane eit reint digitalt abonnement, medan i 2017 var delen på 20 prosent, sjå tabell 10.3.

88 prosent av avisene har eigne nyhende på internett

Ved utgangen av 1999 hadde 77 aviser eigne nyhende på internett. Dette utgjorde 35 prosent av alle aviser. I 2008 hadde 86 prosent av avisene nyhende på internett, og denne delen heldt seg relativt stabil i perioden etter dette. Ved utgangen av 2017 hadde 88 prosent av alle aviser eigne nyhende på nett, dette utgjorde 197 aviser, sjå tabell 10.1.

Avisene har òg lagt ut fleire nyhende på nett i perioden. Nyhenda vart òg oftare oppdaterte. Dei siste åra har avisene òg starta å ta betaling for nyhenda. I 2017 hadde 175 aviser innført ei betalingsordning, det vil seia at 89 prosent av avisene som hadde eigne nettnyhende hadde innført ei betalingsordning.

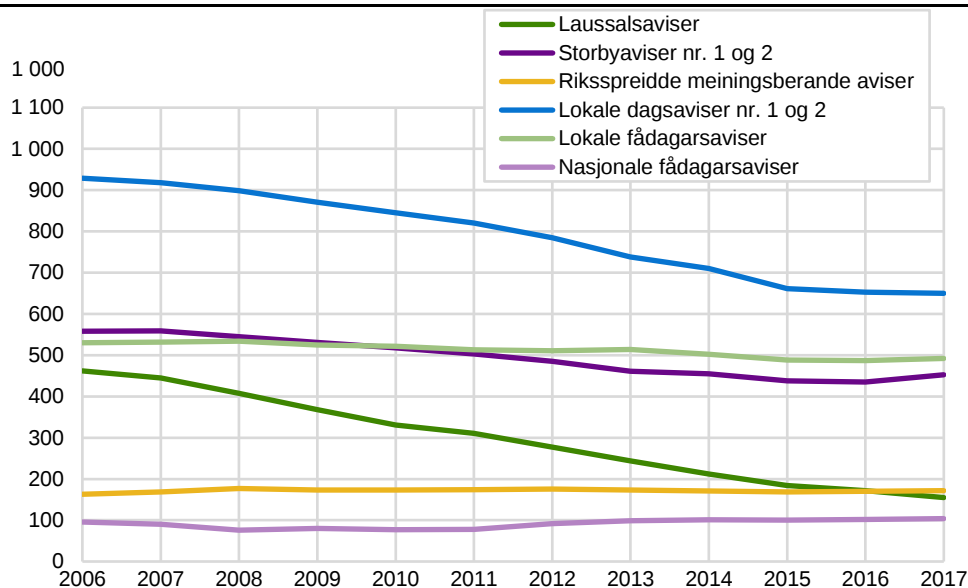
Talet på aviser held seg stabilt

Ved utgangen av 2017 kom det ut 223 aviser i Noreg, og 202 av desse hadde eit digitalt opplagstal (Haust 2018). Talet på aviser har halde seg nokolunde stabilt dei siste åra, sjå tabell 10.1. Sidan 2003 har talet på aviser variert mellom 221 og 230. På få år har smarttelefonen vorte allemannseige og mykje avislesing går føre seg på mobil. Tal frå Norsk mediebarometer 2017 viser at 52 prosent las avis på mobil.

I 2017 var avisenes netto opplag på 2 026 000 eksemplar, sjå tabell 10.2. Figur 10.1 viser utviklinga i netto totalopplag frå 2006. Dei fleste avisene har hatt nedgang i opplaget. Av dei ulike avisgruppene er det laussalsavisene og dei leiande lokale dagsavisene som har hatt den største nedgangen. Ved utgangen av 2017 var opplaget til laussalsavisene redusert med 17 000 eksemplar, noko som utgjorde 9,9 prosent samanlikna med året før. Sidan 2006 har nedgangen vore på heile 67 prosent. I 2006 hadde laussalsavisene eit opplag på 462 000 eksemplar, medan i 2017 var netto totalopplag på 155 000. Det siste året hadde dei leiande lokale

dagsavisene den nest største nedgangen med 3 000 eksemplar, noko som utgjorde 0,5 prosent.

Figur 10.1. Utvikling i netto totalopplag for grupper av aviser. I 1 000

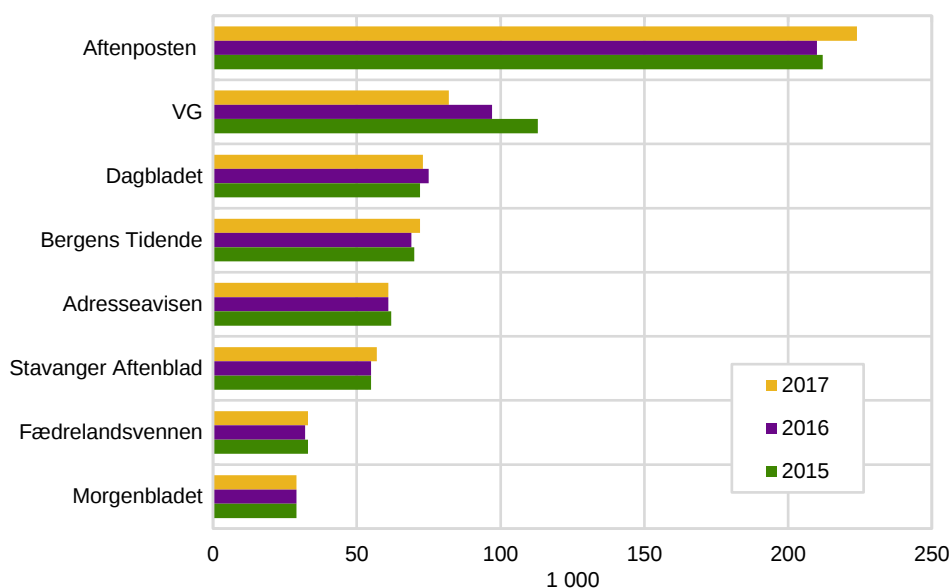

Kjelde: Sigurd Høst (2018), Avisåret 2017, Høgskulen i Volda/Møreforsking.

Papiropplaget var på 1 623 000 og det digitale opplaget var på 1 677 000 eksemplar i 2017, sjå tabell 10.3. Medan papiropplaget er eit påliteleg tal, veit vi ikkje eksakt kva det digitale opplagstalet inneber. I dette talet inngår abonnentar som berre har digitalt abonnement, men talet kan òg inkludera abonnentar som abonnerer på papirutgåver som gjev digital tilgang. Digitalt tillegg er differansen mellom netto totalopplag og papiropplag, og kan difor gje eit riktigare bilete av kor mange som har kjøpt avisa digitalt. For aviser som sel papirabonnement og det digitale abonnementet kvar for seg, skulle ein tru at det digitale tillegget ville vere likt med det digitale opplaget. For vidare lesing om dette temaet, sjå Avisåret 2017 av Sigurd Høst.

I 2017 hadde avisene eit digitalt tillegg på til saman 403 000 eksemplar, noko som svarte til 19,9 prosent av netto totalopplaget. Dette er ein oppgang på 6,6 prosentpoeng frå 2016 då det digitale tillegget var på 13,3 prosent. Ser vi på dei ulike avistypene, ser vi at det digitale tillegget er størst for storbyaviser og riksspreidde meningsberande aviser, som hadde eit digitalt tillegg på høvesvis 33,0 og 26,6 prosent, sjå tabell 10.3.

Figur 10.2 viser at fleire av dei åtte største avisene i Noreg har høgare opplag i 2017 samanlikna med året før.

Figur 10.2. Netto totalopplag for dei største avisene¹. I 1 000

¹ Dagens Næringsliv er ikkje teke med sidan det manglar tal for 2017.

Kjelde: Sigurd Høst (2018), Avisåret 2017, Høgskulen i Volda/Møreforsking.

157 dagsaviser fekk
produksjonstilskot

I 2017 var produksjonstilskotet på 313 millionar kroner som fordelte seg på 157 aviser, to fleire i høve til 2016, sjå tabell 10.4. Medietilsynet forvaltar produksjonstilskotet som, i tillegg til fritaket for meirverdiavgift, er statens viktigaste verkemiddel for å oppretthalde mangfaldet i avisutgjevingar, både geografisk og når det gjeld innhald og verdiforankring, jf. Kulturdepartementet (2016). Mediastøtta omfattar fleire ulike tilskot, sjå kapittel 10.5.

10.2. Vekepresse

Vekepressa – nedgangen i
opplagstal held fram

Vekepresse er eit samleomgrep for vekeblad og andre magasin. Nokre av magasinane kjem ikkje ut kvar veke. Tala som vert presenterte, er gjennomsnittleg nettoopplag per nummer. Tabell 10.5 viser ei oversikt over opplagstal og talet på magasin for vekepressa i perioden 2012-2017. For alle bedriftene som er medlem i Mediebedriftenes Landsforening (MBL), noko som gjeld dei fleste magasinane, var det samla gjennomsnittlege opplaget per nummer på 1,7 millionar eksemplar i 2017. Dette er ein nedgang på 39 prosent samanlikna med 2012 da det samla opplaget var på 2,8 millionar.

Familieblad og TV-guidar utgjer framleis den største gruppa med sine 19 blad og eit gjennomsnittleg opplag per utgjeving på nær 857 000 eksemplar, sjølv om denne kategorien har hatt ein nedgang i opplaget på heile 43 prosent sidan 2012. Kategoriane Bil og båt og Helse, mat og livsstil hadde omtrent den same prosentvise nedgangen, men desse kategoriane er mykje mindre slik at nedgangen i talet var mindre. Kategorien Sport, hobby og fritid gjekk ned mest, både i talet på blad/magasin og opplag.

Frå 2016 til 2017 har det vore nedgang i det totale opplagstalet i alle kategoriar. Kategorien Familieblad og TV-guidar hadde ein nedgang på flest eksemplar, med 81 000. Kategorien Sport, hobby og fritid hadde ein nedgang på heile 22 prosent frå 2016 til 2017, eller 44 000 eksemplar.

10.3. Fagpresse

Fagpressa – stabile
opplagstal

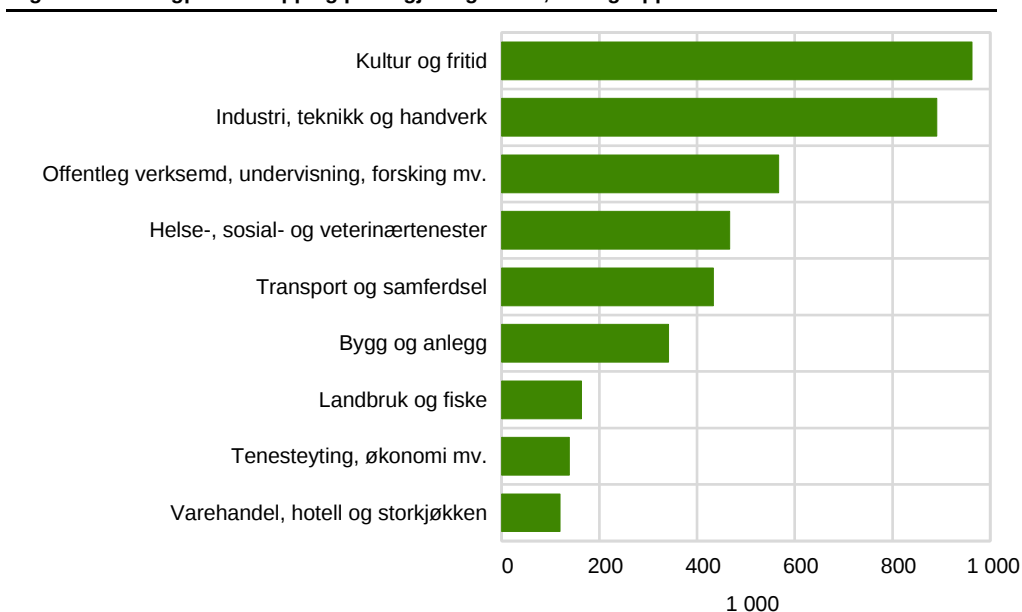
Fagpressa har samla sett hatt ei relativt stabil utvikling i opplagstala dei siste åra samanlikna med aviser og mange andre magasin, sjølv om det er store skilnader innbyrdes. Totalopplaget for medlemsblada i Fagpressen var på 4,1 millionar

eksemplar i 2017, ein auke på 6 prosent frå året før, sjå tabell 10.6. Auka kjem hovudsakleg av innmeldinga av bladet «Motor» med 400 000 eksemplar. Talet på periodikum har variert lite dei siste åra, og låg på 175 i 2017 mot 180 i 2016.

Figur 10.3 viser korleis det samla opplaget fordelar seg per kategori for medlemsblada i Fagpressen i 2017. Kategorien Kultur og fritid var den største kategorien med 962 000 eksemplar tett følgt av Industri, teknikk og handverk som den nest største med et opplag på 891 000 eksemplar. Varehandel, hotell og storkjøkken var den minste kategorien med eit opplag på 119 000.

Medlemsblada er berre førte opp i ein kategori, og det er medlemsblada sjølve som vel den kategorien dei høyrer til. Kategorien Kultur og fritid har hatt høgast samla opplagstal i gjennomsnitt dei siste fem åra, tett følgt av gruppa Industri, teknikk og handverk.

Figur 10.3. Fagpresse. Opplag per utgjeving i 2017, etter gruppe^{1, 2}. I 1 000

¹ Omfattar berre medlemmer av Fagpressen og grupperinga er utarbeidd av denne foreininga. ² Medlemsblad med kontrollerte opplag.
Kjelde: Fagpressen.

10.4. Lesing av aviser

32 prosent les papiravis på ein gjennomsnittsdag

Vi har vist at opplagstala for papiraviser har gått ned. Tal frå Norsk mediebarometer 2017 viser at det er stadig færre som les papiraviser, og minutt brukt til lesing av aviser på papir går ned. Likevel var det avis som var det mest lesne trykte mediet. I 2017 las 32 prosent av befolkninga i alderen 9-79 år ei papiravis på ein gjennomsnittsdag, og i gjennomsnitt brukte kvar person 11 minutt per dag til avislesing på papir. I 2005 las 74 prosent av befolkninga avis ein gjennomsnittsdag og ein tidlegare utgåve av Mediebarometeret viser at kvar person brukte i gjennomsnitt 29 minutt, sjå figur 10.4 og tabellane 10.7 og 10.8.

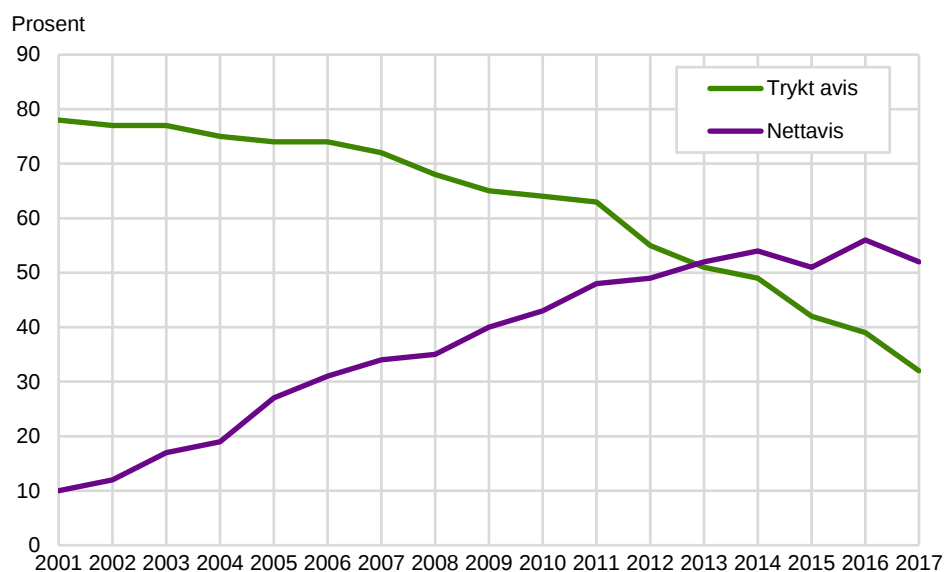
Menn brukte 12 og kvinner 11 minuttar ein gjennomsnittsdag på å lese papiraviser. Tabell 10.8 viser at delen som las papiraviser, både menn og kvinner, har gått jamt nedover sidan 2014. I 2017 var det 31 prosent av mennene og 34 prosent av kvinnene som las papiraviser. Lesing av papiraviser skjer oftare i eldre aldersgrupper enn i yngre. Medan 10 prosent av dei i alderen 9-15 år las ei papiravis ein gjennomsnittsdag i 2017, var delen 72 prosent blant dei i alderen 67-79 år. Delen som les papiravis dagleg har gått ned for alle aldersgrupper over 15 år i 2017 samanlikna med dei tre siste åra. For den yngste aldersgruppa er det derimot ein

liten oppgang frå 7 til 10 prosent frå 2015 til 2017. Den langsiktige trenden er nedgåande, så dette er truleg ein tilfeldig variasjon.

52 prosent les nettavis ein gjennomsnittsdag

Delen av befolkninga som les aviser på internett aukar jamt, men har gått ned 4 prosentpoeng frå 2016 til 2017, sjå figur 10.4. Gjennom heile 2000-talet har delen auka og på ein gjennomsnittsdag i 2017 las 52 prosent av befolkninga aviser på internett. Til samanlikning las berre 10 prosent aviser på Internett i 2001. 78 prosent las papiravis det same året, mens i 2017 var denne delen gått ned til 32 prosent. Det var framleis ein større del menn enn kvinner som las nettaviser ein gjennomsnittsdag i 2017, 55 prosent for menn og 49 prosent for kvinner. Litt fleire kvinnelege lesarar, 19 prosent, las berre papiraviser mens 13 prosent av mennene gjorde det same, sjå tabell 10.9.

Figur 10.4. Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag. Prosent

Kjelde: Odd Frank Vaage (2018), Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

Det er i utgangspunktet færre som les vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift sett i høve til aviser. Nedgangen i delen som les avis ein gjennomsnittsdag har vore på 7 prosentpoeng frå 2016 til 2017, medan det anten var ingen eller liten nedgang for dei andre kategoriane. Noko særmerkt kan det vere at delen som les teikneserieblad har halde seg relativt stabil på 3-4 prosent i perioden 2014 til 2017, sjå tabell 10.8.

På ein gjennomsnittsdag i 2017 var det 5 prosent som las vekeblad, og 6 prosent las tidsskrift.

10.5. Om statistikken

Avisene

Opplysningane om aviser er henta frå rapporten Avisåret 2017 av Sigurd Høst og nettsidene til Mediebedriftenes Landsforening. Dette er ein tabellrapport med omfattande kommentarar. Føremålet med rapportserien Avisåret er at han skal dekkje alle norske aviser, sjølv om dei ikkje er medlemmer av Mediebedriftenes Landsforening (MBL) eller Landslaget for Lokalaviser (LLA). Det viktigaste grunnlaget for rapporten er opplysningar frå MBL, LLA og Medietilsynet. Statistikken over aviser på internett er utarbeidd spesielt for rapportserien Avisåret.

Mediestøtta

Mediestøtta er eit sentralt verkemiddel for å oppnå måla på medieområdet og består av følgjande ordningar:

- Produksjonstilskot
- Medieforsking og etterutdanning
- Tilskot til lokale lyd- og bilemedium

- Tilskot til samiske aviser
- Distribusjonstilskot til avisene i Finnmark

Det er Medietilsynet som i hovudsak forvaltar tilskotsordningane på mediefeltet (regjeringen.no). I tillegg til Kulturdepartementets tilskotsordningar får nyhende- og aktualitetsmedium indirekte mediestøtte ved å vere fritekne frå meirverdiavgift.

Vekepressa Statistikken over norsk vekepresse baserer seg på opplysningar frå Mediebedriftenes Landsforening (MBL) og dekkjer dei magasin som er medlemmer. Innanfor MBL er det danna ei eiga gruppering som tek vare på spesifikke oppgåver i bransjen. MBLs gruppering for vekepresse og magasin har som føremål å behandle spørsmål av felles interesse for medlemmene i grupperinga, og som ikkje blir behandla av MBL sentralt. Grupperinga er interessert i at medlemmene får rammevilkår som gir lønnsame bedrifter og sikrar arbeidsplassar. Kategoriseringa av vekepressa er utarbeidd etter forslag frå Norsk Medieindeks.

Fagpressa Statistikken for fagpressa er utarbeidd på grunnlag av materiale publisert i Fagpressekatalogen. Oppgåvene omfattar berre medlemmer av Fagpressen. Fagpressen, tidlegare kalla Den Norske Fagpresses Forening, er Noregs eldste presseorganisasjon og vart stifta i 1898. «Fagpressen» er ein interesseorganisasjon for fag- og interessedidsskrift i Noreg. Foreininga sikrar interesser til fagblad, tidsskrift og magasin på trykk og nett. Kategoriane som tidsskrifta er delte inn i, er utarbeidd av Fagpressen, men medlemsblada vel sjølve primærnøkkel for kor dei høyrer heime. Fagpressa består av eit stort mangfald av fagblad, interesse-, hobby- og bransjeblad.

Mediebruksundersøkingane Tala som omhandlar bruk av aviser og blad, er henta frå Norsk mediebarometer 2017. Norsk mediebarometer er ein publikasjon som er basert på Statistisk sentralbyrå sine årlege undersøkingar om bruk av massemedium. I desse undersøkingane svarar eit representativt utval av befolkninga på omtrent 1 800 personar i alderen 9-79 år på spørsmål om bruk av ulike massemedium og om tilgang til medium i hushaldet.

Termen «kvartil» representerer om lag ein fjerdedel av utvalet i undersøkinga i kvar gruppe. Talet i kvar gruppe vil variere noko frå år til år. Det er nytta nokre kjennemerke knytte til yrkesstatus i tabellane 10.7 og 10.8. Sjå kapittel 9.2 for definisjonar av desse kjennemerka.

Referansar

Fagpressen: <http://www.fagpressen.no>

Høst, Sigurd (2018): *Avisåret 2017*, Rapport nr. 86/2018, Høgskulen i Volda/Møreforsking. Henta frå

<https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2496177>

Høst, Sigurd (2004): *Hva er en avis? Avisbegrepet fra Hellerudkomiteen til Se og Hør*, Rapport nr. 3/2004, Institutt for journalistikk

Kulturdepartementet (2016): For budsjettåret 2016 - Utgiftskapitler: 300-342
Inntektskapitler: 3300-3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2016-2017). Henta frå

[https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20162017/id2514232/?q=st.prop.KUD budsjettåret 2017](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20162017/id2514232/?q=st.prop.KUD+budsjettåret+2017)

Mediebedriftenes Landsforening (MBL): <http://www.mediebedriftene.no>

Medietilsynet: *Årsrapport 2016*. Henta frå

<http://www.medietilsynet.no/globalassets/dokumenter/rapporter/medietilsynet-arsrapport-2017.pdf>

Vaage, Odd Frank (2018): *Norsk mediebarometer 2017*, Statistiske analyser 157, Statistisk sentralbyrå. Henta frå <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer-2017>

Meir informasjon

Aviskatalogen: <http://www.aviskatalogen.no/>

Landslaget for Lokalaviser: <https://lla.no/>

Tabell 10.1. Aviser med tilbod på internett¹ ved utgangen av året eller januar året etter, for enkelte utvalde år

	1999	2003	2005	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aviser i alt	222	221	224	227	225	227	226	229	230	228	227	223
Oppdaterte nyhende, dagsavis ²	12	23	38	69	63	58	50	62	64	66	66	-
Oppdaterte nyhende, fådagarsavis ³	-	16	36	79	48	30	34	46	66	90	101	-
Vanleg nettavis ⁴	47	66	44	22	39	56	47	43	26	16	11	-
Smal nettavis, notisavis	18	51	63	25	44	46	46	35	31	19	17	12
Eigne nyhende i alt	77	156	181	195	194	194	191	186	191	197	201	197
Oppdaterte smakebitar, les meir	-	-	-	-	-	4	6	7	7	6	3	7
Eiga heimeside	19	24	24	21	20	19	20	21	21	15	12	12
Anna	3	5	2	1	4	5	4	9	11	10	10	8
Eigne opplegg i alt	99	185	207	218	218	222	221	223	226	222	220	218
Nettside med betalingsordning	-	-	-	-	-	5	..	27	55	125	151	175

¹ Oversikta gjeld dei betalte (papir-)avisene på internett. Gratisavisar og reine nettavisar er ikkje med. ² Krav til oppdatering for dagsavisar er strengare frå 2003 og framover. ³ Krav til oppdatering for fådagarsavisar er strengare frå 2008, og praktiseringa er innskjerpa frå 2010. ⁴ Minst fire eigne nyhendesaker er presenterte som meir enn ein kort notis.

Kjelde: Høst, Sigurd (2018), Avisåret 2017, Høgskulen i Volda/Møreforsking.

Tabell 10.2. Talet på aviser og opplag for ulike typar aviser. I 1 000 eksemplar

	2011		2012		2013		2014 ¹		2015		2016		2017	
	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag
Aviser i alt	228	2 501	227	2 422	229	2 230	230	2 151	228	2 041	227	2 018	223	2 026
Laussalsavisar	2	311	2	277	2	244	2	212	2	184	2	172	2	155
Storbyavisar ²	4	450	4	435	4	414	4	418	4	399	4	396	4	414
Nr.2-avisar i store byar	3	53	3	50	3	47	2	37	3	39	3	39	3	39
Riksspreidde meiningsberande avisar ³	8	174	8	176	8	173	8	171	8	169	8	170	8	172
Leiande lokale dagsavisar	56	791	54	757	53	712	54	685	53	637	52	629	49	625
Lokale dagsavisar, nr. 2	2	29	2	28	2	26	2	25	2	24	2	24	2	25
Lokale 2-3 dagarsavisar	82	381	84	382	84	380	84	368	77	341	77	339	76	343
Lokale vekeavisar	62	132	60	129	64	134	65	134	71	147	71	148	71	149
Nasjonale fådagarsavisar	8	78	9	92	9	99	9	101	8	100	8	102	8	104

¹ Reglane for berekning av opplag vart forandra frå og med 2014 slik at tala for åra 2014-2016 er netto totalopplag. Sjå nærare omtale i kapittel 10.1.

² Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad. Nye opplagsreglar for 2014 har gjeve ein ekstraordinær auke for Aftenposten.

³ Dagens Næringsliv har ikkje godkjente opplagstal for 2016 og 2017. Opplag er anslått.

Kjelde: Høst, Sigurd (2018), Avisåret 2017, Høgskulen i Volda/Møreforsking.

Tabell 10.3. Opplagstal og digitalt tillegg etter type avis i 2017. I 1 000 eksemplar¹

	Netto totalopplag	Papir-opplag	Digital opplag	Digitalt tillegg ²	Digitalt tillegg, prosent		Talet på aviser
					2016	2017	
Aviser i alt	2 026	1 623	1 677	403	13,3	19,9	223
Laussalsavisar	155	118	39	37	18,7	23,9	2
Storbyavisar ³	414	278	402	137	25,6	33,0	4
Nr. 2-avisar i store byar	39	31	37	8	9,6	20,5	3
Riksspreidde meiningsberande avisar ⁴	172	127	122	46	17,7	26,6	8
Leiande lokale dagsavisar	625	496	613	129	12,3	20,6	49
Lokale dagsavisar, nr. 2	25	19	25	7	13,3	25,5	2
Lokale 2-3-dagarsavisar	343	315	312	28	4,1	8,2	76
Lokale vekeavisar	149	143	84	6	2,1	4,3	71
Nasjonale fådagarsavisar	104	99	44	6	4,3	5,5	8

¹ Pga. avrundingar kan det vere noko avvik i totalsummane. ² Digitalt tillegg er differansen mellom totalopplaget og papiropplaget, dvs. kor mange som berre har kjøpt avisa digitalt. ³ Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad. ⁴ Dagens Næringsliv har ikkje godkjente opplagstal for 2016 og 2017. Opplag er anslått.

Kjelde: Høst, Sigurd (2018), Avisåret 2017, Høgskulen i Volda/Møreforsking.

Tabell 10.4. Dagsaviser som fekk produksjonstilskot

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aviser i alt	138	138	140	138	141	147	149	155	157
Nr. 2-aviser, ekskl. riksspreidde aviser ¹	25	24	25	24	25	23	19	23	27
Riksspreidde meningsberande aviser	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Nr. 1 og aleineaviser	56	59	59	58	58	65	65	61	64
Vekeaviser, ekskl. nr. 2-aviser	52	50	51	51	53	54	58	62	61
Riksspreidde ukeaviser ²	.	.	.	.	.	.	.	4	4
Tilskotsbeløp i alt (1 000 kr)	264 452	272 915	281 355	287 568	307 789	308 246	303 246	313 046	312 866

¹ Inkluderer sju vekeaviser som er nr.2 -aviser på utgivarstaden. ² Morgenbladet, Korsets Seier, Dag og Tid og Norge i Dag fekk produksjonstilskot for første gong i 2016. Tidlegare fekk desse avisene tilskot frå Kulturrådet.

Kjelde: Medietilsynet i e-post.

Tabell 10.5. Vekepresse¹. Talet på blad og magasin og opplag per utgjeving, etter gruppe

Gruppe	2012		2014		2016		2017	
	Talet på blad/magasin	Opplag	Talet på blad/magasin	Opplag	Talet på blad/magasin	Opplag	Talet på blad/magasin	Opplag
I alt	95	2 790 997	79	2 240 739	66	1 876 175	61	1 710 921
Familieblad og TV-guidar	33	1 509 922	23	1 169 060	20	937 666	19	857 159
Heim og hage	13	382 649	13	350 301	13	352 014	13	336 801
Data, audio og video	4	42 332	4	35 044	4	29 019	4	25 907
Bil og båt	8	125 796	4	84 099	4	77 484	4	72 736
Helse, mat og livsstil	9	168 545	9	154 823	6	101 543	6	94 797
Sport, hobby og fritid	23	368 426	21	261 532	14	204 326	10	160 455
Teikneseriar	2	135 101	3	106 841	3	100 093	3	90 306
Anna	3	58 226	2	79 039	2	74 030	2	72 760

¹ Omfattar vekepresse som er medlemmer av Mediebedriftenes Landsforening.

Kjelde: Mediebedriftenes Landsforening.

Tabell 10.6. Fagpresse. Talet på periodika¹ og opplag per utgjeving, etter gruppe²

Gruppe	2013		2014		2015		2016		2017	
	Periodika	Opplag	Periodika	Opplag	Periodika	Opplag	Periodika	Opplag	Periodika	Opplag
I alt³	189	4 237 988	188	4 249 892	184	3 840 676	180	3 844 479	175	4 082 556
Landbruk og fiske	12	177 159	12	174 742	11	165 411	11	161 254	12	163 326
Industri, teknikk og handverk	30	820 942	30	838 513	34	914 553	30	965 155	30	890 816
Bygg og anlegg	12	348 550	12	346 667	13	349 987	13	343 373	12	341 630
Varehandel, hotell og storkjøkken	12	137 128	10	114 516	11	123 815	11	128 773	10	119 365
Transport og samferdsel ⁴	7	452 991	6	449 429	3	18 839	5	45 943	3	433 047
Tenesteyting, økonomi mv.	15	291 166	15	298 108	12	242 621	9	204 946	6	138 261
Offentleg verksemd, undervisning, forskning mv.	30	555 172	30	545 908	30	574 711	31	593 600	31	567 137
Helse-, sosial- og veterinærtenester	38	481 943	39	479 969	39	489 271	41	471 705	37	466 597
Kultur og fritid	33	972 937	34	1 002 040	31	961 468	29	929 730	34	962 377

¹ Omfattar berre medlemmer av Fagpressen. ² Grupperinga er utarbeidd av Fagpressen. ³ Medlemsblad med kontrollerte opplag. ⁴ Motor innmeldt med 400 000 i opplag i 2017. Bladet Samferdsel er berre på nett, to blad er meldt ut.

Kjelde: Fagpressen

Tabell 10.7. Minutt brukt til lesing av avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag

	Avis				Vekeblad				Teikneserieblad				Tidsskrift			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Alle personar	19	16	14	11	3	2	2	1	1	1	1	1	3	2	2	1
Kjønn																
Menn	20	17	14	12	1	1	0	0	1	1	1	1	3	3	2	2
Kvinner	18	15	14	11	4	4	3	2	1	0	0	0	3	2	2	1
Alder																
9-15 år	3	1	1	2	2	1	0	0	5	3	3	3	0	0	0	0
16-24 år	6	4	4	2	1	0	1	0	1	1	1	0	2	1	1	1
25-44 år	11	9	7	6	2	1	1	1	1	1	1	0	4	2	3	1
45-66 år	27	24	20	13	3	3	2	1	0	0	1	0	3	3	3	2
67-79 år	49	44	38	37	6	7	6	4	0	0	0	0	3	6	4	3
Utdanning																
Grunnskule	22	11	9	8	4	3	1	1	1	0	1	0	2	2	2	0
Vidaregåande skule	18	19	20	14	3	3	3	2	1	0	0	0	2	3	2	2
Universitet/høgskule, kort	22	21	14	13	2	2	2	1	0	1	1	0	4	3	3	2
Universitet/høgskule, lang	26	24	20	16	2	1	1	1	1	0	0	0	8	4	4	2
Hushaldsinntekt																
1. kvartil	19	17	16	11	3	4	2	2	1	1	0	3	4	2	2	6
2. kvartil	20	16	16	13	2	2	2	1	1	1	1	4	3	4	3	6
3. kvartil	19	18	13	9	3	2	1	1	1	1	1	2	2	3	3	4
4. kvartil	20	18	15	11	2	1	1	1	1	1	1	3	4	3	2	8
Yrkesstatus (16-79 år)¹																
Yrkesgruppe 1-2	22	20	14	11	2	2	1	1	1	1	1	0	6	3	3	2
Yrkesgruppe 3	18	16	14	9	2	1	0	0	1	0	1	0	4	3	3	1
Yrkesgruppe 4-5	15	11	12	8	3	3	3	1	0	1	0	0	2	2	2	0
Yrkesgruppe 6-9	18	10	15	7	2	1	1	1	1	1	0	0	3	2	2	1
Elevar/studentar	5	5	2	1	2	0	0	0	1	2	1	0	2	1	2	1
Trygda/pensjonistar	40	37	34	29	5	5	6	3	0	0	0	0	3	5	3	3
Heimearbeidande	15	8	0	:	3	6	2	:	0	1	1	:	0	3	0	:

¹ For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene sjå kapittel 9.6.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018), Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.8. Personar som les avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag. Prosent

	Avis				Vekeblad				Teikneserieblad				Tidsskrift			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Alle personar	49	42	39	32	8	7	5	5	4	3	3	3	9	8	8	6
Kjønn																
Menn	47	41	37	31	4	2	2	2	6	4	5	3	9	9	8	7
Kvinner	50	42	40	34	13	11	8	8	3	3	2	3	9	6	7	5
Alder																
9-15 år	15	7	8	10	4	3	1	1	16	11	13	16	1	1	1	1
16-24 år	26	23	15	12	5	1	2	4	4	4	2	1	2	3	4	5
25-44 år	40	35	28	24	7	4	3	3	3	3	4	2	12	8	8	5
45-66 år	68	62	56	42	10	9	6	5	3	1	2	1	12	11	10	7
67-79 år	82	71	73	72	15	17	14	13	0	0	0	1	9	10	11	9
Utdanning																
Grunnskule	48	33	29	26	10	8	4	5	2	1	2	2	6	6	4	3
Vidaregåande skule	49	50	48	38	10	8	7	7	3	2	1	2	6	7	6	8
Universitet/høgskule, kort	56	52	44	38	9	6	5	4	3	3	4	1	13	11	12	7
Universitet/høgskule, lang	66	55	50	39	6	5	4	5	3	3	3	2	21	13	15	8
Yrkesstatus (16-79 år)¹																
Yrkesgruppe 1-2	62	53	47	36	7	6	4	4	3	3	3	1	16	11	11	9
Yrkesgruppe 3	50	47	41	33	9	5	3	2	3	2	3	2	13	12	8	7
Yrkesgruppe 4-5	51	39	36	30	12	9	4	6	2	2	2	1	8	4	6	3
Yrkesgruppe 6-9	45	40	34	29	6	4	4	3	4	3	2	2	10	7	6	3
Elevar/studentar	24	26	11	8	8	0	1	5	4	6	3	2	5	3	5	6
Trygda/pensjonistar	75	64	67	60	13	15	14	12	0	1	0	1	7	9	11	8
Heimearbeidande	25	26	3	:	12	10	4	:	2	3	5	:	0	4	0	:

¹ For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene sjå kapittel 9.6.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018), Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.9. Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag, alder, menn og kvinner. Prosent

	Trykt avis	Nettavis	Anten trykt avis eller nettavis	Berre trykt avis	Berre nettavis	Både trykt avis og nettavis
2001	78	10	79	69	2	9
2002	77	12	79	67	2	10
2003	77	17	80	63	4	14
2004	75	19	79	60	4	15
2005	74	27	81	54	7	20
2006	74	31	82	51	8	23
2007	72	34	81	47	8	25
2008	68	35	77	42	9	26
2009	65	40	78	38	13	27
2010	64	43	80	37	16	27
2011	63	48	79	32	16	32
2012	55	49	77	28	22	27
2013	51	52	76	24	25	27
2014	49	54	75	21	26	27
2015	42	51	72	20	30	21
2016	39	56	73	17	34	22
2017	32	52	68	16	36	16
2017						
Kjønn						
Menn	31	55	68	13	37	18
Kvinner	34	49	68	19	34	15
Alder						
9-15 år	10	15	20	5	10	5
16-24 år	12	57	61	4	48	9
25-44 år	24	66	74	8	50	16
45-66 år	42	60	77	18	35	25
67-79 år	72	29	83	54	11	18

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018), Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

11. Film og kino

11.1. Nokre resultat

Noregs mest brukte kulturtilbod

Kinoverksemdene har vore i endring gjennom fleire år. Digitaliseringa av kinoane er gjennomført, samstundes som det har skjedd ein kjededanning av kinoane sine eigarskap over fleire år. Kino er eit av Noregs mest brukte kulturtilbod utanfor heimen. 75 prosent av befolkninga gjekk ein, eller fleire gonger, på kino i 2017, ifølgje SSBs mediebarometer. Kinobesøket har i mange år vore ganske stabilt, og tala frå 2017 stadfestar denne trenden (Vaage 2018).

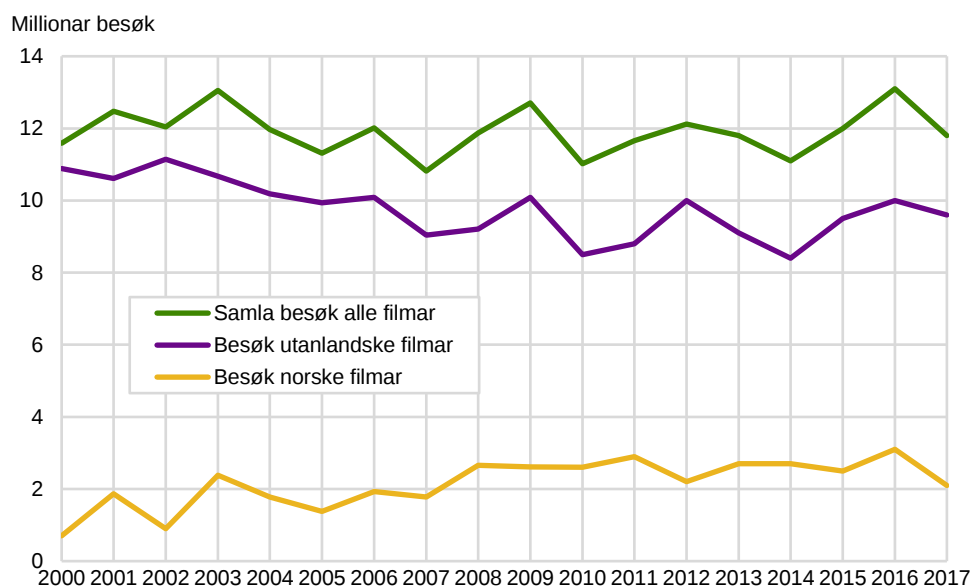
11.2. Kinobesøk og framsyningar

Nedgang i kinobesøket i 2017

I 2017 var det om lag 11,8 millionar selde kinobilletter i Noreg. Det er ein nedgang på vel 1,3 millionar kinobesøk frå året før. Kor mange som går på kino varierer frå år til år, og 2016 var eit år med rekordhøge 13,1 millionar vitjande på kino. Besøktala gjekk difor attende til om lag same nivå som i 2015. Ifølgje Årboka til Film & Kino for 2017, viser stabiliteten i den Norske kinomarknaden. Besøktala for bygdekinoane syner den same utviklinga. I 2015 hadde bygdekinoane nær 123 000 kinosjåarar og i 2016 talte dei ikring 154 000 kinobesøk. I 2017 låg besøktala på om lag 123 000 att (Film & Kino 2018).

Dei nasjonale tala i 2017 svarar til 2,2 kinobesøk i snitt per innbyggjar. Billettinntektene på kinoane var på om lag 1,26 milliardar kroner i 2017 (Film & Kino 2018).

Figur 11.1. Kinobesøk. Samla besøk, utanlandske og norske filmar

Kjelde: Film & Kino.

Nedgangen størst for norsk film

Nedgangen i kinobesøk ligg på 10,3 prosent totalt. Dei norske filmene hadde i 2017 ein nedgang i besøk på 32 prosent, medan dei utanlandske filmene hadde 3,4 prosent færre vitjingar i høve til året før.

Norske filmar stod for 18 prosent av kinobesøket

Tal for 2017 viser at dei norske filmene hadde omlag 2,1 millionar kinosjåarar, det vil seia at dei norske filmene stod for 18 prosent marknadsdel av det totale kinobesøket. Kor mange som har sett norske filmar på kino har gått ned med vel 1 million kinobesøk frå 2016, då norsk film fekk 3,1 millionar kinobesøk, medan det i 2015 var 2,5 millionar besøk, med ein 20 prosent marknadsdel, sjå figur 11.1

*Høgare marknadsdel for
Amerikansk film*

Amerikansk film stod for nær 70 prosent av kinobesøket i 2017. Eit lågare år for norsk film kan ha gjeve ein høgare marknadsdel til amerikansk film.

Dei tre filmane som topper besøksstatistikken i 2017 var både norske og utanlandske. «Star Wars: The Last Jedi» er den mest sette filmen på kino i 2017, med om lag 402 000 selde billetter. Nummer to på besøksstatistikken er den norske filmen «Askeladden – I Dovregubbens Hall» som fekk 354 000 personar til å gå på kino. Vidare hadde «Skjønnheten og Udyret» 349 000 kinobesøk. Dei neste filmane på lista er utanlandske, fram til halv-norske «Snømannen» som ligg på 12. plass med 217 000 besøk. Filmen «Den 12. mann» er nest etter «Snømannen» i 2017. Ein del av besøkstala for «Den 12. mann» reknast med i 2018 fordi den hadde premiere i desember. Filmen hadde eit mykje høgare besøkstal totalt, i høve til dei tala som vert vist for desember 2017. I årboka til Film & Kino for 2017 kan du sjå heile lista over dei mest sette filmane.

*Større variasjon i kva folk
ser på kino*

Kinobesøket for dei fem mest sette filmane i 2017, er 14 prosent av det samla besøket for heile året. Det er mindre i høve til det har vore på femten år, både i besøk totalt, og som del av det samla kinobesøket. Det kan, ifølgje årboka til Film & Kino for 2017, henga saman med at det var eit lågare besøkstal for dei fem mest populære filmane. Tala kan tolkast som at publikum valde meir variert i kva dei så på kino.

*Fleire premierefilmar
frå Europa, og færre
amerikanske*

256 nye langfilmar hadde premiere på Norske kinoar i 2017, noko som er det høgste talet på over 10 år. Det er ei auke på 24 fleire nye langfilmar frå året før. 35 av filmane var norske, heile 8 fleire filmar samanlikna med året før, medan det var 11 færre amerikanske filmar. Det har vore ein stor vekst i kor mange europeiske filmar som vart vist på kino frå 67 året før til 88 i 2017. Samstundes vart 28 filmar ifrå land utanfor Europa og USA vist på kino, noko som er dei høgaste tala i den siste tiårs perioden. Til dømes var 10 av kinofilmane i 2017 ifrå India i 2017. Sjå tabell 11.3 for ei liste over land med flest filmar på norske kinoar.

*Fleire framsyningar og
færre ser kvar*

I 2017 var det i alt 378 000 framsyningar på norske kinoar, drygt 7 400 fleire i høve til førre året. Det har samstundes vore ein nedgang over fleire år i kor mange som ser kvar framsyning. Til dømes var det i 2001 i snitt 51 personar som såg kvar visning, medan det i 2006 var 40 personar, og 34 i 2016. Gjennomsnittleg såg 31 personar kvar framsyning i 2017. Det var 61 200 framsyningar av norske filmar i 2017, men det var jamvel ikkje fleire som gjekk på kino for å sjå norsk film. Tabell 11.2 syner meir informasjon om kinobesøk.

Kor mange som ser 3D film på kino har vorte mindre over fleire år, men har halde seg stabilt dei to siste åra. 25 prosent såg 3D filmar i toppåret 2011, og 15 prosent såg 3D film på kino i 2015. I 2017 stod 3D film for nærare 10 prosent av kinobesøka som er berre ein prosent nedgang frå 2016. 3D-filmar stod for om lag 11 prosent av alle billettinntektene mot 12 prosent førre året. I alt 171 kinoar har 289 salar som kan vise 3D i Noreg, ein sal meir i høve til førre året (Film & Kino 2018).

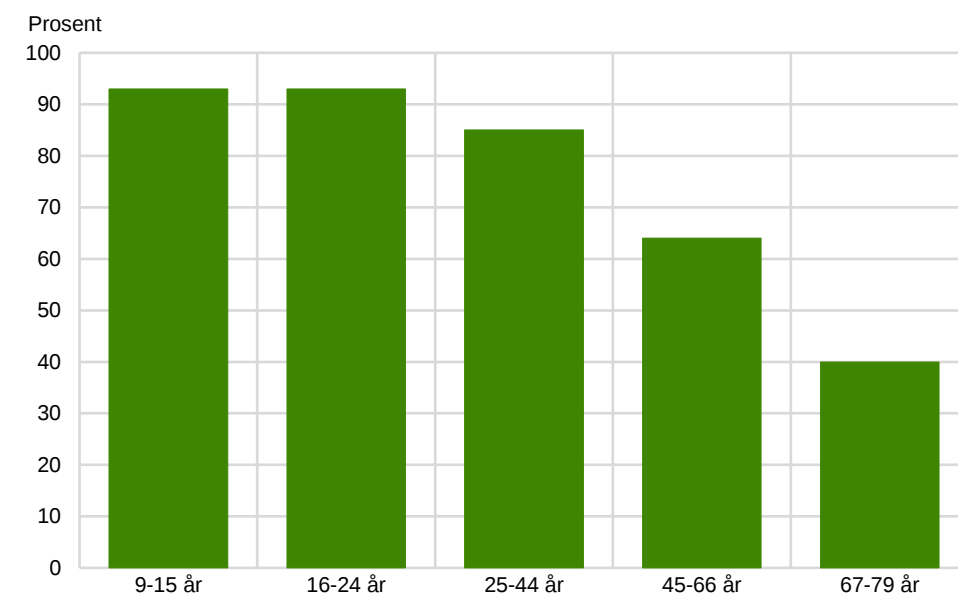
Fleire unge går på kino

75 prosent av befolkninga var i 2017 ein eller fleire gonger på kino dei siste 12 månadene, det er ein liten auke frå 2016 da delen var 72 prosent. Publikummet etter alder har endra seg noko. Dei yngre går framleis mest på kino. I aldersgruppene 9-15 og 16-24 år var 93 prosent på kino i løpet dei siste 12 månadene. Dei siste åra har fleire og fleire eldre gått på kino. I 2015 var 27 prosent av aldersgruppa 67-79 år på kino, medan det var 40 prosent i 2016 og halde seg på same nivå i 2017 (Vaage 2018).

Aldersgruppa 16-24 år var dei som gjekk oftast på kino i 2017, med 5 kinobesøk i snitt. Dei yngre, mellom 9-15 var i snitt 4 gonger på kino dei siste 12 månadene.

Dette viser tal frå Norsk mediebarometer 2017, sjå tabell 11.5. At dei unge går mindre hyppig på kino nå i høve til tidlegare, kan ha å gjere med at dei har interesse av kultur i digital form, på mobil eller anna bruk.

Figur 11.2. Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter alder. 2017

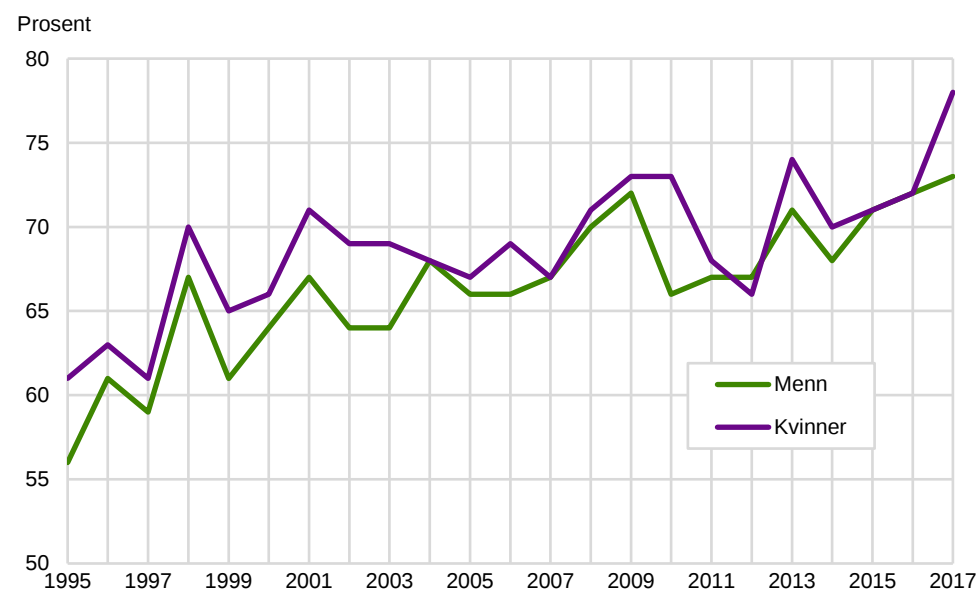

Kjelde: Norsk mediebarometer, Statistisk sentralbyrå.

Kvinner gjekk på kino meir i høve til menn i 2017

I 2016 var delen kvinner og menn som besøker kino heilt identisk, medan i 2017 gjekk fleire kvinner i høve til menn på kino. 73 prosent av mennene, og 78 prosent av kvinnene, hadde sett film på kino dei siste 12 månadene, ifølgje mediebarometeret for 2017.

Figur 11.3. Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner

Kjelde: Norsk mediebarometer, Statistisk sentralbyrå.

I dei større byene var det 83 prosent som gjekk på kino og i spedbygde strøk gjekk 71 prosent på kino dei siste 12 månadene (Vaage 2018).

Det er variasjonar i delen som går på kino, og kor ofte, mellom landsdelane. Mellom befolkninga i Oslo og Akershus var det 82 prosent som gjekk på kino dei siste 12 månadene, medan det i Østlandet elles berre var 70 prosent. I Trøndelag gjekk 81 prosent på kino, medan i resten av Nord-Noreg og Vestlandet hadde

73 prosent vore på kino dei siste 12 månadene. I Agder og Rogaland hadde 74 prosent vore på kino (Vaage 2018).

Elevar og studentar går meir på kino

Elever og studentar, personar i yrke som krev akademisk, eller anna fagleg utdanning, er ivrigare kinogjengarar samanlikna med andre grupper. Mellom elevar og studentar har 95 prosent vore på kino dei siste tolv månadene. God hushalds-økonomi og høg utdanning heng òg positivt saman med kinobesøk.

11.3. Kinodrift

88 prosent av befolkninga har no eit digitalt kinotilbod i kommunen

Kino er eit viktig kulturtilbod i distrikta, og 88 prosent av befolkninga har no eit kinotilbod i kommunen sin, og sjølv bygdekinoane er digitaliserte. Sjå Film & Kino sine nettsider for meir informasjon.

Nasjonal digitalisering av kinoar

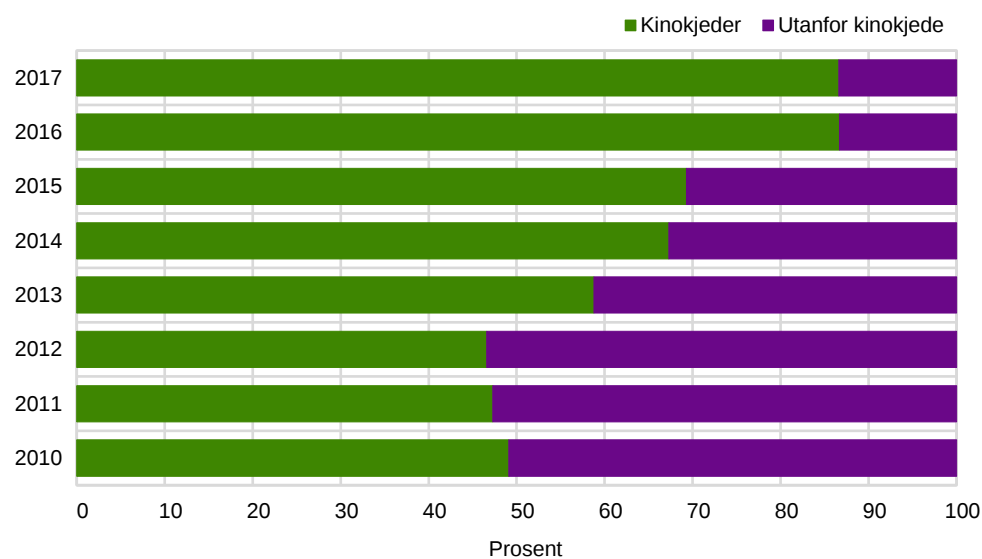
I 2017 var 443 kinosalar i Noreg digitale. Frå juli 2010 til juli 2012 hadde Noreg gjennomført verdas første samla nasjonale utrulling av digitalt kinoutstyr. Prosjektet var planlagt og koordinert av bransjeorganisasjonen Film & Kino, som forhandla fram Virtual Print Fee avtaler med dei seks store Hollywood-studioa og andre filmdistributørar. Det nasjonale samarbeidet gjorde det mogleg for òg mindre kinoar å vere med på den nye utviklinga. Digitaliseringa gjer at små og store kinoar over heile landet raskt kan få nye filmar distribuert. Virtual Print Fee avtalane, det nasjonale samarbeidet og spleiselaget, var ifølgje Film & Kino, heilt avgjerande for at utrullinga av digitalt utstyr vart ein suksess. (Film & Kino 2018).

Norske kinoar er i ein kjededanningsprosess

Samstundes med digitaliseringa har det vore ei endring i organiseringa av kinodrift. Over halvparten av kinoverksemda i Noreg er organisert i eit form for samarbeid, og kinoverksemda ber preg av kjededanning. Det vil seia at mange kinoar som før var sjølvstendige, nå inngår i ei større eining.

11,4 millionar besøk, er på kinoar i ulike kjeder. Det utgjer nær 87 prosent av alle kino-besøka i Noreg i 20167 mot 69 prosent i 2015. 81 enkelte kinoar i Noreg inngår ikkje som ein del av kinokjeder. Desse uavhengige kinoane står for 13,4 prosent av marknadsdelane, sjå figur 11.4.

Figur 11.4. Kinobesøk. Del besøk på kinokjeder og kinoar utanfor kjeder

Kjelde: Årboka til Film & Kino (2017).

Kommunale og Private kinoar Norske kinoar kan vere kommunalt eigde, privat eigde eller ha delt eigeskap mellom kommunar og private. Kommunane kan eigde kinoar aleine eller i felles eige med andre kommunar. Ved overgang til felles eige med private, vert kinoen registrert som kommunal dersom kommunen har minst 51 prosent eigardel.

Frå 2012 har de kommunalt eigde kinoane gått frå å ha 83 prosent av kinobesøket, til 56 prosent i 2017. Nesten ein fjerdedel av marknaden vart flytta frå kommunalt til privat eigarskap då Nordisk Film kjøpte Oslo Kino og kinoane i Norsk Kinodrift i 2013. Talet på kommunale kinoar har vore stabilt frå 2015 til 2017, med 143 kinoar. I 2017 vart det bygd berre ein ikkje-kommunal kino og det er no 61 privateigde kinoar.

Færre kinobygg over tid Over lengre tid har det vorte færre kinobygg. Totalt var det 227 kinobygg i 2006, medan det var 202 kinobygg i 2016. I 2017 har talet gått opp att til 204 kinobygg. I 2017 var det i alt 443 kinosalar som fordelte seg på 290 kommunale og 153 ikkje-kommunale kinosalar. Det var til saman 78 541 sitjeplassar i kinoane.

Besøka på dei kommunale kinoane utgjorde 56 prosent av dei totale kinobesøka i 2017, medan besøka på dei ikkje-kommunale utgjorde 44 prosent av totalen. Bygdekinoane, som er eit tilbod til dei mindre kommunane utan kino, utgjorde 1 prosent av besøka. I 2017 var det om lag 123 000 besøk på bygdekinovisingane, sjå tabellane 11.1 og 11.2.

Fleire framsyningsstader for bygdekinoen Bygdekinoen har òg vorte digital. Etter rekordåret 2016 med meir enn 154 000 besøkande har dei utvida med fleire framsyningsstader. Framsyningsstader er både visningsstader for bygdekino-bilen og kinosalar. Dei har i 2017 økt frå 178 framsyningsstader til 189, og har 12 biler med utstyr som kan vise film. Ikkje sidan 1990 har det vore fleire besøkande på framsyningsstadane til Bygdekinoen, da det var vel 169 000 besøkande i 2016. I 2017 var besøkstalet på nær 123 000, og det er meir i samsvar med tala frå tidlegare år, da det til dømes var ikring 123 000 besøkande i 2015 og i 2014, og 130 000 i 2016 (Film & Kino 2018).

11.4. Produksjon og forvaltning av film

I dette kapittelet går vi òg igjennom tal knytte til produksjon av film, og tilskot til produksjon av film, drama-seriar, dokumentarar med vidare.

Høgare produksjonstilskot frå Norsk filminstitutt Norsk filminstitutt (NFI) fordelte til saman om lag 638 millionar kroner i 2017. Av dette gjekk 432 millionar kroner til utvikling, produksjon og lansering av kinofilm, kortfilm, dokumentar, dramaseriar og spel. Det er noko mindre i høve til året før, då dei fordelte 444,5 millionar til same føremål.

Det har vore ein nedgang i tilskotet utbetalt av NFI til produksjon av kinofilmar, både fiksjon og dokumentarar, frå 2016 til 2017.

Av dei 432 millionar kroner som vart innvilga i 2017, gjekk om lag 302 millionar kroner til kinofilm inkludert kinodokumentar. Nær 20 millionar kroner gjekk til kortfilm, og totalt 88 millionar gjekk til enkeltståande TV-produksjonar, dokumentarseriar, enkeltståande og dramaseriar. Om lag 22 millionar vart gjeve som utviklingstilskot og lanseringstilskot til dataspel. Færre prosjekt for dataspel har fått støtte sidan året før, men med ein høgare sum til kvar (Norsk filminstitutt 2018).

Fordeling av tilskot til ulike typar ordningar er vist i tabell 11.4. Det kan vere noko avvik i totalt innvilga midlar og attgjeving av tilskot i tabellen, det kjem hovudsakleg av at nokre mindre ordningar ikkje alltid har vore inkluderte i tabellen, og at nokre innvilga midlar vert utbetalte i ratar over tid.

*39 prosent av NFIs
produksjonstilskott til
barnefilm*

39 prosent av NFIs produksjonstilskott gjekk til barnefilm i 2017. Dette er høgare samanlikna med dei siste fire åra da tildelinga i snitt låg på 32 prosent. Dei 45 millionane i produksjonstilskott gjekk til fire spelefilmar i marknadsordninga, og ein kinodokumentar. Barnefilmar fekk òg tildelt 100 millionar i etterhandstilskott i løpet av 2017, so 75 prosent av etterhandstilskottane gjekk med andre ord til barnefilmar. Sjå Årsrapporten til NFI for 2017 for meir informasjon.

*Auka statleg støtte til
regionale filmtiltak*

Regionale filmsenter og filmfond er etablerte av kommunar, fylkeskommunar og filmorganisasjonar for å byggje opp filmmiljøa i eigne regionar. 7 ulike filmsenter får statleg støtte. Til saman fekk dei om lag 55 millionar i 2017, som er 5 millionar meir i høve til året før, ifølgje NFI.

I tillegg låg tilskottet til regionale filmfond på totalt 20 millionar kroner i 2017, fordelt på tre konsoliderte filmfond. Dei statlege overføringane til regionale filmfond har vore på 10,5 millionar i heile perioden 2008-2013, men auka til 10,9 millionar i 2014 og 11,2 millionar i 2015. I 2016 auka løyvinga med 8,8 millionar kroner meir til den nye tilskotsordninga for regionale filmfond. Sjå tabell 11.6 for andre tilskotsdetaljar.

*Digitale løysingar avløyser
DVD i heimen*

Sal av DVD og Blu-Ray har hatt ein stor attendegang dei siste åra. Forbruket av film i heimen har flytta seg til digitale løysingar som TV og Internett. Strøymetenester over internett er den store vinnaren, medan sal av DVD og Blu-ray held fram å miste sal. Publikum kjøpte til saman 3,3 millionar filmar i 2016 (Norsk Filminstitutt Årsrapport 2016) og i 2017 falt salet av DVD og Blu-Ray endå meir, ned til 1,8 millionar selde filmar (Norsk Videogramforening 2018).

11.5. Om statistikken

Film & Kino

Film & Kino er ein bransje- og medlemsorganisasjon for kommunale og private kinoar. Film & Kino vart stifta i 1917 under namnet Kommunale Kinematografers Landsforbund. Film & Kino driv òg Bygdekinoen, som er ein omreisande kino. Bygdekinoen vart oppretta i 1950. Bygdekinoen viser digitale filmar og tilbyr òg filmar i 3D.

Norsk filminstitutt

Norsk filminstitutt (NFI) er eit forvaltningsorgan som staten har for filmpolitikken, og fungerer som rådgivar for staten i filmpolitiske spørsmål. NFI er underlagt Kulturdepartementet og forvaltar dei statlege verkemidla til utvikling, produksjon, lansering og formidling. NFI forvaltar midla i filmfondet som vert løyvde over statsbudsjettet. NFI forvaltar tilskotsordningar for spelefilm, kortfilm, dokumentarfilm, dramaseriar, og spel på ulike plattformer. NFI forvaltar òg insentivordninga og gjev tilskott til samproduksjonar med andre land. NFI tilrettelegg for deltaking på internasjonale festivalar, internasjonale finansieringsfora, salsmesser og marknader – og arrangerer kurs, seminar og kompetanseheevande tiltak for den audiovisuelle bransjen. NFI drifter òg Cinemateket i Oslo. I tillegg har NFI ansvaret for regionale filmtiltak for barn og unge samstundes som utbetaling og oversyn av tilskott til regionale filmsenter og regionale filmfond er delegert til NFI.

Norsk videogramforening

Norsk Videogramforening har rapportert tal på kor mange DVD og blu-rays som vart kjøpt i Noreg i 2017. Norsk Videogramforening organiserer dei største distributørane av videofilm på leige- og kjøpemarknaden i Noreg og utarbeider statistikk for bransjen.

Omfang og samanlikningar

Statistikken over kinoaktiviteten omfattar alle kinoane i Noreg. Statistikken vert publisert i Film & Kinos årboknummer og på internettsidene, www.kino.no. Nokre tal for kinoane vert elles publiserte i KOSTRA. Film- og kinostatistikken kan samanliknast over tid og med film- og kinostatistikken i andre land.

Referansar

Film & Kino: *Årbok 2017*. Eldre årbøker blir òg nytta for å fylle tidsseriar.
<https://www.kino.no/incoming/article1294921.ece>

Norsk filminstitutt: *Årsrapport 2017*.
<https://www.nfi.no/statistikk/statistikk-analyse-og-rapporter>

Medietilsynet: *Årsrapport 2017*.
<http://www.medietilsynet.no/globalassets/dokumenter/rapporter/medietilsynet-arsrapport-2017.pdf>

Vaage, Odd Frank (2017): *Norsk mediebarometer 2017*. Statistisk sentralbyrå, Statistiske analyser nr 157/18.
<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer>

Ryssevik, Jostein og Vaage, Turid (2011): *For en neve dollar mer. En evaluering av den statlige støtten til regionale filmfond*. Ideas2Evidence Rapport 9, 2011.

Meir informasjon

Bygdekinoen: <http://www.bygdekinoen.no/>

Film & Kino: <http://www.kino.no>

Filmklubbar der Film, TV og spelprodusentar er medlemmar:
<http://www.produsentforeningen.no/>

Medietilsynet: <http://www.medietilsynet.no>

Norsk filminstitutt: <http://www.nfi.no>

Tabell 11.1. Besøk ved kinoane, etter kinotype og fylke

	Besøk i alt	Besøk	
		Ved bygdekinoar	Per innbyggjar
2001	12 477 164	148 993	2,8
2002	12 041 422	130 637	2,7
2003	13 049 067	133 891	2,9
2004	11 966 254	145 791	2,6
2005	11 314 081	134 524	2,4
2006	12 012 493	148 058	2,6
2007	10 815 700	127 683	2,3
2008	11 869 449	129 816	2,5
2009	12 701 912	139 081	2,6
2010	11 020 954	120 079	2,3
2011	11 655 050	126 232	2,4
2012	12 124 008	115 908	2,4
2013	11 802 662	112 254	2,3
2014	11 085 134	123 648	2,2
2015	12 037 874	122 844	2,3
2016	13 125 068	154 150	2,5
2017	11 766 786	122 891	2,2
Østfold	580 086	1 946	2,0
Akershus	1 225 248	7 602	2,0
Oslo	2 129 241	304	3,2
Hedmark	311 243	7 227	1,6
Oppland	301 869	9 954	1,6
Buskerud	547 946	4 394	2,0
Vestfold	516 242	-	2,1
Telemark	340 805	7 071	2,0
Aust-Agder	185 094	7 472	1,6
Vest-Agder	449 323	1 671	2,4
Rogaland	1 135 023	2 221	2,4
Hordaland	1 301 059	7 708	2,5
Sogn og Fjordane	184 116	7 064	1,7
Møre og Romsdal	449 163	13 346	1,7
Sør-Trøndelag	810 909	6 546	2,6
Nord-Trøndelag	270 769	6 749	2,0
Nordland	388 651	11 324	1,6
Troms Romsa	482 402	5 575	2,9
Finnmark Finnmarku	151 247	4 619	2,0
Svalbard ¹	.	.	.

¹ Personar busette på Svalbard er som regel registrert busette i ein norsk kommune og talet på besøk per innbyggjar er derfor ikkje berekna.

Kjelde: Film & Kino.

Tabell 11.2. Verksemda ved kinoane, etter eigarform

	Kino- bygg i alt	Kino- salar/ fram- synings- stader ¹	Salar med digital- kino ²	Sitje- plassar	Framsyningar		Besøk				Billettinntekter	
					I alt	Av dette norske	I alt	Av dette besøk på norske filmar	Besøk på norske filmar	Besøk per fram- syning	I alt	Av dette norske filmar
							1 000 personar	Prosent			Millionar kroner	
2001	243	596	-	84 610	244 353	27 277	12 477	1 865	14,9	51,1	689,9	99,9
2002	249	600	-	85 913	250 062	22 899	12 041	897	7,4	48,2	706,6	47,7
2003	242	603	-	83 990	258 727	41 374	13 049	2 378	18,2	50,4	815,3	133,8
2004	240	625	-	85 047	267 269	34 629	11 967	1 777	14,8	44,8	782,1	107,1
2005	232	656	-	84 457	292 014	37 548	11 314	1 380	12,2	38,7	783,6	98,3
2006	227	649	-	82 630	303 251	47 365	12 013	1 928	16,0	39,6	852,0	130,1
2007	219	651	-	79 677	297 188	52 246	10 816	1 779	16,4	36,4	791,2	115,5
2008	218	661	49	79 177	307 249	56 722	11 870	2 657	22,4	38,6	917,7	202,5
2009	212	652	65	78 716	307 962	57 377	12 702	2 613	20,6	41,2	1 042,1	195,3
2010	210	651	250	79 238	316 073	68 021	11 021	2 564	23,3	34,9	954,0	198,2
2011	206	630	415	78 921	343 611	77 676	11 655	2 857	24,5	33,9	1 039,7	234,8
2012	196	583	415	76 195	346 009	50 674	12 124	2 164	17,8	35,0	1 110,1	184,5
2013	200	599	422	76 699	344 022	69 160	11 803	2 690	22,8	34,3	1 095,2	222,1
2014	199	596	424	76 975	354 122	75 986	11 085	2 708	24,4	31,3	1 082,1	232,3
2015	201	609	434	77 560	352 937	53 947	12 037	2 465	20,5	34,1	1 231,4	231,3
2016	202	617	439	78 414	370 711	67 102	13 125	3 143	23,9	35,4	1 375,2	310,8
2017	204	632	443	78 541	378 294	61 594	11 767	2 125	18,1	31,1	1 260,9	202,8
Kommunale kinoar i alt	143	290	290	53 235	220 556	35 526	6 626	1 233	18,6	30,0	689,3	113,6
Ikkje-kommunale kinoar i alt	61	153	153	25 306	153 700	24 650	5 018	833	16,6	32,6	561,2	84,6
Bygdekinoar	-	189	-	-	4 038	1 418	123	58	47,4	30,4	10,4	4,6

¹ Framsyningsstader er kombinasjonen av kinosalar og visningsstader for bygdekinoane. ² Gjeld berre kommunale og private kinoar.

Kjelde: Film & Kino.

Tabell 11.3. Langfilmpremierar, etter produksjonsland

Produksjonsland	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I alt¹	207	206	196	201	199	211	232	254
USA	103	98	90	111	90	109	116	102
Norge	26	33	25	26	36	26	27	35
Frankrike	11	11	18	13	19	19	17	19
Storbritannia	12	16	15	13	14	10	13	21
Sverige	7	4	8	8	7	7	8	9
Danmark	5	6	5	3	5	4	6	6
Tyskland	6	2	5	8	1	5	6	3
India	-	-	1	-	3	6	9	10
Italia	3	2	1	1	4	4	6	2
Belgia	1	3	4	1	2	-	1	8
Finland	14	2	-	-	-	-	-	4
Canada	4	2	2	2	5	2	-	3
Japan	-	2	1	1	3	3	4	3
Australia	3	4	2	-	1	3	1	1
Spania	2	3	1	3	-	-	4	1
Sør-Korea	1	3	1	-	-	-	1	3
Argentina	1	2	2	-	1	1	-	2
Island	-	-	3	1	1	1	3	
Nederland	1	-	-	3	1	1	1	1
Chile	1	-	-	1	1	-	1	2
Russland	-	1	2	-	-	1	-	2
Andre land ¹	6	12	10	6	5	9	8	17

¹ Filmar er lista ein gong, ikkje fleire, dersom det har vore samarbeid mellom fleire land om ein produksjon.

Kjelde: Film & Kino.

Tabell 11.4. Norsk filminstitutt. Tilskot til audiovisuell produksjon, tal på filmar, type tilskotsordning og beløp. 1 000 kroner

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kortfilm¹							
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	16	11	6	6	9	9	4
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	1 345	1 820	460	1 598	2 008	1 892	404
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	21	23	28	25	28	27	29
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	18 065	16 085	24 185	16 630	17 592	19 398	18 556
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	12	27	16	27	34	33	27
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	363	572	441	796	1 157	912	865
Kinofilm², fiksjon og dokumentar							
Talet på filmpremierar	33	23	24	34	23	25	35
Etterhandstilskot, talet på utbetalinger ³	46	34	47	51	41	53	48
Etterhandstilskot, samla utbetaling. Kroner	118 552	105 378	112 183	153 634	107 132	126 804	130 255
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	50	68	88	65	68	83	65
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	10 016	15 278	21 549	11 709	14 856	20 673	15 402
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	22	29	22	24	30	26	26
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	135 661	146 292	132 630	161 612	154 329	146 093	124 644
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	33	63	63	66	55	50	66
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	38 765	32 296	38 091	36 494	38 166	33 729	31 477
TV-produksjonar, enkeltståande							
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	34	33	38	49	56	47	41
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	6 872	5 895	7 290	12 088	14 667	10 132	10 670
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	20	28	21	24	19	22	20
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	17 215	21 712	19 885	28 836	13 555	18 466	17 593
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	11	33	28	35	37	31	28
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	458	1 754	1 809	1 705	1 692	1 713	1 918
Dokumentarseriar for TV^{4,5}							
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	1	-	2	-	2	-	4
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	150	-	500	-	300	-	825
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	5	-	5	1	1	2	2
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	4 415	-	3 444	725	700	450	700
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	-	-	2	-	5	2	2
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	-	-	127	-	138	65	20
Drama-seriar							
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	20	13	13	14	18	17	34
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	3 392	2 675	6 125	3 930	5 450	4 700	9 035
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	7	8	8	3	11	7	9
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	25 800	29 100	41 250	6 500	50 250	33 300	46 600
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	4	6	7	11	10	9	7
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	150	383	212	293	272	1 596	479
Dataspel							
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	20	23	31	30	29	30	23
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	10 000	15 000	20 696	20 335	20 080	20 276	19 020
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	4	5	25	21	32	42	30
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	2 145	527	3 174	2 955	3 392	4 350	2 617

¹ Fullførte kortfilm har sjeldan "premiere". ² Spelefilm/kinofilm har minimum visingstid 72 minutt. Tala inkluderer òg kortfilm med kinodistribusjon, kinodokument og minoritets-/samproduksjonar med utlandet. ³ Etterhandstilskot kan komme i fleire utbetalningar til same film. ⁴ Etterhandstilskot er ein form for produksjonstilskot, men som blir gjeve på etterskot. ⁵ Ingen tilskot til dokumentarseriar for TV 2012. Men tilskot til dokumentar går òg over TV-produksjonar, enkeltståande, slik at dokumentarar har fått tilskot i 2012, berre ikkje seriar.

Kjelde: Norsk filmfond/Norsk filminstitutt.

Tabell 11.5. Besøk på kino, etter menn og kvinner, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel. Prosent og gjennomsnitt

	Prosent										Besøk i gjennomsnitt									
	2006	2008	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017		2006	2008	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Prosentdel, alle	67	70	70	67	73	69	71	72	75		3,7	3,6	3,5	3,0	3,4	3,1	2,9	2,8	3	3
Menn	66	70	66	67	71	68	71	72	73		3,7	3,7	3,3	3,1	3,4	3,5	3,0	2,8	3	3
Kvinner	69	71	73	66	74	70	71	72	78		3,6	3,5	3,7	2,9	3,3	2,8	2,8	2,7	3,1	3,1
Alder																				
9-15 år	91	88	88	86	91	93	89	89	93		4,7	4,5	4,3	3,8	4,1	4,0	3,9	3,5	4,1	4,1
16-24 år	89	92	90	91	94	91	95	90	93		7,1	6,5	6,6	5,7	6,1	6,4	5,2	4,3	5	5
25-44 år	81	78	82	74	81	79	80	81	85		4,2	4,2	4,3	3,5	3,6	3,4	3,1	3,3	3,7	3,7
45-66 år	47	58	56	55	60	53	58	62	64		2,0	2,3	1,7	1,9	2,4	1,6	1,9	2,1	1,8	1,8
67-79 år	26	39	30	32	41	31	27	40	40		0,7	1,3	1,0	0,9	1,3	1,0	0,7	1,2	1,1	1,1
Utdanning																				
Grunnskule	46	53	49	52	61	58	61	66	70		2,5	2,7	2,7	2,6	2,9	4,0	2,9	2,9	3,1	3,1
Vidaregåande skule	61	63	62	62	65	61	62	63	66		3,4	3,2	3,0	2,7	3,0	2,6	2,4	2,2	2,4	2,4
Universitet/høgskule, kort	76	76	80	72	81	75	79	78	80		3,9	4,5	4,2	3,3	3,4	3,1	3,0	3,0	3,3	3,3
Universitet/høgskule, lang	81	90	82	74	79	78	82	81	83		4,9	4,4	4,0	3,4	4,4	3,2	3,2	3,2	3,6	3,6
Hushaldsinntekt																				
1. kvartil	56	62	53	61	63	60	56	65	97		3,8	3,4	3,3	3,1	3,1	3,1	2,5	4,3	3,3	3,3
2. kvartil	66	68	68	59	64	67	67	70	69		3,1	3,1	3,0	2,5	3,2	2,8	2,6	3,7	2,5	2,5
3. kvartil	72	81	73	73	80	74	78	78	79		3,5	4,4	3,2	3,0	3,1	2,8	2,8	3,6	3	3
4. kvartil	81	84	86	77	85	80	84	83	86		4,2	4,2	4,4	3,6	3,6	3,6	3,4	3,7	3,4	3,4
Yrkesstatus (16-79 år)¹																				
Yrkesgruppe 1-2	79	81	82	75	82	78	83	80	81		4,0	4,1	4,1	2,9	3,8	3,1	3,1	3,2	3,1	3,1
Yrkesgruppe 3	78	80	78	75	82	79	72	82	83		4,3	4,5	3,6	3,7	3,6	3,3	3,1	2,6	3,6	3,6
Yrkesgruppe 4-5	71	68	71	75	73	70	73	72	81		4,1	3,9	3,8	3,5	3,6	3,8	3,1	3,0	3,2	3,2
Yrkesgruppe 6-9	59	66	59	62	66	65	66	66	71		3,2	3,4	2,6	2,9	2,9	3,1	2,3	2,4	3	3
Elevar og studentar	91	93	94	91	91	93	92	92	95		6,9	6,4	6,6	5,4	5,3	5,5	5,1	4,5	5	5
Trygda og pensjonistar	27	38	32	33	40	30	29	43	41		0,7	1,1	1,1	1,0	1,6	0,8	0,7	1,4	1,1	1,1
Heimearbeidande	58	:	75	59	63	59	79	54	:		1,7	:	2,7	1,9	3,7	2,2	2,9	1,4	:	:
Landsdel																				
Oslo og Akershus	77	79	78	71	81	80	81	76	82		4,6	4,3	4,2	3,8	4,0	3,9	3,7	3,4	3,5	3,5
Austlandet elles	64	67	65	63	67	63	68	68	70		3,0	3,5	3,0	2,6	3,2	2,5	2,6	2,4	2,6	2,6
Agder og Rogaland	68	74	70	71	73	69	70	76	74		3,5	3,9	3,6	3,3	3,2	2,9	3,0	3,0	2,9	2,9
Vestlandet	65	63	70	65	70	68	65	71	73		3,6	2,8	3,5	2,8	3,2	2,9	2,5	2,5	3,1	3,1
Trøndelag	68	72	68	67	75	69	72	71	81		4,1	3,5	4,2	2,7	3,4	3,3	2,9	2,5	3,1	3,1
Nord-Noreg	56	69	63	62	70	61	65	64	73		3,4	3,8	2,3	2,8	2,9	3,9	2,3	2,6	3,3	3,3

¹ For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kapittel 9.6.

Kjelde: Norsk mediebarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 11.6. Statlege tilskot til regionale filmsenter og filmfond. 1 000 kroner

	2008 ¹	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Filmsenter										
I alt	16 796	26 796	26 796	31 796	41 243	42 951	46 081	47 601	49 671	54 620
Nordnorsk filmsenter ²	6 217	8 217	8 217	8 217	8 217	8 200	8 200	8 236	9 446	9 627
Vestnorsk filmsenter	4 479	6 479	6 479	7 229	8 267	8 200	8 596	9 970	10 250	10 668
Midtnorsk filmsenter	2 500	4 000	4 000	4 750	4 750	5 000	5 000	5 430	5 977	5 669
Østnorsk filmsenter	1 000	2 000	2 000	2 000	3 872	4 000	4 000	3 698	4 352	4 351
Filmkraft Rogaland filmsenter	1 000	2 000	2 000	3 500	4 757	4 700	4 700	4 589	5 030	6 223
Sørnorsk filmsenter	1 000	2 000	2 000	3 000	4 517	4 500	4 500	4 134	4 985	4 827
Viken filmsenter ³	-	-	-	-	4 100	5 300	7 927	8 282	9 631	13 255
Mediefabrikken i Akershus ⁴	600	600	600	600	-	-	-	-	-	-
Internasjonalt samisk filmsenter (ISF)	-	1 500	1 500	2 500	2 763	3 051	3 158	3 262	-	-
Filmfond⁵										
I alt	10 500	10 500	10 500	10 500	10 500	10 500	10 867	11 226	20 001	20 229
Film3	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 588	2 673	.	6 250
FUZZ	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 588	3 175	.	.
Filminvest Midt-Norge ⁶	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 035	1 569	.	.
Filmkraft Invest	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 068	2 136	.	.
FilmCamp	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	1 600	2 588	1 673	.	.
Ikkje fordelt	-	-	5 000	4 011	-	900	-	-	.	.
Filminvest as	.	.	.	.	.	.	.	.	5 544	.
Mediefondet Zefyr	.	.	.	.	.	.	.	.	9 570	9 255
Filmfond Nord	.	.	.	.	.	.	.	.	4 887	4 794

¹ Tilskotet for 2008 vart gjeve i post 72. ² Nordnorsk filmsenter fekk som einaste regionale filmverksemd støtte til drift fram til 2009, fordi filmsenteret hadde status som knutepunktinstitusjon. ³ Viken filmsenter vart etablert 2011 og skal dekke fylka Vestfold, Buskerud, Østfold og Akershus. ⁴ Tilskotet for 2008 vart gjeve i post 78. Akershus vert dekt av Viken filmsenter. ⁵ Filmfonda er endra frå 2016 då dei vart konsolidert frå fem til tre nye store filmfond.⁶ Filminvest Midt-Norge het Midtnorsk Invest til 2013.

Kjelde: Kulturdepartementet og Norsk filmfond/Norsk filminstitutt.

Tabell 11.7. Avgiftsinntekt til Norsk kino- og filmfond og Medietilsynet. Fondsavgift fordelt på kino og video. 1 000 kroner

	I alt	Fondsavgift	
		Kino	Video
2000 ¹	37 042	16 519	20 523
2001	40 613	16 113	24 499
2002	46 615	17 591	29 023
2003	56 094	18 681	37 413
2004	72 191	20 938	51 254
2005	80 374	17 985	62 389
2006	85 466	19 787	65 679
2007	95 100	19 486	75 613
2008	89 613	19 491	70 122
2009	89 872	23 008	66 865
2010	81 595	22 669	58 925
2011	78 179	24 124	54 055
2012	71 867	24 123	47 745
2013	57 742	24 185	33 556
2014	48 161	26 052	22 109
2015	43 226	26 765	16 461
2016	34 127	21 625	12 502
2017	38 427	29 761	8 666

¹ Frå år 2000 er avgifta for kinoframvisningar 2,5 prosent av brutto omsetning billettar, medan avgifta for video er på 3,50 kroner per selde eining. Dette ifølgje NOU 2001:5 Kino i en ny tid. Video til utleige har berre avgift ein gong.

Kjelde: Norsk Filmfond/Norsk Filminstitutt og Medietilsynet.

12. Lyd, video og allmennkringkasting

12.1. Nokre resultat

I dette kapitelet vert det presentert tal for diverse lyd- og videomedium, samt radio og TV, med fokus på dei radio- og TV-kanalane med status som allmennkringkastarar. Internett vert nemnt i samband med lesing av aviser i kapittel 10, men vil òg verta omtala i dette kapitlet fordi internett vert brukt til lyd- og bilete medium, til dømes for å strøyme filmar og høyre på nettradio. Dette kapitlet dekkjer rikskringkasta fjernsyn og radio særskild.

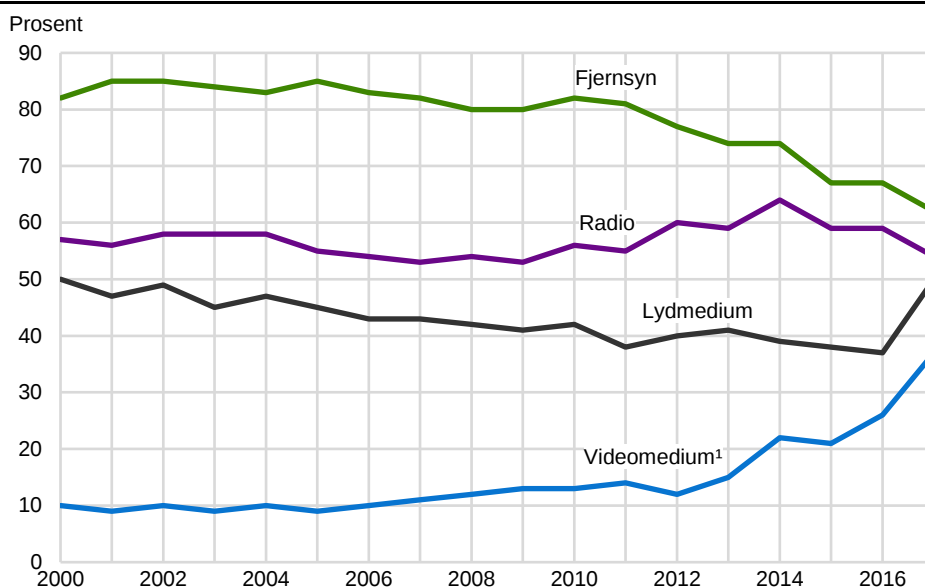
Framleis endring med nye plattformer og teknologi

Mediebruken i befolkninga er heile tida endring. Nye strøymetenester, nye radio- og TV kanalar, samt nye plattformer og ny teknologi, gjev større variasjon i medietilbodet. I dei siste åra har mediebruken difor vorte meir fordelt over ulike medium og fleire plattformer.

Delen som brukar internett aukar

Delen som brukar internett har auka jamt og trutt heilt sidan internett vart tilgjengeleg for folk flest på 1990-talet. Sidan 2000 har det vore ein auke nær kvart år. I 2000 brukte 27 prosent internett ein gjennomsnittsdag, medan delen i 2017 var på 90 prosent, viser tal frå mediebruksundersøkinga for 2017 (Vaage 2018).

Figur 12.1. Personar som har brukt ulike massemedium ein gjennomsnittsdag. Prosent

¹ Frå og med 2012 er betalte strøymetenester som Netflix omfatta av videomedium.
Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018): Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

12.2. Bruk av lyd- og videomedium

Størst vekst i mediebruk over internett

Lyd- og videomedium har etablert seg på nye plattformer dei siste åra, noko som har gjeve nye måtar å konsumere lyd- og videoinnhald. Det som har auka mest dei siste åra er bruken av strøymde filer frå internett (Vaage 2018).

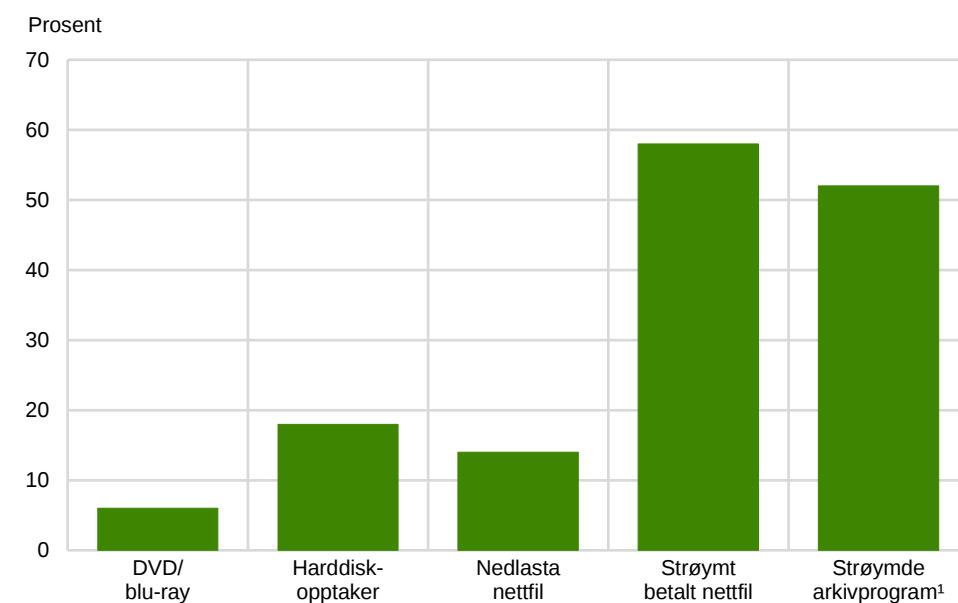
I statistikken for lydmedium inngår strøymde internettfiler og lydfiler lasta ned frå internett, men òg vinylplater, CD-ar og MP3-spelarar. Den langsiktige trenden for lydmedium har vore fallande sidan 2000, men gjekk opp att i 2017. I år 2000 var det 50 prosent som lytta på lydmedium ein gjennomsnittsdag. Som ein kan sjå i Figur 12.1 har lydmedium auka til 50 prosent att i 2017. Når det gjeld ulike avspelingssystem for å lytte, er det i tillegg til smarttelefon, mest strøyming frå nettet. På ein gjennomsnittsdag i 2017 hadde 76 prosent lytta til lydfiler på smarttelefon og 70 prosent lytta til strøymde nettfiler.

Fleire såg strøymde videofiler

Bruken av videomedium held fram med å auke. I ein gjennomsnittsdag i 2017 såg 37 prosent videomedium, ein auke på 11 prosent poeng frå året før, då det låg på 26 prosent. I 2007 var det berre 11 prosent som såg videomedium. Kor mange som lasta ned filer frå internett har gått opp med 5 prosentpoeng til 14 prosent i 2017 (Vaage 2018).

Tala i statistikken for videomedium gjeld både DVD/Blu-ray, harddiskopptakarar og filmfiler, anten lasta ned frå internett eller strøymde via internett og betalte for. Dei betalte strøymetenestene, som til dømes Netflix, vart inkluderte i videomedium frå og med 2012. Sidan den gongen har bruken av strøymde betalte nettfiler auka monaleg på kostnad av tradisjonelle medium som t.d. DVD og harddiskopptakarar.

Figur 12.2. Delen brukarar av videomedium som har sett på ulike typar opptak ein gjennomsnittsdag, 2017. Prosent

¹ Omfattar program som er vist same dag.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018): Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

58 prosent brukte strøymde betalte nettfiler

Av dei som brukar videomedium hadde 58 prosent strøymde betalte nettfiler ein gjennomsnittsdag i 2017. Det er ein nedgang frå 2016 då delen var so høg som 70 prosent. Bruken av strøymde arkivopptak har auka frå 27 til 52 prosent. Strøymde arkivprogram kan til dømes vere program som ligg ute på NRK TV sine nettsider (NRK Nett-TV). Frå 2017 inkluderer tala for strøymde arkivprogram òg innhald som ikkje berre har vore vist på lineær TV same dag, sjå figur 12.2 og tabell 12.1.

Ein gjennomsnittsdag i 2017 var det 61 prosent kvinner og 55 prosent menn som såg på strøymde betalte nettfiler av dei som brukte videomedium, sjå tabell 12.1. I aldersgruppa 16-24 år finn vi flest brukarar av strøymde nettfiler, kor 75 prosent har strøymt betalte nettfiler ein gjennomsnittsdag. I dei andre aldersgruppene er det òg mange brukarar, sett vekk frå aldersgruppa 67-79 år kor berre 27 prosent har brukt strøymde betalte nettfiler ein gjennomsnittsdag (Vaage 2018).

Frå 2007 har bruken av DVD- og blu-rayspelarar gått jamt nedover. I 2007 såg 76 prosent videoinnhald på DVD- eller Blu-rayspelarar, medan det i 2017 berre var 6 prosent. Bruken av harddiskopptakarar har først gått opp, så ned i perioden etter at det vart vanleg med strøymde nettfiler (Vaage 2018).

Grunna i tal frå NRKs årsrapport, er NRK sin nett-TV Noregs nest mest brukte strøymeteneste for videoinnhald etter Netflix. Dagleg unike brukarar av NRKs Nett-TV vaks frå 303 000 i 2016 til 330 000 i 2017 (NRK 2018).

12.3. Allmennkringkastarane: Radio og TV

I 2017 vart det norske allmennkringkastingstilbodet levert av fire aktørar: NRK, TV2, P4 og Radio Norge. Dei har plikt til å rapportere om verksemda si til Medietilsynet, som skal føre tilsyn med allmennkringkastarane (Medietilsynet 2018).

Allmennkringkastarane skal sikre mangfald

Allmennkringkastarane skal sikre eit mangfaldig radio- og fjernsynstilbod. Kanalane skal kunne takast inn av heile befolkninga, og skal mellom anna ta vare på interessene til både breie og smale grupper og medverka til å styrkje norsk språk, kultur og identitet. Allmennkringkasting skal ha som føremål å fylle ein demokratisk, kulturell og sosial rolle i samfunnet og er eit sentralt mediepolitisk verkemiddel både i Noreg og i mange andre europeiske land (Medietilsynet 2018).

Det å regulere og setje rammevilkåra for allmennkringkasting ligg i stor utstrekning til dei nasjonale styresmaktene i dei einskilde landa. Samtidig er det vedteke reglar og standard på europeisk nivå som gjev eit overordna rammeverk for dei måla og funksjonane som allmennkringkastarane skal ta vare på, og for å sikre like konkurransevilkår. EU anerkjenner den viktige funksjonen som allmennkringkastarane har, noko som vert spegla av EU sitt regelverk (Medietilsynet 2018).

12.4. Radio

2017 vert det siste året med allmennkringkastingskrav til kommersielle radioaktørar, ifølgje årsrapporten til Medietilsynet. To kommersielle radiokanalar hadde konsesjon som allmennkringkastar i Noreg i 2017, P4 og Radio Norge. NRK har tre allmennkringkasta radiokanalar som har rapporterte programstatistikk til Medietilsynet; NRK P1, NRK P2 og NRK P3 (Medietilsynet 2018).

Dei tre NRK-kanalane sende radio i om lag 26 300 timar, noko som er døgnet rundt. NRK har fleire radiokanalar i tillegg til dei tre kanalane som inngår i statistikken, og formidlar difor vesentleg fleire timar med radioinnhald i høve til det tabellane viser. Tematisk og sjangermessig er òg bredda større samanlikna med det som kjem fram i tabellane (NRK 2018).

NRK P1 spelte mest underhaldning

Programtypen som hadde størst del av sendetida i NRK P1 i 2017, var underhaldning, med 40 prosent av sendetida. Musikkprogramma hadde 24 prosent av sendetida, og regionale sendingar hadde 15 prosent.

For NRK P2 hadde musikkprogramma den største delen av sendeflata, 35 prosent. Forklaringa på den store delen musikk er at P2 sender musikk på nattetid. Delen av sendetida som vart brukt på samfunnsspørsmål har auka dei fleste åra sidan 2010, og i 2017 var 25 prosent av sendetida brukt på samfunnsspørsmål. Delen med sending om kunst, kultur og media auka med 3 prosentpoeng det siste året og utgjorde 20 prosent av sendetida i 2017.

NRK P3 spelte musikk i over 6 100 timar i 2017, noko som utgjorde så mykje som 70 prosent av sendetida i kanalen. Den andre store kategorien var underhaldning som låg på 20 prosent. Dei resterande 10 prosentane var program innanfor diverse andre kategoriar. Sjå tabellane 12.3-12.5 for meir informasjon om radioinnhald.

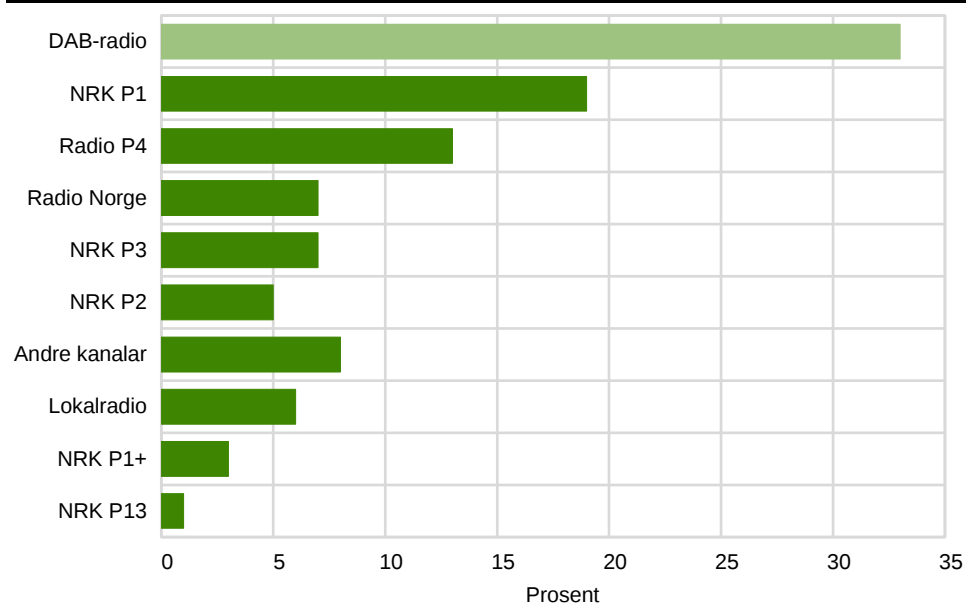
Sløkking av FM-nettet og DAB

Radiolyttinga i Noreg har halde seg overraskande stabil over lang tid. I Mediebarometeret for 2017 kan vi sjå ein liten nedgang frå 2016 til 2017. I 2017 høyrde 54 prosent av befolkninga på radio ein gjennomsnittsdag, noko som er 3 prosentpoeng lågare i høve til byrjinga på 2000-talet. Dette kan ha ein samanheng med omlegginga til DAB radio i Noreg. I 2017 vart det nasjonale FM nettet slått av fylkesvis. Dei store nasjonale radiokanalane sender no berre radio gjennom DAB (radio.no). Sjå radio.no for meir informasjon om omlegginga til DAB Radio i Noreg.

Delen radiolyttarar gjekk ned

Delen som høyrer på radio ein gjennomsnittsdag har totalt sett ikkje falle slik som delen TV-sjåarar har gjort, unnateke tidleg på 1990-talet. 54 prosent lyttardel i 2017 er det lågaste resultatet sidan 2008 og samstundes 5 prosentpoeng mindre i høve til i 2016. Sidan 2012 har delen radiolyttarar for det meste halde seg rundt 59 prosent. Sjå tabell 12.11 for meir informasjon om radiolyttarar.

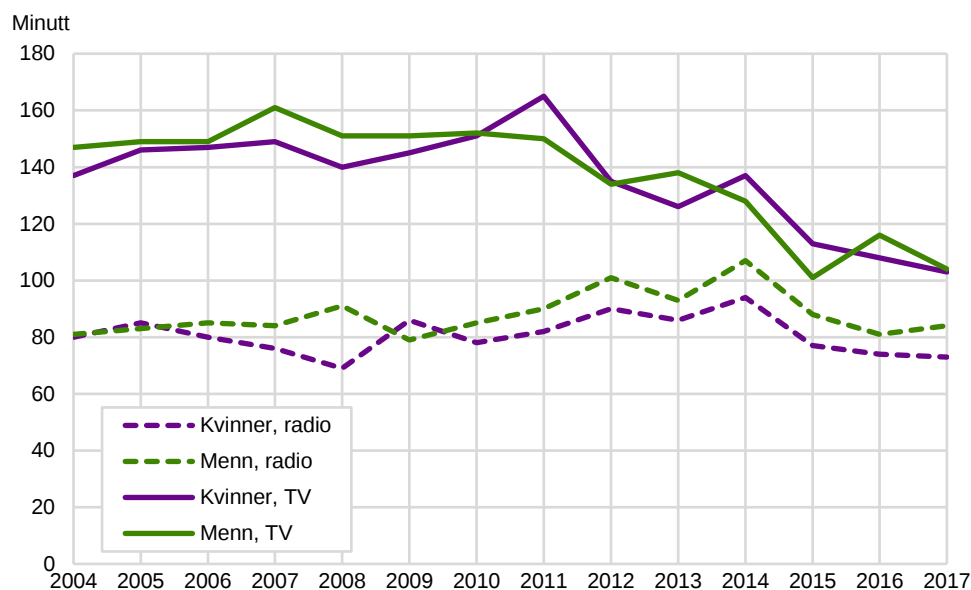
Figur 12.3. Radiolytting for personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Lyttardelar i prosent. 2017

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018): Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

Figur 12.3 viser kor stor del av befolkninga som lytta til ulike radiokanalar og DAB-radio i 2017. DAB-radio er ingen radiokanal, men takast med her sidan undersøkinga vart gjort i løpet av året kor det var fylkesvis omlegging frå FM-nettet til DAB. Tala for dei ulike NRK-kanalane vert presentert her uavhengig av om dei vart høyrte på det gamle FM nettet eller på DAB nettet. Allereie i 2016, før omlegginga, høyrde flest på DAB-radio. Undersøkinga til mediebarometeret for 2017 viser at 33 prosent høyrde på DAB radio i 2017, sjå tabell 12.8.

Det er NRK P1 og P4 som flest høyrar på ein gjennomsnittsdag, med høvesvis 19 og 13 prosent ein gjennomsnittsdag. NRK P1 er kanalen med størst lyttardel og held om lag same nivået som året før, medan P4 har mista 5 prosentpoeng av lyttardelen. Dei relativt nye radiokanalane NRK P1+ og NRK P13 har enno ikkje so mange lyttarar. Høvesvis 3 og 1 prosent av befolkninga har høyrte på desse kanalane ein gjennomsnittsdag i 2017 (Norsk Mediebarometer 2017). Menn høyrde noko meir på radio i 2017 i høve til kvinner, 84 minutt på ein gjennomsnittsdag, medan kvinner høyrde 73 minutt, sjå figur 12.4 og tabell 12.10.

Figur 12.4. Minutt brukt til radiolytting og fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018): Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

12.5. Fjernsyn

TV-digitaliseringa 2.0

Perioden vi står i nå, kallar NRK for «TV-digitaliseringa 2.0». For ti år sidan vart utspillinga på bakkenettet gjort digital frå analog, og reknast som den første digitaliseringa av TV i Noreg. Fleire fekk tilgang til eit større utval av kanalar over det digitale nettet (NRKs Årsrapport 2017). TV-digitaliseringa 2.0 handlar om at meir og meir av TV-bruken vert strøyma over internett. Tradisjonell lineær tv-sjåing har hatt ein nedgang frå 85 prosent frå byrjinga av 2000-talet til 62 prosent på ein gjennomsnittsdag i 2017, jamfør figur 12.1 (Norsk Mediebarometer 2017).

Delen TV-sjåarar har minka dei siste åra. Frå 2014 til 2016 gjekk delen ned frå 74 til 67 prosent. I 2017 var delen som såg på TV ein gjennomsnittsdag 62 prosent. Kvar nordmann såg i gjennomsnitt 104 minutt på lineær fjernsyn. Det er heile 44 minutt mindre i høve til i 2004. Mange av programma som er tilgjengelege på TV, er òg tilgjengelege digitalt på nett og på strøyme-TV. Ein lågare del TV-sjåarar tyder difor ikkje åleine på lågare interesse for program og TV-seriar. Det viser derimot ei noka lågare nytting av lineær TV som plattform.

Flest timar med informasjonsprogram på TV-kanalane til NRK

NRK sende om lag 23 300 timar TV i 2017, noko som er fjernsyn døgnet rundt. På dei ulike kanalane er programtilbodet noko ulikt. NRK Super sender berre barneprogram og desse vert klassifiserte i ulike kategoriar, sjå tabell 12.6. NRK har òg eit kontinuerleg oppdatert tilbod på nett (NRK 2018).

Tal frå Allmennkringkastarrapporten (Medietilsynet 2018) viser at på NRK1, NRK2 og NRK3 utgjorde informasjonsprogram totalt sett den største delen av programtilbodet, med 30 prosent. Drama utgjorde 27 prosent av sendetida for desse kanalane samla sett. Desse to kategoriane utgjorde om lag 60 prosent av NRK sitt TV-tilbod. NRK Super og NRK3 hadde ein mykje høgare del drama, for NRK Super utgjorde drama 16 prosent, og animasjon 58 prosent av sendetida. NRK3 sendte 44 prosent drama i 2017. På NRK1 og NRK2 var ikkje drama så framstående med 23 og 15 prosent av sendetida, sjå tabell 12.6.

I 2017 hadde NRK1 8 114 riksdekkjande sendetimar. Av dei inneheldt 28 prosent informasjonsprogram og 13 prosent nyhende. NRK1 hadde i 2016 redusert delen med underhaldning samanlikna med 2015. I 2015 utgjorde underhaldning 22 prosent på NRK1, medan i 2016 var delen redusert til 14 prosent. I 2017 har

delen underhaldning halde seg stabilt frå året før, med om lag 15 prosent av programtilbodet (NRK 2018).

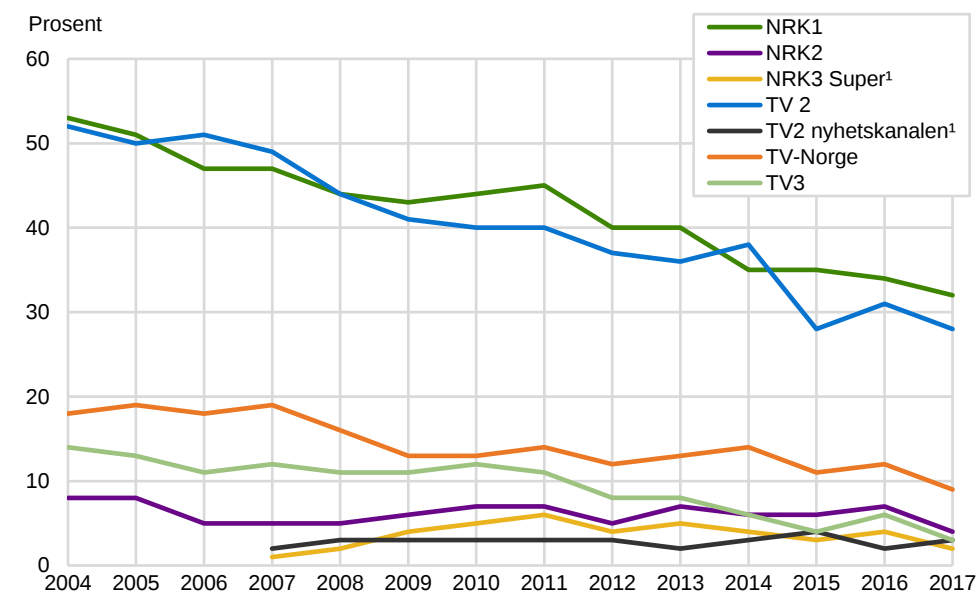
Av NRK2 sine 7 150 sendetimar vart det derimot sendt meir nyhende og informasjonsprogram. Sendetimane inneheld 41 prosent informasjonsprogram, og 19 prosent nyhender. Dei største programtypene i NRK2 var, forutan informasjonsprogram, nyhende og drama. Det var ikkje nokre større endringar i sjanger i NRK2 det siste året, sjå tabell 12.6. NRK2 brukte minst tid av alle kanalane på underhaldningsprogram, med berre 7 prosent.

NRK3 og NRK Super delte sendetida i 2017 med høvesvis 3 039 og 4 709 timar. Drama var den største kategorien med 44 prosent av sendetida på NRK 3 medan underhaldningsprogram låg på 29 prosent, sjå tabell 12.6 for tal på programtypar.

Flest ser på NRK1 og TV2

Nedgangen i delen som brukar tradisjonell lineær TV på ein gjennomsnittsdag heldt fram frå 2016 til 2017. Når det gjeld vanleg lineær TV som SSB har statistikk for, har NRK1 og TV2 i heile perioden hatt den største sjåardelen. Delen av befolkninga som ser på desse to kanalane ein gjennomsnittsdag har gått ned jamt og trutt sidan 2005. I 2017 gjekk sjåardelen til TV2 ned med 3 prosentpoeng til 28 prosent, frå året før. TV3 og TVNorge har òg hatt ein nedgang i same periode. 4 prosent av befolkninga såg på NRK2 ein gjennomsnittsdag i 2017, noko som er halvparten av delen i 2005 då det var 8 prosent. Det er dei små kanalane, dei med minst sjåardel, som har hatt den mest stabile sjåardelen. TV2 Nyhendekanalane har til dømes omtrent den same sjåardelen som i 2007. Sjå figur 12.5, tabell 12.12 for alle kanalane vi har tal for.

Figur 12.5. Fjernsynssjåing for personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Sjåardelar i prosent

¹ Gjeld frå september 2007.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018): Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

Mediebruksundersøkingane har vist at om det er kvinner eller menn som brukar mest tid på å sjå på fjernsyn, varierer frå år til år. I 2017 brukte kvinner 103 minutt til fjernsynssjåing på ein gjennomsnittsdag medan menn berre brukte eit minutt meir, sjå tabell 12.12.

To tredjedelar ser på fjernsyn ein gjennomsnittsdag

Det var nær like mange menn som kvinner som såg på fjernsyn ein gjennomsnittsdag i 2017, 62 prosent menn og 61 prosent kvinner, sjå figur 12.4 og tabellane 12.11 og 12.12.

På ein gjennomsnittsdag i 2017 var det flest i den eldste aldersgruppa, 67-79 år, som såg på fjernsyn, 83 prosent. Dette er ikkje uventa fordi dei moglegvis har betre tid samanlikna med mange i yngre aldersgrupper. Dei andre aldersgruppene låg på mellom 69 og 54 prosent, unnateke frå aldersgruppa 16 -24 kor berre 42 prosent såg fjernsyn. Ser vi på talet på minutt brukt til TV-sjåing, er det ein klar tendens til at mengda aukar med alderen, frå 68 minutt i den yngste aldersgruppa, 9-15 år, til 196 minutt i den eldste aldersgruppa.

12.6. Kringkastingskrav

NRK Fjernsyn viser 24 prosent nynorsk

Sidan NRK er ein allmennkringkastar, har NRK eit særskilt krav på seg når det gjeld bruken av målformer i radio- og TV-kanalane sine. Kravet i NRKs vedtekter er at minst 25 prosent av innhaldet skal vere på nynorsk.

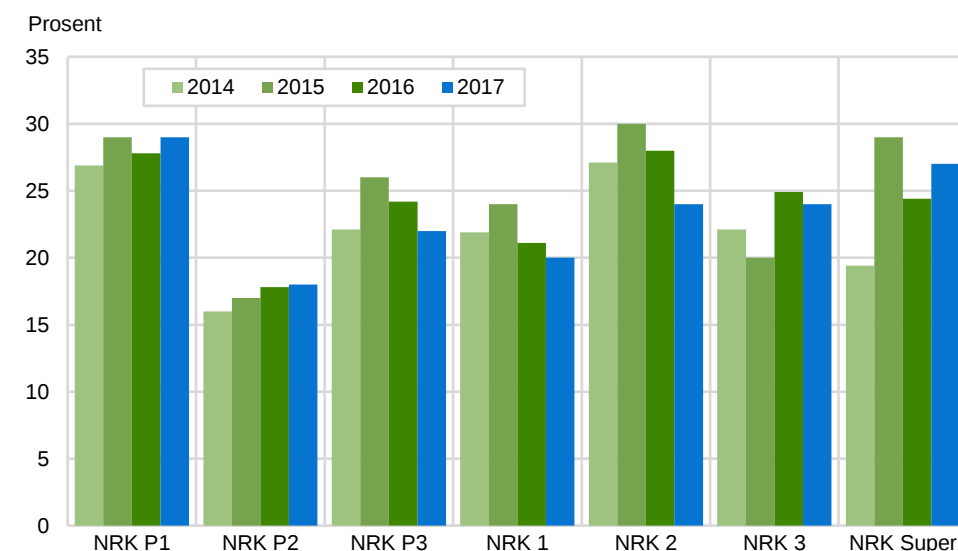
I 2017 sende radiokanalane P1, P2 og P3 samla 23 prosent nynorsk. P1 sende mest på nynorsk med 29 prosent, sjå figur 12.6.

Av fjernsynskanalane hadde NRK2 og NRK3 ein nynorskdelen på 24 prosent kvar. NRK Super viste mest på nynorsk med 27 prosent, medan NRK1 berre hadde 20 prosent. Kanalane har òg ein del som går inn under kategorien dialekt. Når NRK rapporterer nynorskdelen til Medietilsynet inkluderer tala all normert nynorsk samt halvparten av dialektdelen. Ser ein kanalane til NRK under eitt, ser ein at delen med dialekt var høgare i høve til nynorskdelen. I 2017 var 23 prosent av sendetida på TV dialekt, sjå tabell 12.7.

NRK oppfyller konsesjonskravet for norsk musikk

For dei fem radiokanalane med konsesjonskrav, vert det kravd at dei skal spela minimum 35 prosent norsk musikk, jf. konsesjonsvilkåra § 3-2. NRK har eit tilsvarende krav i sine vedtekter om at 35 prosent av musikken som spelast skal vere norsk, med vekt på norskspråkleg og/eller norskkomponert musikk. I dei fem allmennkringkasta radiokanalane utgjorde norsk musikk totalt 41 prosent av musikken som vart spelt. NRK P1 hadde den største delen norsk musikk med 46 prosent. P2 spelte 35 prosent norsk musikk, og P3 48 prosent. P4 spelte 42 prosent norsk musikk i 2017 ifølgje Medietilsynets allmennkringkastarrapport. Radio Norge ligg noko lengre ned med 35 prosent norsk musikk same året. Medietilsynet kjem fram til at både, NRK, P4 og Radio Norge oppfyller konsesjonskravet i 2017 (Medietilsynet 2018).

Figur 12.6. Prosentdel nynorsk¹ i programtilbodet på NRKs TV- og radiokanalar²

¹ Delen nynorsk på tv og radio inkluderer all normert nynorsk, og halvparten av dialektdelen. ² Kanalar som er allmennkringkastarar.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS.

12.7. Om statistikken

Tala som er presenterte i figurane og tabellane er delvis henta frå aktørane sjølve, delvis frå Allmennkringkastingsrapporten for 2017. I rapporten evaluerer Medietilsynet programtilbodet til dei ulike allmennkringkastarane. I talmaterialet som ligg føre, må ein leggje til grunn at dei ulike allmennkringkastarane har ei einsarta inndeling av programområda frå år til år, slik at det er mogeleg å gjere samanlikningar over tid. Det er samstundes vanskeleg å samanlikne programtilbodet mellom dei ulike radiokanalane da dei ikkje rapporterer etter same klassifiseringsverktøy, og heller ikkje rapporterer om heile sendeflata.

Allmennkringkasting Nokre av dei sentrale prinsippa som ligg til grunn for allmennkringkastinga er:

- Sendingane skal kunne takast inn av heile befolkninga.
- Sendingane skal innehalde ein variert programmeny med program for så vel breie som smale lyttar- og sjåargrupper, under dette barn og unge, den samiske befolkningsgruppa, etniske og andre minoritetar.
- Det skal vere daglege nyhendesendingar og solid, jamleg orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt.
- Allmennkringkastingsprogramma skal medverka til å styrkje norsk språk, identitet og kultur.
- Allmennkringkastingskanalane skal ha redaksjonelt sjølvstende.

Medietilsynet Etter kringkastingslova § 2-13 er Medietilsynet pålagt å utarbeide ein årleg allmennkringkastingsrapport: «Medietilsynet skal utarbeide en årlig rapport om kringkasteres oppfyllelse av allmennkringkastingsforpliktelser. Medietilsynet kan ikke instrueres av Kongen eller departementet ved utarbeidelsen av slik allmennkringkastingsrapport». Medietilsynet har dermed som oppdrag å føre tilsyn med i kva grad allmennkringkastarane oppfyller allmennkringkastingspliktene sine. Tilsynet tek utgangspunkt i mellom anna på allmennkringkastingsrekneskapane til dei respektive aktørane.

Medietilsynet fører òg tilsyn med andre område innanfor kringkasting, til dømes reklame og sponning, vern av barn og unge, med meir. Dei har styresmakt når det gjeld konsesjonar og registreringar for lokalkringkasting og annan type kringkasting.

I tillegg har Medietilsynet ei rolle når det gjeld å innhente og systematisere informasjon om eigartilhøve i media, for å medverka til å skape meir oversikt, merksemd og kunnskap om eigarforholda i norske media med heimel i lov om å vere open om eigarskap i media. Medietilsynet er òg klageinstans for fjernsynslisenssaker.

Endring i konsesjonane Dei analoge konsesjonane til lokalfjernsyn vart avslutta i 2009, same året som sløkking av analoge fjernsynsnett vart gjennomført, og utrullinga av det digitale riksnettet for fjernsyn vart slutført. Sedan eit nytt regime for digitalt lokalfjernsyn allereie var etablert kor digitale lokalfjernsynskonsesjonar vart tildelte frå 2007. Til forskjell frå tidlegare ordning, kan det verte gjeve fleire konsesjonar i kvart område. Konsesjonshavarane har ikkje tilgang til eigne, lokale sendenet og det vert ikkje stilt krav til innhald for det er ikkje lenger formidlingsplikt i kabelnett for digitalt lokalfjernsyn.

I 2011 vart forskrift om konsesjonsområda for analogt lokalfjernsyn (FOR 1995-08-25 nr. 769) oppheva. NTV har i sin anleggs-konsesjon et krav i nummer 3.4 om å tilby kapasitet i det digitale bakkenettet som minimum tilsvare en regional oppdeling, og som i hovudsak samsvarer med dagens konsesjonsområde (anleggs-konsesjonen ble tildelt i 2006). Praksis i dag er at aktørar som søker Medietilsynet

om innhaldskonsesjon oppgjev området dei planlegg å sende i. Den faktiske distribusjonen er knytt til den avtalen aktøren inngår med NTV.

Norges Televisjon (NTV) har anleggskonsesjon, og er plattformoperatør for det digitale bakkenettet for fjernsyn. Som ein del av konsesjonsføresegnadene pliktar NTV å tilby lokalfjernsynskapasitet i det digitale nettet, som òg skal vere innretta med lokale dekningsområde. Men nettet har avgrensa kapasitet til formidling av lokalfjernsyn. Ein del lokalfjernsynsaktørar har valt å sende berre i kabel- eller fibernett, eit alternativ som ikkje krev konsesjon frå Medietilsynet.

Mediebruksundersøkingane

Tala som omhandlar bruken av radio og fjernsyn, samt lyd- og videomedia, er henta frå Norsk mediebarometer for 2017. I 2017 svarte 1800 personar i alderen 9-79 år på spørsmål om bruken sin av ulike massemedium (Vaage, 2018). Kvartil: Utvalet vert delt i fire etter hushaldsinntekt. Fyrste kvartil har lågast, og fjerde kvartil har høgast hushaldsinntekt. Talet i kvar gruppe vil variere noko frå år til år. Sjå kapittel 9.6 for definisjonar av desse kjennemerka for yrkesstatus.

Referansar

Lovdata: LOV 1992-12-04127: *Lov om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester (Kringkastingsloven).*

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-12-04-127?q=kringkastingsloven>

Medietilsynet (2018): *Allmennkringkastingsrapporten 2017*. Henta frå <http://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/allmennkringkasting/Allmennkringkastingsrapporten2017.pdf>

NRK (2018): *NRK Årsrapport 2017*. Henta frå <https://www.nrk.no/aarsrapport/2017/>

Vaage, Odd Frank (2018): *Norsk mediebarometer 2017*. Henta frå <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer-2017>

Meir informasjon

Medienorge: <http://www.medienorge.uib.no>

Radio.no: <https://radio.no/>

Tabell 12.1. Delen brukarar av videomedium som har sett på ulike typar opptak ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. 2007-2017. Prosent

	DVD/ Bluray	Harddisk- opptakar	Nedlasta nettfil	Strøymd betalt nettfil ¹	Strøymde arkivprogram ²
2007	76	17	..	..	..
2008	56	18	..	..	..
2009	52	23	42	..	..
2010	58	31	23	..	..
2011	46	38	29	..	..
2012	49	30	25	11	..
2013	23	34	19	42	..
2014	19	21	11	60	..
2015	16	19	13	65	..
2016	6	11	9	70	27
2017	6	18	14	58	52
2017					
Kjønn					
Menn	6	21	18	55	52
Kvinner	7	15	10	61	52
Alder					
9-15 år	11	9	27	54	47
16-24 år	3	5	14	75	56
25-44 år	5	17	12	57	60
45-66 år	9	37	11	51	39
67-79 år	8	36	7	27	26
Utdanning					
Grunnskule	6	9	12	60	61
Vidaregåande skule	7	26	10	59	39
Universitet/høgskule, kort	3	23	14	59	61
Universitet/høgskule, lang	6	15	13	50	51
Landsdel					
Oslo/Akershus	8	21	17	55	56
Austlandet elles	8	25	12	51	36
Agder og Rogaland	4	16	11	66	53

¹ Inkluderer Netflix. ² Omfattar program som er vist same dag. Frå 2017 inkluderer dette òg program som ikkje vart vist på fjernsyn same dag.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018), Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.2. Delen lyttarar som har lytta til ulike avspelingssystem ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel i 2017. Prosent

	CD-spelar	Plate-spelar	MP3-spelar	Lydfil på PC	Lydfil på smart-telefon	Lydfil på nettbrett	Nedlasta nettfil	Strøymd nettfil	Lydbok	Podkast
2007	64	4	35	40	.	.	.	.	.	.
2008	65	4	37	44	.	.	18	.	4	.
2009	56	3	42	43	.	.	43	.	5	.
2010	52	2	51	48	.	.	59	.	5	.
2011	47	2	53	50	.	.	51	35	4	.
2012	36	2	46	40	38	10	43	48	5	.
2013	34	1	43	38	50	14	42	55	5	.
2014	28	2	36	35	56	15	35	60	5	.
2015	22	2	24	26	71	13	31	68	5	.
2016	12	4	22	27	75	18	37	70	4	6
2017	11	3	5	16	76	8	31	70	6	13

2017**Kjønn**

Menn	13	3	6	18	76	7	29	71	6	13
Kvinner	8	2	3	14	76	9	34	69	6	12

Alder

9-15 år	3	-	5	15	81	19	37	76	7	6
16-24 år	3	3	5	25	88	7	36	87	5	12
25-44 år	9	2	6	13	83	4	30	73	6	16
45-66 år	21	4	3	12	59	9	29	53	8	13
67-79 år	40	7	2	14	17	17	16	12	-	6

Utdanning

Grunnskule	8	5	6	16	81	6	34	81	5	10
Vidaregåande skule	16	2	5	17	69	9	29	62	6	10
Universitet/høgskule, kort	10	3	3	15	79	5	31	71	8	19
Universitet/høgskule, lang	13	3	7	16	70	2	27	59	2	17

Landsdel

Oslo og Akershus	9	3	3	15	76	6	34	68	6	18
Austlandet elles	9	0	7	13	73	9	31	73	6	9
Agder og Rogaland	9	3	7	20	81	6	29	75	3	11
Vestlandet	12	4	5	19	80	10	32	69	3	11
Trøndelag	12	3	4	19	75	14	25	68	13	11
Nord-Noreg	18	4	4	8	70	2	30	64	12	11

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018), Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.3. NRK P1¹. Sendetid, etter programtype

	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent		Pro-sent		Pro-sent	Timar	Pro-sent
I alt	8 760	100	8 738	100	8 760	100	8 760	100	8 760	100	8 760	100	8 760	100
Drama	85	1	90	1	75	1	70	1	80	1	71	1	2	0
Musikk	2 532	29	2 327	27	2 215	25	1 942	22	1 897	22	1 766	20	2 244	26
Kunst, kultur og media	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0	-	-
Underhaldning	2 213	25	2 664	30	2 739	31	3 126	36	3 256	37	3 123	36	3 492	40
Heim, fritid og hobby	35	0	9	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitskap	104	1	81	1	89	1	88	1	96	1	102	1	95	1
Religion og livsfilosofi	207	2	163	2	171	2	184	2	168	2	238	3	246	3
Samfunnsspørsmål	745	9	887	10	898	10	873	10	869	10	863	10	412	5
Nyhende	856	10	742	8	710	8	730	8	684	8	708	8	727	8
Portrett	184	2	-	-	120	1	65	1	46	1	69	1	-	-
Barneprogram	172	2	163	2	146	2	-	-	-	-	2	0	-	-
Regionale sendingar	1 334	15	1 325	15	1 339	15	1 328	15	1 404	16	1 264	14	1 271	15
Sport	282	3	250	3	251	3	314	4	254	3	371	4	271	3
Andre program	12	0	37	0	5	0	70	1	6	0	182	1	-	-

¹ Talet på timar heile døgnet. 24 timar i 365 dagar gjev 8 760 timar.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS og Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2017.

Tabell 12.4. NRK P2¹. Sendetid etter programtype

	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent
I alt	7 665	100	7 620	100	8 759	100	8 760	100	8 760	100	8 755	100	8 760	100
Drama	197	2,6	196	3	200	2	224	3	219	3	177	2	234	3
Musikk	2 871	38	2 456	32	3 519	40	3 520	40	3 334	38	3 123	36	3 055	35
Kunst, kultur, media	1 677	22	2 056	27	2 078	24	1 661	19	1 932	22	2 001	23	1 704	20
Underholdning	66	1	73	1	22	0	77	1	59	1	38	0	57	0,7
Heim, fritid og hobby	2	0	-	-	-	-	-	-	-	-	11	0	0	0
Vitskap	290	4	169	2	189	2	192	2	160	2	172	2	223	2
Religion og livsfilosofi	98	1	97	1	97	1	101	1	99	1	91	1	309	4
Samfunnsspørsmål	1 636	21	1 724	23	1 710	20	1 957	22	2 090	24	2 136	24	2 181	25
Nyhende	587	8	631	8	623	7	621	7	631	7	632	7	709	9
Portrett	63	1	0	-	77	1	125	1	107	1	62	1	173	2
Regionale sendingar inkl. Såmi Radio	123	2	122	2	121	1	101	1	108	1	92	1	22	0,3
Andre program	55	1	96	1	123	1	181	2	21	0	220	2	52	0,6

¹ Frå og med 2010 er det timar berre på dagtid. For seinare årgangar er musikk om natta inkludert i oversikta. Difor er ikkje auken i musikksendetid ei endring i profil, men ei endring i rapportering.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS og Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2017.

Tabell 12.5. NRK P3. Sendetid¹, etter programtype

	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent
I alt	8 760	100	8 646	100	8 760	100	8 758	100	8 760	100	8 760	100	8 760	100
Musikk	4 754	54	5 047	58	5 505	63	5 776	66	5 930	68	5 636	64	6 116	70
Kunst, kultur, media	158	2	202	2	195	2	203	2	201	2	195	2	179	2
Nyhende	208	2	183	2	178	2	147	2	142	2	135	2	134	1,5
Underholdning	2 648	30	2 590	30	2 321	27	2 161	25	2 051	23	2 155	25	1 697	20
Aktualitet og samfunn	374	4	521	6	542	6	349	4	318	4	316	4	504	6
Sport	2	0	4	0	-	-	-	-	-	-	37	0	-	-
Andre program	619	7	103	1	19	0	122	1	118	1	269	3	102	1

¹ P3 går i samsending med P1 om natta.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS og Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2017.

Tabell 12.6. NRK. Sendetid¹, etter fjernsynskanal og programtype

	NRK1				NRK2				NRK3				NRK Super ²			
	2016		2017		2016		2017		2016		2017		2016		2017	
	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent
Riksprogram i alt	7 396	100	8 114	100	7 416	100	7 150	100	3 135	100	3 039	100	4 721	100	4 708	100
Barneprogram	21	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4 708	100
Drama	1 476	20	1 900	23	1 330	16	1 054	15	1 348	43	1 329	44	3 426	73	-	-
Informasjonsprogram	2 214	30	2 283	28	3 029	41	2 938	41	909	29	707	23	..	..	-	-
Kunst Kultur og Media	89	1	-	-	517	7	378	5	-	-	-	-	..	..	-	-
Musikk	148	2	147	2	44	2	-	-	16	1	17	1	..	..	-	-
Naturprogram	295	4	431	5	148	2	198	3	-	-	-	-	..	..	-	-
Nyhende	1 181	16	1 028	13	1 330	18	1 360	19	-	-	-	-	67	1	-	-
Religion, livsfilosofi	37	1	-	-	44	1	-	-	16	1	-	-	..	..	-	-
Sport	886	12	878	11	369	5	338	5	-	-	-	-	..	..	-	-
Underholdning	1 033	14	1 028	15	443	6	505	7	752	24	879	29	809	17	-	-
Undervisning	-	-	-	-	67	1	-	-	-	-	-	-	95	2	-	-
Vitskap	37	1	-	-	74	1	161	2	38	1	44	1	43	1	-	-
Andre program	-	-	238	3	21	0	218	3	56	2	63	2	281	6	-	-

¹ Dei regionale sendingane er ikkje med i sendetida. ² Alle program på NRK Super er barneprogram. Denne oversikta er grunna i prosentoverslag frå NRKs årsrapport.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS 2018.

Tabell 12.7. Norsk rikskringkasting. Sendetid i radio og fjernsyn, etter målform. Prosent

	Radio				Fjernsyn			
	I alt	Bokmål	Nynorsk	Dialekt	I alt	Bokmål	Nynorsk	Dialekt
2003	100	62	8	30	100	77	13	10
2004 ¹	100	55	3	42	100	63	6	32
2005	100	56	4	42	100	74	7	23
2006	100	57	5	38	100	71	8	22
2007	100	61	4	35	100	69	7	24
2008	100	63	6	31	100	76	7	18
2009	100	56	4	39	100	72	9	19
2010	100	62	5	33	100	75	9	16
2011	100	60	5	34	100	69	12	19
2012	100	59	6	35	100	73	15	12
2013	100	58	7	35	100	70	17	13
2014	100	66	9	25	100	71	16	13
2015	100	61	8	31	100	67	19	14
2016	100	63	8	30	100	67	16	17
2017	100	60	6	34	100	69	15	23

¹ Ved overgangen til 2004 gjennomførte NRK følgende praksis: Ein stilte strengare krav til kva som vart rekna som bokmål og kva som vart rekna som nynorsk. Dersom det som skulle registrerast ikkje var tydeleg nok, vart det plassert i dialektkategorien.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS 2018.

Tabell 12.8. Lyttar- og sjåardelar for ulike radio- og fjernsynskanalar ein gjennomsnittsdag. Prosent

	1998	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Radio																	
NRK P1	29	27	26	29	26	24	25	26	23	23	24	26	25	23	20	20	19
NRK P1+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	2	2	3
NRK P2	5	4	5	4	4	4	3	5	4	4	6	5	7	6	5	7	5
NRK P3	8	8	6	5	5	6	5	7	6	7	7	9	10	12	11	10	7
NRK P13	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1
Radio P4	19	19	21	16	17	17	16	13	17	18	15	16	15	19	16	18	13
Radio Norge	.	.	.	6	5	5	5	3	8	8	8	8	9	11	9	10	7
Lokalradio	12	11	14	11	9	10	11	8	7	8	6	6	6	5	5	5	6
Andre kanalar	1	2	3	2	3	3	3	6	3	4	5	4	4	5	5	6	8
DAB-radio	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13	13	19	24	25	33
Fjernsyn																	
NRK1	53	50	52	53	51	47	47	44	43	44	45	40	40	35	35	34	32
NRK2	8	9	7	8	8	5	5	5	6	7	7	5	7	6	6	7	4
NRK3 Super	.	.	.	.	.	.	21	2	4	5	6	4	5	4	3	4	2
TV2	50	51	56	52	50	51	49	44	41	40	40	37	36	38	28	31	28
TV2 Nyhetskanalen	.	.	.	.	.	.	2	3	3	3	3	3	2	3	4	2	3
TVNorge	16	15	18	18	19	18	19	16	13	13	14	12	13	14	11	12	9
TV3	12	14	13	14	13	11	12	11	11	12	11	8	8	6	4	6	3
Svensk TV3	2	1	2	1	1	1	1	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..
Lokal TV4	1	1	1	1	0	1	1	0	1	..	..	..	..	..	..	..	..
TV 2 Zebra	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	2	1	1	2	1	1	1
TVN Fem	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	1	2	1	1	1	1	1
Viasat 4	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6	4	4	1	1	2	1	1
Andre kanalar	9	10	12	12	13	15	17	22	23	18	20	18	18	16	14	16	18

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018), Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.9. Personar som høyrer på radio ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Prosentdel i alt	54	53	56	55	60	59	64	59	59	54
Kjønn										
Menn	56	52	56	57	60	60	65	60	60	54
Kvinner	52	54	55	52	60	58	62	57	58	55
Alder										
9-15 år	27	22	33	31	36	31	42	28	29	25
16-24 år	38	45	46	48	43	40	55	47	44	37
25-44 år	56	58	59	57	64	61	65	62	62	60
45-66 år	66	63	65	59	72	71	72	71	70	64
67-79 år	60	52	55	64	66	72	69	65	62	66
Utdanning										
Grunnskule	48	46	46	50	55	56	60	56	48	50
Vidaregåande skule	58	57	59	56	62	61	68	64	68	62
Universitet/høgskule, kort	62	62	61	60	66	67	70	67	65	62
Universitet/høgskule, lang	63	62	64	65	72	66	67	68	61	56
Hushaldsinntekt										
1. kvartil	53	49	49	53	48	58	61	57	55	48
2. kvartil	57	54	60	55	61	64	65	66	61	55
3. kvartil	56	54	60	56	68	63	70	66	67	58
4. kvartil	60	58	59	60	67	64	64	65	63	56
Yrkesstatus¹ (16-79 år)										
Yrkesgruppe 1-2	64	64	67	63	72	68	68	68	65	63
Yrkesgruppe 3	62	66	62	55	70	68	68	73	70	63
Yrkesgruppe 4-5	51	53	55	58	59	59	66	57	63	55
Yrkesgruppe 6-9	60	60	64	57	71	69	79	70	68	71
Elevar og studentar	41	42	45	50	35	34	49	49	39	32
Trygda og pensjonistar	60	53	53	61	67	69	69	57	64	62
Heimearbeidande	:	:	54	32	43	52	62	55	44	.
Landsdel										
Oslo og Akershus	55	50	55	51	56	57	58	55	59	51
Austlandet elles	57	51	57	54	62	62	69	59	60	59
Agder og Rogaland	50	59	58	54	58	58	64	62	63	56
Vestlandet	49	55	53	56	61	61	62	58	53	50
Trøndelag	57	55	59	58	62	60	66	65	61	47
Nord-Noreg	52	50	51	58	63	55	64	60	53	64

¹ For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kapittel 9.6.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018), Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.10. Minutt brukt til radiolytting ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og hushaldsinntekt

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Minutt totalt	80	82	81	86	96	90	100	83	78	78
Kjønn										
Menn	91	79	85	90	101	93	107	88	81	84
Kvinner	69	86	78	82	90	86	94	77	74	73
Alder										
9-15 år	12	10	16	15	18	20	19	15	12	11
16-24 år	50	49	55	65	60	55	67	51	43	33
25-44 år	72	85	83	82	100	87	93	75	78	80
45-66 år	112	113	110	109	119	116	141	118	98	103
67-79 år	125	106	97	121	143	132	138	123	114	128
Utdanning										
Grunnskule	90	84	73	84	99	98	106	91	72	84
Vidaregåande skule	104	106	102	114	122	114	129	108	110	113
Universitet/høgskule, kort	73	86	84	72	96	89	106	79	73	71
Universitet/høgskule, lang	73	69	77	80	81	70	77	61	56	53
Hushaldsinntekt										
1. kvartil	92	89	84	106	95	100	126	99	93	76
2. kvartil	84	94	95	87	106	117	106	107	89	83
3. kvartil	84	86	86	90	115	91	110	89	79	79
4. kvartil	70	71	68	80	79	74	77	66	65	75
Yrkesstatus¹ (16-79 år)										
Yrkesgruppe 1-2	75	73	85	85	91	80	81	73	66	68
Yrkesgruppe 3	74	92	80	64	92	71	92	102	88	79
Yrkesgruppe 4-5	85	82	72	96	85	86	88	89	81	82
Yrkesgruppe 6-9	134	140	140	131	175	163	192	145	120	154
Elevar og studentar	29	27	28	39	25	31	41	24	33	21
Trygda og pensjonistar	121	114	110	126	146	141	162	109	128	131
Heimearbeidande	:	:	109	63	86	69	95	136	46	.
Landsdel										
Oslo og Akershus	77	66	79	70	78	73	74	66	71	67
Austlandet elles	90	88	79	94	107	107	110	82	93	96
Agder og Rogaland	72	83	80	88	79	95	105	91	83	56
Vestlandet	65	91	71	83	98	82	94	84	59	73
Trøndelag	93	82	100	107	101	100	121	87	87	69
Nord-Noreg	86	86	96	89	131	75	125	106	67	121

¹ For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kapittel 9.6.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018), Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.11. Personar som ser på fjernsyn ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Prosentdel i alt	80	80	82	81	77	74	74	67	67	62
Kjønn										
Menn	81	80	83	81	76	76	73	66	68	62
Kvinner	80	81	81	81	77	73	74	68	66	61
Alder										
9-15 år	88	86	82	89	83	82	70	67	67	67
16-24 år	77	75	79	74	67	60	56	53	54	42
25-44 år	76	78	80	76	71	70	71	63	62	54
45-66 år	82	81	84	83	80	79	80	74	73	69
67-79 år	85	86	90	91	88	86	91	86	81	83
Utdanning										
Grunnskule	80	81	86	82	81	78	74	67	62	54
Vidaregåande skule	80	80	85	82	74	74	74	70	72	69
Universitet/høgskule, kort	79	79	79	80	78	75	77	69	67	61
Universitet/høgskule, lang	77	76	75	77	75	71	74	60	66	51
Hushaldsinntekt										
1. kvartil	80	79	82	76	74	72	71	65	60	58
2. kvartil	83	81	83	81	77	76	78	73	68	64
3. kvartil	81	81	86	85	82	80	78	70	74	66
4. kvartil	83	82	80	83	75	75	75	69	68	59
Yrkesstatus¹ (16-79 år)										
Yrkesgruppe 1-2	79	74	78	81	76	74	76	68	68	58
Yrkesgruppe 3	77	84	81	76	73	72	71	71	69	56
Yrkesgruppe 4-5	83	80	82	81	76	75	73	68	61	58
Yrkesgruppe 6-9	75	78	85	79	71	70	72	62	69	68
Elevar og studentar	77	73	79	75	67	62	57	59	50	41
Trygda og pensjonistar	84	87	88	90	88	86	90	82	81	79
Heimearbeidande	:	:	90	61	65	63	57	78	43	.
Landsdel										
Oslo og Akershus	78	78	80	76	76	71	68	65	65	57
Austlandet elles	79	80	86	83	79	76	79	72	70	65
Agder og Rogaland	82	77	80	82	73	76	69	63	68	61
Vestlandet	78	82	82	84	79	78	74	67	69	62
Trøndelag	87	85	84	82	78	68	79	72	67	60
Nord-Noreg	82	83	83	83	72	75	75	65	62	70

¹ For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kap. 9.6.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018), Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.12. Minutt brukt til fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og hushaldsinntekt

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Minutt totalt	145	148	152	157	134	132	132	107	112	104
Kjønn										
Menn	151	151	152	150	134	138	128	101	116	103
Kvinner	140	145	151	165	135	126	137	113	108	68
Alder										
9-15 år	126	115	105	114	95	103	74	62	62	50
16-24 år	136	128	133	135	105	92	82	69	66	81
25-44 år	133	143	143	142	119	117	117	99	102	128
45-66 år	154	155	165	170	154	145	154	123	135	196
67-79 år	190	201	206	221	192	212	236	181	165	104
Utdanning										
Grunnskule	177	171	173	178	168	151	154	120	102	131
Vidaregåande skule	164	164	174	177	146	150	147	126	142	96
Universitet/høgskule, kort	122	138	144	152	136	122	137	105	101	79
Universitet/høgskule, lang	110	121	121	126	102	110	111	79	113	116
Hushaldsinntekt										
1. kvartil	168	172	170	178	154	153	152	127	123	123
2. kvartil	154	162	165	171	148	152	150	119	119	99
3. kvartil	137	154	161	161	139	130	133	107	115	78
4. kvartil	124	120	118	126	109	112	107	83	99	89
Yrkesstatus¹ (16-79 år)										
Yrkesgruppe 1-2	117	125	130	131	114	111	117	95	107	76
Yrkesgruppe 3	116	141	141	150	118	110	120	104	108	99
Yrkesgruppe 4-5	154	150	149	160	148	135	132	106	107	112
Yrkesgruppe 6-9	149	159	160	153	128	129	123	100	125	54
Elevar og studentar	140	100	122	137	93	107	90	67	61	185
Trygda og pensjonistar	194	207	209	224	202	212	228	189	175	.
Heimearbeidande	:	:	217	141	129	98	133	143	85	88
Landsdel										
Oslo og Akershus	137	140	149	146	136	127	120	101	106	114
Austlandet elles	142	163	156	170	142	143	149	123	122	106
Agder og Rogaland	147	129	142	144	117	133	136	85	107	106
Vestlandet	141	146	149	157	140	136	119	112	108	94
Trøndelag	161	153	168	163	130	113	137	130	123	119
Nord-Noreg	164	152	153	163	129	122	128	81	102	104

¹ For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kap. 9.6.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018), Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.13. Fjernsynssjåing blant personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Sjøardelar i prosent. 2004-2017

	NRK1	NRK2	NRK3 Super ¹	TV 2	TV2 nyhetskanalen ¹	TV-Norge	TV3
2004	53	8	.	52	.	18	14
2005	51	8	.	50	.	19	13
2006	47	5	.	51	.	18	11
2007	47	5	1	49	2	19	12
2008	44	5	2	44	3	16	11
2009	43	6	4	41	3	13	11
2010	44	7	5	40	3	13	12
2011	45	7	6	40	3	14	11
2012	40	5	4	37	3	12	8
2013	40	7	5	36	2	13	8
2014	35	6	4	38	3	14	6
2015	35	6	3	28	4	11	4
2016	34	7	4	31	2	12	6
2017	32	4	2	28	3	9	3

¹ Gjeld frå september 2007.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2018), Norsk mediebarometer 2017, Statistisk sentralbyrå.

13. Idrett og friluftsliv

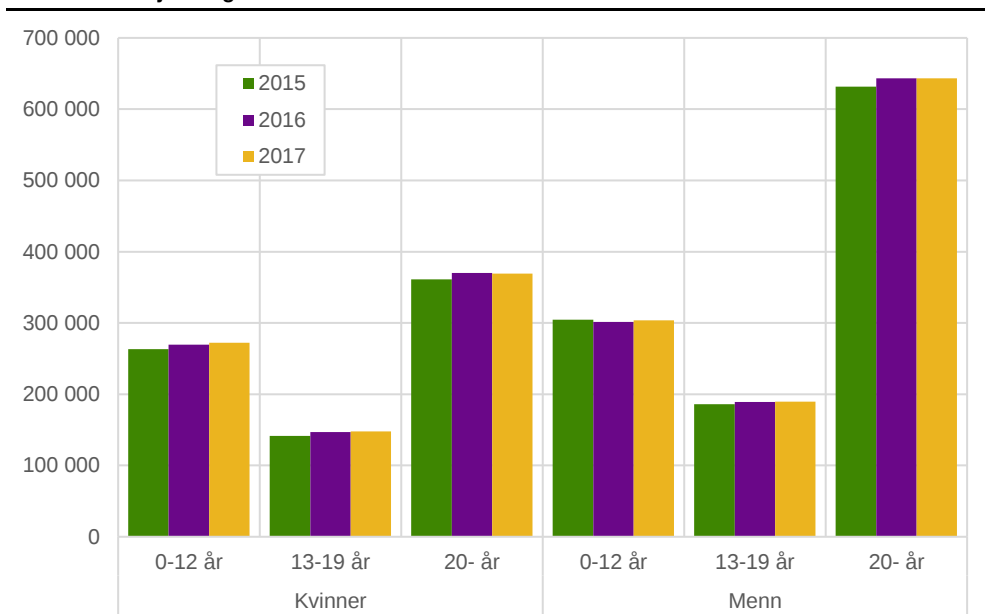
13.1. Medlemskap

1,9 millionar ordinære medlemskap i Norges idrettsforbund i 2017

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) er Noregs største frivillige organisasjon. Medlemskapstala i NIF per 31. desember 2017 viser at det var drygt 1,9 millionar ordinære medlemskap dette året. Talet på medlemskap har halde seg stabilt frå førre år. Rapporteringa vart avslutta innan utgangen av april året etter statistikkåret (NIF 2017). Ein gjer merksam på at medlemskapstala frå og med 2015 ikkje kan samanliknast direkte med tidlegare år på grunn av omlegginga til nytt registreringssystem. Samstundes med endra rapporteringstidspunkt gjekk NIF over til eit samordna rapporteringssystem i 2016 der ein legg opp til å registrere medlemmer på individnivå, jf. kap. 13.2 om idrettsregistreringa. Meir om frivillig arbeid finn ein i kapittel 2.

Etter ein nedgang i medlemskapstala i 2015 på grunn av det nye rapporteringssystemet, gjekk talet på medlemsskap opp att i 2016. Tabell 13.1 viser at talet stabiliserte seg i 2017 med ein liten auke på nær 5 300 medlemsskap, noko som er under ein prosent auke frå 2016. Tidleg på 2000-talet var fordelinga mellom kvinner og menn høvesvis 38 og 62 prosent, medan fordelinga dei tre siste åra har vore 41 prosent for kvinner og 59 prosent for menn. Ser ein nærare på tala viser det seg at kvinnedelen er lågast i aldersgruppa 13-19 år med 19 prosent av dei kvinnelege medlemskapane, medan den mannlege delen i same aldersgruppe er 17 prosent. I aldersgruppa 20 år og eldre finn vi dei fleste medlemsskapa, med 47 prosent kvinnelege medlemskap av alle kvinner, for menn i denne aldersgruppa er 57 prosent av medlemskap over 20 år. Figur 13.1 syner at talet på medlemsskap er relativt stabilt, med ein liten auke i talet på medlemskap i den yngste aldersgruppa for gutar siste året.

Figur 13.1. Medlemskap i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, etter kjønn og alder. 2015-2017

Kjelde: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

I 2017 var 52 prosent av medlemskap i NIF i alderen 20 år og over. I aldersgruppa 0 til 12 år finn ein 30 prosent av medlemskap. I Rogaland idrettskrins er 37 prosent av medlemskap i denne aldersgruppa, tett fylgd av Akershus og Hordaland idrettskrinsar med høvesvis 34 og 33 prosent.

Nord-Trøndelag idrettskrins var i 2017 ein av dei idrettskrinsane med høgaste del kvinnelege medlemskap med 44 prosent av alle dei 58 700 medlemskap i denne

krinsen. Den same delen kvinnelege medlemsskap finn vi òg i Finnmark og Troms, begge med 44 prosent. I Vestfold idrettskrins finn vi den lågaste kvinne delen med 36 prosent.

*941 800 medlemsskap i
Norsk Friluftsliv i 2017*

Talet på medlemsskap i Norsk Friluftsliv har hatt ein gradvis auke frå 2010 til 2017. Vi kan sjå av tabell 13.2 at det i 2017 har vore ein omfangsrik auke i talet på medlemsskap frå førre år. Samla var det 941 800 medlemsskap i Norsk Friluftsliv i 2017. Sjølv om talet medlemsskap har auka har talet på lokallag gått noko ned og mellom einingane i Norsk Friluftsliv var det 5 047 lokallag i 2017. Ei årsak til at det vart færre lokallag totalt kan skuldast at 4H Norge har vorte strengare i måten dei har tald sine lokallag på. Frå 2016 til 2017 har talet på lokallag under 4H gått ned frå 577 til 486.

Sidan 2010 har talet på medlemsskap i Norsk Friluftsliv auka med meir over 60 prosent, eller om lag 354 000 medlemsskap. Noko av auken kjem òg av at både i 2010 og 2011 kom det med to nye medlemskapsorganisasjonar, samt Norges Seilforbund som nytt medlem i 2016

Samstundes som det er auke i talet på medlemsskap totalt, har nokre av medlemsorganisasjonane i Norsk Friluftsliv endra teljemaate frå og med 2016, noko som har ført til lågare medlemstal, til dømes i Norges Turmarsjforbund og Norsk Kennel Klubb. Talet på medlemmar i desse to foreiningane har auka i 2017, men det er langt att til dei høgaste medlemskapsstala med gamal teljemaate i 2015.

Nordmenn er glade i å gå på tur og vere ute i friluft. Det tyder oppgangen i medlemstala som dei fleste organisasjonane i Norsk Friluftsliv har hatt i 2017. Den Norske Turistforening (DNT) hadde ein auke med drygt 17 600 medlemmar siste året. Sidan 2010 har auken vore på omlag 67 000 medlemmer. DNT er framleis den største organisasjonen i Norsk Friluftsliv med over 308 400 medlemmar fordelt på 365 lokallag.

Den største auken i medlemstalet siste året finn ein i to av dei noko mindre foreiningane. Både Norges Klatreforbund og Norges Padleforbund har hatt ei auke på drygt 2 500 medlemmar kvar siste år. Det svarar høvesvis til ein vekst på 12 og 13 prosent. For Norges Klatreforbund har det vore ein nær dobling av medlemstala frå 2010. Tabell 13.2 viser meir detaljerte tal frå Norsk Friluftsliv.

13.2. Aktivitet

Nordmenn er aktive idretts- og friluftsmenneske. Det viser tala frå Norsk Friluftsliv, NIF og dei ferske tala frå Levekårsundersøkinga gjort i 2017 for Statistisk sentralbyrå. Tala frå undersøkinga viste at om lag åtte av ti nordmenn gjekk tur i skog og fjell, medan drygt tre av ti har vore på kortare skiturar.

Levekårsundersøkinga vert gjennomført årleg med ein årleg fast kjerne av spørsmål og temabolkar med varierende tema. Tema vert tekne oppatt med ein syklus på tre år. Idrett og fysisk aktivitet var tema i 2016. I 2017 var tema friluftsliv, organisasjonsaktivitet, politisk deltaking og sosialt nettverk. Du kan lese meir om levekårsundersøkinga under kapittel 13.5.

Delen personar som i løpet av dei siste 12 månadene har delteke i ulike friluftslivsaktivitetar har ifølgje tabell 13.3 vore relativt stabil over dei tre åra levekårsundersøkinga har vorte gjennomført. Dei største endringane finn vi for delen personar som har vore på tur med sykkel i naturen og for dei som har vore på kortare skiturar i skogen eller på fjellet. For desse friluftslivsaktivitetane har det vore ein jamn nedgang i delen av deltakarar frå 2011 til 2017, med høvesvis 7 og 8 prosentpoeng. I 2017 var det til dømes 35 prosent av dei spurde som i løpet av dei siste 12 månad-

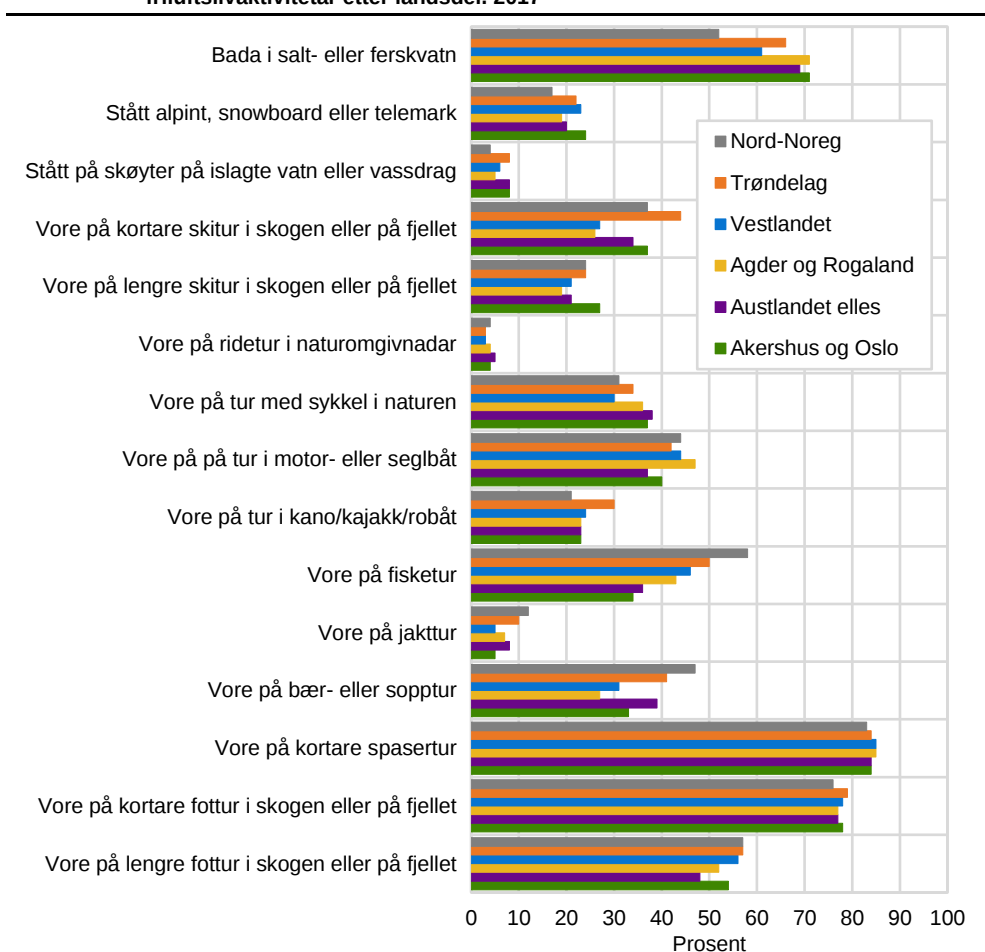
ene hadde vært på tur med sykkel i naturen. Den friluftslivsaktiviteten med lågast deltaking er rideturar i naturen, med 4 prosent

Folk frå Nord-Noreg er mest på jakt og fiske

Har det noko å seie kor i landet du bur for kor aktiv du er i friluftslivet? Figur 13.2 viser at personar i Nord-Noreg og i Trøndelag er ivrigast i å gå på lengre fotturar i skog og fjell, medan flest trøndarar er på kortare fotturar i skogen eller på fjellet. Folk som bur i Nord-Noreg er dei som oftast er på bær- eller sopptur og på jakt og fiske, medan dei frå Agder og Rogaland er dei som oftast har vore på tur i motor- eller seglbåt. I Trøndelag bur dei som i størst grad har vore på tur i kano, kajakk eller robåt, 30 prosent dei siste 12 månadene i 2017. I denne landsdelen bur òg dei som oftast har vore på kortare skitur i skogen eller på fjellet.

Sjå tabell 13.3 for å lese meir om delen personar som i løpet av dei siste 12 månadene har delteke i ulike friluftslivsaktivitetar etter kjønn, alder og utdanning.

Figur 13.2. Prosentdel personar som dei siste 12 månadene har drive med ulike friluftslivsaktivitetar etter landsdel. 2017

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

13.3. Anlegg

Frå 2016 til 2017 har Anleggsregisteret revidert sin praksis for inndeling i kategoriar og grupper, samt rapportering av tal. Fleire av tala for anleggstypar vil dermed ikkje vera direkte samanliknbare med tal frå tidlegare år. Like fullt vil tala kunne gi oss ein indikasjon på den totale utviklinga frå 2016 til 2017.

Tala frå Idrettsanleggsregisteret i tabell 13.4 viser at det i alt var drygt 56 000 eksisterande anlegg som var i drift i 2017. Dette er ein minimal auke på totalt 118 anlegg frå 2016. Talet på nasjonalanlegg er auka frå seks til sju anlegg.

I tabellen kan vi sjå at det vart registrert totalt 37 655 ordinære idrettsanlegg i 2017. Dette er ein markant auke på 506 ordinære idrettsanlegg frå 2016. Denne auken kjem først og fremst av at kategorien andre anlegg har vorte endra i Idrettsanleggsregisteret og inkluderer no berre interkommunale anlegg. Anlegg som ikkje fell inn under denne kategorien har vorte innordna i anten ordinære anlegg eller nærmiljøanlegg. Denne endringa har ført til at talet på andre anlegg har minka med 639 frå året før, mens talet på nærmiljøanlegg har auka med 250 i 2017. Nærmiljøanlegg omfattar mellom anna ulike typar utandørs aktivitetsanlegg og fleirbruksområde, som til dømes balløkker/ballbingar og nærmiljøkart.

I 2017 fann Kulturdepartementet at gjeldande praksis for rapportering av tal for universelt utforma idrettsanlegg ikkje var tilfredsstillande og arbeider no med ein betre rapporteringsfunksjon for desse kategoriane. I tabell 13.4 er tal for anlegg med universell utforming soleis ikkje tilgjengelege for 2017.

Øg i tabell 13.5 ser vi korleis endringa i rapporteringa frå Anleggsregisteret frå 2016 til 2017 har konsekvensar for kor samanliknbare tala er. Til dømes er grupperinga skiløyper, som tidlegare låg under kategorien skianlegg no flytta in under tur-/skiløyper under kategorien friluftslivanlegg. Resultatet er at talet på skianlegg tilsynelatande har minka med over 2 400. Samstundes har det totale talet på einingar under friluftslivanlegg auka meir i høve til det vi kunne anta etter overføringa av gruppa skiløyper til tur-/skiløyper, dersom vi set føre at det har vore ein tilsvarenda jamn auke frå 2016 til 2017 som i tidlegare år.

Turstiar innanfor kategorien friluftsliv har auka med 211 i perioden 2010-2017, sjølv om auken er noko svakare i 2017 i høve til 2016. Sidan 2006 har det vorte 548 fleire turstiar. Totalt er det nær 3 200 turstiar i heile Noreg som har motteke spelemidlar i 2017.

Talet på fleirbrukshallar og alpinbakkar aukar

Talet på fleirbrukshallar har auka år for år sidan 2006, unnateke førre år kor det ved utgangen av 2016 var 1 019 hallar i drift. Ut frå tabell 13.5 kan vi sjå at talet fleirbrukshallar har hatt ein auke med 95 frå 2016 til 2017. Auka er betydeleg større i høve til nedgangen frå 2015 til 2016, og totalt er det no 1 114 fleirbruks-haller i bruk i 2017. I tabell 13.5 er det verd å merke seg at grupperinga Skuleanlegg, som omfattar gymnastikksalar, er fjerna som eigen kategori. Mange av anlegga som tidlegare høyrde til denne kategorien har vorte innordna under kategorien fleiraktivitetssalar. I 2017 er det 2 836 fleiraktivitetssalar, og som vi kan lese av tabellen medfører det at det er fleire anlegg som er inkluderte under kategorien fleiraktivitetssalar i høve til berre dei gamle gymnastikksalane.

Talet på hoppbakkar held fram med å gå ned òg i 2017, om noko minimalt. Førre året viste tala ein svak nedgang i alpinbakkar, men i 2017 har talet auka og er høgare samanlikna med 2016. Totalt i 2017 er det 582 alpinbakkar i drift.

Over ein periode frå 2006 til 2016 viser tala at det har vore ein nedgang på over 110 symjebasseng. Derimot har talet symjehallar og symjebasseng i drift halde seg stabilt frå 2016 til 2017. Sjå fleire tal i tabell 13.5, samt tidlegare års kulturstatistikk.

Det ser og ut til at det har vore ein omlegging av golfbaner i Noreg det siste året. Talet på golfbaner med 18 hol har vorte færre, samstundes som talet på golfbaner med 9 og 6 hol har auka.

13.4. Finansiering

KOSTRA-tala (KOSTRA, sjå avsnitt 1.1.2 og 1.1.3) viser at fylkeskommunane til saman brukte 24 millionar kroner til idrett i 2017, og kommunane (medrekna Oslo)

brukte til saman 4,1 milliardar kroner i netto driftsutgifter til idrett. Dette er 34 prosent av utgiftene som kommunane bruker til kulturføremål, ein auke på 416 millionar kroner frå året før. Brutto investeringsutgifter for idretten har auka over fleire år. I 2017 låg brutto investeringsutgifter for kommunane til idrett på om lag 3,9 milliardar kroner, sjå tabell 13.6 og avsnitt 1.1.3 og tabell 1.3.4.

Speleoverskotet frå Norsk Tipping til idrettsformål utgjorde 2,6 milliardar kroner i 2017, ein auke på 175 millionar kroner eller 7 prosent. Sjå tabell 1.1.2 for detaljar.

*2 800 mil med maskin-
preparerte skiløyper i
kommunane*

Forutan dei økonomiske tala gjev òg KOSTRA-tala mellom anna oversikt over areal for friluftslivsområde i kommunane, og areal for leik og rekreasjon. Etter omlegging av KOSTRA er kategoriane noko endra og tala frå før 2015 er ikkje direkte samanliknbare med tala frå dei siste tre åra. Tabell 13.7 gjev ein oversikt over talet på rekreasjons- og friluftslivsområder i tettstad i åra 2015-2017. Totalt for landet fanst det om lag 2 200 rekreasjons- og friluftslivsområder tilrettelagt etter prinsipp om universell utforming 2017. Tabell 13.7 viser òg talet på kilometer av turstiar og skiløyper i kommunane. Totalt er det 42 500 kilometer med turstiar og løyper lagde til rette for bruk om sommaren. Samstundes viser tala at det er om lag 28 000 kilometer maskinpreparerte skiløyper rundt omkring i kommunane.

13.5. Om statistikken

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) er det øvste organet i Noregs største interesseorganisasjon, med i underkant av 2,1 millionar medlemskap fordelt på drygt 11 330 idrettslag (inkludert bedriftsidrettslag). NIF har som mål å vere den fremste bidragsytaren for å oppnå idrett for alle (NIF 2018).

Idrettsregistreringa

Alle opplysningane og tala i statistikken er grunna i elektroniske rapportar frå kvar enkelt klubb som er medlem av NIF, og frå kvar særiddrettsgruppe i klubben. Rapporteringa er per 31. desember i rapporteringsåret og vert avslutta ved utgangen av april året etter rapporteringsåret. Medlemskap er i denne publikasjonen framleis summen av medlemmer i kvar enkelt klubb, og ikkje talet på personar som totalt er medlemmar i den organiserte idretten. Talet på personar er lågare fordi mange er medlemmar i fleire klubbar. Det har enno ikkje vore mogleg å gjeve eit totaltal på einskilde som er medlem (NIF 2017). Tala i denne publikasjonen omfattar berre statistikk over medlemskap for dei ordinære idrettskrinsane. Tal for bedriftsidretten og aktivitetstala er ikkje med i statistikken.

Det nye samordna rapporteringssystemet vart teke i bruk i 2016. Etter dette skal alle idrettslag registrere organisasjonsopplysningar og medlemsopplysningar (fødselsdato, kjønn, adresse og så vidare).

Anleggsregisteret.no

Idrettsanlegg.no, frå 2017 anleggsregisteret.no, som er Kulturdepartementets register over idrettsanlegg og søknader om spelemidlar, er eit register over alle idrettsanlegga i Noreg. Anleggsregisteret omfattar anlegg og tiltak for friluftsliv, frå dei store anlegga som er bygde og utforma for internasjonale meisterskapar til små balløkker og skileikanlegg. Anleggsregisteret.no inneheld eit nettgrunna søknadssystem for spelemidlar til idrettsanlegg, eit register over alle idrettsanlegga i Noreg, og ein kartfunksjon som viser den grafiske plasseringa til anlegga i standard kart (Anleggsregisteret 2018). Det er opp til kvar enkelt kommune å oppdatere opplysningane i registeret for anlegg innanfor eigen kommune.

Anlegga for friluftsliv er òg registrerte så langt det er funne formålstenleg. Alle anlegga og tiltaka for friluftsliv som har fått tilskot av spelemidlane, er registrerte. I 2017 var det om lag 72 000 anleggseiningar i registeret, men data brukt i tabellane 13.2 og 13.3 tek utgangspunkt i status «eksisterande» i registeret. Anlegga er

registrerte med desse data: anleggsnummer i registeret, namnet på anlegget, anleggsstad (idrettspark eller liknande), kva for ein kommune anlegget ligg i, anleggskategori (til dømes: fotballanlegg, kart, friluftsliv), anleggstype (til dømes: grasbane, orienteringskart, badeplass), karakteristiske mål, anleggsklasse (til dømes: nasjonalanlegg, kommuneanlegg/ordinære anlegg, nærmiljøanlegg), plassering (kartkoordinatar i økonomisk kartverk) og eventuelt ombyggingsår, eigar, tildelte spelemidlar og året for tildelinga. Dei siste åra har det kome ein ny variabel i anleggsregisteret som seier noko om status på universell utforming.

Anleggsregisteret vart oppretta i 1992, og sidan har opplysningar om anlegg for idrett og friluftsliv vorte registrerte inn etter kvart. Oppdatering av registeret skjer normalt ein gong i året. Ein kan søkje i det nye anleggsregisteret og hente ut data frå 1.10.2017.

Nærmiljøanlegg

Nærmiljøanlegg er anlegg eller område som er lagde til rette for utandørs, eigenorganisert fysisk aktivitet og gjerne ligg i tilknytning til bustad- og/eller aktivitetsområde. Områda skal vere fritt allment tilgjengelege og laga for eigenorganisert fysisk aktivitet, framfor alt for barn og ungdom, men òg for lokalbefolkninga elles. Nærmiljøanlegg skal ikkje dekkje behovet for anlegg til organisert idrettsleg aktivitet eller ordinære konkurransar i idrett. Nærmiljøanlegg kan plasserast i tilknytning til eit skuleanlegg og/eller eit idrettsanlegg. (Kulturdepartementet 2017).

Norsk friluftsliv

Norsk friluftsliv vart stifta i 1989 og er ein fellesorganisasjon for 16 norske friviljuge friluftslivsorganisasjonar (i 2017), med til saman 941 800 medlemskap og om lag 5 100 lokale lag og foreiningar. Organisasjonane har individuelle medlemskapar og er opne for alle. Medlemsskapstalet i Norsk Friluftsliv er summen av medlemskap i medlemsforeiningane. Talet på einskilde personar vil vera lågare fordi fleire er medlemmer av fleire foreiningar.

Norsk Friluftsliv arbeider mellom anna for å fremja eit allsidig, enkelt og naturvenleg friluftsliv i tråd med norsk friluftslivstradisjon. Norsk Friluftsliv fremjar friluftsliv for alle gjennom tradisjonelle og nye aktivitetsformer, og fremjar saker av felles interesse for organisasjonane overfor styresmakta og andre aktuelle målgrupper og ser slik ein svært viktig bidragsytar til idrettspolitikkenes målsetjing om «idrett og fysisk aktivitet for alle. Norsk Friluftsliv har òg som mål å fremje allemannsretten (retten til fri ferdsel i norsk natur) og allment tilgang til og bruk av naturen (Norsk Friluftsliv 2018).

Levekårsundersøkingane

Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart tredje år ei utvalsundersøking, der folk i alderen 9-79 år vert spurde om bruken av ulike fritidstilbod. Levekårsundersøkinga EU-SILC vert gjennomført årleg. Frå og med 2011 utgjer undersøkinga ein årleg fast kjerne av spørsmål og temabolkar med varierende tema. Tema vert tekne oppatt med ein syklus på tre år. I 2011, 2014 og 2017 var tema friluftsliv, organisasjonsaktivitet, politisk deltaking og sosialt nettverk. I 2012 var temaa bustad og buforhold og i 2013 og 2016 var tema kulturbruk, idrett og fysisk aktivitet.

I Levekårsundersøkinga 2011 er det tidsbrot i måling av friluftsliv. Frå 2011 er enkelte friluftslivsaktivitetar tekne bort, og nokre av spørsmåla er endra noko i høve til åra 1997-2007. Framfor alt er lengda på enkelte aktivitetar endra. Tidlegare gjorde ein skilnad mellom dagstur og tur med overnatting, nå skil ein mellom kort og lang tur (over/under tre timar). I tillegg til dette er innsamlingsmetoden endra. Tidlegare vart dette temaet innhenta postalt, medan det i 2011 og 2014-undersøkingane er samla inn via telefonintervju. Les meir på *Levekårsundersøkelsen 2017*.

Referansar

Anleggsregisteret 2017: <https://www.anleggsregisteret.no/>

Kulturdepartementet 2012. *Universell Utforming av idretts- og nærmiljøanlegg V-0511*). <https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/idrett/publikasjoner-om-idrettsanlegg/id86915/>

Kulturdepartementet 2017. *Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2017 (V-0732 B)*, 3. utgåve oppdatert november 2017 Henta frå <https://www.regjeringen.no/contentassets/34fad27c0ac4485c9f9d7aa01875bfe1/v-0732-b-2017-3-utgave-oppdatert-nov-2017-nett.pdf>

Levekårsundersøkelsen 2017. Henta frå <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/fritid/hvert-3-aar>

NIF 2017. *Årsrapport 2017*. Henta frå <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/rapporter/>

NIF 2018. Henta frå <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/om-norges-idrettsforbund/>

Norsk Friluftsliv 2018: <http://www.norskfriluftsliv.no>

Meir informasjon

Kulturdepartementet 2018. Idrett. URL:<https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/id920/>

Statistisk sentralbyrå (27. oktober 2017): *Åtte av ti går i skog og fjell*. <http://www.ssb.no/fritid/>

Vaage, Odd Frank 2015. *Fritidsaktiviteter 1997-2014*. Rapporter 2015/25, Statistisk sentralbyrå. <http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/fritidsaktiviteter-1997-2014>

Vaage, Odd Frank 2016. *Norsk kulturbarometer 2016*, Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-kulturbarometer-2016>

Tabell 13.1. Talet på idrettslag og medlemskap, etter idrettskrins

	Talet på lag	Medlemskap ¹								
		I alt	Menn			Kvinner				
			I alt	0-12 år	13-19 år	20- år	I alt	0-12 år	13-19 år	20- år
2001	7 136	1 430 597	880 658	214 268	151 983	514 407	549 939	162 050	105 199	282 690
2002	7 292	1 534 868	945 645	238 936	169 299	537 410	589 223	182 895	118 250	288 078
2003	7 531	1 579 550	975 016	250 267	176 490	548 259	604 534	190 571	122 714	291 249
2004	7 633	1 649 311	1 008 923	258 629	182 892	567 402	640 388	204 094	131 704	304 590
2005	7 791	1 675 737	1 018 786	265 888	187 810	565 088	656 951	211 619	136 842	308 490
2006	7 870	1 701 153	1 028 524	271 278	186 601	570 645	672 629	220 699	138 241	313 689
2007	7 725	1 738 086	1 047 103	275 608	188 242	583 253	690 983	222 743	139 818	328 422
2008	7 760	1 770 720	1 059 933	276 787	188 906	594 240	710 787	226 673	141 748	342 366
2009	7 813	1 758 229	1 050 413	281 904	186 578	581 931	707 816	233 203	140 594	334 019
2010	7 894	1 771 961	1 062 766	287 429	185 076	590 261	709 195	236 332	137 743	335 120
2011	7 894	1 791 297	1 072 816	289 917	187 875	595 024	718 481	240 661	139 443	338 377
2012	7 929	1 864 031	1 115 241	299 625	189 071	626 545	748 790	252 763	139 322	356 705
2013	7 967	1 868 840	1 114 735	304 231	187 500	623 004	754 105	258 189	138 997	356 919
2014	7 953	1 908 896	1 135 179	314 081	185 991	635 107	773 717	269 786	140 950	362 981
2015 ²	7 819	1 888 180	1 122 159	304 703	185 824	631 632	766 021	263 119	141 538	361 364
2016	7 736	1 921 019	1 133 921	301 518	189 282	643 121	787 098	269 688	147 065	370 345
2017	7 641	1 926 301	1 136 761	303 893	189 584	643 284	789 540	272 303	147 772	369 465

Idrettskrins

Østfold	378	85 321	53 579	12 724	8 397	32 458	31 742	11 032	6 094	14 616
Akershus	649	243 764	146 034	43 655	26 031	76 348	97 730	38 202	19 052	40 476
Oslo	582	267 143	160 658	42 696	22 946	95 016	106 485	33 896	16 031	56 558
Hedmark	351	74 526	44 276	12 301	7 553	24 422	30 250	10 842	5 895	13 513
Oppland	386	77 314	44 476	11 084	7 407	25 985	32 838	10 242	6 262	16 334
Buskerud	370	99 929	60 394	15 079	10 082	35 233	39 535	13 215	7 720	18 600
Vestfold	299	77 781	49 594	11 261	7 737	30 596	28 187	8 589	5 180	14 418
Telemark	293	63 415	37 367	8 848	6 331	22 188	26 048	8 159	5 438	12 451
Aust-Agder	180	43 078	25 015	6 220	4 100	14 695	18 063	5 703	3 217	9 143
Vest-Agder	274	59 980	35 174	9 538	6 368	19 268	24 806	9 377	5 155	10 274
Rogaland	554	153 037	89 832	29 034	14 986	45 812	63 205	27 524	12 081	23 600
Hordaland	815	178 537	104 272	30 009	19 023	55 240	74 265	28 758	15 261	30 246
Sogn og Fjordane	191	45 413	25 819	5 969	4 622	15 228	19 594	5 349	3 873	10 372
Møre og Romsdal	472	93 133	53 445	13 240	9 186	31 019	39 688	12 655	7 867	19 166
Sør-Trøndelag	484	142 534	81 821	19 497	12 840	49 484	60 713	17 777	10 041	32 895
Nord-Trøndelag	268	58 734	33 004	7 501	6 182	19 321	25 730	7 315	5 220	13 195
Nordland	530	70 599	40 287	11 436	7 297	21 554	30 312	10 373	6 177	13 762
Troms Romsa	373	60 565	34 073	9 527	5 889	18 657	26 492	8 759	4 702	13 031
Finnmark Finnmarku	192	31 498	17 641	4 274	2 607	10 760	13 857	4 536	2 506	6 815

¹ Medlemskapsoversikta viser summen av medlemmar i kvar enkelt klubb, ikkje talet på personar totalt som er medlem i den organiserte idretten. Dette talet vil vere mykje lågare fordi mange har medlemskap i fleire klubbar. Det er enno ikkje mogleg å registrere eit totalt tal på einiskilde medlemmar i den organiserte idretten. ² Tala kan ikkje samanliknast med tidlegare år på grunn av nytt rapporteringssystem.

Kjelde: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

Tabell 13.2. Norsk Friluftsliv. Lokallag og medlemskap

	2010		2012		2014		2016		2017	
	Lokal-lag	Medlem-skap	Lokal-lag	Medlem-skap	Lokal-lag	Medlem-skap	Lokal-lag	Medlem-skap	Lokal-lag	Medlem-skap
Heile landet	3 623	587 682	4 685	722 578	4 838	760 155	5 092	913 081	5 047	941 752
Den Norske Turistforening ^{4,8}	56	241 520	110	246 011	191	257 750	355	290 790	365	308 408
Forbundet Kysten	116	9 336	124	9 814	125	9 963	126	10 270	126	10 085
Skiforeningen ⁵	8	57 731	7	67 065	9	72 052	9	72 864	9	72 805
Norges Jeger- og Fiskerforbund	567	121 223	571	117 613	575	113 850	573	114 368	573	112 428
Norges turmarsjforbund ^{1, 4}	236	20 000	498	41 600	505	67 084	535	41 578	536	41 687
KFUK-KFUM-speidarane	249	12 285	206	9 573	225	10 332	222	10 956	228	10 958
Norges Klatreforbund ¹	162	12 583	181	17 872	195	19 819	202	20 541	210	23 038
Norsk orientering ¹	386	23 169	379	22 386	381	24 205	369	24 064	365	24 101
Norges Padleforbund	104	15 656	111	16 652	119	18 900	124	18 977	125	21 505
Norges Røde Kors ⁶	-	-	-	-	-	-	380	154 613	383	164 490
Norges Røde Kors Hjelpekorps ⁶	320	12 000	303	14 745	302	14 438	-	-	-	-
Norges Seilforbund ⁷	-	-	-	-	-	-	130	23 544	123	23 550
Norges speiderforbund	552	20 216	509	18 040	494	19 045	465	18 849	453	19 090
4H Norge ¹	635	16 663	625	16 288	610	15 075	577	14 888	486	14 111
Syklisterens landsforening	12	11 000	12	12 500	13	10 187	15	9 847	14	9 868
Kristen Idrettskontakt ²	220	14 300	242	14 196	296	14 322	211	15 100	245	14 935
Norsk Kennel Klub ³	-	-	807	98 223	798	93 133	799	71 918	806	70 693

¹ Endra namn i 2014. ² Ny medlem 2010. ³ Ny medlem 2011. Frå 2016 ny teljemaate, tel no unike personar som har betalt kontingent, mot tidlegare tald medlemskap. ⁴ Avvikande teljingsmaate. ⁵ Har avvikande teljingsår, 1.9-31.8 ⁶ Frå mai 2016 gjeld medlemskapen i Norsk Friluftsliv heile Norges Røde Kors. Og inkluderer lag og medlemskap for Norges Røde Kors Hjelpekorps som tidlegare var oppført som eigen gruppe. ⁷ Ny medlem 2016. ⁸ Frå 2016 inkludert Barnas turlag.

Kjelde: Norsk Friluftsliv.

Tabell 13.3. Personar som i løpet av dei siste 12 månadene har delteke på ulike friluftslivsaktivitetar, etter år, kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent

	Lengre fottur i skogen eller på fjellet	Kortare fottur i skogen eller på fjellet	Kortare spaser-tur	Bær- eller sopp-tur	Jakt-tur	Fiske-tur	Tur i kano/kajakk/robåt	Tur i motor- eller segl-båt	Tur med sykkel i naturen	Ridetur i om-giv-nadar	Lengre skitur i skogen eller på fjellet	Kortare skitur i skogen eller på fjellet	Stått på skøyter på islagte vann eller vass-drag	Stått alpint, snow-board eller telemark	Bada i salt- eller fersk-vann
2011	54	81	.	37	8	45	25	44	42	4	29	42	9	24	71
2014	52	79	85	34	8	43	24	43	40	4	25	39	7	22	70
2017	53	78	84	36	7	42	24	42	35	4	23	34	7	21	66
2017															
Menn	56	79	83	30	11	52	26	46	38	2	25	35	7	26	68
Kvinner	50	76	86	41	3	32	21	37	32	6	20	32	7	17	65
Alder															
16-24 år	63	80	77	24	10	47	32	52	33	9	28	32	15	39	78
25-44 år	62	84	86	33	8	47	28	46	41	6	28	42	10	32	73
45-66 år	56	83	87	41	7	44	24	43	39	2	25	36	4	16	69
67 år eller eldre	26	57	82	37	4	25	11	24	18	1	8	16	1	1	43
Utdanning															
Grunnskule	40	67	79	28	6	39	19	36	26	4	13	20	6	17	56
Vidaregåande skule	51	78	85	37	8	43	23	40	34	4	20	30	6	20	66
Universitet/høgskule, kort	66	87	89	41	6	43	28	48	41	4	32	49	8	26	76
Universitet/høgskule, lang	71	90	89	42	6	44	33	52	47	4	44	55	9	31	79
Landsdel															
Oslo/Akershus	54	78	84	33	5	34	23	40	37	4	27	37	8	24	71
Austlandet elles	48	77	84	39	8	36	23	37	38	5	21	34	8	20	69
Agder og Rogaland	52	77	85	27	7	43	23	47	36	4	19	26	5	19	71
Vestlandet	56	78	85	31	5	46	24	44	30	3	21	27	6	23	61
Trøndelag	57	79	84	41	10	50	30	42	34	3	24	44	8	22	66
Nord-Noreg	57	76	83	47	12	58	21	44	31	4	24	37	4	17	52

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 13.4. Talet på idrettsanlegg, etter klassifikasjon og fylke

	I alt	Nasjonal-anlegg ¹	Ordinære idrettsanlegg	Nærmiljø-anlegg	Andre anlegg ²	Anlegg med universell utforming	Del universell utforming ³
2004	40 122	5	28 489	11 628	..	..	..
2005	42 526	5	30 146	12 375	..	..	..
2006	43 718	5	30 479	13 234	..	..	..
2007	43 911	5	30 343	13 563	..	..	..
2008	44 168	5	30 417	13 746	..	..	..
2009	49 326	5	34 150	14 769	401	..	..
2010	50 990	5	35 616	15 027	341	..	..
2011	52 223	5	35 974	15 881	361	..	..
2012	53 423	5	36 202	16 434	779	..	..
2013	54 051	5	36 452	16 838	752	8 435	15,6
2014	54 938	5	36 802	17 376	746	9 168	16,7
2015	55 532	6	36 960	17 818	746	10 081	18,2
2016	56 033	6	37 149	18 147	731	10 837	19,3
2017 ³	56 151	7	37 655	18 397	92	..	..
2017							
Østfold	2 365	-	1 582	783	-	..	..
Akershus	4 244	-	2 775	1 463	6	..	..
Oslo	2 281	2	1 329	950	-	..	..
Hedmark	3 452	1	2 528	922	1	..	..
Oppland	3 288	1	2 367	905	15	..	..
Buskerud	3 547	2	2 522	1019	4	..	..
Vestfold	2 293	-	1 560	732	1	..	..
Telemark	2 315	-	1 600	699	16	..	..
Aust-Agder	1 939	-	1 222	714	3	..	..
Vest-Agder	2 722	-	1 664	1 055	3	..	..
Rogaland	4 300	-	2 578	1 709	13	..	..
Hordaland	4 459	-	2 713	1 745	1	..	..
Sogn og Fjordane	2 599	-	1 677	920	2	..	..
Møre og Romsdal	4 397	-	3 149	1 240	8	..	..
Trøndelag ⁴	5 481	-	3 856	1 609	16	..	..
Nordland	3 584	-	2 484	1 098	2	..	..
Troms Romsa	1 972	-	1 350	621	1	..	..
Finmark Finnmarku	903	-	691	212	-	..	..
Svalbard	9	-	8	1	-	..	..

¹ Nasjonalanlegga er Holmenkollen Ski nordiske grener, Holmenkollen Skiskyting, Ullevål Stadion, Vikingskipet, Kvitfjell, Hafjell (nytt i 2015) og Vikersund.

² T.o.m. 2016 inkluderer dette fylkesanlegg, riksanlegg, interkommunale anlegg og ikkje oppgitt anleggsklasse. Frå 2017 gjelder tala berre interkommunale anlegg. Dei andre kategoriane har vorte innordna anten i ordinære anlegg eller i nærmiljøanlegg. ³ For 2017 finns det ikkje tal for universell utforming fordi ein betre rapporteringsfunksjon er under utarbeiding. ⁴ Frå 2017 er tal frå Sør- og Nord-Trøndelag slått saman som følgje av endringar i anleggsregisteret grunna fylkessamanslåinga.

Kjelde: Anleggsregisteret.no, Kulturdepartementet.

Tabell 13.5. Tal på idrettsanlegg og innbyggjarar per anlegg for nokre utvalde anleggskodar og år¹

Type anlegg	2012		2014		2015		2016		2017 ²	
	Einingar	Innbyggjarar per anlegg	Einingar	Innbyggjarar per anlegg	Einingar	Innbyggjarar per anlegg	Einingar	Innbyggjarar per anlegg	Einingar	Innbyggjarar per anlegg
Skianlegg	3 747	1 348	3 722	1 388	3 679	1 417	3 649	1 441	1 228	4 312
Alpinbakkar	555	9 101	562	9 192	575	9 068	572	9 193	582	9 099
Hoppbakkar	721	7 006	681	7 586	665	7 841	649	8 102	646	8 198
Skiløyper ³	2 471	2 044	2 479	2 084	2 439	2 138	2 428	2 166	-	-
Friluftsliv	3 257	1 551	3 410	1 515	3 459	1 507	3 508	1 499	6 417	825
Tursti	2 957	1 708	3 086	1 674	3 133	1 664	3 171	1 658	3 185	1 663
Turkart	300	16 838	324	15 944	326	15 994	337	15 603	394	13 441
Tur-/skiløyper ³	-	-	-	-	-	-	-	-	2 838	1 866
Fotballanlegg	4 593	1 100	4 549	1 136	4 615	1 130	4 546	1 157	4 578	1 157
Fotballbaner	4 540	1 113	4 490	1 151	4 549	1 146	4 476	1 175	4 507	1 175
Fotballhallar	53	95 307	59	87 556	66	79 000	70	75 119	71	74 586
Friluftsanlegg	909	5 557	907	5 695	894	5 832	884	5 948	947	5 592
Fast dekke	144	35 078	151	34 211	156	33 423	156	33 707	219	24 181
Grusdekke	416	12 142	399	12 947	370	14 092	354	14 854	351	15 087
Delanlegg	349	14 474	357	14 470	368	14 168	374	14 060	377	14 047
Hestesportanlegg	348	14 515	357	14 470	362	14 403	361	14 566	382	13 863
Ridebaner	224	22 550	226	22 858	230	22 670	228	23 063	248	21 353
Ridehallar	124	40 736	131	39 434	132	39 500	133	39 536	134	39 520
Isanlegg	68	74 283	76	67 971	77	67 714	77	68 290	121	43 765
Ishallar	45	112 251	52	99 342	49	106 408	50	105 166	51	103 836
Hurtigløpsbaner (kunstis)	13	388 560	14	368 986	14	372 428	14	375 594	52	101 839
Bandybaner (kunstis)	10	505 128	10	516 580	14	372 428	13	404 486	18	294 201
Idrettshallar og aktivitetssalar⁴	934	5 408	1 003	5 150	1 051	4 961	1 019	5 160	3 950	1 341
Fleirbrukshallar	934	5 408	1 003	5 150	1 051	4 961	1 019	5 160	1 114	4 754
Fleiraktivitetssalar ⁴	-	-	-	-	-	-	-	-	2 836	1 867
Skuleanlegg	2 713	1 862	2 662	1 941	2 589	2 014	2 541	2 069	-	-
Gymnastikksalar ⁴	2 713	1 862	2 662	1 941	2 589	2 014	2 541	2 069	-	-
Nærmiljøanlegg	12 702	398	12 736	406	12 985	402	13 295	396	12 744	416
Balløkker/ballbingar	5 696	887	5 676	910	5 707	914	5 837	901	7 804	679
Aktivitetssanlegg ⁵	5 614	900	5 831	886	6 040	863	6 215	846	-	-
Fleirbruksområde ⁵	-	-	-	-	-	-	-	-	3 690	1 435
Skulekart/nærmiljøkart	1 224	3 629	1 229	4 203	1 238	4 212	1 243	4 230	1 250	4 236
Symjehallar	1 032	4 895	1 022	5 055	1 015	5 137	999	5 264	1 001	5 290
Symjebasseng	967	5 224	959	5 387	951	5 483	936	5 618	937	5 652
Utdørs symjeanlegg	65	77 712	63	81 997	64	81 469	63	83 465	64	82 744
Golfbaner	127	39 774	137	37 707	138	37 783	138	38 104	139	38 098
18 hol	52	97 140	55	93 924	57	91 473	57	92 251	45	117 680
9 hol	65	77 712	72	71 747	70	74 486	70	75 119	74	71 562
6 hol	10	505 128	10	516 580	11	473 999	11	478 029	20	264 781
Orientering	3 474	1 454	3 485	1 482	3 458	1 508	3 451	1 524	3 448	1 536
Orienteringskart	3 446	1 466	3 457	1 494	3 434	1 518	3 427	1 534	3 448	1 536
Skiorienteringskart ⁶	28	180 403	27	191 326	24	217 249	24	219 097	-	-

¹ Gjeld eksisterande anlegg i drift per februar. ² Anleggsregisteret vart endra og omstrukturerte i 2017 og tala kan ikkje fullt ut samanliknast med tidlegare år.

³ Frå 2017 er skiløyper slått saman med turløyper og høyrer til kategorien friluftsanlegg. Tidlegare høyrde skiløyper til skianlegg. ⁴ Frå 2017 er ikkje skuleanlegg og gymnastikksalar lengre egne kategoriar. Ny kategori er fleiraktivitetssalar. ⁵ Frå 2017 er aktivitetssanlegg erstatta og oppdelt. Ny kategori er fleirbruksområde. ⁶ Skiorienteringskart er slått saman med orienteringskart frå 2017.

Kjelde: Anleggsregisteret.no, Kulturdepartementet.

Tabell 13.6. Netto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter for kommune-konsern til idrett, etter fylke

	Netto driftsutgifter funksjon 380 Idrett	Netto driftsutgifter funksjon 381 Idrettsanlegg	Netto driftsutgifter funksjonen 380 og 381, idrett. Prosent av totale netto driftsutgifter til kulturformål	Brutto investeringsutgifter funksjon 380 Idrett	Brutto investeringsutgifter funksjon 381 Idrettsanlegg
	Millionar kroner		Prosent	Millionar kroner	
2008	1 316,9	718,8	27,3	1 020,3	1 503,2
2009	945,5	1 210,1	28,0	703,1	2 605,6
2010	801,8	1 796,3	30,5	357,4	3 077,9
2011	823,9	1 837,1	29,9	315,2	2 809,4
2012	937,4	1 926,6	30,5	357,8	2 536,4
2013	944,8	2 137,0	31,4	243,5	2 428,3
2014	876,0	2 373,3	31,3	246,3	2 591,1
2015	936,7	2 434,7	31,9	222,7	2 621,0
2016	941,5	2 773,3	32,9	285,0	3 035,0
2017	1 100,6	3 700,3	39,5	209,6	3 700,0

2017

Østfold	35,4	128,3	31,3	2,5	83,9
Akershus	95,8	381,2	38,5	48,4	528,5
Oslo	78,4	660,3	39,2	2,6	583,6
Hedmark	20,1	96,7	28,1	0,5	177,5
Oppland	67,2	70,7	32,3	4,1	60,9
Buskerud	84,1	118	34,3	7	130,4
Vestfold	47,7	81,1	30,2	14,6	163,1
Telemark	29,7	86,3	26,8	4,5	11,9
Aust-Agder	23,3	60,8	32,7	17,6	102,6
Vest-Agder	37,3	111,4	29,3	3,1	57,2
Rogaland	161,6	287,6	34,9	0,8	372,5
Hordaland	102,6	283,4	34,1	15,4	408,1
Sogn og Fjordane	17	60,8	31,5	5,2	47,1
Møre og Romsdal	38,3	110,7	30,1	8,6	248,9
Sør-Trøndelag	126,8	162,6	37,6	1,2	112,9
Nord-Trøndelag	29	56,3	26,9	57	38,8
Nordland	45,9	118,8	28	10,8	167,2
Troms Romsa	37,9	74,1	29,8	2,3	298,7
Finnmark Finnmark	22,3	80,6	40,6	3,4	106,6

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 13.7. Friluftsområde for rekreasjon og friluftsliv i tettstad etter tilgjengelege område og år¹

	2015	2016	2017
Rekreasjons- og friluftslivsområder tilrettelagt etter prinsipp om universell utforming. Einingar.	2 214	2 209	2 180
Samla lengde skiløyper planlagt maskinpreparert, gitt normale snøforhold. Kilometer.	29 977	24 664	27 979
Samla lengde av turvegar, turstiar og løyper tilrettelagt for sommarbruk. Kilometer.	44 439	39 426	42 502

¹ Tala viser totalen av det som er rapportert, inkludert område med kommunalt driftsansvar.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

14. Trus- og livssynssamfunn og Den norske kyrkja

I fleire år har medlemstalet, døypte og konfirmerte i Den norske kyrkja gått ned, samstundes som talet på medlemmer i trus- og livssyn utanom Den norske kyrkja har auka. I 2017 har òg dette talet gått noko ned. Dette skuldast fyrst og fremst at dei kristne samfunna i dei nordiske landa har gått ned.

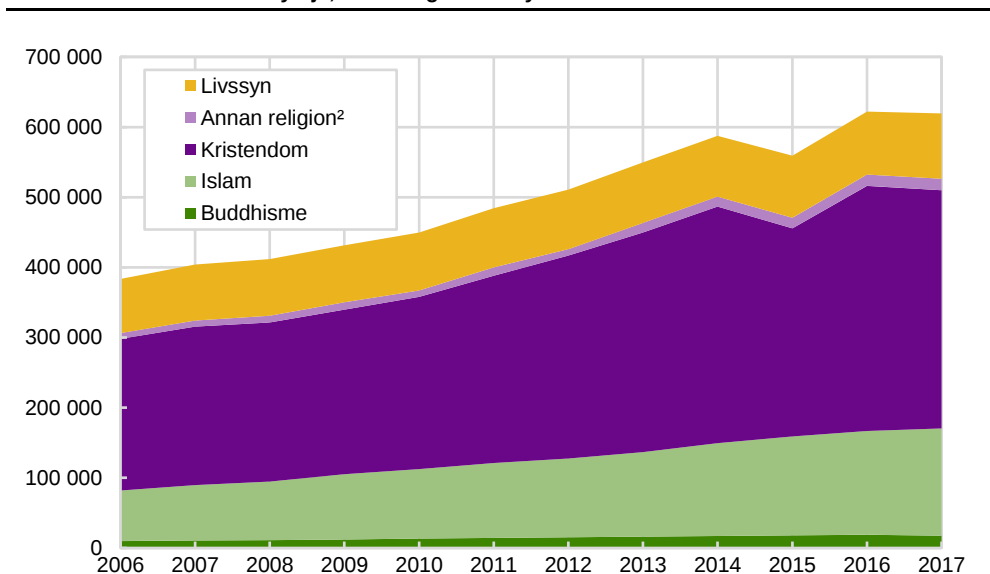
Det har vore endringar i høve mellom kyrkje og stat. Endringar i medlemstal og andre aktivitetar vert omtala i dette kapittelet.

14.1. Nokre resultat

12 prosent av befolkninga i trus- og livssynssamfunna

Statistikken over medlemmer i trus- og livssynssamfunn viser at det per 1. januar 2017 var 619 000 medlemmer i trus- og livssynssamfunn som er utanom Den norske kyrkja og som får statstilskot (SSB 2017). Dette inneber at 11,7 prosent av befolkninga var medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja i 2017. Samanlikna med 2016 var det 2 800 færre medlemmer i desse trus- og livssynssamfunna i 2017. 6,4 prosent av befolkninga var medlemmer i kristne trussamfunn utanom Den norske kyrkja, 2,9 prosent var medlemmer av islamske trussamfunn og 1,8 prosent i livssynssamfunn, sjå figur 14.1 og tabell 14.1.

Figur 14.1. Medlemmer¹ i trus- og livssynssamfunn som mottek offentleg stønad og er utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn

¹ Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for. ² Omfattar bahai, hinduisme, jødedom, sikhisme og andre trusreningar. To samfunn er ikkje representerte i statistikken i 2012, eit under jødedom og eit under sikhisme. Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

Framleis flest medlemmer i kristne trussamfunn

Av alle trus- og livssynssamfunna utanom Den norske kyrkja som får statstilskot, har framleis dei kristne trussamfunna flest medlemmer med 339 000 personar. Desse utgjorde 55 prosent av alle medlemmer utanom Den norske kyrkja per 1. januar 2017. Frå 2016 til 2017 har auken vore ein nedgang på 9 600 medlemmer i kristne samfunn. Den Finlandska evangelisk-Lutherska församling, Den islandske Evangeliske Lutherske kyrkjelyd i Noreg og Svenska Margaretaförsamlinga har gått ned med til saman 20 800 medlemmar frå 2016 til 2017, frå 32 600 til 11 800. Dette er ein nedgang på heile 64 prosent, sjå tabell 14.3.

Islamske trussamfunn held fram å vekse

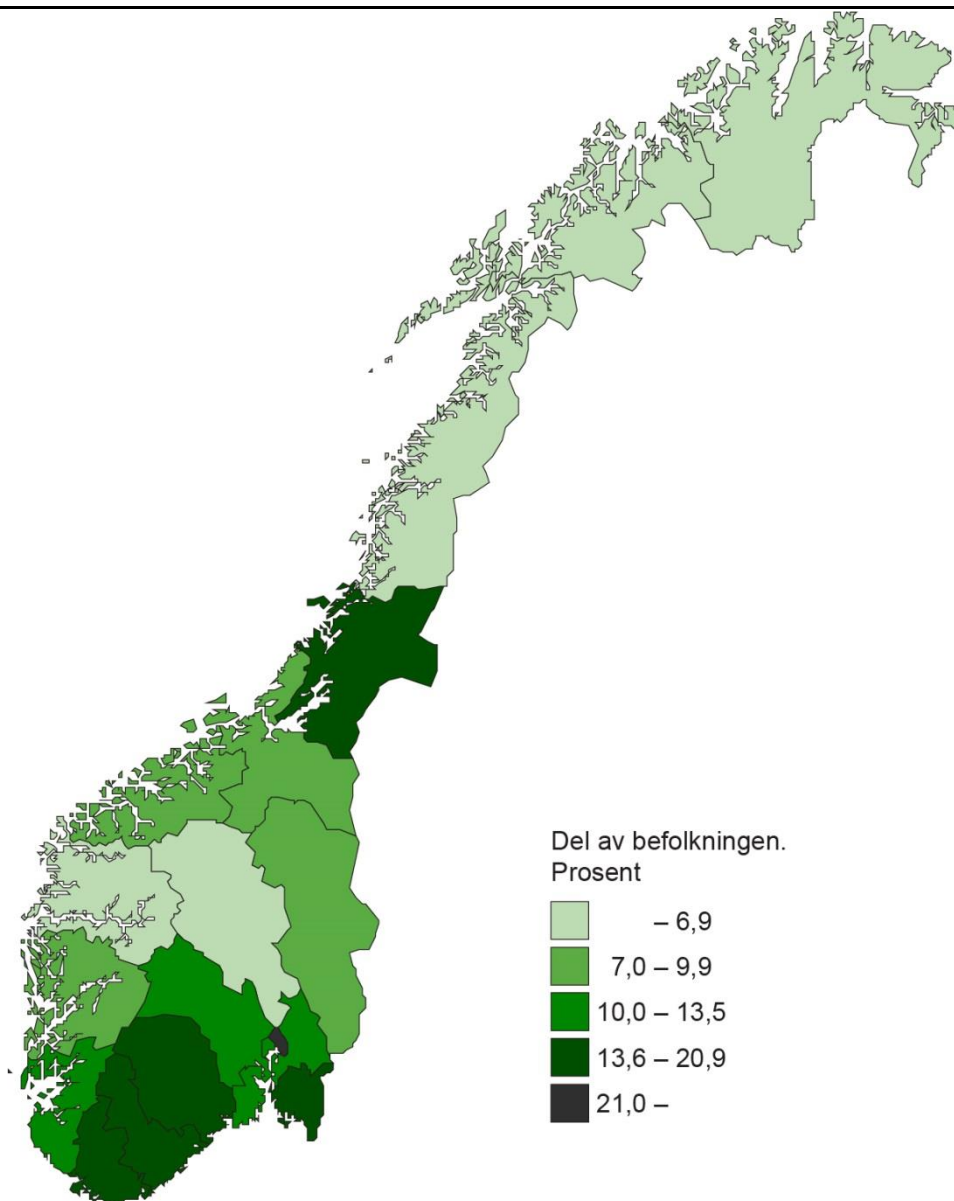
Islam er den nest største religionen i Noreg, målt i talet på medlemmer i islamske trussamfunn. 25 prosent av alle medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja er medlemmer i islamske trussamfunn. Per 1. januar 2017 var det 153 000 muslimar som er medlemmer i eit islamsk samfunn i Noreg. Desse utgjer 2,9 prosent av befolkninga i Noreg. Talet på muslimar i 2017 inneber ein auke på 4 900 medlemmer mellom 2016 og 2017. Sidan 2010 har oppgangen vore 55 prosent,

eller 54 000 medlemmer. Medlemstalet i nokre av dei andre religionane har halde seg på om lag det same nivået gjennom fleire år. Buddhisma utgjorde 2,8 prosent, medan hinduisme og sikhisme stod for høvesvis 1,4 og 0,6 prosent av medlemstala utanom Den norske kyrkja i 2017, sjå tabell 14.1.

Svak auke for humanetikarane

Livssynssamfunn hadde 92 000 medlemmar i 2017, eller 15 prosent av medlemstala utanom Den norske kyrkja, sjå tabell 14.1. Av desse livssynssamfunna utgjorde talet på medlemmer i Human-Etisk Forbund 89 400. Det er ein auke på 2 500 medlemmer frå året før. Andre livssynssamfunn hadde på det same tidspunktet 3 500 medlemmer, som òg er ein auke på over 700 (SSB 2017).

Figur 14.2. Medlemmer¹ i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter fylke. 2017. Prosent

¹ Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for.

Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

Geografisk skilnad

Talet på medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja fordeler seg ulikt mellom fylka. Høgast del var det i Oslo der 21,1 prosent, eller 140 600 personar, av befolkninga var medlemmer i eit anna trus- eller livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja. Lågast del var det i Sogn og Fjordane med 5,3 prosent av befolkninga, sjå figur 14.2 og tabell 14.2.

I Oslo var 8,7 prosent av befolkninga medlemmer i eit islamsk trussamfunn, 8,1 prosent medlemmer i eit kristent samfunn utanom Den norske kyrkja og 2,9 prosent medlemmer i eit livssynssamfunn. Til samanlikning var ein prosent av befolkninga i Sogn og Fjordane medlem i eit islamsk samfunn og 3,3 prosent i kristne samfunn utanom Den norske kyrkja. Aust- og Vest-Agder er dei fylka som har høgast del i kristne trussamfunn utanom Den norske kyrkja, høvesvis 10,6 og 12,4 prosent, sjå tabell 14.2.

Nær 34 prosent av alle medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja bur i Oslo og Akershus, om lag det same talet som åra før. Dei andre fylka hadde alle under 10 prosent av medlemmene, lågast del i Finnmark med 0,8 prosent, sjå tabell 14.2.

Den norske kyrkja – 71 prosent av befolkninga medlem

Ved årsskiftet 2017/2018 var 70,6 prosent av Noregs befolkning medlemmer i Den norske kyrkja, sjå tabell 14.2. Denne prosentdelen er 0,1 prosentpoeng høgare i høve til nøkkeltala i KOSTRA-publiseringa. Årsaka til at medlemstalet som kjem fram i tabell 14.2 er høgare, er at dei medlemmene som har ukjend bustad eller adresse er med i tala. Desse får ikkje utdelt noko kommunenummer og er difor ikkje med i KOSTRA-tala. Totalt var det 3 741 000 medlemmer i Den norske kyrkja 31. desember 2017. Sett i høve til befolkninga i dei ulike fylka, har delen medlemmer gått ned i alle fylka, det vil seia at talet på medlemmer i Den norske kyrkja veks mindre i høve til befolkninga. Det same gjeld dei absolutte tala som viser ein nedgang i alle fylka unnateke Vest-Agder som hadde ein svak auke, sjå tabell 14.2.

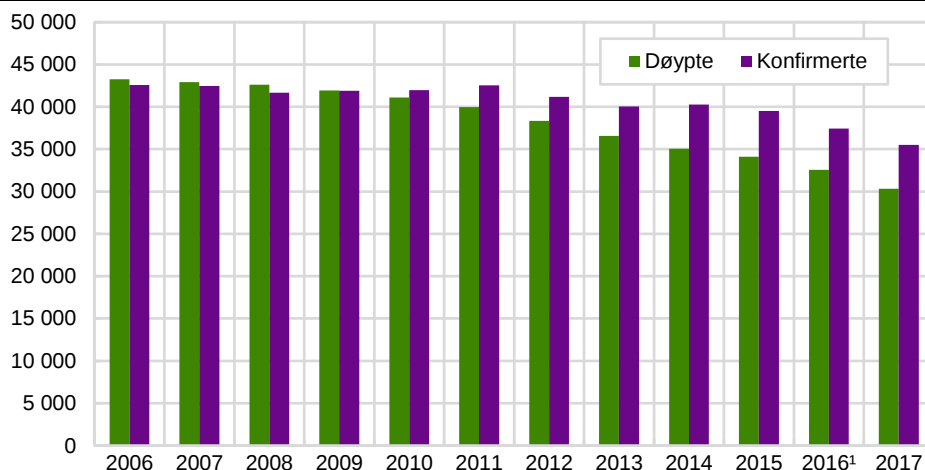
I 2017 melde 15 500 personar seg ut av kyrkja mot over 41 000 i 2016. I 2016 vart oppretta ei digital lenke kor det var mogleg å melde seg ut av Den norske kyrkja. 2017-tala er på tilsvarande nivå som i 2015. 2 400 melde seg inn, som representerer 700 færre innmelde i høve til i 2016 (SSB 2018a), sjå tabell 14.4.

Lågare dåpstal ...

30 300 personar vart døypte i Den norske kyrkja i 2017 mot 32 600 året før. Dette er ein nedgang på 2 200 personar eller 7 prosent.

Talet på døypte vart i 2016 endra til å omfatte totaltal på døypte rapportert gjennom kyrkjeboka, ikkje som tidlegare gjennom årsstatistikken som viste utførde dåpshandlingar i soknet. Sjølv om talet ikkje direkte kan samanliknast med tidlegare år på grunn av endra definisjon, kan vi konstatere at talet på døypte går nedover. Som ein indikator kan vi sjå at frå 2005 til 2017 gjekk talet på dåpshandlingar ned med 12 700, tilsvarande 29 prosent, sjå figur 14.3.

Figur 14.3. Den norske kyrkja. Talet på døypte¹ og konfirmerte

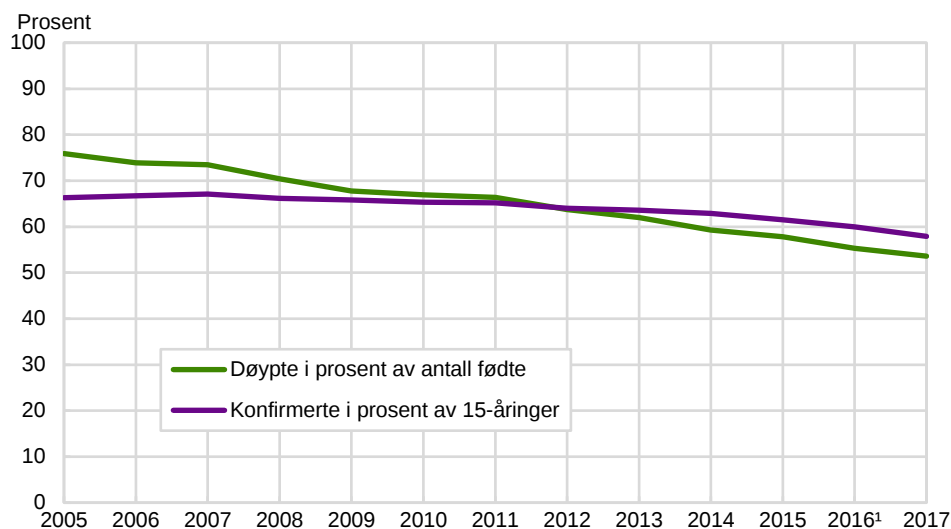

¹ Endra definisjon på døypte i 2016.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Prosentdelen døypte i høve til talet på fødte var i 2017 på 54 prosent. Frå 2005 har prosentdelen døypte i høve til talet på fødte gått ned frå 76 prosent. (SSB 2018a), sjå figur 14.4.

Figur 14.4. Den norske kyrkja. Døypte¹ og konfirmerte. Prosent

¹ Døypte i prosent av talet på fødte: Dåpstala frå og med 2016 viser totalt tal døypte i soknet og kan ikkje samanliknast med tidlegare indikator.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Dåpstala går jamt nedover i alle bispedøme.

.... og færre kyrkjelege konfirmasjonar

35 500 unge valde kyrkjeleg konfirmasjon i Den norske kyrkja i 2017. Det er ein nedgang på 1 900 konfirmasjonar samanlikna med 2016. Det var nedgang i konfirmasjonar i alle bispedøma unnateke frå Borg som hadde ein svak auke. I 2005 var talet på konfirmerte 42 100, og har dermed ikkje gått ned i same grad som dåpstala.

Ein lågare del av 15-åringane konfirmerte seg kyrkjeleg i 2017 i høve til i 2005. I 2017 var konfirmasjonsprosenten 58 på landsbasis, medan 66 prosent av 15-åringane konfirmerte seg kyrkjeleg i 2005, sjå figurane 14.3 og 14.4.

Ifølgje tabell 14.4 vart 44 100 personar døypte i 2002. 15 år seinare, i 2017, er desse i konfirmasjonsalder. Som nemnd over vart 35 500 personar konfirmerte i 2017. Med atterhald om at desse personane ikkje er heilt dei same som i 2002, viser tala at 8 600, 19,5 prosent, av dei som vart døypte i 2002 ikkje valde kyrkjeleg konfirmasjon i 2017. Tilsvarende tal var 46 100 døypte i 2001 og 19 prosent av desse som ikkje vart konfirmerte i 2016.

Færre deltek på gudsteneste

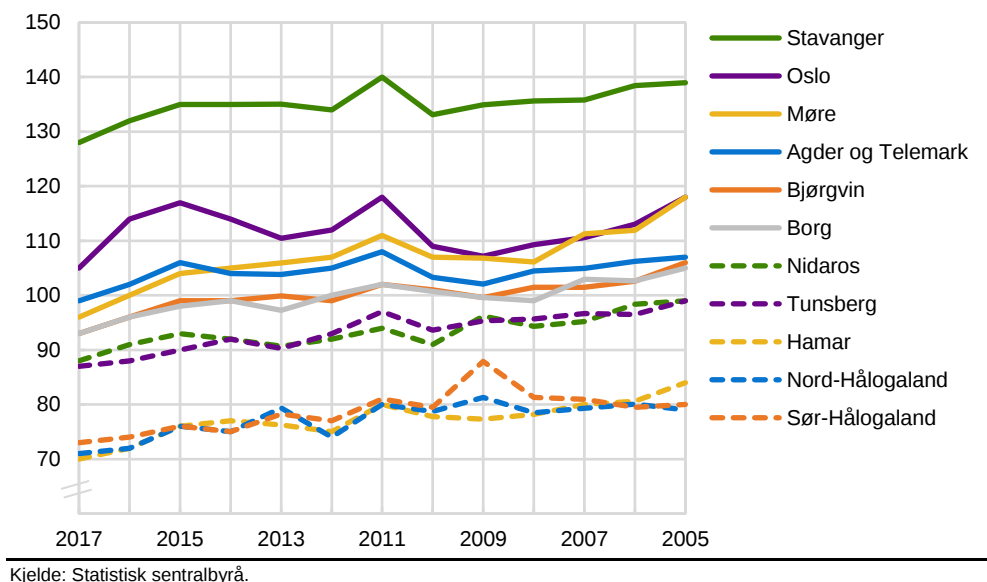
I 2017 var det totalt 5,5 millionar til stades på dei 61 000 gudstenestene i Den norske kyrkja. Dei fem siste åra har deltakarar på gudstenestene vore under 6 millionar. Både talet på gudstenester og deltakarar på gudstenestene har gått ned dei siste åra. Frå 2016 til 2017 var det om lag 230 000, eller 4 prosent, færre deltakarar på gudstenestene, ein større nedgang i høve til året før. Det er størst prosentvis nedgang i deltakinga på gudstenestene søndagar og helgedagar med 5,1 prosent. Totalt var 4,2 millionar til stades på dei 45 500 gudstenestene som vert haldne på søndagar og helgedagar, ein nedgang på 224 000 deltakarar, sjå tabell 14.5.

I 2005 var det totale besøket på gudstenestene 6,7 millionar fordelt på 70 000 gudstenester. Gudstenestedeltakinga har gått ned kvart år sidan 2005, unnateke frå i 2011. Samanlikna med 2005 representerer 2017-tala ein nedgang på drygt 1,3 million deltakarar. I og med at òg talet på gudstenester er redusert kvart år i same

tidsrom, har deltaking per gudsteneste hatt ein nedgang frå 103 i 2005 til 92 deltakarar per gudsteneste i 2017.

Figur 14.5 gjev eit bilete på deltakarar per gudsteneste på sundagar og helgedagar i gjennomsnitt i dei ulike bispedøma.

Figur 14.5. Den norske kyrkja. Talet på deltakarar per gudsteneste sundagar og helgedagar i gjennomsnitt, etter bispedøme

Gudstenestene på kvardagar hadde derimot ein svak nedgang i talet besøk på 6 500 eller 0,5 prosent. 1,3 millionar var deltakarar på gudstenestene på kvardagar. Julaftansgudstenestene i 2017 hadde 560 000 deltakarar, 6 500 fleire deltakarar samanlikna med året før. På påskekudstenestene i 2017 (skjærtorsdag til og med 2. påskedag) var det 193 000 deltakarar, dette er òg nokre færre samanlikna med året før. I tillegg til ordinære gudstenester vart det halde om lag 22 000 andakter på institusjonar (SSB 2018a).

Nøkkeltala for Den norske kyrkja viser òg kor mange gravferder som vert gjennomførte kvart år. Det vart rapportert 36 000 kyrkjelege gravferder i 2017, ein svak nedgang frå det føregåande året, sjå tabell 14.4. Dette svarer til om lag 88 prosent av talet på dei som døyde i 2017, òg det er ein svak nedgang frå dei tre føregåande åra. I 2011 hadde til dømes 92 prosent av talet på dei som døyde kyrkjeleg gravferd. Fleire detaljar om kyrkjelege handlingar finn ein i tabell 14.4 og i statistikkbanken (SSB 2018a).

Færre vigslar

I 2017 var det 7 300 par som vart vigde i Den norske kyrkja. Det er ein liten nedgang i dei absolutte tala samanlikna med 2016. I høve til totalt tal på inngåtte ekteskap, som òg viste ein nedgang i 2017, er delen som kyrkjelege vigslar utgjør av alle vigslar, 33 prosent som i fjor. Befolkningstala viser ein vigselsdel på 37 prosent, som òg er litt høgare i høve til året før (SSB 2018b).

Tala på vigslar rapporterte gjennom Årsstatistikken frå dei geografiske sokna ligg noko lågare i høve til folkeregisteropplysningane (SSB 2018b) då handlingar utanfor sokna (til dømes vigslar ved institusjonar, feltprestkorpsset og anna som har eiga kyrkjebokføring) ikkje er tekne med i årsstatistikken frå sokna. Vigslar utførte i utlandet er heller ikkje rekna med i tala.

Færre sysselsette i Den norske kyrkja

KOSTRA-tala knytte til verksemda i sokn og fellesråd er jamvel oppdaterte med sysselsetjingstal etter nye «A-ordninga», sjå 14.2 Om statistikken. 2017-tala viser

at 78 årsverk var lønte av sokna og 4 259 årsverk var lønte av fellesråda. 1 320 årsverk, presteskapet, var lønte av bispedøma. Talet på sysselsette ligg ein del høgare, sjå tabell 14.6.

*Statlege og kommunale
utgifter til
Den norske kyrkja og
trus- og livssynssamfunn*

Frå 2014 høyrer Den norske kyrkja til Kulturdepartementet. Dei statlege utgiftene og kyrkjebygg og gravplassar utgjorde 2 488 millionar kroner i 2017. Rekneskapen for 2017 frå Kulturdepartementet viser at tilskot til trussamfunn m.m. utgjorde 336 millionar kroner, sjå kapittel 1, tabell 1.1.1 og tabell 14.7.

Kommunane sine utgifter til Den norske kyrkja og andre religiøse føremål for 2017 finn ein i tabell 14.8 som er grunna i KOSTRA-rapporteringa. Totalt var netto driftsutgifter i kommunane til Den norske kyrkja (rekneskapsfunksjon 390 Den norske kyrkja og rekneskapsfunksjon 393 Gravplassar og krematorium) på nær 3 milliardar kroner til saman. Dette svarer til 1,1 prosent av totale netto driftsutgifter i kommunane. Fordi det er få kommunar som har forvaltningsansvaret for gravplassar og krematorium, må ein sjå desse to funksjonane under eitt. Til funksjon 392, tilskot til trus- og livssynssamfunn, var netto driftsutgifter 362 millionar kroner, ein auke på 8 prosent frå 2016. I 2009 var driftsutgifter i kommunane til andre trus- og livssynssamfunn på 176 millionar, så fram til 2017 har det for driftsutgifter i kommunane til andre trus- og livssynssamfunn nær vært ei dobling av utgiftene til kommunane.

*4,6 milliardar kroner i
driftsinntekter for
kyrkjelege fellesråd*

I 2017 forvalta dei kyrkjelege fellesråda driftsinntekter på 4,6 milliardar kroner mot om lag 4,4 milliardar i 2016. Det var 153 millionar kroner meir i høve til 2016, noko som gjev ein oppgang på 3,5 prosent. Driftsutgiftene i dei kyrkjelege fellesråda gjekk òg opp med 131 millionar kroner frå 2016 til 2017. Dei var på rundt 4,4 milliardar kroner i 2017.

Brutto driftsresultat utan avskrivningar var på 146 millionar kroner i 2017, mot 129 millionar året før. Driftsresultatet utgjorde 3,3 prosent av dei totale driftsinntektene, ein auke på litt over 1 prosentpoeng sidan 2016.

62 prosent av driftsinntektene til fellesråda vart dekte av tilskot frå eigen kommune og utgjorde 2 769 millionar kroner i 2016. Statlege tilskot til dei kyrkjelege fellesråda var om lag 394 millionar kroner i 2016 (SSB 2017c).

14.2. Om statistikken

Trus- og livssynssamfunn

Hovudføremålet med statistikken om trus- og livssynssamfunn er å synleggjere talet på medlemmer i dei trussamfunna og livssynssamfunna utanom Den norske kyrkja som søker om statsstøtte. Statistikken over trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja byggjer på oppgåver frå fylkesmennene, over dei samfunna som har fått statstilskot. Frå 2005 vert medlemslistene til trus- og livssynssamfunna som søker om statstilskot via fylkesmennene, sende til Brønnøysundregistra (BR) for kontroll. Medlemslistene vert kontrollerte for dobbeltmedlemskap mellom dei ulike trus- og livssynssamfunna. SSB får oppgåve over talet på medlemmer frå BR.

Alle trus- og livssynssamfunna som er godkjende hos fylkesmannen, og som får statstilskot for rapporterte tal på medlemmer i samfunnet, er med i statistikken. Eininga i statistikken er det enkelte samfunn. Nokre nye samfunn kjem til i statistikken kvart år, medan andre samfunn som har vore med tidlegare/andre år, ikkje alltid er representerte året etter. Statistikken inneheld ikkje opplysningar om talet på kyrkjelydar.

*Den norske kyrkja –
årsstatistikk*

Frå og med statistikkåret 2005 skjer rapporteringa av årsstatistikk for Den norske kyrkja på elektronisk skjema til SSB. Innsamlinga av statistikken var til og med

2011 eit samarbeid mellom SSB og ansvarleg departement. Frå 2012 er ansvaret for kyrkjestatistikken overført til Kyrkjerådet. Føremålet med statistikken er å gi informasjon om verksemda i kyrkjelydane.

Statistikken omfattar alle dei geografiske sokna i Den norske kyrkja, unnateke av Svalbard. Statistikken for 2017 inneheld 1 195 sokn. Kvart år har det vorte noko færre einingar i populasjonen. Dette kjem av samanslåingar av sokn, anten som forsøksordning eller permanent samanslåing. Det vert samla opplysningar om kyrkjelege handlingar⁶, gudstenester, opplæring og diakoni, barnehage- og skulekontakt, kyrkjemusikk og kulturarbeid, friviljug arbeid og ofringar. Frå 2016 vert opplysningar om innmelde, utmelde og døypte innhenta direkte frå Kyrkjerådet. Frå 2016 er det ein ny definisjon for talet på døypte; tidlegare dåpstal omfatta utførte dåpshandlingar i soknet aggregert til kommunenivå og vidare til bispedømmenivå og landstal, medan nytt dåpstal omfattar døypte i soknet aggregert opp. Delen døypte av talet på fødte på nasjonalt nivå er noko lågare i 2016 i høve til kva det ville vore etter gammal definisjon.

I hovudsak skal årsstatistikken rapporterast om verksemdar som er i soknet og som presten, soknerådet og dei tilsette har ansvaret for. Aktivitetar som andre kristelege organisasjonar driv, er ikkje med i denne statistikken.

Fellesråda Dei kommunale løyvingane til kyrkja vert i hovudsak forvalta av dei kyrkjelege fellelråda, sjå tabell 14.9. Rekneskapsstatistikk for dei kyrkjelege fellelråda vart for første gong henta inn for rekneskapsåret 1997. Heimel for denne statistikken er kyrkjelova av 7. juni 1996, og forskrift om økonomiforvaltninga for kyrkjelege fellelråd og kyrkjelydar av 25. september 2003. I 2004 gjekk fellelråda og sokna over til å føre rekneskapane etter ny kontoplan. Statistikken vert publisert årleg på nasjonalt nivå. I tabell 14.9 følgjer oversikt over utgifter og inntekter for fellelråda fordelte på ulike føremål.

Frå og med 2015-årgangen har all registergrunna personellstatistikk A-ordninga som datakjelde i staden for Aa-registeret (SSB 2015). Sysselsette og årsverk lønte av sokn, kyrkjelege fellelråd og bispedøme er henta frå KOSTRA-kyrkje, Statistikkbanktabell 04693.

Rekneskapsfunksjonar – kommunar I KOSTRA-rapporteringa av rekneskapane til kommunane omfattar kyrkje og andre religiøse føremål desse rekneskapsfunksjonane:

- 390 Den norske kyrkja
- 392 Tilskot til trus- og livssynssamfunn
- 393 Gravplassar og krematorium

For rekneskapsomgrep nytta i KOSTRA, sjå kapittel 1.3. omgrep og definisjonar.

⁶ Talet på kyrkjelege vigslar i denne statistikken avvik noko frå talet på kyrkjelege vigslar som byggjer på folkeregisteropplysningar i Befolkningsstatistikken til Statistisk sentralbyrå, ekteskap og skilsmissar.

Referansar

SSB (2015): <http://www.ssb.no/omssb/om-oss/nyheter-om-ssb/a-ordningen-en-datakilde-for-tre-etater>.

SSB (2017): *Trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja*. <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/trosamf/aar>

SSB (2018a): *Den norske kirke*. http://www.ssb.no/kirke_koetra

SSB (2018b): *Ekteskap og skilsmisser*. <http://www.ssb.no/ekteskap/>

SSB (2018c): *Kyrkjelege fellesråd, rekneskap*. <http://www.ssb.no/offentlig-sektor/statistikker/kirkeregn>

Meir informasjon

Den norske kyrkja: <http://www.kirken.no>

Kulturdepartementet (KUD):

[http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/tema/tros- og livssynssamfunn.html](http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/tema/tros-og_livssynssamfunn.html)

Steinkellner, Alice (red.) 2017: *Kulturstatistikk 2016*, Statistiske analyser 156, Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk-2016>

Levekårsundersøkingane: <http://www.ssb.no/emner/07/02/10/orgakt>

Kyrkjelege fellesråd, rekneskapsstatistikk: <http://www.ssb.no/kirkeregn/>

Tabell 14.1. Medlemmer¹ i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn. 1. januar.
Absolutte tal og prosent

	2010		2012		2014		2015		2016		2017	
	Abso- lutte tal	Prosent av alle	Abso- lutte tal	Prosent av alle	Abso- lutte tal	Prosent av alle	Abso- lutte tal	Prosent av alle	Abso- lutte tal	Prosent av alle	Abso- lutte tal	Prosent av alle
Medlemmer, i alt	449 875	100,0	510 684	100,0	587 286	100,0	558 977	100,0	622 042	100,0	619 222	100,0
Baha'i	1 012	0,2	1 088	0,2	1 127	0,2	1 134	0,2	1 149	0,2	1 146	0,2
Buddhisme	13 376	3	15 426	3	17 087	2,9	17 977	3,2	18 817	3	17 351	2,8
Hinduisme	5 175	1,2	5 690	1,1	7 382	1,3	8 181	1,5	8 882	1,4	8 965	1,4
Islam	98 953	22	112 236	22	132 135	22,5	141 027	25,2	148 189	23,8	153 067	24,7
Jødedom	818	0,2	2 153	0	781	0,1	747	0,1	770	0,1	769	0,1
Kristendom	245 664	54,6	289 018	56,6	337 316	57,4	296 521	53	349 083	56,1	339 492	54,8
Sikhisme ²	1 037	0,2	1 133	0,2	3 363	0,6	3 429	0,6	3 545	0,6	3 654	0,6
Livssynssamfunn	82 890	18,4	84 722	16,6	86 444	14,7	88 216	15,8	89 758	14,4	92 919	15,0

Andre trus- og livssynssamfunn	950	0,2	1 218	0,2	1 651	0,3	1 745	0,3	1 849	0,3	1 859	0,3
--------------------------------	-----	-----	-------	-----	-------	-----	-------	-----	-------	-----	-------	-----

¹ Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for. ² For årgangene 2010 og 2012 er eit samfunn ikkje representert i statistikken.

Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.2. Medlemmer¹ i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn og medlemmer i Dnk, etter fylke

	Medlemmer utanom Den norske kyrkja	Buddhisme	Islam	Kristendom	Annan religion ²	Livssyns- samfunn	Medlemmer ³ i Den norske kyrkja per 31.12.
2006	383 510	9 934	72 023	216 141	8 141	77 271	3 871 006
2007	403 909	10 753	79 068	225 507	8 859	79 722	3 873 847
2008	411 790	11 038	83 684	226 969	9 440	80 659	3 874 823
2009	431 287	12 252	92 744	234 772	10 395	81 124	3 848 841
2010	449 875	13 376	98 953	245 664	8 992	82 890	3 835 477
2011	484 534	14 580	106 735	266 834	11 904	84 481	3 851 145
2012	510 684	15 426	112 236	289 018	9 282	84 722	3 848 295
2013	549 400	16 001	120 882	312 925	13 531	86 061	3 843 721
2014	587 286	17 087	132 135	337 316	14 304	86 444	3 835 973
2015	558 977	17 977	141 027	296 521	15 236	88 216	3 799 366
2016	622 042	18 817	148 189	349 083	16 195	89 758	3 758 070
2017	619 222	17 351	153 067	339 492	16 393	92 919	3 740 920
2017							
Østfold	41 575	1 473	11 691	23 457	452	4 502	206 261
Akershus	79 592	2 520	18 667	41 438	3 223	13 744	407 919
Oslo	140 631	3 390	58 259	53 896	6 017	19 069	332 647
Hedmark	14 170	375	2 798	7 778	167	3 052	157 199
Oppland	12 219	370	2 727	6 449	158	2 515	153 845
Buskerud	37 943	990	11 957	18 795	1 514	4 687	194 048
Vestfold	29 985	866	5 344	18 169	586	5 020	176 846
Telemark	23 098	448	4 206	15 497	104	2 843	124 944
Aust-Agder	15 845	278	1 606	12 319	75	1 567	83 144
Vest-Agder	30 176	715	3 952	22 856	161	2 492	124 618
Rogaland	54 596	1 646	10 047	35 048	1 101	6 754	336 903
Hordaland	49 721	1 321	6 632	32 877	1 113	7 778	388 599
Sogn og Fjordane	5 880	106	1 069	3 635	85	985	91 336
Møre og Romsdal	19 543	750	2 310	13 257	544	2 682	213 080
Sør-Trøndelag	25 608	1 197	4 618	12 228	728	6 837	241 990
Nord-Trøndelag	7 790	230	1 640	3 940	57	1 923	114 932
Nordland	15 016	288	2 503	8 878	118	3 229	197 239
Troms Romsa	10 425	281	1 912	5 683	114	2 435	130 775
Finnmark Finnmarku	4 844	94	840	3 073	62	775	59 163
Uoppgitt/busett i utlandet	565	13	289	219	14	30	5 432

¹ Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for. ² Omfattar baha'i, jødedom, sikhisme og andre trusretningar. ³ Omfattar medlemmer og tilhøyrige.

Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå og Kyrkjerådet.

Tabell 14.3. Medlemmer¹ i kristne trussamfunn utanom Den norske kyrkja. Per 1. januar

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kristne trussamfunn	226 969	234 772	245 664	266 834	289 018	312 925	337 316	296 521	349 083	339 492
Adventistsamfunnet	5 177	5 086	5 136	5 066	4 884	4 841	4 806	4 785	4 778	4 695
Dei frie evangeliske forsamlingar	3 455	3 434	3 492	3 395	3 137	3 443	3 258	3 230	3 318	3 169
Den Evangelisk Lutherske Frikyrkja i Noreg	19 496	19 262	19 503	19 614	19 507	19 552	19 557	19 499	18 908	19 469
Den Finlandske evangelisk- lutherske församling	4 288	4 237	4 169	4 146	4 193	3 440	4 348	4 355	4 117	1 290
Den Islandske Evangeliske Lutherske menighet i Noreg	-	2 735	5 422	5 946	5 983	6 634	6 740	6 516	6 830	1 066
Den kristelige menighet	6 602	6 779	6 879	7 110	7 319	7 259	7 750	7 997	8 177	8 417
Den ortodokse kyrkja	6 771	7 664	8 492	9 894	11 205	12 959	14 765	17 476	20 202	21 993
Den romersk-katolske kyrkja	54 011	57 348	66 972	83 018	102 286	121 130	140 109	95 655	144 856	152 022
Det Evangelisk-Lutherske kyrkjesamfunn	3 275	3 232	3 213	3 213	3 209	3 209	3 189	3 158	3 177	3 172
Det norske Baptistsamfunn	9 492	9 382	9 749	9 922	9 999	10 213	10 283	10 296	10 367	10 510
Det Norske Misjonsforbund	8 476	8 497	8 729	9 091	9 336	9 589	10 136	10 406	10 598	10 843
Jehovas vitner i Noreg	14 856	14 976	11 640	11 739	11 903	12 049	12 130	12 304	12 413	12 479
Kristensamfundet	2 463	2 474	2 578	2 585	2 567	2 544	2 540	2 527	2 550	2 483
Kristne senter	3 324	3 290	3 266	3 252	3 157	3 172	3 145	3 136	3 001	2 965
Metodistkyrkja i Noreg	11 133	10 974	11 082	11 055	10 761	10 715	10 684	10 566	10 531	10 432
Pinserøysla	39 866	39 590	39 923	39 599	39 108	39 412	39 398	39 149	39 431	39 263
Svenska Margareta- församlingen i Oslo	14 087	15 574	14 626	17 376	19 950	20 901	21 573	22 006	21 689	9 483
Andre kristne trussamfunn	20 197	20 238	20 793	20 813	20 514	21 863	22 905	23 460	24 140	25 741

¹ Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentlig stønad for.

Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.4. Den norske kyrkja. Kyrkjelege handlingar¹, etter bispedøme

	Talet på personar					
	Døypte ²	Konfirmerte	Vigslar	Gravferder	Innmelde	Utmelde
1996	50 067	39 122	13 837	41 352	1 071	5 000
1997	50 294	39 083	14 049	42 417	1 392	4 955
1998	48 462	37 870	13 189	42 002	871	4 831
1999	48 049	37 408	12 744	42 436	943	4 416
2000	48 023	37 330	14 041	41 369	843	4 519
2001	46 135	37 427	12 091	41 313	1 239	3 866
2002	44 136	38 250	12 690	41 531	854	3 759
2003	43 916	40 183	11 440	40 115	856	3 603
2004	44 008	41 600	10 710	38 491	877	4 475
2005	43 016	42 110	10 189	37 683	1 178	6 038
2006	43 255	42 587	9 594	37 897	1 132	8 134
2007	42 916	42 472	10 358	38 805	956	8 312
2008	42 599	41 655	10 536	38 832	955	7 036
2009	41 920	41 885	10 009	38 290	1 788	10 792
2010	41 100	41 981	9 549	38 290	1 101	6 570
2011	39 958	42 556	8 598	37 906	1 755	7 047
2012	38 357	41 186	8 898	37 673	1 161	5 258
2013	36 572	40 054	8 221	37 243	1 063	5 464
2014	35 051	40 253	8 006	36 430	1 047	11 003
2015	34 116	39 527	7 834	36 797	1 938	15 486
2016	32 561	37 420	7 535	36 150	3 147	41 024
2017	30 331	35 519	7 331	35 998	2 443	15 424
2017						
Oslo	3 473	2 813	652	3 795	447	2 293
Borg	3 564	4 716	984	4 486	326	1 663
Hamar	2 200	2 971	632	3 759	136	814
Tunsberg	2 559	3 193	780	3 953	253	1 279
Agder og Telemark	2 798	3 052	810	3 556	321	2 023
Stavanger	3 346	3 732	766	2 736	254	1 957
Bjergvin	4 355	5 247	885	4 190	241	2 030
Møre	1 925	2 484	427	2 129	128	790
Nidaros	3 052	3 534	663	3 258	152	1 370
Sør-Hålogaland	1 525	1 933	358	2 230	83	603
Nord-Hålogaland	1 534	1 844	374	1 906	102	602

¹ Statistikken omfattar ikkje kyrkjelege handlingar i utlandet eller ved institusjonar (sjukehus, fengsel), kyrkje for høyrselsskadde, feltpresteskorpset o.a. som har eiga kyrkjebokføring. ² Frå 2016, endra definisjon på døypte.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.5. Den norske kyrkja. Gudstenester og deltakarar på gudstenester, etter bispedøme

	Gudstenester		Deltakarar		Talet på deltakarar per gudsteneste søndagar/helgedagar i snitt
	I alt	Av dette gudstenester på søndagar/helgedagar	I alt	Av dette deltakarar på gudstenester søndagar/helgedagar	
1996	73 149	52 476	7 234 642	5 471 186	104,3
1997	72 659	53 707	7 182 081	5 392 558	100,4
1998	72 094	52 948	7 080 758	5 479 949	103,5
1999	71 235	52 246	6 869 729	5 298 655	101,4
2000	71 300	51 729	6 928 579	5 318 513	102,8
2001	70 630	51 529	6 678 321	5 169 015	100,3
2002	69 949	50 904	6 709 633	5 156 170	101,3
2003	69 896	50 559	6 742 174	5 185 894	102,6
2004	69 643	50 415	6 769 080	5 211 881	103,4
2005	70 070	52 045	6 716 051	5 389 181	103,5
2006	69 050	52 049	6 582 921	5 291 092	101,7
2007	67 562	51 429	6 432 108	5 177 754	95,2
2008	67 455	50 948	6 330 752	5 069 341	99,5
2009	66 803	49 926	6 224 424	4 968 006	99,5
2010	65 652	49 684	6 100 985	4 896 115	98,5
2011	65 580	49 002	6 265 261	4 985 031	101,7
2012	64 852	48 579	6 017 018	4 771 622	92,8
2013	64 048	48 302	5 952 894	4 723 224	97,8
2014	63 022	47 601	5 892 110	4 668 388	98,1
2015	61 908	46 574	5 770 032	4 563 916	98,0
2016	62 509	46 418	5 685 138	4 418 539	95,2
2017	61 000	45 500	5 454 826	4 194 793	92,2
2017					
Oslo	5 722	3 666	553 004	385 405	105,1
Borg	6 430	4 716	591 879	440 904	93,5
Hamar	5 822	4 573	406 594	321 973	70,4
Tunsberg	5 485	4 213	463 697	368 060	87,4
Agder og Telemark	6 499	5 214	636 576	518 076	99,4
Stavanger	5 489	4 079	666 807	520 862	127,7
Bjergvin	8 253	6 446	744 374	596 696	92,6
Møre	3 749	2 981	371 274	287 337	96,4
Nidaros	5 752	3 952	467 930	346 532	87,7
Sør-Hålogaland	3 610	2 792	270 734	204 865	73,4
Nord-Hålogaland	4 189	2 868	281 957	204 083	71,2

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.6. Sysselsette¹ og årsverk lønte av sokn, kyrkjelege fellesråd og bispedøme

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sysselsette lønte av sokn, kyrkjelege fellesråd og bispedøme, totalt	5 838	5 700	5 491	5 601	6 180	5 711	5 657
- av sokn	75	72	56	61	90	74	78
- av kyrkjelege fellesråd	4 351	4 258	4 083	4 156	4 666	4 297	4 259
- av bispedømme (presteskap)	1 412	1 370	1 352	1 384	1 424	1 340	1 320
Talet på sysselsette							
- i sokn	181	170	139	163	236	246	230
- i kyrkjelege fellesråd	6 407	6 114	5 943	6 017	7 688	7 195	6 949
- i bispedømme (presteskap)	1 499	1 448	1 433	1 493	1 497	1 458	1 460

¹ Tala for sysselsette i fellesråda 2015 omfattar sysselsette i samband med kyrkjevalet 2015.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.7. Statlege utgifter til Den norske kyrkja og tilskot til trussamfunn m.m. Rekneskapstal. Løyvingar. Millionar kroner og prosent

	Den norske kyrkja	Prosent av departementet sine utgifter	Tilskot til trussamfunn m.m.	Prosent av departementet sine utgifter
2005 ¹	1 206,3	19,9	118,0	1,8
2006	1 293,7	19,0	120,1	1,8
2007	1 352,9	18,5	146,7	2,0
2008	1 434,1	18,1	156,4	2,0
2009	1 611,5	17,7	178,1	2,0
2010 ²	1 524,8	19,8	185,3	2,3
2011	1 672,0	18,9	215,3	2,5
2012	1 656,3	18,3	221,2	2,5
2013 ³	1 714,1	.	245,8	2,5
2014 ⁴	1 913,4	15,4	283,9	2,3
2015	2 050,3	16,0	282,9	2,2
2016	2 040,9	15,3	307,8	2,5
2017	2 487,7	18,2	336,2	2,5

1 Frå 2005 til 2009 inngjekk Den norske kyrkja i budsjettet til Kultur- og kyrkjedepartementet. 2 Frå 2010 høyrde Den norske kyrkja under Fornyings- administrasjons- og kyrkjedepartementet og frå 2014 høyrer Den norske kyrkja igjen til Kulturdepartementet. 3 Rekneskapstala for 2013 gjeld utgifter som var førte i budsjettet til daverande Fornyings-, administrasjons- og Kyrkjedepartementet, men er tekne med i Prop.1 S til Kulturdepartementet for 2013.

4 Rekneskapstala frå 2014 er henta frå Prop.1 S Kulturdepartementet.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 14.8. Netto drifts- og investeringsutgifter for kommunar til Den norske kyrkja, andre religiøse føremål og kyrkjegardar, gravlundar, krematorium

	Funksjon 390 Den norske kyrkja og funksjon 393 kyrkjegardar, gravlundar, krematorium			Funksjon 392 Tilskot til trus- og livssynssamfunn		
	Totalt til Den norske kyrkja og gravplassar og krematorium	Netto driftsutgifter til Den norske kyrkja og gravplassar og krematorium prosent av totale driftsutgifter	Investeringsutgifter til Den norske kyrkja og gravplassar og krematorium	Netto driftsutgifter	Netto driftsutgifter i prosent av totale driftsutgifter	Investeringsutgifter
	Mill. kr	Prosent	1 000 kr	1 000 kr	Prosent	1 000 kr
2009	2 239,6	1,2	869 589	175 958	0,1	1 226
2010 ¹	2 324,4	1,2	813 100	210 600	0,1	1 600
2011	2 455,7	1,1	804 342	220 612	0,1	11 358
2012	2 572,5	1,0	793 827	244 407	0,1	6 100
2013	2 664,1	1,0	889 600	292 902	0,1	3 800
2014	2 784,7	1,0	915 872	312 627	0,1	282
2015 ²	2 876,2	1,1	830 122	296 965	0,1	1 750
2016 ²	2 951,8	1,1	983 054	335 252	0,1	268
2017 ²	3 040,9	1,1	958 561	361 791	0,1	181
2017						
Østfold	151,6	1,1	31 751	20 848	0,1	0
Akershus	284,3	1,0	82 990	43 371	0,1	0
Oslo	213,7	0,7	83 246	69 048	0,2	33
Hedmark	119,3	1,1	26 921	8 362	0,1	0
Oppland	129,0	1,2	36 099	6 207	0,1	0
Buskerud	165,1	1,2	24 799	22 468	0,1	0
Vestfold	141,8	1,2	65 695	13 904	0,1	0
Telemark	118,2	1,3	18 974	14 541	0,1	0
Aust-Agder	83,3	1,4	27 063	11 779	0,2	0
Vest-Agder	113,2	1,3	36 486	29 409	0,3	0
Rogaland	294,5	1,2	113 990	34 854	0,1	0
Hordaland	328,0	1,3	108 848	34 376	0,1	0
Sogn og Fjordane	96,5	1,4	15 457	3 928	0,1	0
Møre og Romsdall	178,0	1,2	29 008	11 065	0,1	23
Sør-Trøndelag	191,3	1,2	152 635	14 998	0,1	100
Nord-Trøndelag	88,3	1,2	21 014	3 899	0,0	0
Nordland	181,0	1,2	40 254	9 051	0,1	25
Trøms Romsa	99,8	1,0	27 271	6 294	0,1	0
Finnmark Finnmarku	64,0	1,2	16 060	3 389	0,1	0

¹ Estimert alle kommunar. ² Oppdaterte tal, tidlegare var ikkje interkommunale selskap medrekna.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.9. Kyrkjelege fellestråd, rekneskapsstatistikk¹. Inntekter og utgifter

	2015					2016					2017				
	Drifts- inn- tekter i alt	Drifts- ut- gifter	Investe- rings- utgifter	Drifts- ut- gifter	Investe- rings- utgifter	Drifts- inn- tekter i alt	Drifts- ut- gifter	Investe- rings- utgifter	Drifts- ut- gifter	Investe- rings- utgifter	Drifts- inn- tekter i alt	Drifts- ut- gifter	Investe- rings- utgifter	Drifts- ut- gifter	Investe- rings- utgifter
	Mill.kr			Prosent		Mill.kr			Prosent		Mill.kr			Prosent	
Driftsinntekter i alt	4 497	.	.	.	.	4 403	.	.	.	.	4 556	.	.	.	.
Utgifter i alt	.	4 306	816	100	100	.	² 4 279	1 008	100	100	.	4 410	1 201	100	100
Kyrkjeleg administrasjon	.	1 148	28	27	3	.	² 1 181	20	28	2	.	1 245	38	28	3
Kyrkjer	.	1 468	513	34	63	.	1 479	631	35	63	.	1 517	706	34	59
Gravstader	.	720	261	17	32	.	772	334	18	33	.	807	429	18	36
Anna kyrkjeleg verksemd	.	798	12	19	1	.	² 780	19	18	2	.	769	23	17	2
Barnehagar ³	.	171	1	4	0	.	66	2	2	0	.	72	4	2	0

¹ Fellestråd med manglande rapportering er det estimert verdiar. ² Oppdaterte tal. ³ Omfattar fellestråda som har ansvar for barnehagar.

Kjelde: Kyrkjelege fellestråd, rekneskap, Statistisk sentralbyrå.

Figurregister

Figur 1.1.	Offentlege utgifter til kultur	9
Figur 1.2.	Netto driftsutgifter til ulike kulturføremål i fylkeskommunane. 2017	11
Figur 1.3.	Netto driftsutgifter til ulike kulturføremål i fylkeskommunane	11
Figur 1.4.	Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane. 2017	12
Figur 1.5.	Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern. 2017	13
Figur 1.6.	Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern	13
Figur 1.7.	Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern, etter fylke. 2017	14
Figur 1.8.	Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern, etter fylke. Prosent av totale netto driftsutgifter	15
Figur 2.1.	Talet på årsverk i ideelle og frivillige organisasjonar	27
Figur 2.2.	Delen som har utført gratisarbeid for idrettslag og friluftsjansjonar dei siste 12 månadene fordelt på kjønn og alder. 2017	28
Figur 3.1.	Sysselsette i kulturell og kreativ næring etter kulturområde, 15-74 år	40
Figur 3.2.	Del av sysselsetjing i kulturell og kreativ næring, etter fylke	41
Figur 3.3.	Del av alle sysselsette i fylket som er sysselsett i kulturell og kreativ næring	42
Figur 3.4.	Talet på føretak i kulturell og kreativ næring. Per 1. januar	43
Figur 3.5.	Sysselsette i kulturell og kreativ næring etter organisasjonsform. Prosent	43
Figur 4.1.	Årleg løyving til Norsk kulturfond i nominell kroneverdi. Millionar kroner	59
Figur 4.2.	Avsetnader til ulike kulturføremål etter hovudområde i 2017. Millionar kroner og prosent	61
Figur 4.3.	Talet på stipend og garantiinntekter. 2017. Prosent	62
Figur 5.1.	Orkester. Tilhøyrarar per konsert	71
Figur 5.2.	Talet på kor i Koralliansen, fordelt på organisasjonane. 2017	73
Figur 5.3.	Elevar i kommunale kulturskular, etter fylke	74
Figur 5.4.	Tilskodarar ved teater og opera, ikkje korrigerert for gjestespel. I 1 000	75
Figur 5.5.	Teater og opera. Inntekter for tilskotsteatra, etter type inntekt	77
Figur 6.1.	Samlingar i norske museum. 2017. Prosent	88
Figur 6.2.	Samlingar i norske museum. 2007-2017. I 1 000	89
Figur 6.3.	Utstillingar i norske museum	90
Figur 6.4.	Besøk i norske museum	91
Figur 6.5.	Museumsbesøk i alt per innbyggjar, etter fylke. 2017	92
Figur 6.6.	Driftsinntekter, etter inntektstype	93
Figur 6.7.	Driftsutgifter, etter kostnadstype	93
Figur 7.1.	Folkebibliotek. Utlån av bøker og andre medium per innbyggjar	105
Figur 7.2.	Folkebibliotek. Utlån av bøker etter type bok	106
Figur 7.3.	Folkebibliotek. Besøk per innbyggjar, etter fylke. 2017	107
Figur 7.4.	Folkebibliotek. Bokbestand per 31. desember	108
Figur 7.5.	Fag- og forskingsbibliotek. Bøker og periodikum, etter bibliotektype. 2017. Prosent	109
Figur 8.1.	Mengd i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum. Hyllemeter. 2017	121
Figur 8.2.	Privatarkivmengd i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum 2017. Hyllemeter	122
Figur 8.3.	Arkivinstitusjonar. Digitalisering av papirdokument og ulike medium. Prosent. 2017	123
Figur 9.1.	Utgjevne bøker, etter emne	128
Figur 9.2.	Bokomsetnad, forlag og importørar. 2017	130
Figur 9.3.	Bruttoomsetnad, fordelt på bokgruppe	131
Figur 10.1.	Utvikling i netto totalopplag for grupper av aviser. I 1 000	143
Figur 10.2.	Netto totalopplag for dei største avisene. I 1 000	144
Figur 10.3.	Fagpresse. Opplag per utgjeving i 2017, etter gruppe. I 1 000	145
Figur 10.4.	Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag. Prosent	146
Figur 11.1.	Kinobesøk. Samla besøk, utanlandske og norske filmar	153
Figur 11.2.	Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter alder. 2017 ...	155
Figur 11.3.	Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner	155
Figur 11.4.	Kinobesøk. Del besøk på kinokjeder og kinoar utanfor kjeder	156
Figur 12.1.	Personar som har brukt ulike massemedium ein gjennomsnittsdag. Prosent	165
Figur 12.2.	Delen brukarar av videomedium som har sett på ulike typar opptak ein gjennomsnittsdag. 2017. Prosent	166
Figur 12.3.	Radiolytting for personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Lyttardelar i prosent. 2017	168
Figur 12.4.	Minutt brukt til radiolytting og fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag	169
Figur 12.5.	Fjernsynssjåing for personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Sjåardelar i prosent	170
Figur 12.6.	Prosentdel nynorsk i programtilbodet på NRKs TV- og radiokanalar	171

Figur 13.1.	Medlemskap i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, etter kjønn og alder. 2015-2017	182
Figur 13.2.	Prosentdel personar som dei siste 12 månadene har drive med ulike friluftslivaktivitetar etter landsdel. 2017	184
Figur 14.1.	Medlemmer i trus- og livssynssamfunn som mottek offentleg stønad og er utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn	194
Figur 14.2.	Medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter fylke. 2017. Prosent	195
Figur 14.3.	Den norske kyrkja. Talet på døypte og konfirmerte	196
Figur 14.4.	Den norske kyrkja. Døypte og konfirmerte. Prosent.....	197
Figur 14.5.	Den norske kyrkja. Talet på deltakarar per gudsteneste sundagar og helgedagar i gjennomsnitt, etter bispedøme	198

Tabellregister

Tabell 1.1.1.	Utgifter over Kulturdepartementets budsjett. Rekneskapstal, løyvingar. Millionar kroner og prosent	19
Tabell 1.1.2.	Hovudfordeling av spelemidlar til idrettssektoren. Millionar kroner	19
Tabell 1.1.3.	Hovudfordeling av spelemidlar til kultur. Millionar kroner	20
Tabell 1.2.1.	Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane, etter fylke. Millionar kroner.....	20
Tabell 1.2.2.	Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane, etter fylke. Prosent..	21
Tabell 1.2.3.	Netto og brutto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter til kulturføremål. Fylkeskommunar. Millionar kroner	22
Tabell 1.2.4.	Netto driftsutgifter for fylkeskommunar til kultur, etter fylke	22
Tabell 1.3.1.	Netto driftsutgifter for kommune konsern til kultur, etter fylke	23
Tabell 1.3.2.	Netto driftsutgifter for kommune konsern til kulturføremål, etter fylke. Millionar kroner	23
Tabell 1.3.3.	Netto driftsutgifter for kommune konsern til kulturføremål. Prosent	24
Tabell 1.3.4.	Brutto investeringsutgifter for kommune konsern, etter rekneskapsfunksjon for kultur. 1 000 kroner.....	24
Tabell 1.3.5.	Friviljuge lag og foreiningar som får driftstilskot frå kommunane. KOSTRA-skjema 17	25
Tabell 2.1.	Lønne og ulønne årsverk i ideelle og friviljuge organisasjonar, etter aktivitet (ICNPO). Tal på årsverk	31
Tabell 2.2.	Lønne og ulønne årsverk i ideelle og friviljuge organisasjonar, etter aktivitet (ICNPO). Endring frå året før. Prosent.....	32
Tabell 2.3.	Finansiering etter aktivitet (ICNPO) og finansieringskjelde i 2016. Millionar kroner og prosent.....	33
Tabell 2.4.	Produksjon, bruttoprodukt og lønskostnader inklusive ulønne arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Løpande prisar. Millionar kroner	34
Tabell 2.5.	Årleg endring i produksjon, bruttoprodukt og lønskostnader inklusive ulønne arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Prosent.....	35
Tabell 2.6.	Produksjon, bruttoprodukt og lønskostnader eksklusive ulønne arbeid, etter aktivitet (ICNPO), løpande prisar. Millionar kroner.....	36
Tabell 2.7.	Årleg endring i produksjon, bruttoprodukt og lønskostnader eksklusive ulønne arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Prosent.....	37
Tabell 2.8.	Gratisarbeid for idrettslag og friluftslagsorganisasjonar dei siste 12 månadene, kjønn, alder og landsdel. Prosent.....	38
Tabell 3.1.	Sysselsetjingsvekst i kulturnæringane og alle næringane, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal.....	47
Tabell 3.2.	Sysselsette i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal	47
Tabell 3.3.	Sysselsetjingsvekst i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal. Prosent	47
Tabell 3.4.	Sysselsette i kulturell og kreativ næring, etter kulturområde og sektor, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal.....	48
Tabell 3.5.	Sysselsette i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal	49
Tabell 3.6.	Sysselsette i kulturområdet forlagsverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal	49
Tabell 3.7.	Sysselsette i kulturområdet film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgiving av musikk- og lydopptak, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal...	49
Tabell 3.8.	Sysselsette i kulturområdet radio og fjernsynskringkasting, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal.....	50
Tabell 3.9.	Sysselsette i kulturområdet arkitektverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal.....	50
Tabell 3.10.	Sysselsette i kulturområdet spesialisert designverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal.....	50
Tabell 3.11.	Sysselsette i kulturområdet kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal.....	51
Tabell 3.12.	Sysselsette i kulturområdet drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal	51
Tabell 3.13.	Sysselsette i kulturområdet andre næringskodar, etter fylke, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal.....	51
Tabell 3.14.	Sysselsette i heile landet, alle næringar, etter fylke, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal.....	52
Tabell 3.15.	Sysselsette i heile landet, alle næringar, etter fylke og sektor, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal.....	52
Tabell 3.16.	Sysselsette etter utvalde kulturområde og kjønn. Per 4. kvartal	53

Tabell 3.17.	Registergrunna sysselsetjingsstatistikk. Ulike næringar innanfor kulturell og kreativ næring. Arbeidstakarar, etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Per 4. kvartal 2017.....	54
Tabell 3.18.	Føretak 1. januar 2016 – 1. januar 2017, nyetablerte føretak 2016-2017 og nedlagde føretak 2016, etter kulturområde og næring	55
Tabell 3.19.	Føretak. Omsetnad og sysselsetjing. Utvalde kulturområde	56
Tabell 3.20.	Føretak. Talet på føretak i utvalde kulturområde, etter fylke	56
Tabell 3.21.	Føretak. Omsetnad i utvalde kulturområde, etter fylke. Millionar kroner	57
Tabell 3.22.	Føretak. Sysselsetjing i utvalde kulturelle og kreative næringar, etter fylke ...	57
Tabell 3.23.	Sysselette etter kulturområde og organisasjonsform. 4. kvartal	58
Tabell 4.1.	Norsk kulturfond. Løyvingar, etter område. Millionar kroner	66
Tabell 4.2.	Innkjøpsordningane for litteratur under Norsk kulturfond. Innkjøpte titlar	66
Tabell 4.3.	Støtteordningar for visuell kunst under Norsk kulturfond. Avsette midlar. 1 000 kroner	66
Tabell 4.4.	Tilskot til scenekunstfremål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp	67
Tabell 4.5.	Tilskot til musikkfremål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp	67
Tabell 4.6.	Fond for lyd og bilete, talet på tildelingar og beløp. 1 000 kroner	67
Tabell 4.7.	Statens kunstnarstipend. Beløp, etter stipendtype og kunstnargruppe. 1 000 kroner	68
Tabell 4.8.	Statens kunstnarstipend. Tal på stipend, etter stipendtype og kunstnargruppe	69
Tabell 4.9.	Opphavsrett. Innkravde og utbetalte vederlag, etter organisasjon. 1 000 kroner	70
Tabell 5.1.	Musikk institusjonar i NTO. Konsertar, turnékonserter og tilhøyrarar	80
Tabell 5.2.	Talet på kor og korsongarar etter fylke. 2017	81
Tabell 5.3.	Talet på kor og korsongarar etter type kor. 2017	81
Tabell 5.4.	Kommunale kulturskular. Elevar, etter fylke	82
Tabell 5.5.	Kommunale kulturskular. Elevplassar, etter fagområde og fylke	82
Tabell 5.6.	Kommunale kulturskular. Elevar etter alder og kjønn	83
Tabell 5.7.	Frie teater- og dansegrupper med grunnfinansiering. 2017	83
Tabell 5.8.	Framsyningar og tilskodarar ved teater og opera	84
Tabell 5.9.	Norsk Scenekunstbruk. Produksjonar i deira speleplan. Framsyningar og tilskodarar	85
Tabell 5.10.	Statlege utgifter til musikk- og scenekunstfremål. Rekneskap. 1 000 kroner	85
Tabell 5.11.	Statlege utgifter til orkester- og musikk institusjonar. Rekneskap. 1 000 kroner	85
Tabell 5.12.	Orkester og musikk institusjonane som mottek statlege pengar. Inntekter og utgifter. 1 000 kroner	86
Tabell 5.13.	Utdelingar til musikkfestivalar, etter kategori. Talet på festivalar og tilskot	86
Tabell 5.14.	Økonomiske nøkkeltal for tilskotsteater. 1 000 kroner	87
Tabell 6.1.	Museum ¹ og samlingar. Storleik på samlingane. 1 000	98
Tabell 6.2.	Kulturhistoriske bygningar og farkostar	99
Tabell 6.3.	Utstillingar i norske museum	100
Tabell 6.4.	Museum og samlingar. Ulike aktivitetar i musea, etter type aktivitet og fylke	101
Tabell 6.5.	Museum og samlingar. Besøk	102
Tabell 6.6.	Museum som er lagde til rette for funksjonshemma	102
Tabell 6.7.	Museum og samlingar. Driftsinntekter og driftskostnader. Millionar kroner ..	103
Tabell 6.8.	Årsverk ved museum og samlingar	103
Tabell 6.9.	Årsverk, etter type stilling	104
Tabell 7.1.	Folkebibliotek. Utlån av bøker, etter fylke	114
Tabell 7.2.	Folkebibliotek. Utlån av andre medium og nedlastingar e-bøker, etter fylke ..	114
Tabell 7.3.	Folkebibliotek. Besøk totalt og besøk per innbyggjar, etter fylke	115
Tabell 7.4.	Folkebibliotek. Bøker og anna materiale, etter fylke	115
Tabell 7.5.	Aktivitet i folkebibliotek. Besøk, arrangement og tal på deltakare på arrangement, etter fylke	116
Tabell 7.6.	Folkebibliotek. Bøker for vaksne og barn, etter fylke	116
Tabell 7.7.	Folkebibliotek. Lønns- og medieutgifter (1 000 kroner), etter fylke.	117
Tabell 7.8.	Fylkesbibliotek. Utlån og rekneskap	117
Tabell 7.9.	Fengselsbibliotek. Bestand og utlån	118
Tabell 7.10.	Fag- og forskingsbibliotek. Hovudtabell. 2017	118
Tabell 7.11.	Skulebibliotek. Vidaregåande skular. Bokbestand og utlån, etter fylke	119
Tabell 7.12.	Skulebibliotek. Grunnskular. Bokbestand og utlån, etter fylke.	120
Tabell 7.13.	Pliktavlevering av materiale til Nasjonalbiblioteket	120
Tabell 8.1.	Arkivbestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum	126
Tabell 8.2.	Tilgang til arkivmateriale	126

Tabell 8.3.	Arkivbevarande institusjonar. Bestand og digitalisering av papirdokument og ulike medium.....	126
Tabell 8.4.	Arkivinstitusjonar. Besøk, formidling, årsverk og økonomital	127
Tabell 8.5.	Digitalarkivet. Talet på brukarar, besøk, søk/nedlastingar. Millionar	127
Tabell 9.1.	Norske bøker og originalt utanlandske bøker i omsetjingar utjevne i Noreg. Talet på titlar	135
Tabell 9.2.	Utgjevne bøke ¹ klassifisert etter emne. Talet på titlar. 2017	135
Tabell 9.3.	Andre typar utgjevingar. Talet på titlar. 2017	135
Tabell 9.4.	Utgjevne bøker klassifisert etter utgjevarspråk og emne	136
Tabell 9.5.	Norske og utanlandske skjønnlitterære bøker, etter genre/type. Talet på titlar	136
Tabell 9.6.	Omsette bøker, etter originalspråk. Talet på titlar	136
Tabell 9.7.	Barne- og ungdomslitteratur, etter genre og utgjevarspråk. Talet på titlar ...	137
Tabell 9.8.	Den Norske Forleggerforening. Bokomsetnad til utsalprisar. Millionar kroner.....	137
Tabell 9.9.	Den norske Forleggerforening. Omsetnad og talet på selde eksemplar, etter bokgruppe.....	138
Tabell 9.10.	Titlar med norske opphavspersonar av originale norske utgjevingar fordelt på menn og kvinner	138
Tabell 9.11.	Norske opphavspersonar av emneindelte originale norske utgjevingar fordelt på menn og kvinner	139
Tabell 9.12.	Gjennomsnittleg tid i minutt brukt til boklesing for alle og for dei som les, fordelt på alder og kjønn	139
Tabell 9.13.	Prosentdel boklesarar og minutt brukt til lesing av bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel	140
Tabell 9.14.	Boklesarar som har lese ulike typar bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent.....	141
Tabell 10.1.	Aviser med tilbod på internett ¹ ved utgangen av året eller januar året etter, for enkelte utvalde år	149
Tabell 10.2.	Talet på aviser og opplag for ulike typar aviser. I 1 000 eksemplar	149
Tabell 10.3.	Opplagstal og digitalt tillegg etter type avis i 2017. I 1 000 eksemplar	149
Tabell 10.4.	Dagsaviser som fekk produksjonstilskot	150
Tabell 10.5.	Vekepresse. Talet på blad og magasin og opplag per utgjeving, etter gruppe.....	150
Tabell 10.6.	Fagpresse. Talet på periodika og opplag per utgjeving, etter gruppe	150
Tabell 10.7.	Minutt brukt til lesing av avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag.....	151
Tabell 10.8.	Personar som les avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag. Prosent	151
Tabell 10.9.	Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag, alder, menn og kvinner. Prosent.....	152
Tabell 11.1.	Besøk ved kinoane, etter kinotype og fylke.....	160
Tabell 11.2.	Verksemda ved kinoane, etter eigarform	160
Tabell 11.3.	Langfilmpremierar, etter produksjonsland	161
Tabell 11.4.	Norsk filminstitutt. Tilskot til audiovisuell produksjon, tal på filmar, type tilskotsordning og beløp. 1 000 kroner	162
Tabell 11.5.	Besøk på kino, etter menn og kvinner, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel. Prosent og gjennomsnitt	163
Tabell 11.6.	Statlege tilskot til regionale filmsenter og filmfond. 1 000 kroner	163
Tabell 11.7.	Avgiftsinntekt til Norsk kino- og filmfond og Medietilsynet. Fondsavgift fordelt på kino og video. 1 000 kroner	164
Tabell 12.1.	Delen brukarar av videomedium som har sett på ulike typar opptak ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. 2007-2017. Prosent	174
Tabell 12.2.	Delen lyttarar som har lytta til ulike avspelingssystem ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel i 2017. Prosent	175
Tabell 12.3.	NRK P1. Sendetid, etter programtype.....	175
Tabell 12.4.	NRK P2. Sendetid etter programtype.....	176
Tabell 12.5.	NRK P3. Sendetid, etter programtype.....	176
Tabell 12.6.	NRK. Sendetid, etter fjernsynskanal og programtype	176
Tabell 12.7.	Norsk rikskringkasting. Sendetid i radio og fjernsyn, etter målform. Prosent.....	177
Tabell 12.8.	Lyttar- og sjåardelar for ulike radio- og fjernsynskanalar ein gjennomsnittsdag. Prosent	177
Tabell 12.9.	Personar som høyrer på radio ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent	178
Tabell 12.10.	Minutt brukt til radiolytting ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og hushaldsinntekt	179

Tabell 12.11.	Personar som ser på fjernsyn ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent	180
Tabell 12.12.	Minutt brukt til fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og hushaldsinntekt	181
Tabell 12.13.	Fjernsynssjåing blant personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Sjøardelar i prosent. 2004-2017	181
Tabell 13.1.	Talet på idrettslag og medlemskap, etter idrettskrins	189
Tabell 13.2.	Norsk Friluftsliv. Lokallag og medlemskap	189
Tabell 13.3.	Personar som i løpet av dei siste 12 månadene har delteke på ulike friluftslivaktivitetar, etter år, kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent ...	190
Tabell 13.4.	Talet på idrettsanlegg, etter klassifikasjon og fylke	191
Tabell 13.5.	Tal på idrettsanlegg og innbyggjarar per anlegg for nokre utvalde anleggskodar og år	192
Tabell 13.7.	Friluftsområde for rekreasjon og friluftsliv i tettstad etter tilgjengelege område og år	193
Tabell 14.1.	Medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn. 1. januar. Absolutte tal og prosent	202
Tabell 14.2.	Medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn og medlemmer i Dnk, etter fylke	202
Tabell 14.3.	Medlemmer i kristne trussamfunn utanom Den norske kyrkja. Per 1. januar	203
Tabell 14.4.	Den norske kyrkja. Kyrkjelege handlingar ¹ , etter bispedøme	203
Tabell 14.5.	Den norske kyrkja. Gudstenester og deltakarar på gudstenester, etter bispedøme	204
Tabell 14.6.	Sysselsette og årsverk lønte av sokn, kyrkjelege fellesråd og bispedøme ..	204
Tabell 14.7.	Statlege utgifter til Den norske kyrkja og tilskot til trussamfunn m.m. Rekneskapstal. Løyvingar. Millionar kroner og prosent	205
Tabell 14.8.	Netto drifts- og investeringsutgifter for kommunar til Den norske kyrkja, andre religiøse føremål og kyrkjegardar, gravlundar, krematorium	205
Tabell 14.9.	Kyrkjelege fellesråd, rekneskapsstatistikk. Inntekter og utgifter	206

Kulturstatistikk 2017 gir eit statistisk bilete av kulturlivet i Noreg. Publikasjonen tek for seg 14 ulike område knytte til kultur, som blir presenterte ved hjelp av tekst, oversiktlege tabellar og figurar slik at stoffet skal vere lett tilgjengeleg. Denne årlege publikasjonen presenterer ei oversikt over hovudtrekk for kulturen og gir også eit bilete av utviklinga innanfor dei ulike områda dei seinare åra. Statistikkane gir informasjon om offentlege utgifter og forbruk til kultursektoren, tal for kulturnæringar og sysselsetting, samt deltaking og omfang innanfor forskjellige kultur- og medieområde.

Avsender:

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:

Postboks 2633 St. Hanshaugen
NO-0131 Oslo

Besøksadresse:

Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no

Internett: www.ssb.no

Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-9848-6 (trykt)

ISBN 978-82-537-9849-3 (elektronisk)

ISSN 0804-3221

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

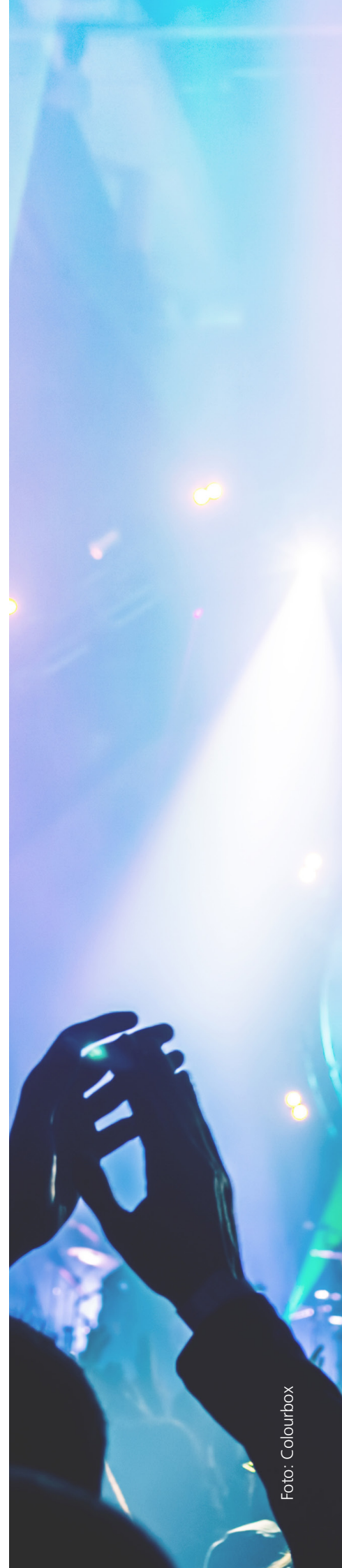

Foto: Colourbox